GERALD DURRELL

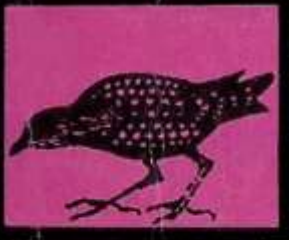

ARCA SUPRAÎNCĂRCATĂ

EDITURA TINERETULUI

GERALD DURRELL
ARCA SUPRAÎNCĂRCATĂ

Traducere din limba engleză
de GH. GHEMIUȘLIU

EDITURA TINERETULUI
Coperta de I. DEZIDERIU

GERALD DURRELL
„THE OVERLOADED ARK”.

Lui John Yealland în amintirea pasărilor și animalelor care au reușit să nu moară

Cuvânt înainte

Această carte reprezintă cronica unei călătorii de șase luni, făcută de prietenul meu John Yealland și de mine în marile păduri ecuatoriale din Camerun, Africa de Vest. Călătoria noastră avea la bază două obiective: în primul rând, doream să prindem și să aducem înapoi vii animale, păsări și reptile interesante ce locuiesc în acea regiune; în al doilea rând, amândoi visam de mult timp să vedem Africa. Dar nu Africa omului alb, cu drumurile sale asfaltate, cu barurile pentru cocteilurile lui, cu trenurile rapide ce trec zgomotoase printr-un peisaj lipsit de floră și de faună, datorită așa-ziselor binefaceri ale civilizaţiei. Doream să vedem unul dintre puţinele locuri, din acest continent care au avut o soartă mai bună și au rămas, mai mult sau mai puţin, la fel ca atunci când a fost descoperită Africa.

Aceasta urma să fie prima noastră călătorie după animale. Interesul lui John Yealland era îndreptat asupra păsărilor, în timp ce eu voiam să mă ocup de mamifere și reptile. Împreună am finanţat călătoria și am făcut planurile desfășurării ei. Pentru o astfel de aventură este nevoie de un capital destul de mare, dacă nu ești finanţat de grădinile zoologice cărora urmează să le prinzi animale. Totuși, acestea ne-au ajutat cât au putut și ne-au dat liste cu animalele ce le interesau din zona unde urma să călătorim, astfel încât știam de la început de ce animale va trebui să ne preocupăm mai mult.

S-a scris destul de mult despre prinderea animalelor sălbatice și majoritatea descrierilor prezintă un tablou destul de diferit faţă de realitate.

Într-o călătorie nu-ţi pierzi timpul riscându-ţi viaţa de douăzeci de ori pe zi în întâlniri cu triburi dușmănoase sau animale sălbatice. Pe de altă parte, nici nu stai toată ziulica pe scaun, așteptând ca „negrii” să facă toată munca în locul tău. Bineînţeles, având astfel de preocupări, eşti legat de anumite riscuri, dar ele sunt de obicei mult exagerate: în nouă cazuri din zece, primejdiile ce le întâmpini se datoresc propriei negli jenţe. Fără ajutorul băștinașilor ai șanse extrem de puţine să reușești să prinzi animalele care te interesează, pentru că ei sunt cei ce cunosc pădurea, fiind născuţi în mijlocul ei; dar odată animalul prins, este sarcina ta să-l menţii în viaţă și sănătos. Dacă lași această parte a muncii pe mâinile băștinașilor, numai o mică parte din animale îţi vor mai rămâne în viaţă. Nouăzeci-la sută din timpul tău ţi-l petreci îngrijind animalele capturate, iar în restul timpului baţi drumuri lungi prin pădure, urmărind cine știe ce animal care refuză să se lase prins. Dar atunci când scrii o carte despre o călătorie făcuta pentru capturarea unor animale,

este natural să scoţi în evidenţă momentele mai deosebite, și nu munca, mo notonă de fiecare zi. În fond, n-ai nicio poftă să scrii 250 de pagini în care să arăţi cum curaţai căștile maimuţelor sau le vindecai de diaree, ori alte asemenea aspecte ale muncii zilnice. Astfel, dacă paginile ce urmează conţin mai ales descrierea episoadelor celor mai interesante.

Aceasta nu înseamnă că n-au existat perioade plicticoase și monotone, când lumea ţi se părea că este plină numai cu cuști murdare și animale bolnave și te întrebai mereu cine te-a pus să faci o asemenea călătorie.

În sfârșit, aș dori să precizez că prietenul meu nu are nicio vină în legătură cu publicarea acestei povestiri, Din vina mea a trecut prin destule suferinţe la tropice, acum urmează să mai sufere o dată și în text, dar nu mă îndoiesc că și de data aceasta va suporta totul la fel ca odinioară, cu calmul său obișnuit. Dar aș dori să menţionez că atunci când l-am anunţat că scriu o carte despre călătoria noastră, El mi-a dat următorul răspuns: „Ascultă-mă, bătrâne, și nu scrie…”

Preludiu

Vasul îşi croia drum prin ceaţa de dimineaţă, plutind pe un ocean liniștit. Un miros slab și excitant a ajuns până la noi, venind de pe un ţărm invizibil, mirosul florilor, al unei vegetaţii umede, al uleiului de palmier și alte mii de miresme îmbătătoare, scoase din pământ de soarele ce răsărea ca un nimb palid și umed, abia întrezărit prin ceaţă. Dar cu cât se ridica soarele, căldura razelor sale împrăștia pătura de nori ce plutea deasupra uscatului și a marii. Încet-încet, ceaţa s-a ridicat spre înaltul cerului, formând coloane leneșe și spiralate, și treptat au apărut în faţa ochilor golful și linia ţărmului, oferindu-se primei mele priviri aruncate spre Africa.

În apa ce reflecta jucăuș razele de soare era împrăștiată o mâna de insuliţe, fiecare părând că este ascunsă sub un con uriaș de verdeaţă, încât te întrebai cum de nu se răstoarnă în apă din cauza imensei greutăţi a turnurilor înfrunzite. În spatele insuliţelor se ridica ţărmul, acoperit de un perete neîntre rupt de copaci, iar în depărtare se întrezărea impunător, ca un gigant, Muntele Camerun, scăldat în lumina dimineţii. După nuanţele de pastel umbrit ale Angliei, culorile acestui peisaj apăreau că sunt prea luminoase, aproape ţipătoare, înlăcrimându-ţi ochii cu intensitatea lor violentă. Deasupra insuliţelor stoluri de papagali cenușii se roteau într-un zbor rapid, iar strigătele și fluierăturile lor comice abia ajungeau până la noi.

Deasupra dârei sclipitoare lăsate de vas pe valuri se roteau doi ulii cafenii, încercând cu înfrigurare să descopere ceva de mâncare, iar din păienjenișul de ceaţă ce se înălţa plutind spre cer se ivi un vultur pescar, mare și plin de graţie, cu strălucitoare pene albe și negre. Mai presus de toate acestea, marea și pământul se întrevedeau prin inelele lunecoase de ceaţă. Mirosul magic pe care l-am simţit mai înainte stăpânea acum din ce în ce mai puternic, mai bogat, îmbătându-ne cu promisiunile sale de păduri nesfârșite. Mlaștinile erau acoperite cu un covor de trestii, iar minunatele râuri largi curgeau sub un baldachin de copaci.

Am coborât pe ţărm ca într-un vis, dar am fost brusc readuși la realitate, fiind

obligaţi timp de o jumătate de oră să dăm interminabile explicaţii vameșilor în legătură cu bagajul nostru atât de neobișnuit. În sfârșit, am ajuns la drumul ce se îndrepta spre Victoria, un drum din pământ roșu bătătorit, prins între două garduri vii de flori aprinse de hibiscus, printre care apăreau tufișuri galbene cu mirosul pătrunzător al mimozelor. Am ajuns pe un deal, la un mic han într-o căsuţă albă, unde ne-am oprit pentru o săptămână și am continuat să vizităm împrejurimile. Aveam foarte, mult de lucru și în oricare alt loc ni s-ar fi părut că este o muncă plictisitoare. Răspundeam la fel și fel de întrebări, vizam și ștampilam numeroasele noastre hârtii, cumpăram cantităţi imense de tot felul de lucruri, acceptam p mulţime de invitaţii la masă din partea noilor noștri prieteni, înotam în mare, făceam și alte treburi, dar parcă eram într-o stare de extaz. În price loc mergeam era ceva nou de văzut. Orașul se întindea pe ţărmul golfului, plin de pal mieri foșnitori, de garduri vii de hibiscus și bougainvillaca, cu florile lor aprinse. În fiecare piaţă și în fiecare grădina se vedeau rânduri prelungi de care roșii, ca niște flăcări vii pe subţirele lumânări verzi. Era un loc încântător, dar cu toate acestea eram nerăbdători să începem călătoria prin această ţară. În sfârșit, sosi și ziua mult așteptată.

Aranjasem ca un autocamion să vină să ne ia dimineaţa la șapte și jumătate și credeam că o oră mai târziu, după ce ne-am fi: încărcat toate bagajele, ne vom afla pe drum. Era evident că încă nu cunoșteam Africa. Pe la ora zece măsurăm nervoși.

În lung și în lat veranda, învârtindu-ne în jurul muntelui de bagaje, fumând și bombănind, aruncând mereu priviri spre drum, cu speranţa că vom vedea autocamionul promis. La ora unsprezece apăru la orizont un nor de praf și, în mijlocul său, la fel ca un gândac purtat de o răbufnire de vânt, gonea auto camionul. După un scârţâit ascuţit de frâne, se opri ceva mai jos și din cabină sări sprinten șoferul. Am observat că în spatele mașinii ședeau o mulţime de pasageri, cam vreo duzină, sporovăind fericiţi între ei, împreună cu caprele și găinile lor, saci de grăunţe, sticle cu vin de palmier și alte obiecte tot atât de necesare pentru o asemenea călătorie, împrăștiate în jurul lor. M-am repezit ca o furtună asupra șoferului și atunci ara învăţat că este mai bine să nu te interesezi de ce întârzie un autocamion în Camerun. Mi s-au dat pe puţin șase explicaţii, care se contraziceau între ele, șoferul fiind singura persoană ce credea în justeţea lor. Renunţând înţelept să mai discut ceva asupra acestui subiect, m-am interesat de mulţimea de pasageri din mașină. Am transpirat în timp ce mi se arăta că aceasta este soţia șoferului, aceasta este verișoara soţiei șoferului, acesta este tatăl mecanicului, aceasta este soacra mecanicului și așa mai departe. După o îndelungată discuţie, care n-ar fi putut rivaliza prin gălăgie cu discuţiile vreunei alte rase de pe pământ, pasagerii au fost evacuaţi împreună cu întreaga lor gospodărie și animalele lor domestice. Apoi șoferul a tras mașina mai aproape, ca să încărcăm bagajele, și încrederea mea în calităţile sale de conducător a scăzut considerabil când am văzut cum a trecut de vreo două ori peste gardul de verdeaţă și în final a proptit mașina de peretele hanului. Bagajele noastre au fost aruncate atât de repede în camion și cu o astfel de lipsă, de grijă, încât am început să mă întreb ce cantitate

de echipament va ajunge intactă până la Mamfe. N-ar fi trebuit să fiu atât de îngrijorat. Mai târziu s-a constatat că au fost deteriorate numai lucrurile cele mai indispensabile și de neînlocuit.

În timpul discuţiei mele cu șoferul și a cercetării minuţioase a arborelui genealogic al fiecărui pasager, John a stat liniștit la o parte. Acum, după ce toate pasiunile s-au calmat, a coborât și, făcând înconjurul mașinii, s-a oprit în faţa ei descoperind ceva ce părea că-l amuză enorm. Deasupra parbrizului apăreau cuvintele: „FULGERUL… VICTORIA — KUMBA", scrise cu litere albe și înclinate în diverse direcţii. Lui John i se păru amuzant că un autocamion purtând o inscripţie atât de atrăgătoare-sa întârzie trei ore și jumătate; Numai cu mult mai târziu am aflat câtă ironie ascundeau aceste cuvinte simple. Am pornit la ora douăsprezece, zburând într-un nor de praf, pe străzile din Victoria, speriind toţi puii de găină din cale. Motorul vâjâia zgomotos, încer. Când. Să confirme bunul renume al autocamionului.

De îndată ce iese din Victoria drumul începe să urce făcând o seamă de bucle largi prin mijlocul unor plantaţii de palmieri, care par că nu se mai sfârșesc. Am străbătut așa aproximativ 10 mile[1] și de-abia ne obișnuisem cu drumul. Fumam și discutam în cât timp vom ajunge la pădurea cea adevărată. Deodată motorul sughiţă, îşi reveni, sughiţă din nou, iar apoi încet, ca și cum și-ar fi cerut scuze, se opri complet. Mașina mai înainta puţin, după care se opri și ea.

— Tabăra numărul unu — spuse John, privind la nesfârșitele șiruri de palmieri de pe marginile drumului, ale căror frunze șopteau încetișor în bătaia brizei.

Toţi se adunară în jurul motorului vorbind deodată și toţi s-au ales cu degetele fripte, tot încercând să arate celorlalţi unde este pana. Cam după o jumătate de oră, motorul făcut bucăţi era întins în praful drumului, în timp ce cel puţin patru inși se aflau culcaţi sub autocamion, argumentând puternic. Am început să am o presimţire îngrozitoare că acest crâng plictisitor cu palmierii săi ar putea într-adevăr să devină tabăra numărul unu, așa că i-am propus lui John s-o pornim încet pe jos, iar ceilalţi să ne urmeze după ce vor termina reparaţia. El se uită la piesele motorului înșirate pe drum, la perechile de picioare negre ce. Apăreau de sub mașină, și oftă:

— Da, cred că putem face o plimbare. Dacă nu mergem prea repede avem toate șansele ca mașina să ne ajungă înainte ca noi să intrăm în Mamfe.

Așa că am pornit-o, iar plictiseala era aceeași. Frunzele palmierilor nu ascundeau niciun fel de pasări. Iar în brâul de arbuști prăfuiţi de lângă drum sălăşluiau prea puţine insecte. Curând autocamionul ne-a ajuns din urmă, întregul său echipaj zâmbea până la urechi, exprimându-și bucuria cu strigăte nebunești.

— Mi-e teamă — spuse John — că încrederea lor în cunoştinţele mecanice pe care le posedă este prea exagerată.

După alte cinci mile, când mașina se opri din nou, eram gata să-i împărtășesc

---

[1] *Mila.* = măsură engleză egală cu. 1609 m. *(n. trad)*

părerea. A treia oprire s-a produs tocmai când părăsisem plantaţiile de palmieri și pătrunsesem în adevărata pădure, așa că ne-am dat jos cu o sinceră plăcere și am pornit-o pe drum. Am lăsat în urma noastră vocile tuturor acestor mecanici amatori și după prima cotitură liniștea pădurii coborî sau noastră. Era prima întâlnire cu aceasta pădure. Înaintam cu pași rari, ameţiţi de imaginile și sunetele din jurul nostru, captivaţi de toate, îmbătaţi de atâta frumuseţe și colorit. Într-o parte drumului se afla o râpă adâncă, umplută cu tufișuri, iar de cealaltă se ridica abruptă panta unui deal. Pe ambele părţi creşteau copaci falnici, sprijiniţi pe rădăcinile lor aeriene, fiecare purtându-și mantia sa de plante parazitare, ferigi și mușchi. Prin toate acestea îşi croiau drum lianele, pornind de la bază și înalţându-se până în vârf, încolăcindu-se în jurul trunchiului în inele și spirale complicate. Ajunse deasupra coroanei, lianele se întorceau pe pământ, drepte ca firul cu plumb al unui zidar. În unele locuri, unde vreun uriaș se prăbușise sau fusese tăiat, apăreau ferestre, prin care noua generaţie verde creștea năvalnic, acoperind trupul gigantului prăbușit. Peste tot atârnau florile albe și de un galben pătrunzător de volbură, iar printre ele se revedea un număr mare de alte flori roșii, în formă de stea. În această bogăţie de flori-zburau încolo și încoace păsările din familia Nectariniide, lucind metalic în razele soarelui. Rămâneau o clipă suspendate în faţa unei flori, plutind cu ajutorul aripioarelor lor tremurânde și pestriţe. Pe copacii doborâţi, ieșind în evidenţa ca un alb de coral pe un fond verde, erau grupuri de pescăruși-albaștri pitici, mici cât o pitulice, strălucind cu pena jul lor de albastru-azur, portocaliu și cafeniu deschis, cu ciocurile și piciorușele lor stacojii. Stoluri de păsări-rinocer îşi luau zborul speriate de pe vârfuf copacilor, când ne apropiam, traversând în zbor drumul, aripile lor cu pene învolburate lovind puternic aerul ca nişte foale uriașe de fierar. Am trecut mai multe podeţe de lemn aruncate peste pârâuri repezi, în a căror albie lucea nisip de un alb imaculat. Pe maluri, în locurile mai umede și răcoroase, unde cu greu pătrundeau razele soarelui, se odihneau o mulţime de fluturi. La apropierea noastră se ridicară în aer și începură să plutească, formând un mic joc de artificii în această umbra, iar albastrul-auriu, galbenul, verdele și portocaliul se întreţeseau între ele ca imaginea dintr-un caleidosop.

Din când în când străbăteam cu mașina unele sate, formate dintr-o adunătură de colibe înșirate în lungul drumului, înconjurate de mici câmpuri de tufe de manioc și bananieri singuratici, cu frunze zdrenţuite ce atârnau triste în bătaia soarelui. O haltă de câini lătrând isteric gonea după mașină, în timp ce copii cu burţile umflate și cu dinţii de un alb sclipitor stăteau în șanţuri și ne făceau semne cu frunze de palmier. Într-unul dintre aceste cătune ne-am oprit și am cumpărat pentru o jumătate de shiling o uriașă legătură de banane, după care ne-am îmbuibat cu acest fruct cu miros atât de delicat, până am simţit că ne vine rău. La Kumba am ajuns în amurg, atunci când papagalii cenușii din mijlocul pădurii scoteau ţipete pătrunzătoare deasupra capetelor noastre. Am explicat cât mai clar întregului personal de pe autocamion că doresc să plecăm cât mai devreme a doua zi. După aceea am mâncat și, obosiţi, ne-am strecurat sub plasele care ne adăposteau împotriva ţânţarilor și ne-am culcat.

Spre surprinderea noastră ne aflam pe drum încă de la or opt și, ca și cum ar fi dorit să recupereze întârzierea din ajun, autocamionul gonea ca o pasăre. La amiază am luat o gustare la marginea drumului, în umbra unor copaci masivi, bând bere caldă, apărându-ne sandvișurile împotriva furnicilor local și inspectând împrejurimile cu ajutorul binoclului. La fel ca și în ajun, ni se părea că lucrul cel mai interesant este reprezenta de viaţa păsărilor. Păsările-rinocer cu coif galben grohăiau şi susurau printre vârfurile copacilor, pescărușii albaștri luceau pe trunchiurile copacilor doborâţi, un cuc[2] cafeniu-galben, de o frumuseţe splendidă, cu un cioc ascuţit, ne urmărea fascinat orice mișcare în timp ce mâncam. O gingașă libelulă de un roșu sângeriu bâzâi deasupra drumului, pluti puţin într-o parte și ateriză pe marginea paharului meu cu bere. Șase furnici mari mărșăluiau metodic, suind încet pe piciorul meu. S-a adăugat brusc o mică omidă verzuie, care a coborât de undeva de sus pe un fir aproape invizibil.

Am ajuns în Mamfe la căderea nopţii și peste puţin timp ne găseam instalaţi în camerele mari și neatrăgătoare ale hotelului, unde am urmărit cu interes pe micii *gecko,* de un roz-pal, cum apăreau printre crăpături și o porneau pe tavan la vânarea insectelor atrase de lumina lămpii noastre. Se târau aproape imperceptibil pe tavanul alb, până când ajungeau lângă un fluture de noapte sau o muscă, apoi se aruncau înainte cu o iuţeală nebănuită. În clipa următoare, insecta era dispărută și animalul, după o scurtă pauză pentru înghiţire și meditaţie, se îndrepta în direcţia unui alt prânz.

După ce ne-am aprovizionat de la Mamfe cu tot ce ne era necesar, John și cu mine ne-am hotărât să ne despărţim. John dorea să meargă într-un sat numit Bakebe, la vreo 25 de mile de Mamfe, unde considera că se găsesc numeroase păsări. Pe de altă parte, eu doream să ajung la Eshobi. Acest sat se afla la nord de râul Cross, la marginea unei păduri unde aproape că nu locuia nimeni și care se întinde spre miazănoapte pe o distanţă de sute de mile până când ajunge la munţii singuratici unde domnesc gorilele. Aveam impresia că era un loc ideal pentru o tabără auxiliară, în timp ce John urma să instaleze la Bakebe lagărul nostru principal. Colectând mamifere și reptile, puteam totodată să adun și păsări pentru John, iar el în perioada în care prindea păsări la Bakebe putea de asemenea să captureze câteva mamifere și reptile pentru mine. Am căzut de acord asupra acestui plan și am început să caut hamali pentru mutatul până la Eshobi (nu exista un drum până acolo). Am angajat un autocamion care să-l transporte pe John până la satul lui, care din fericire se afla pe un drum accesibil.

Sosi și ziua despărţirii și odată cu ea apărură și cei 10 hamali ai mei. John și cu mine i-am urmărit în timp ce luam micul dejun. Aspectul lor nu prevestea nimic bun.

— N-aș crede că ai să ajungi vreodată la Eshobi în tovărășia lor — spuse John privindu-i. Probabil că o să te mănânce înainte ca să apuci să străbaţi prima

---

[2] Cuc pintenat (Centropus, leucogaster).

jumătate de milă prin pădure.

Tocmai în acest moment unul dintre hamali căscă, arătând o colecţie de dinţi Ce păreau că sunt ascuţiţi ca pe timpul canibalilor, așa că nu m-am simţit prea bine. Între timp sosi bărbie rul. John fusese acela care emisese părerea că ar trebui să mă tund înainte ca să mă afund în Eshobi și am considerat că sfaţul său era bun.

Când m-am așezat și bărbierul m-a înfășurat respectuos într-un cearșaf, am observat că hamalii săriseră în sus, scuturându-se și blestemând. N-am înţeles nimic până când n-am simţit niște mușcături usturătoare în picior și privind în jos am văzut capul unei coloane de furnici pregătindu-se de atac. Sub mine pământul era acoperit cu o masă neagră de furnici. A scos un ţipăt chemând ajutor și doi servitori se repeziră la mine îmi suflecară pantalonii și începură să culeagă furnicile de pe picioarele mele. Exact în această clipă apăru în scenă un băieţaș ţinând strâns la piept doi pui de maimuţă mandril. Eram foarte dornic, să obţin astfel de babuini și după o tocmeală tumultuoasă am reușit să-i cumpăr. Băiatul îi așeză la iuţeală pe genunchii mei și o luă la fugă, deoarece furnicile începuseră să se ocupe și de picioarele sale. Maimuţele ajunseră între timp la concluzia că schimbarea de proprietar nu este de loc pe placul lor și începură să dea din picioare, să urle și să muște, la fel ca niște copii capricioși. Toată aceasta scenă merită să fie descrisă cu precizie hamalii făceau salturi uriașe în sus ca să scape de furnici, servitorii încercau să cureţe de furnici bagajele hamalilor, eu mă luptam cu puii de maimuţă, încurcându-mă în cearșaful bărbierului, iar alţi doi servitori continuau să lucreze cu asiduitate la exterminarea furnicilor de pe picioarele mele. Cred că de ani de zile bărbierul nu a avut ocazia să se bucure de un asemenea spectacol. Se delecta urmărind această scenă veselă, dând din când în când un sfat vreunui hamal sau luându-se la ceartă cu vreun servitor, ţăcănind netulburat din foarfeci undeva în direcţia în care se afla scalpul meu. La un moment dat, când bărbierul îi spuse unui hamal ce bagaj ar trebui să ia acesta, avu loc o discuţie atât de furtunoasă, încât așteptam în orice, moment să văd cura îmi cade în poala una din propriile mele urechi.

Treptat am reușit să aranjăm bagajele și John ne întovărăși până la podul ruginit suspendat peste râul Cross. Pe malul celălalt. Era pădurea și Eshobi. Am stat acolo, urmărind cu privirea șirul de hamali care traversau râul, la 100 de picioare[3] deasupra apelor lui întunecate. Pe măsură ce ajungeau pe malul celălalt erau înghiţiţi de desișul colorat al pădurii. Când ultimul dintre ei dispăru și numai vocile lor mai ajungeau slab până la noi, m-am întors spre John.:

— Deci, băiatule — i-am spus — trebuie să înfrunt necunoscutul. Ne vom revedea cam peste trei luni.

— Noroc! – răspunse John și, după o clipă de gândire, adăugă: Cred că vei avea nevoie de el…

---

[3] Picior (*foot*) — unitate de măsură engleză egală cu 0,3248 .(n.trad.).

Am trecut peste scindările tremurânde și scârţâitoare ale podului, gonind înaintea mea șopârlele ce apăreau de sub lemnul uscat. Ajuns dincolo m-am întors și i-am făcut semn cu mâna lui John, care acum mi se părea că este un pitic sub uriașii copaci de pe malul opus al râului lat. După aceea m-am întors și am pășit repede și hotărât, căutând să ajung din urmă pe hamali.

După multele luni. De așteptări și pregătiri, în sfârșit, sosise momentul hotărâtor.

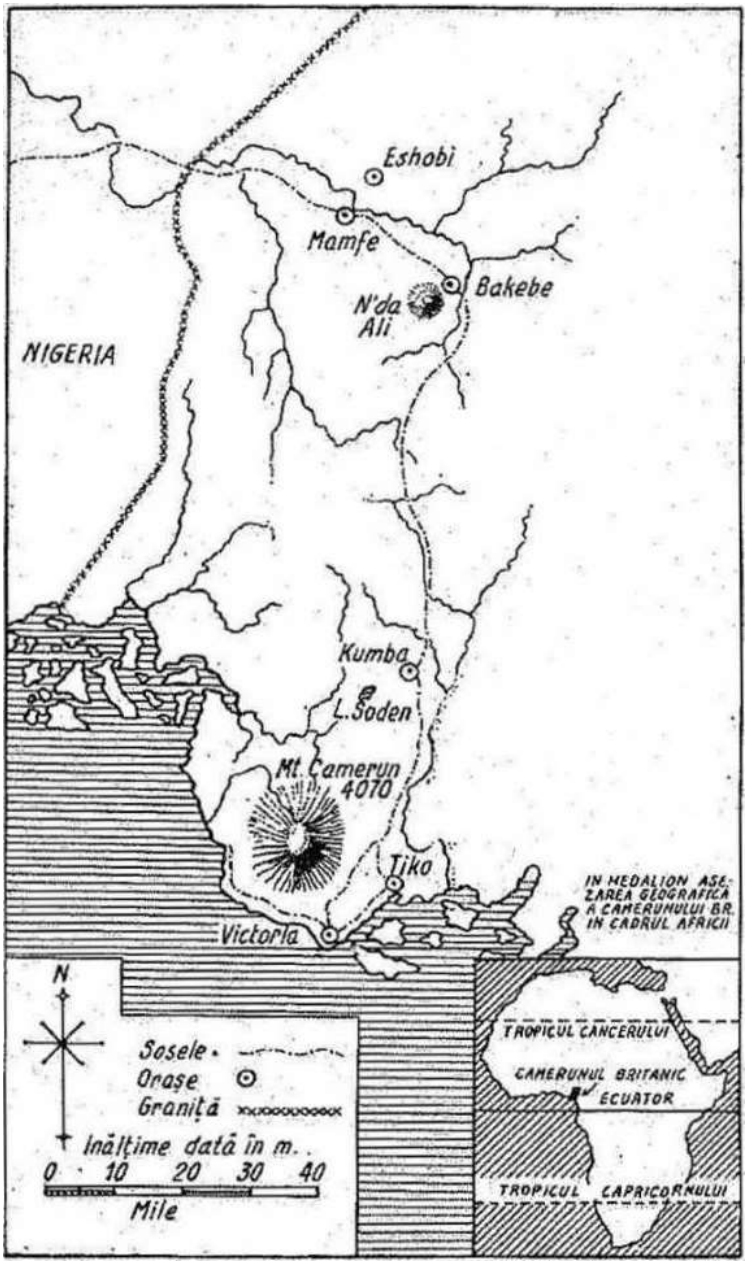
Eshobi
Mamfe
Bakebe
N'da Ali
NIGERIA
Kumba
L. Soden
Mt. Camerun 4070
Tiko
Victoria
IN MEDALION ASEZAREA GEOGRAFICA A CAMERUNULUI BR. IN CADRUL AFRICII
N
Sosele
Orașe
Granită
Înălțime dată în m.
0 10 20 30 40
Mile
TROPICUL CANCERULUI
CAMERUNUL BRITANIC
ECUATOR
TROPICUL CAPRICORNULUI

Camerunul

PARTEA ÎNTÂI

ESHOBI

Ziua în pădure

Mi-am dat seama de la început că, din clipa în care vor apărea primele animale capturate și colecţia va crește, cea mai mare parte din timpul meu va trebui să fie consacrată îngrijirii acestor animale și nu voi putea să mă îndepărtez prea mult de tabără. De aceea eram dornic să pătrund în pădure atâta timp cât mai exista această posibilitate, și chiar din momentul în care s-a început defrișarea locului unde urma să instalez tabăra am trimis un mesaj șefului din Eshobi, spunându-i ca doresc să mă întâlnesc cu el. El sosi împreună cu patru sfetnici exact în clipa în care, în culmea exasperării, priveam cum eforturile conjugate a cinci oameni nu reușeau să ridice cortul meu.

Șeful tribului era un om mic de statură, slab, timid, înfăşurat într-o mantie roșie și galbenă, purtând o pălărie portocalie pe cap și strângând la piept o raţă enormă și groaznic de supărată. Sfetnicii, cu feţe uleioase și ochi șireţi, îl conduseră prin labirintul de bagaje împrăștiate în toate părţile și apoi îl împinseră înainte ca să-și ţină discursul. El tuși de câteva ori, strânse raţa și mai tare și începu să vorbească. Lucrul acesta nu era prea ușor, întrucât raţa, ajungând la limita răbdării, începu să dea din aripi lovindu-l peste faţă și măcăind cu un glas răgușit și jalnic. Pasărea era atât de mare și de puternică, încât o clipă m-am și gândit că o să-și ia zborul și o să-l ducă și pe șef cu dânsa, dar acesta reuși s-o stăpânească. Își continuă discursul, respirând cu o oarecare greutate și cu pălăria lăsată într-o parte. Terminând monologul îmi aruncă în braţe raţa, cu un oftat de ușurare, iar eu, cu aceeași grabă, am trecut mai departe ajutorului meu Pious.

Urmă apoi un lung schimb de complimente între șef şi mine (prin intermediul lui Pious) și explicaţia pe care i-au dat-o cu privire la scopul vizitei mele în Eshobi. I-am arătat și lui și sfetnicilor săi fotografii cu diferite animale pe care doream să le am, iar ei erau încântaţi, întinzând degetele lor cafenii, râzând și dând din cap și scoţând un puternic „Eh…aeh!” la fiecare două minute. Totul a decurs foarte bine și am reușit să obţin de la șef promisiunea că îmi va trimite pe cel mai bun vânător din sat, care să-mi servească drept ghid, La urmă i-am dăruit două pachete de ţigări, iar el o porni grăbit în direcţia satului, foarte mulţumit de el însuși. Curând sfetnicii săi îl ajunseră și, fără șa ţină seama de protestele lui, îl ușurară grabnic de cea mai mare parte a bunurilor sale. Mi-am îndreptat atenţia din nou spre cort, care, graţios, se lăsa la pământ pentru a șasea oară.

A doua zi, dis-de-dimineaţă, doi oameni sosiră în tabără și anunţară că ei sunt vânătorii trimiși de șef. I-am invitat în cortul meu și, în timp ce îmi terminam de mânca omleta, i-am urmărit cu atenţie. Unul dintre ei era scund și îndesat, cu o

frunte teșită de primat și cu dinţi ce ieșeau în afară. Părţile inferioare ale trupului său rotunjit erau înfășurate într-un fel de sarong[4] verde, cu flori mari portocalii și roșii. Cel de-al doilea era înalt, foarte înalt, și foarte slab. Stătea aplecat într-o atitudine artistică, desenând pe nisip figuri ciudate cu degetele de la picioare. Sarongul său reprezenta o combinaţie reușită de pete purpurii și albe pe un fond trandafiriu.

— Bună dimineaţa, masa[5] „spuse cel scurt, arătându-și dinţii într-un surâs amabil.

— Bună dimineaţa, masa — repetă ca un ecou cel înalt, privindu-mă cu fixitate.

— Bună dimineaţa. Voi sunteţi vânătorii trimiși de șef?

— Da, sah[6] — răspunseră amândoi în cor.

— Cum vă cheamă?

— Poftim, sah?

— Cum vă numiţi? – traduse Pious din spatele meu.

— Elias, sah — spuse cel scund cu o voce răgușită.

— Andraia, sah — răspunse cel înalt, clătinându-se puţin încurcat și trecând o mână lungă peste umerii tovarășului său.

— Pious — am spus eu — întreabă-i dacă vor să fie vânătorii mei. Le voi plăti câte unu și șase pe zi și vor primi câte un dar pentru fiecare animal pe care-l vor prinde. Dacă este un animal pe care-l doresc foarte mult, atunci darul va fi mare. Dacă este un altfel de animal, atunci darul va fi mai mic.

Pious mă ascultă cu atenţie, ţinând capul aplecat într-o parte, apoi se întoarse către vânători și le traduse repede într-o engleză pidgin:

— Masa zice: voi fiţi la el oameni vânători, eh? Masa, el plătește la voi un shiling și șase petice fiecare zi când luaţi pe masa și mergeţi în pădure, eh? Dacă prindeţi animal care place mult la masa, primiţi dar frumos. Dacă animal nu bun, masa aduce dar mic. Auzit ce zis?

— Am auzit — răspunseră deodată ambii vânători, rânjind.

— De acord?

— De acord.

— Ei sunt de acord, sah — îmi traduse Pious, cu totul inutil.

După aceea le-am arătat o serie de fotografii, la care răspunseră printr-un șir de „Eh… aehing" plini de încântare, la fel cum făcuse și șeful lor în ajun, începură să explice unde poate fi găsit fiecare fel de animal. Cu o precizie infailibilă recunoșteau imediat orice fotografic pe care le-o arătam. Din această cauză am scos imaginea unei cămile și cu tonul cel mai nevinovat i-am întrebat dacă prin apropiere nu se găsește un astfel de animal. După o îndelungată examinare a imaginii, schimbând

---

[4] Îmbrăcăminte purtată în regiunile calde, formată dintr-o pânză lată de 0,8—1,5 m cu lungimea până la 2 m, care se înfășoară în jurul corpului (n. trad.).

[5] Pronunțare deformată a cuvântului englez master, care înseamnă „stăpâne" (n. trad.).

[6] Pronunțare deformată a cuvântului englez Sir, care înseamnă „domnule" (n. trad.).

între ei câteva fraze scurte, recunoscură până la urmă că n-au văzut niciodată în viaţa lor așa ceva. Dispoziţia mea se îndreptă imediat, întrucât eram pregătit să-i aud spunând că astfel de cămile pot fi găsite în număr mare, chiar în apropierea satului, atât este de mare dorinţa omului negru de a-l ajuta pe cel alb. Le-am spus să se întoarcă a doua. Zi de dimineaţă și, făcându-le cadou câteva ţigări, plin de cele mai negre presimţiri, i-am urmărit cum se depărtau pe cărare: figura plinuţă a lui Elias, cu mersul lui legănat, înfășurat în sarongul lui multicolor, și pe Andraia, păşind atent lângă el.

În viaţa mea nu văzusem două persoane care să semene mai puţin a vânători și, cu cât mă gândeam mai mult la ei, cu atât mai mică devenea încrederea în abilitatea și cunoștinţele lor.

Mai târziu am fost extrem de plăcut dezamăgit, întrucât au dovedit că sunt într-adevăr vânători excelenţi. Elias poseda un curaj neobișnuit, în timp ce Andraia totdeauna a știut în momente grele să găsească imediat și sigur soluţiile cele mai bune.

Cu dânșii urma să pierd multe zile vagabondând prin pădure și nenumărate nopţi strecurându-ne prin tufișuri, la lumina anemică a lanternelor, în căutarea unor micuţi locuitori ai pădurii. Pe o rază, de 20 de mile în jurul satului cunoșteau e. U ochii închiși orice cărare, orice pârâu sau cascadă în miniatură, aproape fiecare tufiș. Alunecau cu uşurinţă prin desișul cel mai încâlcit și niciun sunet nu trăda prezenţa lor, în timp ce eu, transpirat, îi urmam producând un zgomot ca de buldozer în plină acţiune. Mi-au arătat cum să descopăr o urmă și cum s-o urmăresc, dar la prima ocazie când am vrut să pun în aplicare ceea ce învăţasem de la ei m-am rătăcit după 10 minute. Mi-au arătat care dintre fructele pădurii sunt bune de mâncare, cum să le deosebesc pe cele ce nu se pot mânca și ce rămurele pot fi mestecate pentru ca să-ţi astâmperi setea fără să te otrăvești.

Pădurea tropicală nu reprezintă acel loc cu o căldură sufocantă, mirosuri îngrozitoare, plină de primejdii, așa cum numeroși scriitori încearcă să ne convingă și nici nu este atât de deasă și de nepătruns. Singurul loc unde poţi găsi un astfel de desiș sunt porţiunile prelucrate de băștinași și apoi abandonate, deoarece aici copacii giganţi au fost tăiaţi, lăsând ca razele soarelui să pătrundă adânc în jos, ceea ce a permis unei vegetaţii mai tinere să se întindă și să-și croiască drum pe întregul spaţiu, ridicându-se mereu spre soare. În pădurea deasă, plantele au numai două posibilităţi să ajungă până la lumina soarelui, sau să se înalţe drept în sus, fără vreo ramură, perfect netede, ridicându-se pe sute de picioare până când vârful lor străpunge pătura de frunziș a copacilor de deasupra, sau să se târască, să se răsucească, să se înfășoare în jurul uriașilor trunchiuri de arbori, înaintând treptat până la ramurile cele mai înalte și la lumină.

Când pătrunzi în pădure, cu ochii obișnuiţi cu strălucirea soarelui, ţi se pare că totul în jur este întunecat, plin de umbre și de răcoare. Lumina este filtrată prin milioane de frunze și capătă o nuanţă verzuie de acvariu, făcând ca totul în jur să ţi se pară ireal. Frunzele moarte căzute de veacuri au acoperit solul cu un strat gros de putregai, moale ca un covor, din care răzbate mireazma plăcută a unui pământ

reavăn. Peste tot se află copacii uriași, sprijiniţi pe rădăcinile lor aeriene și răsucite, cu trunchiuri ce se ridică falnic la înălţimi de sute de picioare, ramurile și frunzele lor formând acoperișul verde al pădurii. Printre ei, solul este acoperit cu copaci tineri, o vegetaţie slabă și subţirică, care de-abia a reușit să învingă stratul de frunze moarte, trunchiuri lungi și subţiri cu o nuna de frunze de un verde pal în creștet. Ei stau în penumbra veșnică, gata pentru marele efort de a ţâșni în sus spre soarele dătător de viaţă. Strecurându-se printre trunchiurile de copaci tineri, rătăcind prin pădure, sunt abia vizibile cărărui întortocheate și răsucite. Acestea sunt drumurile pădurii, pe care circulă toţi locuitorii ei.

În marea pădure viaţa nu poate fi văzută, în afară de cazurile norocoase, dacă nu știi exact unde trebuie să te uiţi.

Singurul sunet pe care-l auzi este ţârâitul ascuţit și neîntrerupt al greierilor și cel Dat de o mică păsărică ce te urmărește toc drumul, ascunzându-se timida prin tufișuri, și care din când în când îţi adresează un întrebător: „uuu… uiii?" De multe ori am încercat să mă strecor ca să pot vedea această pasăre ce o auzeam la câţiva pași de mine, dar niciodată n-am reușit să arunc măcar o privire asupra ei.

În unele locuri, unde cărările se lărgesc devenind poteci umblate, acoperișul de frunze de deasupra este spart și prin ţesătura de frunze se pot vedea pete de soare, Razele sale se aruncă printre aceste găuri, pătrunzând în junglă, transformând frunzele în luciri de aur, formând sute de tunele de lumină în care se joacă fluturii. Două specii de fluturi de pădure mi-au plăcut cel mai mult și la fiecare plimbare mă uităm după ei, fiind răsplătit cu imaginea unuia sau celuilalt. Prima specie era reprezentată prin fluturași mici, albi, gingași ca florile de gheaţă de pe ferestrele iernii, iar zborul lor îţi clădea bucuria în suflet. Se ridicau în aer ca un fragment de scaete smuls de o răbufnire de vânt, apoi se lăsau să cadă spre pământ, plutind în piruete ca niște balerine în miniatură. Pe unele cărări, în general unde traversă vreun fir de apa, puteai să vezi două-trei duzini de asemenea insecte atrăgătoare, stând nemișcate la marginea apei. Deranjaţi, ei se ridică în aer lin, rotindu-se ușor, suind și coborând, ca un nor de cenușă albă pe fondul verde al pădurii. Apoi se întorc spre vechiul lor loc de odihnă, alunecând ușor deasupra apei și reflectaţi de oglinda ei întunecată.

Cea de-a doua specie — un fluture mare și fermecător – se întâlnește mai rar decât fluturele cel mic. Aripile sale lungi și înguste aveau o culoare de un roșu-deschis. Zborul lui era rapid, dar haotic. Brusc, în umbra, tufișurilor se ivea această flacără îmbietoare sosind de nicăieri, aprinzându-se și stingându-se când ici, când colo, și apoi, la fel ca o luminare suflata de vânt, flacăra dispărea. Totdeauna după dispariţia lui pădurea arăta mai întunecată.

Cea mai interesantă caracteristică a pădurii tropicale era data de nenumăratele pârâiașe subţiri, limpezi și puţin adânci, care-și trasau drumul formând figuri încurcate și complicate pe sol. Ocolind pietrele netede cafenii, făcând bucle cu maluri de nisip de un alb imaculat, spălând preocupate pământul pe sub rădăcinile răsfirate ale copacilor, clipocind și strălucind, ele dispăreau în întunecimea pădurii. Apa spumega și împrașca stropi în dreptul cascadelor în miniatură, săpând în nisip

mici lacuri liniștite, unde trăiesc pești albaștri și roșii, crabi tranda firii și broscuţe pestriţe. În epocile secetoase, aceste pârâuri devin căile principale pentru animalele pădurii. Dar ele nu sunt numai drumuri, ci apă și mâncare, deoarece aici se întâlnesc animalele carnivore și prada lor. Malurile nisipoase se acoperă cu un filigran de urme; printre micile amprente lăsate de măcăleandrul de pădure, de măcăleandrul cu umeri albaștri sau de porumbeii verzi grași, se pot vedea câteodată urmele lungi și distincte ale cârstelului pitic. Pe solul moale de pe maluri, între rădăcinile copacilor, se văd porţiuni mari arate, unde mistreţii roșii de râu (potamocerii) au scărmănat pământul căutând bulbi și melci uriași, iar în mâlul vâscos se observă pașii de vier și de scroafe, printre care se încurcă urmele lăsate de copi tele mici ale purceilor.

Așa era pădurea pe care mi-au arătat-o Elias și Andraia și n-am găsit în ea nimic înspăimântător sau primejdios. Era încântătoare, sub acoperământul arborilor înălţaţi ca niște turnuri, cu baldachinul lor de frunze foșnind neîntrerupt; totul era învăluit într-o liniște deplină și peste tot predomină pace minunată.

Prima zi când Elias și Andraia au venit să mă ia în pădure va rămâne întipărită pe totdeauna în amintirea mea, deoarece în acea perioadă scurtă de timp am văzut mai multe animale n-am mai avut ocazia să văd mai târziu într-o astfel de plimbare… Zeii naturii au fost milostivi atunci faţă de mine. Am dat dispoziţii celor doi vânători ca să mă ducă 5 — 6 mile în pădure, pornind în linie dreaptă direct din sat. După aceea, am adăugat eu plin de importanţa, vom face un mare ocol, folosind satul drept centrul cercului. De multe ori în cursul zilei am regretat amarnic acest plan, dar am considerat că prestigiul meu depinde de dânsul, era primul meu efort în întâlnirea cu pădurea, așa că m-am ţinut de el cu încăpăţânate și m-am întors noaptea târziu extenuat și mort de oboseală.

Am pornit devreme dimineaţa și am respirat ușurat pe măsură ce lăsam în urmă zgomotele din sat. Angajasem circa 20 de oameni ca să construiască cuștile pentru animale și gălăgia făcută de ei era de nedescris.

Am străbătut fâșia de ogoare ce înconjura satul, câmpuri cu tufișuri de manioc și palmieri de untdelemn, printre care se vedeau în unele locuri cetăţile ridicate de termite. Am examinat cu interes aceste construcţii masive cu pereţi drepţi, pentru că știam că la baza lor își găsesc adăpost tot felul de creaturi, în afară de proprietarii legali.

Unele dintre termitiere aveau o înălţime de 10 picioare și circa 25 picioare în jurul bazei, iar pământul era întărit ca un ciment. Cu regret m-am decis să amân cercetarea lor amănunţită pentru mai târziu. Ele. Se aflau în apropierea taberei și urmau să reprezinte interesante săpături și cercetări, în momentul în care nu voi mai putea să mă îndepărtez prea mult.

Am mers mai departe până când am ajuns la un pârâu liniștit, cu o apă rece ca gheaţa. Ne-am suit pe malul opus, făcându-ne drum prin tufișuri și răzbind în pădure, unde ne-am oprit câteva clipe, lăsând ca ochii să se obișnuiască cu penumbra.

Am străbătut aproape. Trei mile mergând pe solul destul de neted și uniform,

când Elias, aflat în frunte, se opri brusc și ridică mâna. Am așteptat încordaţi, apoi Elias se strecură până la mine și-mi şopti:

— Maimuţe, sah, ele acolo pe băţ acela mare.

Mi-am îndreptat privirea căutând „băţ acela mare”, undeva la o înălţime de 200 de picioare deasupra noastră, dar n-am reușit să văd sau să aud nimic.

— Ce fel de maimuţe? – am întrebat, încordându-mi disperat privirea.

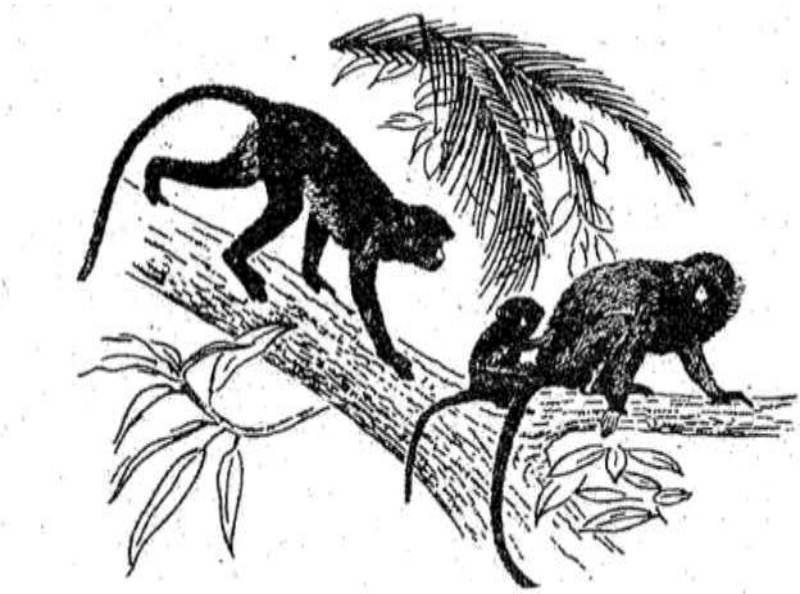

Cercopitec cu nas alb

— Cele negre, sah, cu pată albă la faţă…

„Cercopiteci cu nas alb”, m-am gândit cu regret, întrucât ni reușeam să văd nimic.

— Masa vede?

— De loc.

— Masa, mergem partea asta. Acolo masa vede…

Ne-am deplasat spre locul indicat de Elias, strecurându-ne prin desiș cu cât mai puţin zgomot posibil. În sfârșit, mi-am amintit că am binoclul la mine și, blestemându-mă pentru prostia mea, l-am scos din cutie și l-am îndreptat spre vârfurile copacilor. Am privit cu atenţie marea de frunze ce oscila ușor sub bătaia vântului, dar fără niciun succes și enervându-mă din ce în ce mai mult că nu reușesc să văd cu binoclul ceea ce ambii vânători. Vedeau cu ochiul liber. Deodată, din masa de frunziș verde, apăru de-a lungul unei crăci negre o minunată procesiune. Prima maimuţă era un mascul bătrân, cu coada încovoiată pe spinare

și care mergea clătinându-se într-o parte și alta pe măsură ce înainta. Era negru ca cărbunele și numai vârfurile firelor de păr din blana de pe spinare aveau un reflex verzui, ceea ce îi dădea un aspect pestriţ. Pieptul său era alb, iar pe micuţa sa faţă porţiunea din jurul nasului era și ea alba, o pată mare în formă de inimă, albă ca un bulgăre de zăpadă.

Părul de pe cap era lung și stătea ridicat drept în sus, așa că avea aparenţa unei sperietori ce se mișca indiferentă printre ramuri. Pe urmele sale călcau două femele, ambele mai mici decât dânsul și amândouă foarte timide, deoarece aveau pui.

Prima ducea o replică în miniatură agăţată de pieptul ei. Puiul era micuţ ca un pisoi nou-născut și stătea agăţat de corpul mamei, braţele sale lungi fiind petrecute în jurul ei și mânuţele mici înfipte în blana din spatele mamei. Celălalt pui era mai în vârstă și pășea cu atenţie în urma mamei, aruncând priviri speriate spre prăpastia ce se deschidea la picioarele sale și scoţând niște sunete jalnice și ascuţite. Eram încântat de acești pui și în timp ce îi urmăream m-am hotărât că trebuie să pun mâna pe un pui de cercopitec cu nas alb, chiar dacă asta mi-ar lua toată viaţa.

— Masa acum împușcă? – auzii șoapta răgușită a lui Elias și, luând binoclul din faţa ochilor, îl văzui cum îmi întinde pușca. În primul moment m-am supărat că îmi propune să trag asupra unei astfel de familii fermecătoare, cu capetele lor de sperietoare și cu nasuri de clovn. Dar mi-am dat seama că îmi va fi imposibil să explic motivele mele acestor oameni. În pădurea Camerun sentimentalismele sunt un lux pe care și-l poate permite numai cel bine hrănit. În aceste locuri carnea este greu de procurat și fiecare bucată este preţuită la greutatea ei în aur, așa că simţămintele estetice trec pe planul doi și fac loc cerinţelor unui corp flămând după proteine.

— Nu, Elias, n-am să trag — i-am răspuns și am pus din nou binoclul la ochi, dar micuţa familie dispăruse. Elias?

— Sah?

— Spune în sat că am să plătesc cinci shilingi pentru un pui de astfel de maimuţă… auzi?

— Aud, sah — spuse Elias, bucurându-se în mod vizibil.

Ne-am continuat drumul nostru rătăcitor printre trunchiurile de copaci și am ajuns la malul unui pârâu ce clipocea plăcut în albia sa puţin adâncă. Malurile erau mlăștinoase, acoperite cu tufișuri de plante cu frunze mari, verzi și zemoase. Am pătruns în mijlocul lor, mergând în lungul malului, când deodată Elias sări în sus cu un ţipăt și-mi strigă:

— Trage, masa, trage…

În faţa mea era o mare învălmășeală, dar nu vedeam ce și încotro să trag, cu excepţia lui Andraia care sărea în jurul tufișului ca o lăcustă cu picioare uriașe, scoţând niște urlete de „Eh… aeeehh!” Judecând după zgomot. În această verdeaţă

Mistreţ potamocer

se ascundea un animal mai mare, dar tufele erau atât de încâlcite, încât puteau ascunde orice, de la un leopard până la o gorilă în floarea vârstei, și habar n-aveam ce are să mai urmeze.

Dintr-odată animalele ţâșniră din ascunziș și. Am rămas cu gura căscată în faţa unei perechi de potamoceri adulţi, care o luară la goană, ălergând printre copaci. Erau de culoare portocaliu deschis cu mănunchiuri de fire albe la urechi și cu o dâră albă fluturătoare de-a lungul șirii spinării. În viaţa mea nu văzu sem o familie de mistreţi mai frumoasă și mai interesantă și i-am urmărit înmărmurit. Dispărură cu o iuţeală uimitoare în pădure… După acest incident, Elias și Andraia și-au format mai curând — o părere proastă despre calităţile mele de vânător.

— Porci buni aceia — spuse Elias cu tristeţe, ascultând zgomotul produs de mistreţii care dispăruseră.

— Carne buna aceea — adăugă melancolic Andraia.

Carne bună aceea și pentru european — continua el, uitându-se la mine cu reproș, subliniind că dezamăgirea sa nu avea un caracter egoist.

— Această pușcă n-are putere să ucidă mistreţul de pădure — le-am explicat eu grăbit. La Eshobi am o altă pușcă mult mai tare.

— Pușca aceea tare?

— Da, pușca aceea tare poate să ucidă un mistreţ, un ţigru, chiar și un elefant — le-am răspuns lăudându-mă.

— Eh… aehh! Adevărat, sah?

— Adevărat. Într-o zi vom merge în pădure și. Vom împușca mulţi mistreţi.

— Da, sah — răspunseră în cor Elias și Andraia.

Ne-am continuat drumul, vânătorii fericiţi la gândul fripturii de porc promise, iar eu reamintindu-mi cu plăcere de cele două splendide animale pe care le văzusem și considerând că prestigiul meu a rămas intact.

Câteva ore mai târziu, când eram epuizat de oboseală, s-a produs cea de-a treia și ultima întâlnire din ziua respectivă.

Am ajuns într-un loc unde pământul părea că fusese arat.

Stratul de frunze era împrăștiat, pietrele și crăcile căzute erau răsturnate, iar tinerele tulpini îndoite și mestecate. Cei doi vânători examinară aceste semne, apoi Elias se apropie de mine și-mi şopti cuvântul magic: „soombo". Soombo înseamnă mandril, și mandrilul este babuinul amabil, care îi desfată pe vizitatorii grădinilor zoologice cu posteriorul său lucios și expresiile sale încruntate. Totdeauna am avut o anumită slăbiciune pentru aceste animale, poate tocmai pentru faptul că-și expuneau părţile cele mai inexprimabile din corpul lor cu cea mai deplină nevinovăţie, producând oroare unei părţi din publicul grădinilor zoologice. În orice caz, dacă-i dădeam crezare lui Elias, aici se afla o întreagă turmă, și n-aveam intenţia să las să-mi scape ocazia de a le urmări în mijlocul naturii, așa că am început să înaintăm energic în direcţia de unde se auzeau niște ţipete arţăgoase însoţite de mormăituri. Timp de o oră am fost pe urmele lor, împiedicându-ne și căţărându-ne, târându-ne în patru labe, iar o dată, cu tot dezgustul meu, a trebuit să ne târâm aproape o sută de iarzi[7] printr-o mlaștina mocirloasă.

Dar cu toate sforţările noastre n-am reușit să ne apropiem destul de mult ca să putem distinge mai bine maimuţele, și singura noastră recompensa a fost o imagine fugară a unei siluete cenușii ce a dispărut imediat printre tufișuri. Până la urmă ne-am lăsat păgubași și ne-am întins pe iarbă, morţi de oboseala, fumând o ţigară binemeritată și ascultând Zgomotele maimuţelor ce se îndepărtau.

Am continuat drumul nostru în circuit și am ajuns la primele colibe din sat tocmai când se lăsa întunericul. Eram zgâriat, murdar și obosit, dar mă aflam totuși într-o dispoziţie excelentă, întrucât reușisem să fac ceea, ce îmi pusesem în gând.

În jurul unui foc din faţa unei colibe s-au strâns mai mulţi oameni. Un copil se ascunse urlând în colibă la apariţia acestui alb zdrenţăros. Cei mai în vârstă s-au sculat să-mi ureze bun-venit.

— Bună seara, masa, buna seara.

— Bună seara, masa… ai întors?

Voci catifelate, dinţi sclipind la lumina focului și mirosul plăcut de lemn ars.

— Să ne odihnim puţin aici, Elias — am spus și m-am întins cu voluptate lângă foc. Pământul mai era cald de la soare. Simţeam cum îmi dispare durerea din picioare și o căldură binefăcătoare îmi cuprindea tot corpul.

— Masa mers în pădure? – se interesă cel mai bătrân din cei așezaţi în jurul

---

[7] *Iard* – unitate de măsură engleză egală cu 0,91m (n.t)

focului.

— Da, noi mers în pădure — răspunse cu importanţă Elias, și apoi, trecând într-un torent de Bayangi, explică gesticulând drumul pe care l-am parcurs.

Urma o serie de „Eh… aehh!" de surpriză, după care fură puse alte întrebări. Elias se întoarse către mine, cu dinţii sclipind în întuneric:

— Am spus la acest om, masa, că masa știe să umble mult. Masa are multă putere… – adăugă el, considerând că merit să fiu lăudat.

Am zâmbit cât mai modest am putut.

— I-am spus că ai putere să întreci om negru, sah — continuă dânsul, și apoi spuse în glumă: Masa, place, pădure?

— Îmi place foarte mult — am răspuns ferm. Fiecare râse bine dispus la ideea că există un om alb căruia îi place să meargă prin pădure.

— Masa vrea să meargă iar în pădure asta noapte? mă întrebă Elias, cu ochii strălucind de râs.

— Da, pot să merg în noaptea asta iar în pădure. Sunt vânător, nu o femeie.

Această gluma bună fu întâmpinată cu hohote de râs…

— Adevărat, adevărat, masa spune adevărat, zise Elias.

— Masa, bărbat adevărat — spuse Andraia zâmbindu-mi.

Am tratat pe toţi cu ţigări și am rămas așezaţi în jurul focului, fumând mulţumiţi, discutând despre un animal sau altul, până când am simţit cum a început să ne acopere roua. Atunci le-am urat noapte bună și am pornit pe drumul din mijlocul satului, trăgând în piept un aer înmiresmat cu arome de ulei de palmier, manioc și bananier, masa de seară a băștinașilor. În colibe se vedeau licărind focuri, în pragul caselor ședeau localnicii, adresându-ne o urare, sau un salut:

— Bună seara, masa.

— Te-ai întors, masa?

Noapte bună, sah.

Am simţit că viaţa este un lucru minunat.

Fum și animale mici

Înainte ca vestea sosirii mele să se împrăștie în satele din împrejurimi și fiecare om s-o pornească în pădure să prindă animale pentru acest nebun care dădea bani pe ele, înainte de a fi copleșit de potopul de vizite ale vânătorilor cu animalele capturate, am reușit să fac câteva ieșiri din adâncul pădurii… În cadrul acestor drumuri, scopul principal nu era atât prinderea de animale, cât stabilirea unor locuri precise pentru curse, găsirea arborilor găunoși care puteau fi afumaţi și, în general, formarea unei idei clare despre pădurea înconjurătoare. Dacă nu cunoști destul de bine regiunea în care urmează să lucrezi, este aproape imposibil să obţii animalele pe care le cauţi, pentru că fiecare specie îşi are mica ei porţiune favorită de pădure și până când nu descoperi unde sunt toate aceste locuri ai prea puţine șanse să găsești ceea ce cauţi. Bineînţeles, câteodată eram destul. De norocoși ca să și

prindem unele animale în cadrul acestor excursii. Una din aceste întâmplări mi-a rămas întipărită în memorie, odată când am plecat întovărășit numai de Elias.

După cum am aflat mai târziu, Andraia era un ipohondru de prima clasă. O durere cât de mică sau un început de febră îl gonea în colţul cel mai întunecat al colibei sale, unde zăcea jelindu-se și zvârcolindu-se, înspăimântând pe cele trei neveste pe care le avea. În acea zi el se simţea foarte rău, așa că am stabilit eu Elias că vom merge numai noi doi. Începusem să regret că aranjasem aceasta plimbare, deoarece căldura de după-amiază se părea că este mult mai mare ca de obicei. Din menajeria mea nu se auzea niciun zgomot: pasările ședeau cocoţate pe stinghiile lor, cu ochii pe jumătate închiși, șobolanii și porcii spinoși dormeau întinși pe așternutul lor din frunze de bananier. Chiar și maimuţele totdeauna vioaie erau acum somnoroase și tăcute. Coliba unde dormeau servitorii se cutremura de sforăituri, fapt care mă îndemna să mă duc să mă culc și eu. Nu se simţea nicio adiere de aer, frunzele fiind nemișcate pe arbori. Căldura moleșitoare te făcea să te simţi greoi și stupid. Chiar dacă te așezai într-un colţ mai umbros, simţeai cum transpiraţia se scurge pe ceafă și de-a lungul șirei spinării. Întins într-un fotoliu, peste câteva minute aveai senzaţia că te-ai așezat într-o băltoacă, iar cămașa îţi era neagră din cauza transpiraţiei și se lipea neplăcut de spinare și sub braţe. Odată cu această căldură coborî o tăcere apăsătoare, nu se auzea cântând nicio pasăre, doar ţârâitul slab al greierilor din copaci.

Am făcut o sforţare ca să mă oblig să fac pregătirile nece sare. Într-o raniţă am pus tot felul de lucruri, cum ar fi plase, saci de pânză pentru păsări sau șerpi, ţigări și chibrituri. O altă raniţă mai mică cuprindea câteva cartușe, o cutie de chibrituri de rezervă, o lanternă și mai multe borcane și eprubete pentru specimenele mici, cum ar fi păianjeni, scorpioni și alţii. Tocmai terminasem de curăţat pușca, când Elias se înfiinţa în faţa cortului. Faţa sa zâmbitoare era acoperită de sudoare, deși purta doar o bucată de cârpă murdară înfășurată în jurul șoldurilor. Își luase cu el suliţa și cuţitul sau uriaș de care nu se despărţea niciodată.

— Masa, am venit — îmi spuse el. Masa, gata?

— Da, Elias. Să mergem. Nu-i prea cald azi?

— Soare prea mult — mă aprobă el, punându-și raniţele în spinare.

Mergând pe o cărăruie îngustă și roșie, trecând printr-un pârâu a cărui apă rece ne ajungea abia până la glezne, traversând o fâșie de pădure tânăra, am pătruns în mijlocul maiestuos și întunecat al pădurii înmiresmate, mergând printre trunchiurile uriașe, pupă căldura din tabără, simţeam o răcoare binecuvântată, care îţi usca transpiraţia, iar penumbra îţi permitea să privești cu ochii larg deschiși, fără să mai fie nevoie să-i aperi mereu de razele pătrunzătoare ale soarelui. Elias se strecura cu ușurinţă înainte pe o potecă aproape invizibilă, picioarele sale mari nefăcând niciun zgomot când călcau pe covorul de frunze. Din când în când pădurea răsuna de zăngănitul cuţitului său, când tăia dintr-o lovitură vreo ramura ce atârna prea jos deasupra drumului nostru. Mersul prin pădure prezenta pentru mine o mare greutate. Erau atâtea de văzut în jurul nostru, încât ochii mei se îndreptau în toate direcţiile, în afară de locul unde urmam să calc. Sclipirea unei

flori din coroana unui copac mă făcea să mă uit în sus, până când sim ţeam că mi s-a înţepenit ceafa, sau atenţia mea era atrasă de vreun copac căzut pe marginea cărării, scoarţa sa fiind acoperită cu pete întinse de ciuperci otrăvitore, așa că înaintam mereu, împiedicându-mă și ciocnindu-mă de ceva. Dar în această zi nu aveam de mers în vreun loc anumit, așa că am cotit-o de pe cărare și am început să examinăm orice semăna a vizuină, să răsturnăm toate buturugile putrede, cu speranţa că vom găsi un scorpion sau o broască, ori vreun alt animal mai mare. Astfel, datorită acestor devieri înaintam destul de încet.

La aproximativ două mile de la tabără am ajuns din nou la unul din numeroasele pârâuri ale pădurii. El îşi croia drum înspumat printr-o grămadă de bolovani, a căror suprafaţă era acoperită cu un mușchi de un verde-deschis și cu ferigi pufoase. În orice crăpătură cât de cât mai mare creștea un fel de begonie sălbatică, întinzându-și frunzele late, de un verde-închis, peste pietrele cenușii, cu ciorchini delicaţi de frunze galbene cerate atârnaţi deasupra apei ce se scurgea tumultuos.

Timp de o oră, Elias și cu mine am rătăcit fericiţi printre bolovani, adunând tot felul de vietăţi mărunte. Erau acolo broaște râioase pestriţe și broaște cenușii de copaci cu ochi monstruoși de chihlimbar și cu degete lungi și subţiri și gândaci mari care zumzăiau zgomotos când îi luai în mână. În vegetaţia bogată de pe malurile pârâului erau numeroși melci uriași, la fel de mari și de grei ca un măr zdravăn, care-și depuneau cu asiduitate ouăle lor, ca niște perle, în stratul de frunze. Sub o piatră mică am descoperit o frumuseţe de broasca, de un verde-gălbui-deschis, și asta ne-a făcut pe amândoi să răsturnăm orice piatră era în calea noastră, în speranţa că vom reuși să mai prindem una. Elias, care mergea înaintea mea, ridică o piatră mai mare și în clipa în care aceasta se dădu peste cap sări înapoi scoţând un strigăt de groază.

— Masa, șarpe… animă! rău…

Am lăsat totul baltă și am alergat spre el. Acolo, în amprenta umedă lăsată de piatra, se găsea un șarpe extrem de ciudat. La prima vedere se părea că era fără cap, având aceeași grosime pe întreaga sa lungime de două picioare. Era de un negru lucios, iar în unele locuri ieșeau în evidenţă solzi sclipi tori de un roșu-aprins sau galben ţipător. Privind cu atenţie, am reușit să descopăr până la urmă la care capăt se află capul șarpelui, și tot atunci am observat ca acest cap era la numai câţiva inci[8] de o gaură rotundă, ce dispărea adânc în pământ.

Eram hotărât să nu las să-mi scape această captură spectaculoasă, așa că, cu ajutorul unui băţ, am împins încet-încet o piatră până când am acoperit gaura. Elias stătea înţelept la distanţă și mormăia:

— Masa, mușcă la tine. Grijă mare, masa, animal rău…

Șarpele nu făcea nicio mișcare, dar scotea repede afară plimba, pe care o retrăgea imediat înapoi. După ce am reușit să-i tai retragerea în acest fel, m-am

---

[8] *Inci* = unitate de măsura engleză, egala cu 2,54 cm (n. trad.).

simţit mult mai liniștit.

— Masa, acest animal are prea mult otravă…

— Elias, închide gura și du-te și adu-mi un sac mare și încă un băţ.

— Da, sah — îmi răspunse posomorât Elias și se îndepărtă.

Șarpele continua să zacă liniștit ca și mai înainte, dar urmărindu-mă mereu cu privirea, așa că stăteam cu băţul gata să mă apăr, în cazul în care ar fi încercat un salt brusc asupra mea. Eram perfect convins că nu este un șarpe veninos, dar acest colorit ciudat nu-mi dădea voie să risc. Elias se întoarse gâfâind, aducând cu el un sac și un băţ lung. Am apropiat cu grijă gura sacului până aproape de capul șarpelui, apoi l-am lovit ușor cu băţul peste — coadă. Eram pregătit să întâmpin o anumită rezistenţă din partea șarpelui, înainte ca acesta să reintre în sac, dar nu mă așteptam de loc la cele ce au urmat.

Simţind atingerea băţului pe coadă, șarpele se făcu ghem, apoi se aruncă brusc înainte ca un arc destins și ajunse drept sac. Ajungând acolo se liniști complet, în timp ce legam la repezeală gura sacului. Niciodată până acum nu reușisem să întâlnesc un animal atât de serviabil.

Eh… aehh! – spuse uimit Elias. Acestșarpe nu are frică. Eu cred că acest șarpe iubește pe masa — și se amuză îndelung de gluma pe care o făcuse, în timp ce noi continuam să răsturnăm bolovani și pietre.

Mai târziu am constatat că este vorba de un piton de pământ (Calabaria), o rudă măruntă a marilor șerpi boa. Atât capul, cât și coada se terminau la fel și, întrucât întregul corp era acoperit cu solzi mărunţi, uniformi și rotunzi, era greu să-ţi dai seama unde începe și unde se termină șarpele. Ochii mici au aceeași dimensiune, formă și culoare ca și solzii din jurul lor, astfel că era foarte greu să-i distingi. Dungile și petele colorate de pe fondul negru nu reprezintă niciun fel de model, fiind împrăștiate la voia întâmplării, neputând să te ajute la identificarea capului șarpelui. Este o vietate complet inofensivă, petrecându-și majoritatea timpului îngropată în pământul umed, căutându-și o hrană măruntă pe care s-o poată înghiţi fălcile sale slabe. Dacă este luat în mină, se strânge ghem și apoi se destinde brusc înainte, în felul cum am arătat mai sus, dar nu încearcă niciodată să muște sau chiar să se înfășoare în jurul mâinii ce îl ţine, așa cum procedează chiar și un pui dintr-o specie mai mare.

Acest piton-de-pământ a fost prima noastră captură adevărată a zilei, așa că ne-am continuat drumul, fiind foarte bine dispuși. Dar, deși am răsturnat orice piatră ce am găsit în calea noastră, nu am mai reușit să descoperim un alt șarpe.

Până la urmă, adunând sacii și borcanele, am plecat înainte, lăsând malul pârâului într-o stare de parcă ar fi trecut pe acolo o turmă întreagă de babuini sau mistreţi de pădure. Obiectivul nostru final era un mic crâng, la o distanţă de circa cinci mile de sat. Elias descoperise locul acesta cu câteva zile în urmă și-mi spusese că crede că ar fi un loc bun pentru animale… ce fel de animale nu-mi explicase. Am observat ca Elias nu mai case drumul la fel de bine ca de obicei, așa că până la urmă ne-am oprit să ne odihnim și Elias recunoscu că nu știa prea bine unde ne aflăm, nici faţă de sat, nici faţă de crâng. M-am așezat hotărât pe un

bolovan mai mare și l-am anunţat că refuz să mă mișc până când n-are să mă convingă că a descoperit drumul cel bun.

— Eu am să rămân aici, tu du-te înapoi și caută drumul.

Când îl găsești, vii și mă iei, auzi?

— Da, sah — răspunse Elias bucuros și dispăru printre copaci. Timp de câteva minute am putut auzi loviturile sale de cuţit cu care îşi croia drum, apoi zgomotul deveni din ce în ce mai slab și dispăru complet. Am aprins o ţigară și am aruncat o privire asupra domeniului meu. Deodată, chiar din buturuga pe care ședeam, o cicadă îşi începu cântecul. Stând nemișcat am început să privesc în direcţia de unde venea sune

Aceste cicade erau blestemul vieţii mele. Se aflau în orice loc în pădure, ziua și noaptea se auzeau notele cântecului lor, și, cu toate acestea, oricât de mult am dorit, totuși n-am reușit niciodată să pot vedea măcar una. Acum se părea că o cicadă ţârâia chiar în apropierea mea și speram s-o descopăr. Am examinat cu atenţie trunchiul, mușchiul verde și spongios, micile aglomerări de ciuperci otrăvitoare cu căciulile lor roșii și galbene ce răsăreau din diverse crăpături, lianele moarte care rămăseseră încrustate într-o veșnică mușcătură în trunchiul copacului prăbușit. Se vedea clar pe această scenă în miniatură un drumeag croit de furnici, iar la gura unei mici găuri stătea ghemuit și nemișcat un păianjen negru. Dar cicada nu se vedea nicăieri. Mișcând ușor capul, întrezării dintr-odată o lucire prin mușchi, ca și cum o bucăţică de geam fusese aruncată acolo. Privind mai cu atenţie, am descoperit insecta.

Corpul său avea o lungime de circa doi inci, acoperit cu un filigran splendid de argintiu și verde, ce se topea complet în verdele mușchiului și cenușiul trunchiului. Aripile sale mari, care luceau ca sticla când o rază de soare se reflecta în ele, au fost acelea care mi-au atras atenţia. Cu multă grijă am apropiat mâna de ea și apoi, brusc, am prins-o. Cicada, constatând că a fost descoperită și prinsă, începu să bată din aripi, care foșniră ca o hârtie venind în atingere cu degetele mele. Apoi, desperată, îşi scoase ţipătul ei prelungit în tremolo. Am apu cat-o cu grijă cu degetele și am examinat-o. Trupul sau verde și argintiu era tare ca o nucă, iar ochii erau mari și proturberanţi. Aripile se asemănau cu foiţele de mică, iar când erau ţinute la lumină se putea vedea o ţesătură de vinișoare, la fel de minunată ca și vitraliile unei catedrale. Printre picioruşele sale, într-un jgheab special se afla trompa ei lungă și subţire.

Cu ajutorul acestui instrument fragil perforează coaja copacilor și se hrănește cu sucul de acolo. După ce am examinat-o, am așezat cicada drept pe palma mea, unde a rămas aproape un minut, vibrând nervos din aripioare înainte de-a dispărea zumzăind înspre pădure.

Mă întrebam dacă voi reuși să păstrez în viaţă aceste insecte, ţinându-le într-o colivie din plasă și hrănindu-le cu miere și apă și să încerc astfel să le duc în Anglia, când apăru Elias. Îmi spuse că descoperise poteca și acum știa unde ne aflăm.

Am ieșit la potecă și — ne-am continuat drumul spre luminișul cu iarbă. Astfel de luminișuri se formează în anumite zone ale pădurii unde stratul de pământ este

prea subţire ca să poată susţine puternicele rădăcini ale copacilor. Aceste spaţii erau acoperite cu o vegetaţie scundă, ce poate să crească cu ajutorul rădăcinilor ei filiforme; acestea se mulţumesc chiar cu cei câţiva inci din pământul ce acoperă carapacea stâncoasă care formează fundamentul pădurii. Astfel de locuri sunt acoperite cu o iarbă deasă. În crăpăturile stâncilor, unde ploile au adunat un pământ gras, formând adevărate — buzunare, prinseseră rădăcini copăcei pitici. Dar aceste luminișuri mititele sunt înconjurate din toate părţile de înălţimea pădurii. Dacă grosimea stratului de pământ începe să devină ceva mai mare, copacii mari îşi împrăștie seminţele și smulg încet, dar sigur, acest teritoriu de sub stăpânirea vegetaţiei mai mici.

Pe măsură ce ne apropiam, copacii deveneau mai rari, lu' mina era mai puternică și am ieșit la un desiș încâlcit care mărginea poiana. Ne-am făcut drum printre perdelele de flori suspendate și am ajuns în mijlocul unei ierbi ce se ridica până la genunchii noștri. Poiana se întindea în faţa noastră, razele soarelui luminând-o într-un verde auriu, liniștită și singuratică, cu hotarele bine delimitate de turnurile pădurii.

Ne-am întins pe iarba caldă și am fumat câte o ţigară.

Zăceam acolo, scăldaţi în soare, și treptat a început să ajungă până la noi zgomotul produs de viaţa din luminiș: ţârâitul lăcustelor mari cu aripi roz, orăcăitul ascuţit al unei broaște de copac de pe marginile unui firișor de apă ce se încolăcea prin iarba, gânguritul dulce și răgușit al unui mic porumbel, cocoţat în tufișurile de deasupra noastră. Din capătul mai în depărtat al poienii ajunseră până la noi strigătele cuiva care părea că n-are nicio grijă, strigăte care răsunau ca un ecou printre copaci: „Carouu… carouu… couu… couu… couu…"

Aceste strigăte puternice se repetară de mai multe ori, străbătând aerul deasupra ierbii tremurânde. Mi-am îndreptat binoclul spre ramurile copacilor din partea cealaltă a crângului și am început să le examinez cu atenţie. Atunci le-am văzut.

Erau trei păsări mari, cu pene verzi lucioase, cu cozi lungi și bogate și cu creste încovoiate. Brusc îşi luară zborul, străbătând poiana, drepte ca niște săgeţi, și se așezară pe copacii din partea opusă, scoţând din nou strigătul lor de chemare la luptă.

În timp, ce strigau, săreau din cracă în cracă, ca niște veveriţe, și alergau în lungul ramurilor ca niște cai de curse, cu o ușurinţă uimitoare, ca și cum ramurile ar fi fost drumuri largi.

Era un cârd de mâncători-de-banane uriași, poate cele mai frumoase din pasările pădurii. Deseori auzisem strigătul lor sălbaţic prin pădure, daracum era pentru prima oară când aveam ocazia să le privesc. Calităţile lor acrobatice m-au uimit și am continuat să le urmăresc cum săreau și făceau salturi, alergau pe ramuri, oprindu-se și culegând câte un fruct și înghiţindu-l, ca apoi să strige din nou. Zburând dintr-un copac în altui în lumina soarelui, desfăcându-și cozile într-un evantai uriaș, sclipeau în verde și auriu, o culoare care îţi tăia respiraţia.

— Elias, vezi păsările acelea?

— Da, sah.

— Am să dau zece shilingi pentru o astfel de pasăre vie.

— Adevărat, sah?

— Adevărat. Așa că ai să încerci, eh?

— Da, sah… zece shilingi… eh… aehh! zise Elias, culcat pe spate în iarbă și savurând ultimele fumuri de ţigară.

M-am așezat și am urmărit cum păsările, cu coloritul lor splendid, — săltând și ţipând una la alta, dispărură în desișul pădurii, apoi liniștea coborî din nou în poiană.

Ne-am apucat de treabă. Am desfăcut, plasa mare cu ochiuri mici, pe care am întins-o într-un semicerc, marginea de jos fiind îngropată în pământ. Plasa era foarte puţin întinsă, așa că un animal care alerga și nimerea în ea se încurca repede în faldurile sale largi. După aceea am curăţat de iarbă și altă vegetaţie o fâșie lată de două picioare, fâșia formând cealaltă jumătate de cerc. Iarba tăiată am pus-o pe marginea interioară a fâșiei și am acoperit-o cu putregai de frunze umed.

Aveam acum un cerc complet, o jumătate fiind formată de plasa, iar cealaltă de linia de iarba uscată. Apoi am stropit iarba cu petrol lampant și i-am dat foc. Putregaiul de frunze umed n-a lăsat ca iarba să ardă cu repeziciune. Ea a ars mocnit, scoţând un nor subţire de fum pătrunzător, ce se îndrepta încet spre plasă. Am așteptat cu răbdare, dar nu s-a întâmplat nimic. Din fum ţâșniră numai câteva lăcuste mari, ţârâind și făcând salturi lungi. Am stins focul, am mutat plasa pe un loc nou și am repetat performanţa, culegând aceleași roade. Ochii ne lăcrămau din cauza fumului, eram acoperiţi cu arsuri din pricina soarelui și a focului. De șase ori am așezat cu grija plasa și am aprins focul, dar de fiecare dată n-am reușit să prindem nimic.

Începusem să mă îndoiesc de aprecierea făcută de Elias că acest luminiș cu iarbă este un loc bun pentru animale, când la a șaptea încercare norocul ne-a surâs. De abia am aprins iarba când am văzut că o porţiune din plasă începe să tremure și să se întindă. Am alergat prin fum. Și am găsit un animal mare și cenușiu, cu o coadă lungă solzoasă, luptându-se să scape din plasa încurcată în jurul lui.

Şobolan-cu-pungi și șoarece-de-casă

L-am apucat de coadă și l-am ridicat în sus. Era un șobolan-cu-pungi, mare cât un pisoi, blana sa sură fiind plină cu niște paraziţi mari, asemănători cu gândacii de bucătărie, care se găsesc totdeauna pe astfel de animale.

— Elias, am prins un animal de pământ — i-am strigat. Dar era prea ocupat în altă parte a plasei ca să vină până la mine, așa că numai cu mare greutate am reușit să bag șobolanul într-un sac, fără ca să fiu mușcat de animal. Am străbătut perdeaua de fum și m-am apropiat de celălalt capăt al plasei și l-am găsit pe Elias târându-se în patru labe, bombănind și mormăind supărat:

— Ah, tu animal murdar… ah, tu animal rău…

— Ce-i acolo, Elias?

— Șobolan pădure, sah — spuse el enervat; aleargă repede, repede și mușca foarte mult… ai grijă, sah, să nu te apuce…

Prin iarbă alergau încolo și încoace mai mulţi șobolani, sărind și strecurându-se cu abilitate și iuţeala, retrăgându-se din faţa fumului, dar reușind să evite cu dibăcie ţesătura plasei

Erau grași și cu blană unsuroasă cu trupuri de un verde măsliniu, iar botul și părţile din spate aveau o culoare de un roșu-închis. Alergau printre picioarele noastre, saltând în sus din iarbă și ascunzându-se apoi din nou în ea, lăbuţele lor roșii aflându-se într-o permanentă mișcare și mustăţile albe larg resfirate. Nu aveau niciun fel de teamă și mușcau ca niște draci. Când Elias s-a aplecat să încerce să prindă unul dintre ei, un alt șobolan se căţăra pe piciorul lui, pătrunse sub pânza din jurul șalelor și-l mușcă de șold. Sări apoi jos și dispăru imediat.

— Arrrrrr! urlă, Elias. M-a apucat, sah… eh, aehh! Animal rău lucru acesta…

Dar în clipa aceea unul îşi înfipse dinţii în degetul meu mare, așa că eram prea ocupat ca să mă mai intereseze rănile lui Elias. Până la urmă, totuși am reușit să prindem zece șobolani și am ieșit din norul de fum, arătând ca niște oameni care tocmai scăpaseră din ghearele unui leopard. Aveam cinci mușcături adânci pe mâini și faţa mi-era plină de zgârieturi, de când căzusem peste un tufiș acoperit cu spini. Pe picioarele lui

Elias se prelingeau șuviţe subţiri de sânge, mâinile îi erau mușcate în două locuri și genunchiul îi sângera în urma unei mușcături adânci. La tropice hemoragiile sunt foarte puternice. O zgârietura cât de mică și sângele începe să curgă ca și cum ţi-ai fi tăiat o arteră. Transpiraţia începu să pătrundă în aceste răni, făcându-le să usture îngrozitor. Părul ne era plin de noroi și cenușă. Am ajuns la concluzia că șobolanii ne-au făcut să plătim scump victoria noastră.

Ne-am decis totuși să mai afumăm încă o porţiune din poiană și apoi să ne întoarcem acasă. Munca plictisitoare cu aranjarea plasei și aprinderea focului am făcut-o cu bucurie, pentru că animalele prinse ne-au creat o bună dispoziţie. Nimic nu este mai descurajator decât să repeţi de nenumărate ori același lucru și să n-ai niciun rezultat. Ne-am retras cu câţiva pași și am urmărit cu privirea cum șuviţele de fum înaintează prin iarba galbenă.

Primele care au ţâșnit din ascunzătoarea lor, gonind spre plasă, au fost două șopârle din familia scincide, colorate splendid. Probabil că crezuseră că a luat foc

întreaga poiana. Prima am reușit s-o capturez cu ajutorul plasei de prins fluturi, dar cea de-a doua, care s-a îndreptat în direcţia lui Elias, a scăpat după ce acesta încercase s-o lovească cu un băţ și apoi rămăsese privind-o cum se strecoară în desiș.

— Elias, ai lăsat să-ţi scape animalul?

— A fugit pădure, sah — răspunse Elias întunecat.

— De ce n-ai încercat s-o prinzi… n-ai mâini? – l-am întrebat supărat, fluturând pe sub nasul lui șopârla mea, ca un simbol al victoriei. El sări speriat la o parte".

— Masa, asta animal rău, dacă mușcă tu mori.

— Prostii — l-am repezit eu și am băgat degetul în gura întredeschisă a șopârlei, lăsând-o să mă muște. Nu am simţit decât o ușoară ciupitură.

— Vezi? Nud un animal rău. Nu poate să muște, n-are de loc putere.

— Masa, are otravă — spuse Elias, privind fascinat spre șopârla, care mesteca degetul meu. Asta animal rău, masa, adevărat rău.

— Deci dacă m-a mușcat, urmează că am să mor repede?

— Nu, sah — zise Elias, făcând o minunată demonstraţie a acelei logici răsucite, împotriva căreia nu mai ai argumente

Șobolan-cu-pete-galbene

— Eşti om alb, dacă acel animal mușcă om negru, el moare îndată, om alb diferit.

Am băgat șopârla mea într-un sac și mi-am îndreptat atenţia din nou spre plasă, în care se zbăteau trei șobolani drăguţi și un chiţcan negru cu aspect îndărătnic. Șobolanii aveau o blană de un cafeniu-deschis pe care se vedeau șiruri longitudinale de pete colorate în alb-gălbui-deschis. Când i-am apucat de coada au rămas liniștiţi și relaxaţi. I-am pus într-un sac fără ca măcar să încerce să ne muște. Mai târziu am avut ocazia să constat ca aceste animale timide pot fi cel mai ușor domesticite dintre toate speciile de șobolani din pădure. Numai după doua-zile de captivitate ei se suiau fără nicio frică pe mâna mea și mâncau acolo fără grijă.

Chiţcanul, în schimb, avea un caracter la fel de negru ca și blana sa. Deși lungimea nu depășea trei inci, se zbătea furios în plasa în care se încurcase și când am încercat să-l descurcăm s-a repezit asupra noastră, cu gura larg deschisă și cu nasul său lung pufăind de mânie. După ce am reușit să-l descurcăm din plasă, cu

destulă greutate de altfel, s-a așezat pe labele din spate, a început să ţipe provocător la noi, pregătindu-se pentru luptă. Cu multă dificultate am reușit până la urmă să-l băgăm într-o cutie plină cu iarbă uscată, dar şi acolo continua să mârâie supărat. Nu aveam intenţia să-l păstrez prea mult timp, pentru că era îndoielnic ca o vietate atât de mică și fragilă să poată supravieţui unui drum lung și obositor până în Anglia. Doream doar să-l păstrez câteva zile ca să-l pot studia de aproape. Faptul că uneori, după ce cu mari greutăţi prindeam un animal, îl păstram numai câteva zile, pentru ca apoi să-i dau drumul fără să-i fac nimic, nici măcar să-l mănânc, părea în ochii africanilor ca o dovadă că nu eram în toate minţile.

Soarele apunea la marginea crângului când ne-am adunat bagajele și am plecat, iar marginea pădurii părea transformată într-o imensitate de frunze verzi sclipind în auriu. Întunericul ne-a cuprins curând și sub bolta de frunze părea că mergem printr-o subterană. Înaintam cu greu, împiedicându-mă de rădăcini, pocnindu-mă cu capul de ramurile joase ale copacilor, sub acompaniamentul nenumăratelor „regret, sah" din partea lui Elias. Când am ajuns la câmpul din jurul satului, am văzut că de-abia acum amurgul se transforma rapid în noaptea tropicală. O pereche de papagali zburară grăbiţi pe deasupra capetelor noastre, ţipetele și șuierăturile lor ajungând jos la noi. Norii împrăștiaţi pe cer aveau luciri trandafirii, verzi și durii. Focurile din tabără ne clipeau prietenos, iar mirosul unei mâncări îmi gâdila plăcut nările. Mi-am amintit

Însă imediat că, înainte de a mă spăla și a mânca ceva, toate animalele capturate trebuie să fie hrănite și așezate în cuștile lor.

Animale mai mari

Animalele mari sunt aproape la fel de numeroase ca și cele mici. Din rândul lor fac parte toate animalele, începând cu cele de mărimea unei pisici domestice și terminând cu elefantul. De regulă, capturarea lor este mult mai ușoară, pentru simplul motiv că fiind mai mari puteau fi văzute mai repede. În fond, o vietate de mărimea unui șoarece sau a unei veveriţe nu are nevoie de o vizuină prea mare în care să se ascundă, în schimb unui animal cum ar fi, de exemplu, o anti lopă duiker, îi trebuie un ascunziș destul de mare. Toate animalele mai mici au prostul obicei să se strecoare prin ochiurile plasei, în timp ce cele mari se încurcă cinstit în plasa, dându-ţi siguranţa plăcuta că le-ai prins.

Într-o dimineaţă, Elias și Andraia sosiră în tabără la o oră ce mi s-a părut neobișnuit de matinala. Culcat în penumbra din cortul meu, i-am auzit certându-se în șoaptă cu Pious ca să mă scoale. Din acest punct de vedere Pious era de ne clintit. Mi-a trebuit o mulţime de timp ca să-l fac să înţeleagă că animalele noi sosite n-au timp de așteptat. Dacă cineva venea aducând un exemplar în timp ce mă bărbieream, mâncam sau îmi curăţăm pușca, Pious îi dădea dispoziţii pe un ton maiestuos că trebuie să mai aștepte. Sărmanul animal, care îndurase destule din clipa în care fusese prins, stând probabil o zi întreagă fără apa și fără mâncare, fiind obligat să suporte într-un sac sau coș un drum lung prin soarele aprins, avea

toate șansele să-și dea sufletul cu ocazia acestei așteptări su plimentare. Acest lucru se referea mai ales la păsări. Mult timp n-am reușit să-i conving pe pasărarii locului că dacă prindeau o pasăre în cursul, nopţii și nu veneau cu ea în dimineaţa următoare la mine, șansele ca pasărea să supravieţuiască erau din cele mai mici. De câte ori explicam acest lucru, primeam totdeauna același răspuns:

— Masa, pasărea asta puternică. Pasărea asta nu moare, masa, adevărat nu moare.

Ţinând seama de punctul de vedere al vânătorilor, a trebuit să-i explic de nenumărate ori lui Pious că un animal nu poate să aștepte și în orice moment este adus, când sunt la masa sau la miezul-nopţii, vânătorul trebuie să fie lăsat să vină de îndată la mine. După numeroase explicaţii am ajuns la convingerea că Pious a înţeles, dar iată că-i reţinea pe Elias și Andraia și nu-i lăsa să intre la mine. Ascultând discuţia de partea cealaltă a pânzei de cort, mi-am dat seama că a uitat toate instrucţiunile mele. Mi se părea evident că Elias și Andraia fuseseră mai devreme în pădure și că au prins ceva, fiind acum foarte neliniștiţi ca nu cumva captura lor să le moară în braţe înainte ca eu să apuc s-o cumpăr, iar Pious era ferm hotărât să nu mă deranjeze înainte de ora stabilită: șase și jumătate.

Toată această treabă mă supără.

— Pious! – am urlat eu.

— Sah?

După câteva momente intră în cort, ţinând în mână o ceașcă. De ceai din care ieșeau aburi, fapt care m-a mai liniștit puţin.

— Bună dimineaţa, sah.

— Bună dimineaţa — i-am răspuns, apucând ceașca. Ce-i gloată această gălăgie afară? Cineva a adus vreun animal?

— Nu, sah, Elias și Andraia au venit ca să vă ia în pădure.

— Dumnezeule, la ora asta! De ce așa de dimineaţă?

— Ei spune — zise Pious, cu o nuanţă de neîncredere în glas — au găsit gaură în pământ, foarte departe.

— O gaură în pământ… vrei să spui o peșteră?

— Daj sah.

Era o veste bună, întrucât le spusesem vânătorilor să găsească peșteri pe care să le putem cerceta, dar până acum stăruinţele lor nu fuseseră încununate cu succes. Am sărit din pat și îmbrăcat în halatul meu roș-albastru am ieșit afară din cort.

— Bună dimineaţa, Elias… Andraia.

— Bună dimineaţa, sah — răspunseră ei ca de obicei în cor.

— Despre ce peșteră tot vorbiţi? am întrebat sorbind ceaiul. Cei doi vânători cu greu reușiră să-și desprindă privirile de pe halatul meu.

— Ieri am fost pădure, masa — spuse Elias — am găsit gaură pământ așa cum vrea masa. Este animal înăuntru. Am auzit.

— Ai văzut animalul acesta?

— Nu, sah, nu văzut — continuă Elias, scormonind pământul cu degetele de la

picioare. Mi-am dat seama că Elias, fiind fără mine, n-ar fi intrat niciodată singur într-o peșteră, deoarece zgomotul auzit putea fi produs și de vreun duh răuvoitor, ju-ju, cum îl numesc localnicii.

— Foarte bine. Ce trebuie să facem acum? Eh?

— Masa, trebuie luat patru oameni și mers în pădure.

Trebuie luat plasa de prins și noi prindem animalul…

— Foarte bine, mergeţi în sat și găsiţi câţiva vânători buni.

Vă-întoarceţi până într-o oră, aţi auzit?

— Am auzit, masa — și plecară spre sat.

— Pious, adu-mi micul dejun chiar acum.

— Da, sah — îmi răspunse Pious pe un ton mohorât. Nu-i plăcea să facă ceva repede. Se repezi spre bucătărie și îşi descărca nervii ţipând la bucătar.

— Ai auzit că masa vrea micul dejun acum… și șezi aici ca un boșiman, eh? Dă-mi tava, dă-mi ceașca, repede, repede.

Peste o oră pătrundeam în pădure, suind o pantă printre rădăcinile răsucite ale arborilor. În afară de Elias și Andraia mai erau încă trei oameni: un bărbat șiret, cu obrazul de vulpe, cunoscut sub porecla de Dulgherul, datorită ocupaţiei sale; un tânăr zgomotos și simpatic numit Nick și un slăbănog prăpădit pe care îl chema TEomas. În urma noastră pășea Daniel — băiatul *ce* îngrijea animalele — ducând hrana pentru întreaga expediţie. Toţi eram bine dispuși, vânătorii discutând cu voce tare, râzând sau scoţând un „eh… aehh !" Se auzea clinchetul cuţitelor lor lungi care marcau drumul pe unde treceam. Am urcat încet timp de o jumătate de oră, apoi panta dispăru și puturăm să mergem mai ușor. Din loc în loc întâlneam arbori cu circumferinţa tulpinii de șase inci, fără ramuri și drepţi ca niște prăjini, ale căror vârfuri dispăreau în pătura groasă de frunze de deasupra capului nostru. Coaja lor era acoperită cu o multitudine de mici floricele de un trandafiriu pal și atrăgător, având o tulpiniţă minusculă lunga de numai un sfert de inci. Florile aveau mărimea unghiei de la degetul mic și creșteau atât de aproape una de alta, încât acopereau porţiuni întregi de scoarţă. În lumina ciudata și difuză a pandurii aceste trunchiuri acoperite de flori ieșeau în evidenţă ca niște uriașe coloane de coral roșu pe un fond întunecat. Într-un loc am trecut pe lângă șase asemenea arbori care cre șteau în jurul unei grămezi de bolovani mari acoperiţi cu un mușchi de catifea și cu flori galbene de begonia. Poţi să mergi ore întregi prin pădure, simţind că ţi-au obosit ochii din cauza uniformităţii fără sfârșit a trunchiurilor fără ramuri și a ve getaţiei ce se zbate să crească în preajma lor, dar când primirea îţi cade brusc pe o astfel de scenă, fantastică prin aşezarea și culorile sale, ca cea descrisă mai înainte, întregul tău interes revine la viaţă datorită acestei frumuseţi.

La un moment dat, nu prea departe de poteca pe care mergeam, am descoperit trunchiul intrat în putreziciune al unui copac, înalt de circa 150 de picioare, prăbușit peste covorul pădurii. Deși era căzut de un timp destul de îndelungat, se mai puteau vedea urmele căderii sale, când a rupt și îndoit copacii mai mici, iar coroana lui de ramuri, făcând un imens arc de cerc, s-a prăbușit, lăsând în urma sa o spărtură în acoperișul de verdeaţa prin care se întrezărea o bucăţică de cer albastru,

Rădăcinile erau smulse din pământ, răsucite și negre ca degetele unei mâini de uriaș. În palma acestei mâini se vedea o gaură mică, intrarea în acest trunchi gol în interior. Am arătat aceasta lui Elias și el s-a uitat cu atenţie.

— Crezi că pot fi animale înăuntru?

— Câteodată este animale înăuntru — răspunse el cu prudenţă.

— Foarte bine, hai să vedem…

Andraia, Dulgherul și tăcutul Thomas se îndreptară spre capătul opus al copacului, în timp ce Nick, Elias și cu mine am început să cercetăm gaura dintre rădăcini. La o examinare mai atentă văzurăm că are un diametru de aproape optpicio are, așa că un om putea să treacă cu ușurinţă prin ea. Elias și Nick se târâră câţiva pași înăuntru, adulmecând ca niște câini.

Singurul miros pe care îl puteam simţi era cel al lemnului putred și al pământului umed.

— Ah — spuse Elias, trăgând aer în piept. Un catar, eh, Nick?

— Așa cred — fu de acord Nick, inspirând și el adânc.

Am încercat să miros și eu, dar n-am simţit nimic deosebit.

— Ce este acest animai catar? l-am întrebat eu pe Elias.

— Animal mare, sah. Are pielea pe spate ca șarpe. Merge așa… și se strânse ghem, ca să-mi arate mai bine obiceiurile animalului.

— Bine, dar cum crezi că putem să-l scoatem de acolo? l-am întrebat.

Elias ieși complet afară din trunchiul copacului, după care urmă o conversaţie în dialectul local banyangi între el și Dul gher, de la celălalt capăt al trunchiului prăbușit. Apoi se întoarse spre mine:

— Masa are lanternă?

— Da… Daniel, adu lanterna din raniţă…

Ţinând lanterna în gură, Elias se lăsă din nou în patru labe și dispăru în interiorul copacului, mormăind și scoţând obișnuitele „eh… aehh!" Am considerat că nu este momentul potrivit ca să-i reamintesc că anumite specii de șerpi socotesc că un astfel de trunchi este cea mai bună locuinţă pentru ei.

Mă întrebam ce ar face dacă s-ar pomeni în faţă cu un șarpe în acest copac ca un tunel, unde nu avea posibilitatea să se întoarcă.

Deodată, la vreo 20 de picioare în interiorul trunchiului am auzit lovituri puternice și strigăte înăbușite.

— Ce acolo… ce acolo? strigă speriat Nick. Un torent de cuvinte în banyangi se scurse din golul copacului mort.

— Ce spune? l-am întrebat repede pe Nick, imaginea unui șarpe veninos începând să se contureze cu precizie în mintea mea.

— Elias zice vede animal. El zice departe înăuntru. El zice Dulgher face foc mic și fum face animal fuge, atunci

Elias prinde animal.

— Bine. Fugi și spune Dulgherului.

— Da, sah. Aveţi chibrituri, sah?

l-am întins cutia de chibrituri și Nick o porni în goana spre celălalt capăt al

copacului… La rândul meu m-am introdus târându-mă în trunchi și am. Văzut pata de lumină făcută de lanternă, care arăta poziţia lui Elias, destul de departe de mine.

— Elias, totul e în ordine?

— Sah?

— Ești bine?

— Da, sah. Văd animal — îmi strigă el emoţionat.

— Ce fel de animal?

— Un catar, sah, și are pui la spinare.

— Pot să vin să văd și eu? l-am rugat.

— Nu, sah, nu loc aici. Loc puţin aici, sah — îmi strigă și începu să tușească. Un nor de fum pătrunzător umplu interiorul trunchiului, acoperind lumina lanternei, înţepându-mi plămânii și umplându-mi ochii cu lacrimi. Din faţă auzeam tusea neîntreruptă a lui Elias. M-am grăbit să ies afară, lacrimile curgându-mi șiroaie.

— Andraia — am strigat — ai făcut prea mult fum… ai să-l omori și pe Elias, și animalul… stinge focul, fă-l mai mic, auzi?

— Da, sah, aud — sosi răspunsul slab din capătul opus al copacului.

M-am târât din nou în interiorul plin de fum.

— Ești bine, Elias?

— Am prins, sah, am prins — strigă fericit Elias, între două accese de Tuse.

— Adu-l aici — am ţipat eu din toate puterile, stând în patru labe și încercând să arunc o privire prin perdeaua de fum — adu-l repede… Mi se părură că trec ore până când au apărut tălpile bătătorite ale lui Elias. El ieși afară, tușind și respirând cu greutate, gol complet, trofeul său fiind înfășurat în cârpa ce o purta legată în jurul coapselor. Îmi zâmbi fericit.

— Am pus în haina mea — zise dânsul. Era frică pierde pui care cade.

— Acest animal fuge repede? l-am întrebat, ducând legătura cu misteriosul ei conţinut într-un loc mai degajat și începân d s-o des fac.

— Nu, sah.

— Mușcă?

— Nu, sah.

Încurajat de explicaţii, am pus legătura pe pământ și am desfăcut-o. În faţa ochilor mei apăru animalul cel mai extraordinar. La prima privire se părea că înaintea mea se afla un gigantic con de brad, cafeniu, alături de care era un alt con mic, roz-cenușiu. Apoi mi-am dat seama că este vorba de un pangolin femelă sau furnicar solzos, strâns ghem cu puiul ei, atârnându-i de spinare.

— Animal catar, sahspuse mândru Elias.

— Este un animal frumos — am aprobat eu.

Pangolin

Destul de greu am reușit să desprind puiul de pe spinarea mamei, pentru a-l privi mai de aproape. Spre deosebire de femelă, puiul era cu totul lipsit de frică; se așeză pe palma mea și începu să mă privească cu ochișorii lui miopi și umezi, ce semănau perfect cu doi nasturi. Era lung de zece inci, măsurând din vârful beţișorului său ascuţit până la capătul cozii acoperite cu solzi. Spatele, capul, labele și coada erau acoperite cu solzi mici, suprapuși în formă de frunză și, fiindcă era de tânăr, încă moi și roz-cenușii. Burtica, bărbia, părţile dinspre interior ale labelor și faţa sa tristă erau acoperite cu o blana albă, destul de aspră, iar partea inferioară a cozii era complet goală. Faţa îi era alungită și încerca tot timpul să-mi strecoare printre degete botul său umed și lunguleţ. Lăbuţele grăsuţe din spate aveau unghii precis conturate, în schimb la picioarele din faţă poseda numai o singură unghie mare și încovoiată, mărginită pe fiecare parte cu o unghie mai mică.

Cu aceste unghii anterioare puiul de pangolin se ţinea de mâna mea cu o putere de necrezut și, pentru mai multă siguranţă, înncerca să-și înfășoare coada în jurul

mâinii, dar această parte corpului său nu ajunsese să aibă încă forţa pe care o are un adult, așa că de fiecare dată când reușea s-o încolăcească, ea luneca înapoi. Marna arăta la fel ca dânsul, cu excepţia faptului că solzii ei erau tari și cafenii, iar marginile lor erau uzate rupte și nu se mai terminau cu trei vârfuri ascuţite, ca la pui. Pe cât puteam să-mi dau seama, deoarece continua să rămână strânsă ghem din cine știe ce motive, lungimea ei era de circa trei picioare. Așa strânsă avea mărimea unei mingi de fotbal.

Bineînţeles că vânătorii erau în culmea fericirii datorită acestei capturi. În schimb eu încercam să-mi reamintesc tot ce citisem despre pangolini și dispoziţia mea era mai curând pesimistă. Pangolinii se hrănesc cu furnici, ei nu au dinţi, ci o limbă lungă și subţire ca un șarpe și o rezervă abundenţa de salivă lipicioasă. Cu ajutorul ghearelor lor puternice din faţă dezgroapă cuiburile de furnici, iar apoi limba lor începe să ţâșnească afară și înăuntru, și la fiecare cursă există un strat de de furnici lipit de ea. Așa cum se întâmplă de obicei cu toate animalele ce se hrănesc numai cu anumite alimente, furnicarii nu acceptă o altă hrană când sunt în captivitate, câștigând astfel o reputaţie neplăcută, în sensul că pot fi păstraţi extrem de greu în viaţă. Cu toate acestea, ei erau primii pangolini pe care i-am prins în viaţa mea și eram decis să nu mă predau fără să încerc să fac tot posibilul pentru a-i păstra. L-am pus la loc pe pui pe spinarea mamei sale și el s-a agăţat cu ghearele de la labele din faţă de doi solzi, iar vârful codiţei s-a încârligat într-o crăpătură dintre alţi solzi. Fixându-și astfel poziţia, îşi întinse botul său lung între lăbuţe și adormi. I-am pus pe amândoi într-un sac de pânză, după care ne-am continuat drumul.

După o oră am ajuns la peștera la care Elias era atât de dornic să mă aducă. În faţa noastră se ridica panta abruptă a unui deal, acoperită de bolovani uriași, pe jumătate îngropaţi în pământ; o parte dintre ei nici nu se mai vedeau sub vege taţia bogată de ferigi, begonii și mușchi gros. Sub unul dintre acești bolovani se găsea o deschizătură largă de aproape trei picioare și înaltă de optsprezece inci. Elias îşi îndreptă cu mândrie degetul spre ea.

— Gaură, sah — explică el.

— Aceasta-i peștera? – întrebai eu uimit, privind cu atenţie și îndoială groapa din faţa mea.

— Da, sah. Are ușă mică, dar camera mare înăuntru…

Masa privește cu lanternă?

— Bine — am răspuns eu resemnat.

Oamenii curăţită ierburile din faţa intrării în peșteră, iar apoi, culcându-mă pe burtă, mi-am băgat capul și umerii înăuntru. Într-adevăr, interiorul peșterii avea mărimea unei ca mere nu prea mari, iar în colţul opus solul cobora în jos, disparând undeva în adâncul dealului. Aerul din peșteră era proaspăt și rece. Solul pietros era acoperit cu nisip alb și curat.

M-am răsucit și ara ieșit afară.

— Careva — am zis eu pe un ton Hotărât — va merge înăuntru cu o torţă, apoi am să-l urmez și eu.

M-am uitat la vânători, dar niciunul dintre ei nu manifestă plăcerea de a se oferi

voluntar pentru aceasta treabă.

L-am ales pe Daniel, pentru că era cel mai mic de înălţime.

— Tu, Daniel, ia lanterna și du-te înăuntru. Andraia și cu mine te urmam…

Nici Daniel, nici Andraia nu păreau că sunt de acord cu propunerea mea.

— Masa — începu să se smiorcăie Daniel — câteodaţa acolo înăuntru ascunde animal…

— Și?

— Câteodată poate să muște pe mine…

— Nu ești vânător? – l-am întrebat încruntând din sprâncene. Dacă ești vânător, cum poate un animal să te muște?

Tu ai să prinzi animalul, nu-i așa?

— Este frică — răspunse Daniel cu tonul cel mat simplu.

— Elias, ascultă clacă se aude vreun animal în peșteră.

Rând pe rând, fiecare îşi bagă capul în gaura din pământ și fiecare declară că nu reușește să audă nimic.

— Vezi — i-am spus lui Daniel. Acum bagă-te înăuntru.

N-ai nici o-frică. N-o să te părăsim. Andraia și cu mine venim imediat după tine.

Cu aerul unui martir ce se apropie de eșafod, Daniel se întinse pe pământ și se târî în peștera.

— Acum, Andraia, este rândul tău să-l urmezi…

Înălţimea de șase picioare și jumătate a lui Andraia a avut nevoie de un timp mai îndelungat să pătrundă înăuntru și am auzit ţipând la Daniel pentru că acesta se așezase chiar la intrare (pentru el însă, aceasta reprezenta ieșirea) și apoi pentru că îi băga în ochi lumina lanternei. Încet, încet, Andraia fu înghiţit de pământ și m-am pregătit să-l urmez. În clipa în care pătrunsesem cu capul și cu umerii în peșteră se auziră din interior o serie de ţipete și cineva mă lovi puternic în cap cu mânerul de la o plasă pentru prins fluturi. Lumina lanternei mă orbi și nu reușii să văd nimic.

— Masa, masa — urla Daniel, pocnindu-mă din nou cu plasa de prins fluturi — șarpe mare… boa mare… înapoi, sah, înapoi…

— Lasă gura — am ţipat la el — și nu mă tot pocni cu blestemata aia de plasă.

Daniel se ghemui tremurând din cap până în picioare, iar eu m-am strecurat în interior, așezându-mă lângă dânsul și luându-i lanterna. Luminând de jur-împrejur l-am descoperit pe Andraia șezând lângă mine, pe partea cealaltă.

— Andraia, în ce parte este acest șarpe?

— N-am văzut șarpe, sah — răspunse el. Daniel spune că văzut acolo… – și cu braţul întins îmi indică galeria adâncă ce se deschidea în faţa noastră.

— L-ai văzut? – l-am întrebat pe Daniel, care clănţănea din dinţi.

— Da, sah, l-am văzut adevărat, sah, acolo, acolo. Pielea lui dungă lângă dungă, sah…

— Bine. Fii liniștit și ascultă.

Am așteptat într-o tăcere adâncă, întreruptă numai de clănţănitul dinţilor lui Daniel. Deodată, atenţia îmi fu atrasa de un alt sunet și, după felul în care Andraia

îşi înclină capul, am înţeles că și el auzise. Era un zgomot nedesluşit asemănător din când în când cu un șuierat, ce ne parvenea din întunericul din faţă, noastră. Daniel începu să geamă, dar i-am dat una cu lanterna în fluierul piciorului.

— Andraia, auzi? Ce poate fi? – am șoptit eu.

— Nu știu, sah — răspunse Andraia pe un ton încurcat.

Sunetele ce veneau din întuneric purtau în ele ceva îngrijorător și prevestitor de rele. Atmosfera din peșteră era ca de gheaţă și tremuram cu toţii. Mi-am dat seama că ceva trebuie făcut, altfel n-o să treacă prea mult și Daniel va considera ca aceste sunete sunt o formă specială de manifestare a nu știu cărui ju-ju, iar apoi voi fi călcat în picioare în panica ce va urma ca să scape cât mai curând afară. Cu lanterna în mână le-am șoptit vânătorilor mei ce tremurau în continuare să stea liniștiţi și am început să mă târăsc înainte spre locul unde solul peșterii se înclina și dispărea în adâncuri. Nu-mi făcea nicio plăcere această explorare, deoarece îmi dădeam prea bine seama că nu era cel mai potrivit loc pentru o întâlnire cu un piton de lungime necunoscută, mai ales că una din mâini îmi era ocupata să ţină singurul meu izvor de lumină.

Ajungând la margine, m-am aplecat înainte, luminând și privind în caverna ce se deschidea sub mine. Din interiorul ei venea zgomotul ce-l auzeam și în clipa în care lumina sparse întunericul de acolo am avut impresia că întregul tavan al acestei caverne s-a desprins și s-a repezit asupra mea, însoţit de rafale de vânt și misterioase ţipete ascuţite. Timp de O clipă, în momentul în care masa aceasta neagră se îndrepta spre mine, mi-a trecut prin minte gândul dacă nu cumva exagera sem prea mult cu scepticismul meu în privinţa duhurilor rele ju-ju. Brusc, după aceea, mi-am dat seama că acest nor uriaș este format din sute de lilieci pitici. Aerul era plin cu ei, zburând ca un roi de albine, iar tavanul camerei inferioare continua să fie acoperit de alte sute, care se mișcau ca un covor pe suprafaţa stâncoasă. Scoţând ţipete ascuţite, ei se roteau în jurul meu, pătrunzând și dispărând din conul de lumină al lanternei, provocând curenţi de aer cu aripile lor ce nu se opreau o clipă. Luminând întreaga cavitate de sub mine, n-am reușit să văd niciun fel de „boa” descris de Daniel.

— Andraia — am strigat — nu este boa, sunt lilieci…

Încurajaţi de aceste cuvinte, Andraia și Daniel se târâră până la mine și priviră uimiţi caverna umplută cu lilieci pitici.

— Eh… aehh! – spuse Andraia.

Daniel nu spuse nimic, dar clănţănitul dinţilor dispăru ca prin minune.

— Acum — i-am spus eu pe un ton sarcastic — unde este acest mare boa, eh?

Daniel începu să râdă, iar Andraia i se alătură.

— În regulă. Dar de acum încolo fără prostii, auziţi?

Mergi afară și cere-i lui Elias să-ţi dea frânghie-şi plasa de prins… Repede.

Daniel se îndreptă spre ieșire.

— Masa, ce fel de animal asta? – se interesă Andraia, în timp ce așteptam întoarcerea lui Daniel.

— Nu, nu mă interesează acești lilieci mici. Vreau lilieci mari. Câteodată se

găsesc înăuntru, ce crezi?

— Cu ajutorul lui Dumnezeu, vom găsi — răspunse Andraia neașteptat de pios, aţintindu-și privirea în adâncime.

Pentru a ajunge în caverna inferioară trebuia să coborâm pe un perete drept de circa cincisprezece picioare. Singura soluţie era să coborâm pe frânghie și m-am uitat în jur să găsesc ceva de care să pot lega capătul acesteia. Nu era nimic. Până la urmă, când s-a întors Daniel cu plasa și cu frânghiile, l-am trimis înapoi cu un capăt de frânghie și cu instrucţiuni ca să-l lege bine de un copac din afară. După ce a fost făcut și lucrul acesta, am acoperit trecerea ce lega cele două cavităţi cu ajutorul plasei de prindere, l-am lăsat acolo pe Daniel ca să descurce liliecii ce se vor prinde în ea, iar Andraia și cu mine am coborât în peștera inferioară. La prima vedere peretele părea că este neted, dar la o examinare mai atentă am observat că era brăzdat de mici canale longitudinale, arătând ca un ogor în miniatură. Crestele dintre canale erau ascuţite ca niște lame. În sfârșit, zgâriaţi și cu hainele rupte, am ajuns pe solul nisipos al cavernei. Aici liliecii erau în număr atât de mare, încât aerul se cutremura de ţipetele și de bătaia aripilor lor.

Dându-i lui Andraia să ţină lanterna, am luat plasa cu mâner lung și, după ce am chibzuit îndelung, am reușit să prind patru din acești lilieci pitici. Aveam mai curând nevoie de ei ca exponate pentru muzee, întrucât este foarte greu să păstrezi în viaţă astfel de lilieci pitici, care se hrănesc numai cu insecte și nu potsupravieţ ui unui drum îndelungat până în Anglia. Deschiderea aripilor lor măsoară circa opt inci, iar trupul grasuţ și acoperit cu blană are mărimea unei nuci. Dar ce m-au uimit au fost capetele lor, pe care le-am examinat la lumina lanternei. Urechile lor mari, având forma unor pe tale de flori, erau transparente la lumina lanternei. Pe bot pielea nu era acoperita cu nimic, formând încreţituri și înfloriturі ce păreau un uimitor basorelief, ca un trandafir în mânia tură de pe emblema casei de Tudor. Ochii lor minusculi ieșiţi în afara sclipeau, la fel ca și dinţii albi din boturile deschise.

După aceasta am căutat să vedem dacă în cavernă nu se ascund și unii lilieci mai mari, ce se hrănesc cu fructe, dar cercetările noastre nu au dus la niciun rezultat. L-am trimis pe Daniel afară cu plasa, apoi l-am urmat. Când am ieșit, cu până des, fiind orbit de lumina soarelui, Dulgherul, s-a repezit la mine ca să mă ajute să mă ridic în picioare.

— Fii bine venit, sah — mi se adresă, ca și cum m-aș fi întors dintr-o călătorie îndelungată.

— Ai crezut că ju-ju m-a apucat, Dulgherule?

— Nu, sah, dar câteodată în aceste locuri pot întâlneşti animale rele.

— Și ju-ju?

— Eh… câteodată găsești de asemenea și ju-ju — recunoscu dânsul…

Apăru și Andraia, zgâriat și plin de pământ, și ne-am aşezat în soare ca să gonim răcoarea din peșteră ce ne pătrunsese până la oase.

— Unde este Elias? – am întrebat, observând lipsa lui.

— El vine timp mic înapoi, sah. – spuse Dulgherul — el mers pădure caută altă gaură.

— Mai există încă o gaură? – m-am interesat eu la auzul acestor cuvinte.

Dulgherul dădu din umeri.

— Câteodată Elias găsește una — răspunse, pe un ton lipsit de speranţe.

De data aceasta însă Dulgherul se înșela. Când Elias se întoarse ne anunţă că găsise o alta peșteră, la o distanţă de aproape o milă, mai mare decât cca. Pe care tocmai o cerceta sem și, mai mult decât atât, plină de lilieci mari. Cu toată vi teza l-am urmat pe Elias într-acolo.

Fără îndoială că cea de-a doua peștera era mai mare decât prima. Ea constituia o cavitate considerabilă, scobită de natură în adâncurile unui deal, gura ei fiind aproape complet ascunsa de vegetaţia îmbelșugată… Pătrunzând înăuntru am văzut că are o lungime de aproximativ 70 de iarzi, iar ta vanul se afla la o înălţime de cel puţin 30 de picioare. Ta vanul era acoperit de un strat gros și mișcător de lilieci de fructe ce umpleau peștera cu ţipetele lor ascuţite. Era o imagine din cele mai plăcute pentru un vânător și l-am felicitat pe Elias pentru descoperirea lui. Totuși, dificultăţile au apărut imediat. Tavanul era prea sus ca să putem ajunge la el chiar cu plasele cu mâner lung, iar gura peșterii era prea mare ca să poată fi acoperită în întregime de plasa pe care o aveam.

După o gândire îndelungată am stabilit un plan. Doi dintre vânătorii mei au fost trimiși în pădurea apropiată ca să taie câte un copăcel de aproximativ 20 de picioare lungime. Aceştia au fost curăţaţi cu grijă de ramuri, lăsând numai în vârf un buchet de crăci și frunze. După ce am acoperit cât am putut din intrare cu plasele noastre, am dat fiecărui om câte un sac în care să pună prada sa. Apoi am făcut câţiva paşi înapoi, am ţintit cu pușca spre solul peșterii și am descărcat ambele ţevi. Bubuitura puștii și ecourile repercutate de pereţii din interior fură brusc acoperite de gălăgia produsă de învălmă șeala ce a urmat. Întreaga colonie de lilieci, formată din mai mult de 500 de membri, îşi luă zborul și, în timp ce se roteau și pocneau aerul cu aripile lor în interiorul peșterii, scoteau ţipete asurzitoare. Zgomotul produs de aripile lor se asemăna cu cel făcut de valurile puternice ce se sparg pe un ţărm stâncos. Așteptând destul de mult pentru a ne asigura că nu există vreun pericol ca tavanul peșterii să se prăbușească datorită șocului provocat de explozie, am pătruns în interior. Aerul era plin de lilieci mari, ce zburau pe deasupra capetelor noastre, alunecând la o distanţă de câteva palme în faţa noastră și apoi cotind într-o parte, răscolind părul din capul nostru cu curentul de aer produs de aripile lor. Ne-am pus pe lucru, alergând prin peșteră și fluturând pe deasupra capetelor oră.

jinile gata pregătite. Nu avea niciun rost să încerci să nimereşti un liliac, deoarece se fereau cu cea mai mare uşurinţă.

Dar, alegând un loc unde aglomerarea de lilieci era la culme, am obţinut un succes considerabil: la fiecare lovitură a oră jinilor noastre cu pălărie mai mulţi lilieci au fost trântiţi pe

solul nisipos din peșteră. Atunci aruncăm armele noastre și ne repezeam asupra lor înainte ca să-și vina în fire și să zboare din nou. Loviturile pe care le primeau nu erau periculoase, datorită ramurilor și frunzelor de la vârf, dar erau suficiente pentru

a-i face să-și piardă controlul și să cadă jos. Dar chiar și aici, pe sol, dădeau dovadă de o agilitate neașteptata. Era nevoie de o mare abilitate din partea noastră ca să-i prindem, având o deosebită grija să ne ferim de dinţii lor mari și ascuţiţi, atunci când îi băgăm în sac.

În decurs de trei sferturi de oră, timp în care i-am urmărit pe lilieci în straniile lor zboruri înăuntrul peșterii, am reușit să prindem 25 de bucăţi. Apoi liliecii deveniră mai înţelepţi. Unii zburară afară, unde rămaseră agăţaţi de copaci ca niște ciorchini de fructe negre, iar alţii descoperiră că dacă *se* înghesuie cu toţii în partea cea mai de sus a tavanului nu mai putem să ajungem la ei. Am considerat că pentru început îmi ajung și 25 de lilieci, așa că am ordonat terminarea vânătorii. Ne-am așezat la o mică distanţă de peșteră, bucurându-ne de fumul unei ţigări binemeritate și urmărind pe lilieci care, unul câte unul, se desprindeau din copaci și ţâșneau în peșteră, pentru a ajunge la celelalte animale care continuau să fie neliniștite în interior. Probabil că fusese prima oară în nu știu câte secole că această colonie fusese atacată în acest fel. Este sigur că va trece o perioadă de timp tot atât de îndelungată până când evenimentul se va repeta. Luând toate acestea în consideraţie, se poate ajunge la concluzia că liliecii duc o viaţă fericită. Dorm toată ziua, agăţaţi undeva într-o peș teră întunecoasă, sigura și răcoroasă, apoi se trezesc flămânzi seara și îşi iau zborul, pornind în lumina soarelui-apune și plutind pe deasupra vârfurilor aurii de copaci, ca să se hrănească cu fructele uriașilor arbori, îmbuibându-se cu fructe până când umbra se strecoară printre ramuri. Ţipând și zburând printre frunze, pocnesc fructele coapte ce se prăbușesc de la înălţimi de sute de picioare, ca să se sfărâme în bucăţi de pământul de jos, pentru a fi mâncate de alţi vagabonzi nocturni.

Apoi, în slaba lumină a dimineţii, liliecii zboară înapoi în peșteră, îngreunaţi cu hrană, sucul de fructe uscându-se în pete pe blana lor, ca să se certe și să ţipe unul la altul pentru cele mai bune locuri de dormit și, treptat-treptat, să adoarmă atunci când soarele se ridică deasupra copacilor, pentru ca razele șale să coacă alte fructe hărăzite să fie mâncate cu ocazia serbării din noaptea următoare.

Când plecam, umbrele se lungeau pe pământ. Am aruncat o ultimă privire în direcţia peșterii. Era ca o gură întunecată de pe faţa dealului, din care ieșea avangarda coloniei, îndreptându-se sus peste vârfurile arborilor. Apăru, unul și încă unul, ca după aceea să apară un șir neîntrerupt de lilieci ieșind din peșteră. De la distanţa de la care îi priveam se asemănau cu o șuviţă de fum ce se îndreaptă neagră spre cer. Pe măsură ce înaintam, în întunericul ce se lăsa, poticnindu-ne din ce în ce mai des, auzeam undeva sus deasupra noastră strigătele și ţipetele pătrunzătoare ale liliecilor care porniseră în căutarea hranei.

Noaptea în pădure

În urma zilelor petrecute vânând în pădure și, mai ales, a eforturilor uimitoare depuse de locuitorii satelor pe o rază de multe mile, în curând cuștile mele erau pline și trebuia să-mi petrec întreaga zi îngrijind animalele. Singurul timp ce îmi mai rămânea pentru vânătoare era perioada de după terminarea acestei munci de fiecare zi, astfel că am luat hotărârea să vânez noaptea la lumina lanternelor. Adusesem cu mine din Anglia patru lanterne electrice puternice. La acestea am adăugat alte patru, cumpărate la sosirea noastră în Camerun.

Înarmaţi cu aceasta baterie de lumini rătăceam prin pădure de la miezul nopţii până la trei dimineaţa și pe aceasta calc am reușit să prindem un număr de animale nocturne, pe care în alt mod nu le-am fi putut vedea niciodată.

Noaptea pădurea este cu totul diferită faţă de cea din cursul zilei. Totul ţi se pare treaz și atent, ochi lucesc undeva în coroana de ramuri și frunze de deasupra noastră, din tufi șuri se aud foșnituri și ţipete, iar la lumina lanternei poţivede a o ramură cum se apleacă și se clatină, semn sigur că un deva la o înălţime de 150 de picioare s-a produs o mișcare.

Cu zgomot. Se prăbușesc pe pământ fructe răscoapte sau crăci uscate. Cicadele se pare că nu dorm niciodată, continua să ţârâie neîntrerupt, iar din când înicând vreo pasare mare îşi în cepe cântecul ei cu un puternic „Car… carr… carrr…”, strigăt ce străbate pădurea ca un ecou. Unul din zgomotele nocturne cele mai obișnuite era produs de un animal care, cred eu, că era *Dendrohyrax dorsalis.* La început se aude un fluierat ascuţit, împărţit în intervale regulate, apoi intervalele devin din ce în ce mai scurte, până când totul ajunge un fluierat continuu, din ce în ce mai pătrunzător și mai ascuţit. Chiar în clipa în care atinge nota cea mai de sus și viteza sa maximă, ţipătul se oprește, ca și cum ar fi fost brusc tăiat de un cuţit, iar în pădure continuă să se audă numai ecoul produs de acest sunet. În pădure sunt de asemenea tot felul de broaște. La la sarea întunericului ele îşi încep concertul lor de fluierături, vociferări, pocnituri, ciripeli și orăcăieli. Se pare că sunt în tot locul, începând cu vârfurile copacilor celor mai înalţi și terminând cu găurile cele mai mici de sub pietroaiele de pe malurile râurilor.

Când vânezi noaptea, pădurea ţi se pare că este de două ori mai mare decât cea obișnuită. Te miști pe sub un baldachin scârţâitor de frunze și crengi și în exteriorul conului de lumină dat de lanterna ta totul ţi se pare că este un perete solid și negru. Numai în mica pată aruncată de lanternă poţi vedea culoarea, și atunci, în această lumină falsa, iarba și frunzele par că încep să capete o aureolă de verde-argintiu. Te simţi ca și cum te-ai plimba în adâncurile întunecate ale mării, acolo unde lumina n-a apărut de milioane de ani, iar lumina pa tetic de slaba a lanternei tale îţi aduce în faţa ochilor porţiuni de rădăcini monstruos încolăcite și o coloraţie ștearsă a frunzelor. Fluturii de noapte, ca niște picături de argint, roiesc în grupuri mici în jurul lanternei; pentru ca apoi să dispară înghiţiţi de — întuneric ca o grămadă de peștișori argintii. Aerul este greu și plin de rouă. Îndreptând lucirea lanternei în sus, până când se pierde în încurcătura de ramuri și liane de deasupra,

poţi vedea şuviţe subţiri de ceaţă cum se strecoară înfăşurându-se în jurul unor crăci şi ramuri. În toate direcţiile umbrele negre îţi joacă feste, făcând ea să ţi se pară copacii înalţi şi drepţi ca nişte trunchiuri deformate. Rădăcinile ar borilor se sucesc şi se rostogolesc pe măsură ce te apropii de ele, părând că apoi dispar în întuneric, astfel că ai putea jura că sunt vii. Totul în jur este misterios, tainic şi fascinant.

În prima noapte în care am pornit în pădure împreună cu Elias şi Andraia, am plecat destul de devreme, deoarece

Elias insistase ca să vânăm pe malurile unui râu mai mare, aflat, la o distanţă respectabilă de tabără. Acolo, mă asigura dânsul, vom găsi „bune animale de apa". Ce animale erau acestea nu puteam să am nicio idee, cât de vagă, pentru ca vânătorii folosesc această expresie când discută despre orice animal, începând cu broasca şi terminând cu un hipopotam.

Tot ce am putut scoate de la Elias era doar „foarte bun animale" şi că eu am să fiu „prea mult norocos" dacă vom reuşi să prindem vreunul. Am înaintat aproximativ o mila pe că rarea ce pătrundea în pădure şi tocmai am lăsat în urmă ultima dintre plantaţiile de palmieri o înd Elias se opri brusc, ceea ce m-a făcut să-l calc zdravăn pe picioare. Îşi îndreptase lumina lanternei spre desişul unui copac nu prea înalt, de circa 40 de picioare. Începu să umble în jurul lui, luminându-l

din diverse direcţii şi mormăind ceva pe sub nas…

— Ce este? – l-am întrebat, şoptind răguşit.

— Iepure, sah — veni răspunsul, care mă lăsă înmărmurit.

— Un *iepure…* eşti *sigur,* Elias? – l-am întrebat sur prins.

— Da, sah, sigur iepure. Este acolo sus, sah, nu vezi ochi la el acolo, acolo pe băţ?

În timp ce luminam cu lanterna coroana copacului, treceam rapid în revistă cunoştinţele mele despre fauna din

Camerun. Eram sigur că niciodată nu se descoperise vreun iepure în Camerun şi, mai mult decât atât, eram ferm convins că în nicio ţară din lume iepurii nu se suie pe copaci. Am considerat că un iepure care şade pe crăcile din vârful unui copac de 40 de picioare înălţime poate primi numele de iepure arboricol, acest nume fiind pe deplin justificat. Chiar în acel moment două pete mici roşii ca rubinele apărură în lumina. Descoperisem „iepurele". Acolo sus, cocoţat liniştit pe o cracă la mare înălţime faţă de noi, şedea un şobolan gras şi cenuşiu, care-şi ştergea nepăsător mustăţile.

— Asta-i şobolan, Elias, nu iepure — i-am spus, destul de mulţumit că cunoştinţele mele zoologice nu au fost date peste cap. Îmi era teamă că apariţia unui iepure arboricol, care se caţără pe copaci, ar fi produs în ştiinţă un tumult suficient de mare.

— Nu şobolan, sah. Aici numim la el iepure.

— Putem să-l prindem, ce crezi?

— Da, sah. Masa şi Andraia aşteaptă aici, eu am să urc pe băţ.

Am continuat să ţinem lanternele noastre îndreptate asupra şobolanului, iar

Elias dispăru în întuneric. Curând văzurăm cum copacul începe să tremure, semn că Elias îşi începuse căţărarea. Șobolanul aruncă o privire de alarmă îndreptată în jos, apoi fugi până la capătul unei ramuri mai subţiri și se uită din nou în jos. Capul lui Elias se ivi printre frunze chiar sub craca pe care ședea șobolanul.

— În ce parte este, sah? – întrebă el, clipind din ochi din cauza luminii.

— Imediat mai sus, deasupra ta în stânga.

În timp ce-i strigam toate aceste indicaţii, șobolanul se lăsă pe o liană, alunecă pe ea și se opri pe o altă ramură, cu vreo 15 picioare sub Elias.

— A alergat jos, Elias — îi strigă repede Andraia — el acolo, acolo sub tine, acum…

Gâfâind, respectând sfaturile ce i le dădeam de pe pământ.

Elias coborî până ajunse în dreptul șobolanului. Animalul continua să stea liniștit pe ramură, lingându-și mustăţile și terminându-și astfel toaleta. Încet, încet, Elias se târî în lungul crăcii, îndreptându-se spre el, cu o mână întinsă înainte gata să-l prindă. Șobolanul îi arunca din când în când priviri pie zise, aşteptă până când Elias ajunse în apropiere, apoi brusc făcu un salt, dispărând în aer. Instinctiv, i-am urmărit săritura cu lanternele noastre și l-am văzut cum a ajuns într-un mic tufiș, în care dispăru imediat. De sus se auzi o pârâitură, un strigăt de groază și de spaimă și zgomotul produs de un corp greoi ce aluneca și se prăbușea pe pământ. Îndreptând lanternele în sus am văzut că Elias dispăruse și numai câteva frunze se mai legănau, arătând că fusese pe acolo. L-am găsit masându-și piciorul, șezând la baza arborelui.

— Eh… aehh ! — mormăia el — acel băţ nu mi-a dat noroc. El rupt și am mulţime de răni.

O examinare atentă scoase la iveală faptul că mulţimea de răni se reducea numai la câteva zgârieţuri. După ce l-am liniștit pe Elias, am continuat drumul nostru mai departe.

Mergeam de câtva timp discutând aprins asupra diferenţei dintre iepuri și șobolani, când am observat că am început să păşim pe un nisip alb. Privind cu atenţie, am constatat că ieșisem din pădure și deasupra noastră se vedea cerul nopţii, întunericul din jur fiind scos în evidenţă de lucirea stelelor.

Înaintam pe malul unui râu, dar nu-mi dădusem seama de acest acru, pentru că apele cafenii curgeau tăcute printre malurile netede, neauzindu-se nici măcar un clipocit. Râul se târa încet și tăcut pe lângă noi ca un șarpe uriaș. Am părăsit malul nisipos și ne-am îndreptat spre un desiș ce ne ajungea până la brâu și forma un hotar între zona de nisip și marginea pădurii. Aici ne-am oprit.

— Acesta este loc unde prinde animal de apă, sah — îmi şopti Elias, în timp ce Andraia îl aprobă printr-un mormăit.

Mergem încet, încet acest loc și câteodată prindem animal.

Așa că o porniram călcând încet, încet prin vegetaţia aceasta bogată, luminându-ne calea cu ajutorul lanternelor.

Tocmai m-am oprit pentru un moment ca să culeg o broască de copac și s-o bag în borcanul ce-l purtam în buzunar, când Elias îmi aruncă lanterna lui și se topi

printre tufișuri. În încercarea mea desperată de a prinde lanterna ce îmi fusese aruncată cu atâta iuţeală, mi-a scăpat din mâna propria mea lanternă, care căzu pe o piatră și se stinse de îndată. Bineînţeles, n-am reușit să prind nici lanterna lui Elias, care urmă drumul lanternei mele și avu aceeași soartă. Acum singurul mijloc de iluminat era numai lanterna de la Andraia, dar lumina dată de ea era slabă deoarece bateriile erau vechi și umede. Elias se rostogolea prin ierburi prins într-o luptă pe viaţă și pe moarte, cu un animal ce se părea că este îngrozitor de puternic. Am smuls lanterna din mâna lui Andraia și în licărirea slabă dată de becul acesteia l-am văzut pe Elias trântit la pământ, iar în braţele sale se zbătea și încerca să se smulgă o splendidă antilopă, a cărei blană era împodobită cu pete și dungi albe așezate într-o ordine perfectă.

— Am apucat de el, sah — ţipă Elias, scuipând frunzele ce îi umpleau gura — adu repede lanternă, sah, acest animal putere prea mult.

M-am repezit înainte să-i dau o mână de ajutor, dar m-am împiedicat de o piatră ascunsă în iarbă și am căzut.

Ultima lanternă mai luci o clipă, apoi lumina ei dispăru.

M-am așezat și, în bezna ce mă înconjura, am pipăit în jur cu speranţa să găsesc lanterna. Elias implora desperat ca cineva să-i vină repede în ajutor. Dar în clipa în care dege tele mele simţiră metalul rece al lanternei, se așternu o tă

cere profundă. Am apucat lanterna și după câteva încercări reușii s-o aprind și apoi s-o îndrept spre Elias. Acesta ședea amărât şi-şi scotea frunzele ce îi intraseră în gură.

— A fugit, sah — spuse el. Poarte mult regret, dar animal acela are putere ce trece Un om. Uite, sah, a făcut rană aici cu piciorul.

Mi-a arătat pieptul său, care era brăzdat de dungi întunecate, de unde începeau să se prelingă picături de sânge.

Rănile fuseseră făcute de copitele ascuţite ale micuţei antilope.

— N-are importanţă — i-am spus ștergându-i pieptul cu tinctură de iod — vom prinde acest animal altă data.

După o scurtă căutare am descoperit și celelalte două lanterne și am constatat că la ambele se spărsese becul în urma căzăturii. Uitasem să iau cu mine becuri de schimb, așa că nu puteam să ne luminăm decât cu cea de-a treia lanternă, care era însă gata să se stingă și ea. Era clar că singurul lucru pe care-l aveam de făcut era să considerăm vânătoarea încheiată și să ne întoarcem în tabără, cât timp mai aveam posibilitatea să ne luminăm drumul de întoarcere. Am pornit înapoi, foarte abătuţi, căutând să mergem cât mai repede.

Când ne-am apropiat de câmpurile din marginea satului.

Elias se opri și-mi arătă o cracă, care atârna jos deasupra potecii. Plin de speranţă m-am uitat la ea, dar craca era complet goală, purtând doar o singură frunză, care părea că este veștedă

— Ce-i acolo?

— Acolo băţ rupt mort, sah.

— Nu văd nimic…

Deranjată de șoaptele noastre, frunza veștedă își scoase capul de sub aripă, ne aruncă o privire speriată și apoi zbură grăbită în noapte.

— Pasăre, sah — îmi explică Elias amabil.

În concluzie a fost o noapte plină de ghinioane, în schimb însă destul de interesantă, deoarece mi-a arătat la ce puteam să mă aștept. Faptul că păsările dorm atât de aproape de pământ m-a uimit, întrucât în jur cresc destui copaci în care există o mulţime de locuri unde pot dormi.

Dar, gândindu-mă puţin mai mult, am înţeles de ce făceau așa… Cocoţate la capătul unei ramuri lungi și subţiri, ele știau că dacă cineva ar încerca să se apropie de ele, greutatea lui va mișca ramura sau chiar o va rupe. Așa că, atâta timp cât ramura era lungă, subţire și izolată de alte ramuri, nu avea nicio importanţă la ce înălţime de pământ se afla. Întrebându-l pe Elias, el mi-a explicat că de multe ori a avut ocazia să vadă păsări dormind pe crăciie cele mai de jos, mai ales în apropierea satului. Așa că noaptea următoare, înarmaţi cu saci de pânză moale și cu o plasă de prins fluturi, am pornit să le prindem.

N-am mers prea mult, când am văzut un bulbul șezând pe o rămurică subţire, cam la cinci, picioare deasupra noastră, un pământuf de pene cenușii care aproape că nu se putea distinge pe fondul verde-închis al frunzelor. În timp ce ceilalţi doi îşi ţineau lanternele aţintite asupra păsării, mi-am pregătit plasa și am făcut un salt sălbatic. Nu cred că bulbului să fi trecut în viaţa lui printr-o spaimă mai mare.

Ciripind speriat, îşi lua zborul de pe ramură și dispăru în întuneric. Atunci mi-am dat seama, că mișcarea făcută de jos în sus cu plasa împreună cu saltul meu au constituit o tactică greșită. Așa că am pornit mai departe și curând am dat peste un pescăruș albastru pitic, care moţăia liniștit pe o ramură. L-am acoperit cu plasa, aducându-l pe pământ și, după două-trei secunde, se odihnea în fundul unui sac.

Dacă păsările sunt băgate într-un sac întunecat, zac acolo liniștite și nu încearcă să se zbată, ceea ce ar putea produce propria lor rănire în timpul unui transport. Am fost cuceritâe această nouă metoda de îmbogăţire a colecţiei mele de păsări și îmi părea că este cu mult superioară tu turor celorlalte metode folosite până acum. În noaptea aceea am hoinărit trei ore prin apropierea satului și în acest timp am reușit să prindem cinci păsări: pescărușul al bastru, doi măcălendri-de-pădure, un porumbel cu pete albastre și un bulbul. Când mă simţeam prea obosit ca să mai rătăcesc noaptea prin pădure făceam doar o simplă plimbare de o oră sau două la distanţă de cel mult două mile depărtare de sat și rareori se întâmpla sa ne întoarcem fără să prindem ceva.

Elias îşi reamintea mereu cu regret pierderea animalului de apă. După câteva zile îmi propuse ca să facem o nouă vânătoare nocturnă pe malurile râului, adăugând ca un fel de momeală suplimentară că tot în regiunea respectivă cunoaşte și câteva peșteri. Așa că într-o seară, pe la ora opt, am pornit hotărî ţi s-a petrecem întreaga noapte în urmărirea animalelor. Noaptea însă n-a început prea bine. După ce am parcurs mai multe mile prin pădure, am dat peste trunchiul uriaș al unui arbore uscat. Arborele murise, dar trunchiul său continua să stea drept, așa cum se întâmplă aproape în totdeauna cu asemenea uriași, până când ajung

complet găunoși din cauza insectelor, rămânând doar scoarţa. Atunci greutatea ramurilor moarte din coroană devine prea mare și, la fel ca în cazul de faţă, trunchiul se rupe la o înălţime de circa 30 de picioare deasupra pământului. Baza copacului rămăsese în picioare, sprijinindu-se pe resturile de rădăcini. Copacul arăta ca un coș de fabrică, numai că era mult mai atrăgător și mai interesant. La jumătatea înălţimii se afla o gaură mare și, în momentul în care am trecut pe sub ea, lumina lanternelor noastre smulse din întunericul ei clipirile unor ochi. Ne-am oprit și am ţinut o scurtă consfătuire. La fel ca și altă dată, Andraia și cu mine am ţinut lanternele îndreptate asupra găurii, în timp ce Elias ocoli trunchiul, ca să vadă pe unde poate să-l urce mai ușor.

Civettictis c. Civetta (viverid)

Se întoarse repede, comunicându-ne că este prea scund ca să ajungă la prima ieșitură de pe trunchi ce i-ar putea servi ca punct de sprijin, așa că nu-i rămâne decât lui Andraia să încerce să se suie. Andraia dispăru în spatele trunchiului și, lij puţin după aceea, am auzit cum se urca, încurajându-se cu exclamaţii de „Eh… aehh!" Elias și cu mine ne-aril apropiat mai mult de pom, ţinând în continuare lumina îndreptată asupra găurii. Andraia străbătuse două treimi din urcuș, când locatarul vizuinii se arătă. Era un viverid mare – Civettictis c. Civetta. Capul lui mascat în negru se aţinti asupra noastră și am reușit, pentru o clipă, — să-i văd trupul cenușiu cu pete negre. Apoi se retrase înapoi în vizuină.

— Atenţie, Andraia, pisica de pădure — îi şopti Elias, făcându-l atent, deoarece un Civettictis matur are mărimea unui mic câine ciobănesc.

Dar Andraia era prea ocupat ca să ne poată răspunde, deoarece nu era lucru ușor să se ţină de pom cu degetele de la mâini și de la picioare. Chiar în clipa în care reuși să ajungă până la marginea găurii, viveridul apăru din nou și sări în aer.

Străbătu aerul cu viteza unei săgeţi și se opri pe pieptul lui Elias, proptindu-se cu toate cele patru picioare ale sale. Din cauza șocului, acesta se răsturnă, căzând pe spate. În clipa în care animalul atinse pieptul lui Elias, am văzut cum botul lui se deschide şi auzii apoi clămpănitul fălcilor. Dinţii animalului nu se înfipseră în obrazul lui

Elias numai datorită faptului că acesta îşi pierduse echilibrul și începuse să cadă pe spate, așa că fălcile se închiseră în faţa lui numai la o distanţa de trei inci. Viveridul rămase o clipă nehotărât pe corpul întins, mă privi, după care făcu două sărituri scurte și dispăru în pădure. Elias se sculă și îmi zâmbi amărât:

— Eh… aehh 1 Un om a pus vraja rea ju-ju pentru această vânătoare, cred eu — îmi spuse dânsul. Mai întâi pierdem animal de apă, acum pisica asta de pădure…

— Consideră totuși că ai noroc, căci ţi-a rămas obrazul întreg — i-am răspuns, pentru că rămăsesem adânc impresionat de ferocitatea arătată de Civettictis, un animal care totdeauna l-am considerat liniștit și timid. Chiar în această clipă se auzi de sus un strigăt înăbușit și de îndată ne în dreptarăm lanternele spre locul unde Andraia se ţinea de copac, cuprinzându-l.ca un păianjen negru.

— Ce este? l-am întrebat și eu, și Elias.

— Înăuntru, acolo, acolo, este ceva — răspunse Andraia repede. Aud zgomot înăuntru gaură…

Cu greu reuși să scoată lanterna din pânza din jurul coapselor și încercă să lumineze scorbura.

— Eh… aehh! strigă el. Aici pui pisică pădure înăuntru.

Timp îndelungat Andraia făcu cele mai neașteptate con torsiuni cu corpul, încercând concomitent să se ţină de trun chiul copacului, să lumineze în interiorul școrburei cu o mâna și să o introducă pe cealaltă înăuntru ca să apuce puiul. Până la urmă reuși, și mâna sa ieși afară la lumina, ţinând de coadă un mic Civettictis ce scuipa și se zbătea.

Chiar în clipa când l-a scos din gaură și ne-a strigat „Uite, uite", pe un ton triumfător, puiul de viverid l-a mușcat de încheietura mâinii.

Știam că Andraia nu este capabil să suporte o durere cât de mică. Era de ajuns să-i intre cel mai mic spin într-un picior, ca să înceapă să umble şchiopătând ca și cum i s-ar fi amputat toate degetele de la picioare. Așa că dinţișorii ascuţiţi ai puiului de viverid i se părură că sunt niște ace înroșite în foc, care îi sunt înfipte în carne. Scoţând un urlet înspăimântător lasă să-i cadă din mâini lanterna, puiul de viverid și se desfăcu de trunchiul copacului. După o clipită, el, lanterna și micuţul viverid bufniră de pământ.

N-am să înţeleg niciodată cum de n-a murit Andraia din această căzătură. Lanterna se sparse, iar puiul de Civettictis nimeri cu capul într-una din acele rădăcini tari ca fierul și rămase nemișcat. După vreo 10 minute avu o hemoragie puternică și muri. În schimb, Andraia, lăsând la o parte spaima prin care trecuse, a rămas teafăr și nevătămat.

— Eh… aehh! Adevărat un om pus vrajă ju-ju pe noi — spuse din nou Elias.

Era o vrajă ju-ju sau nu, dar știu că în restul nopţii nu am mai fost urmăriţi de ghinion. Din contra, pot spune că am avut chiar destul noroc. Curând după întâlnirea noastră cu pisica-de-pădure am ajuns pe malul unui pârâu larg, a cărui adâncime ajungea la mijloc până la trei picioare. Apa era tulbure, de o culoare cafeniu-închis cum este ciocolata și chiar lumina din lanternele noastre nu reușea să-i lumineze decât suprafaţa. A trebuit să mergem în susul curentului cam o jumătate de milă, până când am văzut pe malul opus o potecă pe care puteam să ne continuăm drumul. Deși suprafaţa apei era liniștită, am simţit totuși că există un curent puternic când am pătruns în Apă, care era rece ca gheaţa. Am ajuns la mijlocul pârâului și căutam să-l trecem cât mâi repede, în măsura în care ne permitea apa adânca și curentul puternic, când am observat că nu eram singuri în apă. De jur-împrejurul nostru, răsucindu-se și ţâșnind înainte prin, apele întunecate, mișunau zeci de șerpi cafenii de apă.

Înotau curioși în jurul nostru, numai cu capetele scoase deasupra apei, ochii lor micuţi sclipind în lumina lanternelor.

Odată cu mine și Andraia observase prezenţa șerpilor, dar reacţia sa se deosebi cu totul de a mea.

Scoţând un strigăt și aruncând întregul bagaj pe care-l purta, încercă să fugă spre mal. Dar uitase că se afla în apă.

În locul, unde ne găseam, ea ne ajungea aproape până la brâu, așa că tentativa sa era condamnată dinainte. Așa cum mă așteptam, puterea curentului îl făcu să-și piardă echilibrul și căzu în apă cu o pleoscătură ce izgoni toţi șerpii din jurul nostru, făcându-i să ţâșnească spre ascunzișurile lor. Andraia ieși la suprafaţă câţiva iarzi mai jos și reuși să se ridice în picioare. Sarongul lui minunat, pe care îl purtase cu atâta grijă împachetat pe creștetul capului, nu mai era decât o masă plină de apă…

— Ce este? întrebă Elias, întorcându-se și uitându-se la Andraia, care se zbătea în apă ca o balenă harponată. Probabil că dânsul nu observase șerpii.

— Șerpi, Elias — exclamă Andraia — prea mulţi șerpi pentru apa aceasta. De ce noi nu mergem pe mal?

— Șerpi? întrebă Elias, luminând apele liniștite cu Ian terna sa.

— Adevărat, Elias — am intervenit eu — șerpi de apă.

Lui Andraia i-a fost prea frică.

— Eh… aehh ! exclama supărat Elias. Tu om prost, Andraia. Nu știi animal asta nu mușcă dacă masa este aici?

— Ah! – l-am auzit răspunzând umil pe Andraia – am uitat asta.

— Ce spui? – am întrebat. De ce nu-l mușcă șarpele pe Andraia când sunt eu aici?

Stând în mijlocul curentului, în timp ce Andraia pescuia bagajul ce-l pierduse, Elias îmi explică:

— Dacă om negru merge apă numai el, un animal rău cum este șarpe simte miros, vine repede la el și mușcă la el.

Dacă om negru merge apă cu om alb, animal simte miros om alb, se sperie prea

mult, așa că nu vine mușcă.

— Aceasta se întâmplă numai când mergem prin apa?

am întrebat eu mai departe.

— Da, sah.

Era o informaţie preţioasă și m-am decis s-o ţin minte pentru viitor. Andraia reușise să strângă toate lucrurile ce le scăpase în apă. Am propus să stingem lanternele noastre, să așteptăm și să vedem, poate șerpii de apă se vor întoarce, iar dacă vor face acest lucru să încercăm să prindem câţiva.

Cu o oarecare lipsă de entuziasm cei doi vânători căzură de acord. Am rămas acolo, stând în apă, timp de o jumătate de oră, ca apoi să aprindem cu toţi deodată lanternele noastre. De jur-împrejurul nostru înotau șerpi de apa, care desenau linii ondulate argintii, strălucind la lumina lanternei.

Apucând plasa, am aruncat-o după cel mai apropiat și, după o scurtă luptă, am reușit să-l prind și să-l bag într-un sac.

Încurajaţi de acest succes, Elias și Andraia intrară și ei în luptă. În scurt timp reușirăm să capturăm 20 de șerpi de apă. Dar acum începuseră să fie mai precauţi și la cea mai mică mișcare din partea noastră dispăreau instantaneu în adâncul apei tulburi. Drept urmare ana anunţat că vânătoarea s-a încheiat și ne-am văzut de drum mai departe.

Nu știu ce atracţie prezenta acest pârâu pentru șerpi, pentru că n-am văzut niciodată adunaţi atâţia într-un singur loc. În multe vânători de zi, de asemenea și în numeroase nopţi, am parcurs lungi distanţe pe malurile râurilor, dar foarte rar am avut ocazia să văd un șarpe de apă. În jumătatea de milă pe care o străbătusem acum, am văzut sute.

Poate că nimerisem peste un loc unde se făcea împerecherea lor sau unde apăruse brusc o hrană mai abundentă și acesta ora motivul că se adunaseră atâţia aici. Adevărul nu l-am aflat niciodată. Câteva săptămâni mai târziu am traversat același pârâu, în același loc, — dar n-am mai văzut niciun șarpe. În astfel de locuri ţi se întâmplă să întâlneşti numeroase enigme de acest fel, dar, din păcate, nu ai posibilitatea să le cercetezi atât de minuţios cum ai dori. Nu poţi decât să le observi și să te miri de cauza ce le-a provocat. Aceasta reprezintă una din laturile cele mai supărătoare în munca de capturare a animalelor.

În sfârșit, am ajuns în locul unde avusesem întâlnirea noastră de rândul trecut cu „animalul de apă”, dar cu toate căutările prin tufișurile de pe mal n-am mai reușit să descoperim altă antilopă. Aşa că am renunţat la această operaţie sortită eșecului și am pornit pe malul nisipos în direcţia în care Eliase spunea că — se găsesc câteva peșteri. În momentul în care ocoleam trunchiul golit de ramuri al unui copac prăbușit pe mal, am observat cum lucește ceva în ni sipul din faţa noastră…

— Elias, ce este? – l-am întrebat arătându-i direcţia în care să se uite.

— Foc, sah — răspunse el.

— Foc, aici?

— Da, sah, cred că vânător doarme aici.

Când ne-am apropiat am văzut că lucirile ce le zărisem erau produse de licărirea

unor tăciuni dintr-un foc mititel.

În apropierea focului se afla un mic bordei, construit din ramuri și acoperit cu frunze.

— Ahei! – strigă Elias. Este cineva aici?

Se auzi o mișcare în întunericul bordeiului și o faţă som noroasă apăru, uitându-se la noi.

— Na, cine? – întreba străinul. Am văzut cum mâna i se întinde spre pușca veche de lângă el. Repede am în dreptat lanternele asupra noastră ca să poată vedea cine suntem.

— Eh… aehh! – exclamă el surprins. Acesta om alb?

— Da — îi răspunse Elias — acesta om alb.

— Ce lucru face om alb în pădure în noapte? – întrebă străinul și văzui pe faţa lui bănuiala că am putea fi cine știe ce duhuri rele ju-ju, deghizaţi sub înfăţișarea noastră.

— Vânăm animale — zise Elias.

Am aruncat trei ramuri în foc să se aprindă o vâlvătaie plăcută, am scos pachetul de ţigări și le-am oferit la cei din jur. Străinul accepta o ţigară, dar mâna sa nu se desprinse de pe pușcă.

— Elias — am zis eu — adu mai mult lemn pentru foc, la lumină mare, om acesta vede că sunt alb, om adevărat și nu ju-ju.

Elias și Andraia râseră, iar pe faţa străinului apăru un mic zâmbet și îşi retrase mâna de pe armă.

Făcurăm un foc mai mare și ne-am așezat fumând în jurul lui, în timp ce Elias explica străinului cine suntem, cu ce ne ocupăm și de unde venim. Din discuţie am înţeles că omul era un vânător rătăcitor. Astfel de oameni trăiesc în pădure, împușca ce animale pot și usucă apoi carnea lor.

Când au o cantitate suficientă de carne uscată se duc la târgul cel mai apropiat și vând carnea la piaţă, îşi cumpără pulbere cu banii obţinuţi și se întorc înapoi în pădure.

Omul acesta avusese noroc mare, deoarece reușise să în puște patru maimuţe mândrii. El ne arată carnea lor uscată cu ajutorul fumului obţinut prin arderea lemnului verde.

Cel mai mare dintre masculi trebuia să fi fost o bestie solidă când era în viaţă, deoarece braţele sale afumate, care aveau o asemănare curioasă cu cele ale unei mumii, erau pline de mușchi noduroși. Mâinile și craniul lui, cu un strat subţire de carne ce se uscase lipindu-se de oase, aduceau perfect cu resturi omenești. La rândul nostru, i-am explicat cu ce ne ocupăm și i-am arătat trofeele obţinute în cadrul vânătorii de șerpi, dar acest lucru nu l-a entuziasmat prea mult. La plecare i-am dat patru ţigări, iar el, la rândul său, mi-a întins un picior uscat de maimuţa, asigurându-mă că este „foarte bun mâncare pentru om alb și negru”. Am gustat din acest picior, pregătit ca o tocană, și am văzut că vânătorul avusese dreptate. Carnea maimuţei mândrii era foarte zemoasă și delicată, cugust de vânat, păstrând o urmă ușoară de fum.

Până la urmă am ajuns la peșteri. Gurile lor se găseau pe panta unui deal stâncos, acoperit cu ferigi și mușchi, printre care se târau liane atârnate de copacii ce creșteau în vârful dealului. La poalele dealului, ca de obicei, zăceau numeroși bolovani îngropaţi printre arbuști și tufișuri. Peștera cea mai mare avea mărimea unei camere mici, din care porneau în diferite direcţii tunele joase și înguste. Ele erau însă prea mici ca să ne permită să pătrundem târându-ne în interior, așa că a trebuit să ne mulţumim să ne întindem pe burtă, luminând înăuntrul lor cu speranţa de a vedea ceva.

După aceea ne-am despărţit, fiecare dintre noi având ca sarcină cercetarea unei anumite porţiuni din panta dealului. Am ajuns la o altă serie de asemenea vizuini, formate din micile tunele de care am pomenit. Pe când mer geam prin faţa lor luminându-le cu lanterna, ceva ţâșni din desiș și se ascunse în unul din ele. Am alergat spre locul unde dispăruse acel ceva, însă fără prea mari speranţe să descopăr animalul ce pătrunsese acum în mijlocul labirinţului de tunele… Îngenunchind și luminând înăuntru, am constatat că este, vorba de un tunel fals, adică era o simplă groapă adâncă de circa opt picioare și care se termina brusc ca un perete stâncos. Solul acestei cavităţi era acoperit cu pietre de diverse mărimi, iar pereţii erau brăzdaţi de cră pături și colţuri. Nu puteam vedea animalul, dar presupuneam că era ascuns pe undeva prin apropiere în această gaură care, pe cât puteam să-mi dau seama, nu mai avea altă ieșire. Andraia și Elias erau la oarecare distanţă de mine și nu voiam să-i Strig să vină să-mi ajute, deoarece cu cât este mai mare, liniștea când vânezi, cu atât ai mai multe șanse de reușită. M-am întins pe jos, mi-am legat sacul de gât, am strâns minerul lanternei între dinţi și am început să mă târăsc pe burtă căutând să pătrund cât mai adânc în tunel. Se consideră că această metodă este cea mai veche și cea mai verificată pentru ca să poţi ajunge în apropierea animalului, dar personal am ajuns. La con cluzia că este cel mai chinuitor mijloc de înaintare pentru un om. Pietrele, care păreau că reprezintă un pavaj pe solul tunelului, aveau niște muchii ascuţite datorită era ziunii, iar eu aveam impresia că majoritatea dintre ele fuseseră astfel așezate acolo ca să pătrundă în porţiunile cele mai dureroase din trupul meu.

Am continuat să mă târăsc cu o încăpăţânate demnă de o cauză mai bună și am ajuns la o mică „încăpere” circu lara de la capătul cavităţii, de unde pleca înclinat în jos un alt tunel, pe care nu-l observasem mai înainte. M-am zbătut să ajung până la intrarea în el și, când eram la gura lui, am auzit niște sunete ciudate: mai întâi un foșnet puternic, o pauză, apoi, două lovituri și după aceea nimic.

Am-încercat să mă târăsc pentru a mă apropia și mai mult, când foșnetul se repetă, urmat de cele două lovituri, după care tăcerea se așternu din nou. Am trecut mintal în revistă, în mare viteză, fauna Camerunului, dar zgomotul pe care-l auzeam părea că nu aparţine nici unuia dintre animalele cunoscute de mine. De aceea am continuat să înaintez cu o atenţie și mai mare. Ajungând până la gura tunelului, am îndreptat lumina lanternei în jos și, spre surprinderea mea, am văzut că și acesta este înfundat, dar era mult mai scurt decât cel în care mă găseam. În timp ce roteam lanterna, încercând să descopăr animalul care produsese

zgomotele acelea necunoscute, se auzi din nou fost netul, ceva sari înainte, lanterna îmi fii smulsă din mână și o durere ascuţită îmi străbătu degetele. Am apucat lanterna și m-am târât repede înapoi. Ajungând la un loc mai larg, m-am oprit să-mi examinez mâna. Pe partea ei din spate se vedeau numeroase puncte însângerate și câteva zgârieturi mai adânci, care începeau să mă usture. Părea că-mi băgasem mâna într-un tufiș de trandafiri plini de spini. Câteva minute am rămas pe gânduri și apoi" mi-am dat seama cu cine am de-a face. Era unul dintre animalele cele mai comune din Camerun, singurul care putea să producă acest zgomot: porcul spinos. Mi-era necaz pe mine că nu mă gândisem mai înainte la el.

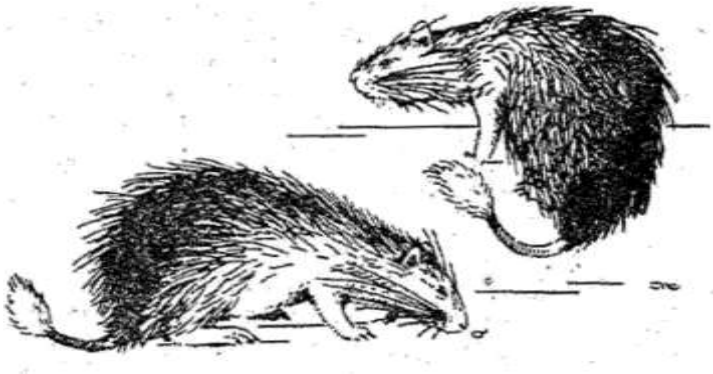

Porcul spinos

M-am târât din nou înainte și am luminat din nou văgăuna, de data asta cu o grijă și mai mare. Acolo am văzut porcul spinos stând puţin întors cu spatele spre mine, cu acele sclipind, iar coada lui ciudată fosnea neîntrerupt. Din când în când, după un fosnet mai prelungit, sărea puţin în sus, bătând pământul cu labele lui din spate, așa cum procedează un iepure speriat. Era de mărimea unei pisici, lucru de care cu greu îmi puteam da seama exact, deoarece acele sale lungi îl făceau să pară mai mare. Întrucât toate acele sale erau îndreptate înapoi, în mod natural era obligat să stea întors cu spatele spre mine, aruncându-mi peste umăr privire cu ochii lui umezi și negri, în care se citea un amestec de spaimă și furie. Era aproape complet negru, cu excepţia acelor ce acopereau partea inferioară din spate, care erau pătate plăcut cu alb și negru. Coada sa lungă, pe care o ţinea îndoită în formă de U pe spinare, era lipsită de blană sau ţepi. La capătul ei era un mănunchi curios de ace, cărora le lipsea vârful ascuţit. Capătul. Cozii părea că este un spic alb, subţire și lung. Mănunchiul producea fosnetul acela ciudat. Din când în când porcul spinos îşi întindea coada, și atunci acele goale în interior scoteau un fosnet hârâitor, ciocnindu-se între ele. Animalul stătea ghe mult și gata să se apere.

Am început să mă întreb ce să fac. Era nevoie de doi oameni ca să-l poată prinde, dar chiar dacă aș fi chemat pe Andraia sau Elias, în acest tunel îngust nu era loc suficient ca doi oameni să se poată mișca. Nu-mi rămânea altceva de făcut

decât să încerc să-l capturez singur. Mi-am învelit cu atenţie mâna în pânza unui sac, am întins pe jos un alt sac, pregătit să-mi bag prada în el, și din nou am început să mă târăsc spre animal. Fośni din coadă, bătu din labele din spate și scoase un strigăt, ca și cum voia să mă prevină că nu mă așteaptă nimic bun. Prinzând un moment mai potrivit, l-am apucat brusc de coadă, deoarece aceasta părea că era singurul loc mai puţin periculos din trupul lui. În clipa în care l-am apucat, sări cu spatele spre mine, iar acele sale pătrunseră prin pânza sacului cu care îmi înfășurasem mâna, ca și cum ar fi fost o simplă foiţă de hârtie. Era extrem de dureros, dar nu i-am dat drumul și am continuat să-l trag spre mine, pentru că îmi dădeam seama că dacă-l scăpăm nu mai aveam altă șansă să-l apuc, întrucât acum îmi cunoștea planul de atac. Încet mă târam spre ieșire, trăgând după mine porcul spinos ce se opunea din toate puterile, până când am ajuns în camera mică de la capătul primului tunel. Aici era puţin mai mult loc și am încercat să trec sacul pregătit peste capul animalului, dar el se zbătu furios și se sprijini cu spatele pe pieptul meu, spinii săi trecând cu ușurinţă prin cămașa mea și pătrunzând adânc în carnea de pe pieptul meu. Spaţiul mai restrâns era în favoarea lui, deoarece oriunde se întorcea reușea să înfigă cel puţin un ac în mine, eu neavând loc să mă feresc. Singurul lucru care-mi rămânea de făcut era să continui să mă târăsc până la ieșirea din tunel. Așa că mi-am urmat drumul, retrăgându-mă și târând după mine porcul spinos, această ultima parte a drumului meu pitrm

O du-mi că nu se mai termină. În clipa în care am ieșit afară, se smuci brusc, încercând să se elibereze, dar îl ţineam din toate puterile. M-am sculat în picioare și „am continuat să ţin animalul cu mâna întinsă, astfel ca să nu-mi mai poată face niciun rău. A rămas așa atârnat, liniștit, ca și cum i-ar fi pierit orice poftă de luptă.

— Andraia… Elias… repede, am prins animal — i-am chemat pe cei doi vânători.

Sosiră repede, alergând, lanternele lor apărând și dispărând printre stânci. Când văzură trofeul meu „rămaseră amândoi cu gura căscată.

— Animal chuc-chuc — spuse Elias. Unde masa găsit la el?

— Aici, această gaură. Dar a mușcat la mine prea mult. Luaţi sac să punem înăuntru, mâna obosit mult.

Elias desfăcu un sac mare de pânză și lăsai să cadă înăuntru captura mea. Fusese prima mea întâlnire. Cu un porc spinos. Faptul că reușisem să-l prind fără ajutorul nimănui mă făcea să mă simt mândru de această ispravă vitejească.

Porcul spinos sau, cum îl mai numesc localnicii, „animal chuc-chuc” este unul dintre animalele cele mai cunoscute din Camerun. Se găsește în toate părţile și în Toate colţurile ţării. Majoritatea potecuţelor subţiri și întorto cheate pe care le întâlneşti în pădure sunt rezultatul rătăcirilor nocturne ale acestor rozătoare. Am aflat mai târziu că îşi construiesc vizuinile în orice loc, dar se pare că manifestă o anumită preferinţă pentru peșteri și, mai ales, văgăuni cu intrări înguste sub stânci masive sau grămezi de bolovani. Aproape în fiecare peșteră se pot vedea urmele trecerii lor pe acolo, urme de pași, câteva ace căzute sau vreun fruct pe jumătate mâncat. Într-o asemenea peșteră am găsit odată nuci de palmier proaspete, ceea

ce demonstra ca respectivul porc spinos făcuse o călătorie îndelungată în cursul nopţii, deoarece cel mai apropiat teren cultivat cu palmieri cu astfel de nuci se afla la o distanţă de aproximativ șase mile. Într-o altă peșteră am găsit urme care mi-au arătat că aceste animale se Joacă aproape la fel ca vidrele din Anglia. În peșteră era un perete în pantă, având o înclinaţie aproape de 45° și o suprafaţă alunecoasa. Aceasta suprafaţa era perfect neteda, datorită lunecării corpurilor animalelor pe ea. Judecând după urmele lăsate în nisip, animalele se Urcau până la ea pătul pantei, se lăsau să lunece, ocoleau stânca, se urcau din nou și se lăsau din nou să lunece. După cum puteam să-mi dau seama, acest joc fusese practicat în peșteră de numeroase generaţii, pentru ca suprafaţa stâncii era lucioasă ca sticla. Denumirea în limbajul local de engleză pidgin de rivă de la cuvântul *chook* care înseamnă orice fel de ac sau spin, dar se referă mai ales la acul de-seringă. În pidgin pluralul unui cuvânt se formează prin simpla lui repetare, așa că porcul spinos devenise animalul chuc-chuc. Am găsit că este un nume ce i se potrivește perfect, deoarece după întâlnirea ce o avusesem, eram plin de zgârieturi. După două zile animalul deveni foarte blând și venea până la ușa cuștii să mănânce fructe din mâna mea. Dar tot îşi sălta acele, foșnea din coadă și pocnea cu labele de pământ, când încercam să bag mâna. În interiorul cuștii și să-l mângâi. Mai târziu, totuși, se apropia de gratiile ce formau unul din pereţii cuștii și mă lăsa să-l gâdil la urechi sau să-l scarpin sub bărbie, dar numai cu condiţia ca între noi să existe aceste zăbrele.

După ce am terminat de fumat ţigara și am sfârșit de povestit vânătorilor mei lupta dintre mine și porcul spinos, unde eroul principal eram desigur eu, am pornit mai de parte. Curând am reușit să facem o nouă captură, fapt care mi-a mărit și mai mult buna dispoziţie. Este adevărat că nu era un animal atât de important ca porcul spinos, dar cu toate acestea reprezenta în ochii mei o valoare suficient de mare pentru colecţia mea. Sus pe o cracă, la o înălţime de aproximativ 10 picioare deasupra pământului, conul rătăcitor de lumină al lanternei mele smulse din în tuneric doi cameleoni dormind. Stăteau unul lângă altul, cu ochii lor mari închiși, picioarele strânse, iar trupurile le erau colorate într-o nuanţă înșelătoare de un verde-argintiu. Am rupt craca și i-am scuturat în sac, operaţia petrecându-se atât de repede, încât nu avură nici măcar timpul necesar să se dezmeticească. Faptul că dormeau unul lângă altul m-a făcut să trag concluzia că era vorba de un mascul și o femelă în perioada împerecherii. Ulterior m-am convins că am avut dreptate, întrucât după câteva săptămâni femela a depus pe fundul cuștii cinci ouă albe de mărimea celor de vrabie.

După prinderea cameleonilor m-am simţit într-o dispoziţie excelentă și eram dispus să mă iau la luptă de unul singur chiar cu un leopard, dacă se găsea „unul prin apropiere. Din fericire pentru mine aceste pisici uriașe din Camerun sunt foarte prudente. În schimb, lanternele noastre prinseră în lumina lor, puţin mai târziu, o pereche de micuţi lemurieni galago. În Camerun se găsesc trei specii de galago, dintre care două sunt foarte rare și, după câte știu eu, nu există în nicio grădină zoologică din Anglia. Identificarea precisă a speciei. Unui animal la lumina

tremurătoare a unor lanterne, atunci când el se afla la o distanţa de 20 de picioare deasupra ta, este imposibilă, așa că am hotărât că orice animal care se aseamănă cu un galago trebuie să fie urmărit și trebuie să se depună toate sforţările pentru prinderea lui. La fel am procedat și de data aceasta cu perechea pe care o văzusem cățărându-se pe lianele de deasupra capetelor noastre și aruncându-ne din când în când câte o privire cu ochii lor mari și rubinii. Era clar că un singur om nu avea șanse de reușită, așa că, lăsând pe Andraia să lumineze de jos animalele, Elias și cu mine ne-am apropiat din direcţii opuse de copacul în care se aflau și am început să ne suim pe el. Aceste maimuţe se asemănau cu niște pisoi cu o blaniţă pufoasă. Ele săreau cu o agilitate și graţie deosebite de pe o cracă pe alta, ochii lor lucind ca jă ratecul. Încet, încet Elias și cu mine am reușit să ne apropiem destul de mult de maimuţe și mi-am pregătit plasa de prins fluturi. După prinderea porcului spinos și a perechii de came leoni consideram că ceea ce trebuia să urmeze va fi doar o joacă de copil. Chiar în clipa în care m-am aplecat să-i prind cu plasa, s-au produs trei lucruri simultan. M-am sprijinit cu mâna de ceva rece și subţire care începu să se încolăcească și să se zvârcolească, făcându-mă să dau imediat drumul la cracă

Și totodată să-mi scape din mână plasa de prins împreună cu băţul ei lung, care căzu pe pământ. Maimuţele galago se speriară de tot acest zgomot și făcură câteva salturi desperate dispărând complet. Am rămas nemișcat pe cracă, deoarece nu știam exact în ce parte se afla șarpele pe care l-am atins și nici nu puteam bănui dacă este veninos sau nu.

— Andraia — am strigat în jos — luminează repede spre mine. Pe băţ aici un șarpe și mușcă la mine dacă tu nu dai lumină.

Andraia făcu câţiva pași în jurul copacului și îndreptă lanterna spre locul unde mă aflam și atunci am-văzut șarpele.

Era încolăcit în jurul unui mănunchi de ramuri și crăci la o distanţă de cel mult un picior de mâna mea. L-am privit cu atenţie. Capătul mai subţire al trupului era răsucit și înfășurat în jurul crăcilor, dar partea din faţă, având forma unui S, era înclinată înspre mine, gata să se repeadă. Șarpele era foarte subţire, cu o piele cafenie și pete de culoare mai închisă, iar capul Bont era înzestrat cu o pereche de ochi enormi. Lungimea lui nu depășea două picioare. Îl priveam și el mă privea, amândoi la fel de bănuitori unul faţă de celălalt. N-aveam la mine nimic cu care să-l pot prinde, în afară de o scurtă sforicică pe care după grabnice căutări reușisem s-o descopăr într-unul din buzunare. Am făcut un laţ din ea și am rupt-o ramură sa am un băţ de care să-l leg. În acest moment șarpele ajunse la concluzia că este mai bine să plece și începu să alunece repede printre frunze. Stând pe genunchi și ţinându-mă cu o singură mână am încercat de trei, ori să-i trec laţul pe gât și reușii tocmai la cea de-a patra încercare. L-am strâns cât am putut, iar șarpele începu să sâsâie și se înfășură colac în jurul băţului. Mi-am legat batista de băţ, ca să-l pot găsi mai ușor pe pa mint, l-am aruncat jos, dând toate instrucţiunile necesare lui Andraia. Când am ajuns, lângă. El, șarpele se odihnea într-un sac. Eram supărat că-mi scăpaseră mai muţele galago, mai ales că după aceea, în niciuna din următoarele vânători nocturne, n-am mai avut ocazia să le întâlnesc.

Fosila care mușcă

Una din atracţiile cele mai minunate ale unui vânător care se ocupă cu prinderea animalelor este nesiguranţa. Pleci într-o zi încărcat cu plase și saci, având drept stop să prinzi câţiva lilieci, și te întorci în tabără aducând în plasă un piton, sacii plini cu diferite păsări și buzunarele umplute cu cutii conţinând miriapode uriașe. Poţi să umbli zile întregi prin pădure în căutarea unor anumite specii de veveriţe și, când, desperat, ai renunţat la speranţa că le vei găsi și stai să-ţi petreci o zi în tabără, vezi cum o pereche din aceste rozătoare se zbenguie printre ramurile copacului ce se întind deasupra cortului tău. În unele zile soarta îmi juca câte o festă neplăcuta când plecam în pădure însoţit de 20 de oameni înarmaţi cu tot ce este necesar pentru prinderea oricărui animal, începând de la elefant și. Terminând cu cea mai inofensivă muscă, iar seara ne întorceam cu toţii sleiţi decobosealã fără să fii. Zărit vreo vietate. Știi precis că un anumit animal pe care dorești să-l prinzi trăiește numai într-o parte bine stabilită a regiunii, să zicem în luminișurile cu iarbă înaltă din pădure. Nimeni nu l-a văzut vreodată în altă parte… până când tu însuţi îl vezi.

Cercetezi cu grijă fiecare luminiș, pe o rază de mai multe. Mile, punând curse, afumând și, trecând întreaga regiune printr-un pieptene des. Prinzi o cantitate remarcabilă de șobolani, șoa reci, lăcuste, șerpi și șopârle, de fapt orice în afară de animalul pe care-l cauţi. Dar, știind precis că trăiește numai în luminișurile cu iarbă, îţi continui căutarea zadarnică. După ce ai bătut o suprafaţă care ţi se pare că este de două ori mai mare decât celebrele pampas din Argentina, nu mai vrei șa știi nimic despre el, iar o săptămână mai târziii reușești să capturezi primul tău exemplar într-o pădure deasă, la aproximativ 20 de mile de cel mai apropiat luminiș. Fără discuţie că astfel de lucruri îţi macină nervii, dar așa cum am mai spus există un anumit farmec să pornești spre pădure fără să știi dacă te vei întoarce cu mina goală sau ducând o jumătate de duzină din animalele cele mai rare pe care le-ai visat de atâtea ori. Există numeroase animale interesante ce pot fi găsite în Camerun, la fel cum există și în alte părţi ale lumii, și cel puţin jumătate din ele n-au fost văzute niciodată în viaţă în Anglia sau chiar din colo de pădurea în care trăiesc. Alte animale sunt atât de rare, încât se recunosc numai datorită a două sau trei piei păstrate în muzeele din lumea întreagă, iar despre obiceiurile lor în îi bertate nu se știe nimic. Singurul lucru care se știe este că ele există. Bineînţeles că astfel de animale sunt cele mai căutate.

Numai două posibilităţi sunt ca să afli cum trăiește un animal și care sunt obiceiurile sale: să-l observi în libertate sau să-l urmărești cum se comportă în captivitate. Întrucât majoritatea covârșitoare de zoologi nu poate merge prin toate colţurile lumii pentru a studia diversele specii în stare de libertate, aceste specii trebuie să fie aduse la îndemâna lor. Iată motivul pentru care consider că este mult mai important să aduci viu un animal care nu a fost văzut niciodată trăind în captivitate, chiar dacă este vorba doar de un șoarece, decât să prinzi animale mai mari, dar bine cunoscute. Din păcate, chiar și un vânător care se ocupă. Cu

prinderea animalelor este obligat să mănânce, și exemplarele mai mari și mai spectaculoase sunt tocmai acelea care sunt mai bine plătite.

În Camerun trăia un animal pe care doream să-l prind mai mult ca pe oricare altul, și acesta era *Angwantibo,* o mică și foarte rară maimuţă lemuriană, care nu se găsește nicăieri în lume decât în pădurile din Camerun. În mod special, Societatea zoologică din Londra mă rugase să încerc și să obţin această maimuţă, întrucât niciodată nu reușiseră să posede un asemenea exemplar care prezenta un interes deosebit pentru naturaliști și pentru anatomiști. Posedam doar un singur desen al animalu'lui, care devenea din ce în ce mai murdar și mai mototolit, pentru că îl arătam fiecărui vânător ce venea să mă vadă și pe care-l rugam să prindă și să-mi aducă un astfel de lemurian.

Par săptămânile treceau una după alta și nu se vedea niciun semn încurajator, așa că începusem să fiu desperat. Am mărit preţul oferit, dar nici acest lucru nu a dus la vreun rezultat.

Întrucât era un animal nocturn, am crezut că voi avea norocul să-l văd într-o noapte. De aceea totdeauna, când era posibil, îi rugam pe Elias și Andraia să mă ducă în acele porţiuni din pădure unde copacii sunt acoperiţi cu liane și cu alte plante cățărătoare parazite pentru că eu consideram că acolo voi putea găsi un angwantibo, animal care trăia în copaci. Într-una din aceste căutări zadarnice am dat peste un Animal cu totul diferit, dar la fel de rar și de interesant.

Într-o noapte, după ce parcursesem destule mile prin deși să-l pădurii şi ne cățărasem pe nenumăraţi copaci înlănţuiţi de liane, fără ca măcar să vedem o vietate, ne-am oprit să ne odihnim. Ședeam fumând pe pământ, prost dispuși în urma acestor căutări fără niciun rezultat, când Elias propuse să mergem până la un pârâu ce curge nu prea departe, unde este sigur că vom putea prinde câţiva pui de crocodili. Considerând că și un pui de crocodil este mai bine decât nimic, am fost de acord și am pornit într-acolo. În această noapte grupul nostru era for mat din patru persoane. Împreună cu mine, Andraia și Elias, se afla și un tânăr numit Amos, care avea datoria să care tot felul de saci și plase, lăsându-ne astfel liberi să ne putem sui repede pe vreun copac dacă se ivește necesitatea. Ar fi fost un eufemism să consideri că Amos este un idiot. Părea că are doar o idee vagă de ceea ce încercam să facem și. Niciun fel de ar gument nu reușea să-l convingă că Trebuia să înaintăm în îi niște și ordine, pentru a putea prinde un animal, sau măcar să-l vedem. Se împiedica mereu, lăsând să-i cadă cutiile de tabla care zăngăneau îngrozitor, sau încurcându-se împreună cu sacii ce-i purta în cine știe ce tufiș pe lângă care trecea. Sunt convins că am pierdut mai mult timp să-l ajutăm să se descurce decât cu căutarea de animale. Eram la capătul răbdării și l-am amenințat că dacă mai face zgomot sau se mai încurcă în vreun desiș am să-i trag un glonţ în picior. Singurul rezultat obţinut în urma acestei amenințări a fost că l-a apucat un râs care l-a ţinut o jumătate de oră, până când a căzut într-o mică râpă, plină cu lemn putred. Căzătura lui a produs un zgomot ca cel al unei cirezi de bivoli gonind înnebuniţi.

Pârâul se târa într-o albie săpată în granit, formând numeroase lacuri și

cascade. În unele locuri ieșeau din apă stânci mai ridicate, iar pârâul se despărţea în trei sau patru canale înguste, cu maluri stâncoase. Pe porţiunile în care apa curgea mai liniștită se vedeau pe mal bancuri de nisip alb, ce lucea ca fildeșul la lumina lanternelor noastre. Ne-am oprit pe un astfel de banc, unde ne-am confecţionat câte o furcă din lemn, apoi am pătruns în apă și am pornit în contra curentului. După o jumătate de oră am zărit pe un mic banc de nisip din faţa noastră o pereche de ochi ce se uitau fioroși la noi. Am înaintat cu mare atenţie și am descoperit un crocodil mic, lung de aproximativ 18 inci, care ridicase alarmat capul la auzul apropierii noastre. Am continuat să ţinem lumina îndreptată spre ochii lui și ne-am strecurat spre el, până când am fost destul de aproape ca să-i putem apăsa capul de pământ-cu ajutorul furcilor noastre. După aceea l-am apucat, și

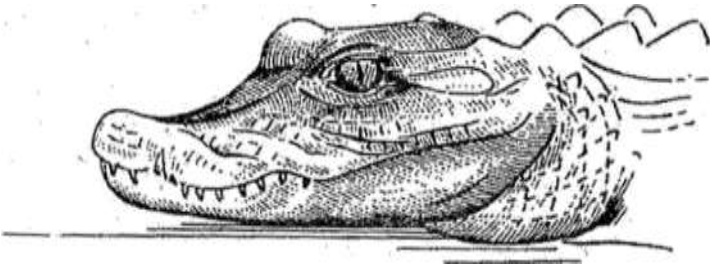

Crocodil

după o îndelungată polemică cu Amos, care se retrăsese rapid cu întregul bagaj, l-am băgat într-o cutie. Am pornit mai de parte, indispoziţia noastră fiind atenuată de această captură, și am ajuns la un perete stâncos, înalt de aproape 20 de picioare, din înălţimea căruia apele pârâului se prăbușeau înspumate. Suprafaţa stâncii era umedă, acoperită cu o vegetaţie formată, din ferigi și begonia. Am început să urcăm cu mare atenţie și la jumătatea drumului, când pășeam cu grijă pe o muchie stâncoasă deasupra prăpastiei, am văzut o broască mare și splendidă orăcăind la baza unui tufiș de ferigi. Avea o culoare galbenă de muștar aprins și se uita la mine cu o privire indiferentă, cum obișnuiesc toate broaștele, respirând des. Niciodată înainte nu văzusem o broască cu un asemenea colorit și am hotărât că trebuie s-o adaug la colecţia mea. Din păcate, lucrul nu era tocmai, așa ușor, cum se păruse la prima vedere, pentru că stăteam pe o muchie foarte îngustă, ţinându-mă de stâncă cu vârful degetelor. Așa cum am spus, su prafaţa stâncii era atât de alunecoasă, încât trebuia să fiu extrem de atent, altfel aveam toate șansele să cad de la o înălţime de zece picioare în văgăuna de la baza cascadei, unde apele, negre spumegau printre stânci. Am aruncat o privire în sus și am văzut că Elias terminase escaladarea și stătea aplecat acum peste margine, luminându-mi drumul cu lanterna.

— Elias — i-am spus — animal aici, dar nu pot să-l prind. Dă-mi capăt haina ta,

atunci mă pot ţine de ceva, pot prinde animalul…

Elias îşi desfăşură de îndată sarongul din jurul şoldurilor şi, ţinând bine de un capăt, mi-l întinse mie pe celălalt. Între timp mă blestemam că nu luasem şi o frânghie cu mine, deoarece văzusem că este prea scurt şi nu ajungea până la mine.

— Ia şi haina lui Andraia şi leagă una cu alta — i-am dat indicaţiile necesare.

De sus se auzi o discuţie aprinsă. Se părea că Andraia era un om timid şi nu-i surâdea ideea să stea pe culmea unei caz cade complet dezbrăcat. Până la urmă apărură ambele saronguri, cu un nod mare la mijloc. Le-am apucat bine şi reuşii să desprind o mână de pe stâncă, cu care să încerc să prind broasca. De-abia atunci descoperii că aceasta creatură făcuse câteva sărituri pe muchia îngustă şi se afla acum la o distanţă de aproximativ 6 picioare de mine. Ţinându-mă bine de sarong, am început să mă apropii de ea. Broasca se aşezase chiar pe marginea unei stânci, aşa că eram obligat să mă aplec deasupra golului, întreaga mea greutate fiind susţinută de saronguri.

După ce am făcut o scurtă rugăciune, m-am repezit brusc şi am apucat broasca de un picior. Smucitura produsă de acest efort m-a făcut să descriu un arc de cerc deasupra apei ce se vedea sub mine. Instinctiv am aruncat o privire în sus, să văd dacă toate sunt în — regulă. Spre spaima mea am observat cum nodul cel mare care lega cele două saronguri începe să se desfacă. În clipa, când el era complet desfăcut, reuşii să-mi restabilesc echilibrul şi să mă apuc de stâncă. Andraia, aplecat peste marginea peretelui, avu ocazia să vadă cu adâncă tristeţe cum sarongul său cobora fluturând uşor în vârtejul miniatural de la poalele micii cascade.

Când am ajuns cu toţii teferi pe-creastă, după ce am reuşit să pescuim şi sarongul lui Andraia, m-am aşezat să examinez broscoiul. Nu mai este nevoie să descriu sentimentele mele când am constatat că acel specimen atât de rar era în realitate broasca râioasă cea mai obişnuită din Camerun, care-şi schimbase culoarea, fiind în epoca împerecherii. Amărât, i-am dat drumul şi am urmărit-o cum se îndepărtează prin salturi rare spre un tufiş, având o expresie de adâncă uimire pe botul ei.

Ne-am continuat drumul pe lângă pârâu, care se zvârcolea şi spumega printre bolovanii mari din albia sa, păstrând speranţa că vom reuşi să mai vedem şi alţi crocodili. Într-adevăr, ani mai prins încă doi. Apoi am mai rătăcit timp de o oră, dar n-am mai văzut nimic. La un moment dat, o pereche de ochi luciră într-un pom în apropierea noastră, dar căutările noastre nu au fost încununate cu succes. Amos era acum groaznic de obosit şi se târa departe în urma noastră, scoţând periodic vaiete prelungi. Îmi dădeam seama că ele nu ne erau adresate nouă ca să ne înduioşeze, ci pur şi simplu era felul lui de a se compătimi pe el însuşi, totuşi mă enervau îngrozi tor şi mintea mea era plină de fel de fel de planuri de răzbunare. Elias şi Andraia mergeau mai în faţă, iar eu îi urmam, purtând furcile făcute din crăci, lăsându-le lor posibilitatea să aibă mâinile libere pentru purtarea lanternelor. Ceva mai târziu, întrucât mi se păruse că au trecut nenumărate ceasuri de când n-am mai văzut o vietate, am făcut o prostie uriaşă. Exasperat de întreaga situaţie,

am aruncat furcile, considerând că în orice moment când ne vor trebui vom putea să facem cu ușurinţă altele. Dar nu trecu mult și Elias se opri brusc, îndreptând lan terna spre ceva interesant, iar mina liberă o întinse în spate căutând să apuce furca pe care nu mai puteam să i-o dau. I-am spus că am aruncat furcile.

— Eh… aehh! – mormăi Elias, indignarea lui fiind perfect Justificată, după care îşi trase cuţitul său lung și înainta încet măi aproape de obiectul nevăzut.

Mi-am încordat privirea ca să văd spre ce se îndreaptă și am reușit să văd doar ceva lung și întunecat care era pe nisipul din faţa noastră, ceva ce avea mărimea și forma unui mic cro condil și care lucea la lumina lanternei. Elias se apropie şi mai mult, apoi făcu un salt brusc, încercând să ţină animalul apăsat de pământ cu ajutorul lamei late a cuţitului său lung. Dar acest lucru nu îi reuși, animalul se strecură printre picioarele lui, se aruncă în apă și începu să înoate repede în direcţia lui Andraia. Chiar în clipa în care trecu pe lângă el, Andraia se aruncă să-l prindă, dar animalul îl evită cu iscusinţă şi-porni în direcţia mea cu viteza unei torpile în miniatură. În clipa aceea eram ferm convins că avem de-a face cu un crocodil, așa că l-am aşteptat să ajungă până în dreptul meu și am plonjat în apă după dânsul. Am simţit cum corpul său se răsucește la pieptul meu, dar când am vrut să-l apuc, mi-a alunecat printre degete ca și cum ar fi fost uns cu ulei. Nimeni nu mai stătea în calea lui spre libertate, cu excepţia lui Amos. Elias, Andraia și cu mine am început să strigăm cât ne ţineau puterile și să-i dăm instrucţiuni ce să facă. A rămas pe loc, cu gura larg deschisă, urmărind apropierea animalului. Acesta se apropie de locul unde stătea Amos, trecu înot prin faţa acestuia și ajunse la o grămadă de bolovani, fără ca ajutorul nostru să fi făcut măcar o mișcare.

— Arrrrr! – urlă Elias. Prostule! De ce nu prins el?

— Eu văd la el — zise deodată Amos — este dus sub acel bolovan…

Ne-am repezit toţi trei spre dânsul, împroșcând în jurul nostru stropi de apă, și Amos ne arătă piatra sub care se ascunsese animalul. Piatra sau, mai curând, stânca se afla la marginea apei și la baza ei se afla o gaură în care se refugiase misterioasa vietate. Elias și Andraia, în dorinţa de a vedea mai bine lucrurile, se înclinară în același moment și capetele lor se ciocniră cu un zgomot înfundat. După o scurtă pauză, necesară pentru exprimarea părerilor reciproce, Andraia se lăsă jos și băgă mina înăuntru să vadă cât de adâncă este, vi zuina. Probabil că creatura din interior se aşteptase la acest gen de manevra, deoarece după o clipă Andraia scoase un ţipăt și îşi retrase fulgerător mî ha, degetele fiindu-i acoperite cu sânge.

— Acest animal poate mușca om — îmi comunică Elias, cu aerul unuia care făcuse o descoperire importantă.

Totuși, până la urmă Andraia fu convins să bage din nou mâna în gaura de sub stânca și să prindă animalul, întrucât avea braţul mai lung. Bineînţeles că lucrurile nu au fost chiar atât de simple, pentru că în prealabil a avut loc o discuţie aprinsă în dialectul local între el și Elias, iar acuzaţiile de laşitate care i se aduseră fură negate cu indignare. Andraia se culcă pe burtă, într-un strat de apă adânc de șase inci, și îşi strecură din nou mâna sub stâncă, explicându-ne tot timpul ce face și cât de deștept este că reușește să facă așa.

După aceea urma un moment scurt de liniște, întrerupt numai de mormăielile sale furioase când încerca să prindă animalul.

Deodată se auzi un strigăt triumfător, se sculă în picioare picurând de apă și ţinând animalul de coadă.

Până în ultimul moment am rămas convins că este vorba de un alt pui de crocodil pe care încercăm să-l prindem, așa că în clipa în care m-am uitat la vietatea ce atârna în faţa mea am avut un șoc «puternic. Acolo, legănându-se încet în lumina lanternelor, lucitor și furios, șuierând ca un șarpe, cu mustăţi ţepoase, se afla un chiţcan uriaș de apă, un animal pe care nu sperasem niciodată că-l voi prinde. Nu puteam să fac nimic inteligent, doar să stau să mă uit cu gura căscată la această creatură fabuloasă.

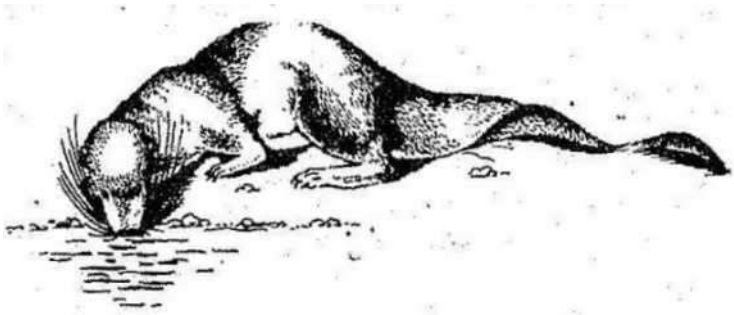

Chiţcan-de-apă-uriaș

În schimb, chiţcanul, obosit să rămână suspendat de coadă, se răsuci și întoarse graţios corpul și îşi îngropa dinţii în degetul cel mai mare al lui Andraia. Mândrul vânător făcu un salt în aer și scoase un ţipăt zguduitor: „Auu!… Auu!… Auu!…” începu să-și scuture mâna, cu speranţa că va putea să desprindă chiţcanul.

— Oh, Elias, ia-l de aici… Auu!… El ucide mine… Auu!… Auu!… Auu!… Elias, repede!…

Elias și cu mine am început să tragem de animal ca să-i dea drumul, dar chiţcanul părea că este mulţumit de situaţie, strângând din când în când din fălci, ca și cum ar fi vrut sa demonstreze că participă și el la această competiţie. După eforturi prelungite, în decursul cărora Andraia aproape că ne-a asurzit cu ţipetele sale de durere și cu strigăte de ajutor des perete adresate lui Dumnezeu, am reușit să desprindem chiţcanul și să-l băgăm, șuierând și zvârcolându-se, într-un sac. După aceea am examinat mâna lui Andraia. Prima falangă din deget nu mai era decât o masă de carne sângerândă și, după ce l-am spălat, mi-am dat seama cât de adânc pătrunseseră dinţii animalului. Mușcătura străbătuse carnea, ajungând până la os, pielea era ruptă în fâșii și degetul sângera abundent. Am luat hotărârea să ne întoarcem imediat acasă, pe de o parte din cauza rănii lui Andraia, care îmi

dădeam seama că trebuie să fie extrem de dureroasă, iar pe de altă parte pentru că doream să-i ofer capturii mele cât mai repede o cușcă bună.

Așa că am pornit grăbiţi înapoi spre sat, gemetele scoase de Andraia și Amos dându-ne mai curând un aspect de cortegiu funerar, decât de expediţie victorioasă.

În timp ce îmi schimbam hainele ude, Elias s-a dus în sat și l-a trezit pe Dulgher și apoi ne-am apucat să facem o cușcă, destul de confortabilă pentru un astfel de specimen rar. Cerul de un verde pal începea să capete nuanţa trandafirie a răsăritului de soare când am bătut ultimul cui. Am luat cu grijă sacul și am scuturat apoi chiţcanul de apă uriaș în noua sa locuinţă. A rămas nemișcat o clipă, răsucindu-și pământuful mustăţilor sale, după care aluneca repede spre dormitorul său întunecat din fundul cuștii. Puteam să-l aud cum se răsucește o dată sau de două ori în așternutul proaspăt din frunze de bananier uscate, apoi se auzi un oftat prelung și se făcu liniște. Chiţcanul de apă intra resemnat în captivitate. Întregul personal din tabără a fost trimis la râu ca să prindă pești, broaște, șerpi de apă și crabi. Între timp am expediat și noi oameni la Mamfe să-mi procure un butoi metalic gol, din care să pot face un bazin de înot pentru chiţcan. În timpul în care se petreceau toate acestea, la fiecare cinci minute mă apropiam de cușca lui ca să văd dacă n-a început să dea semne de viaţă. Peste puţin timp aveam la dispoziţie un coș plin cu crabi, șase broaște, zece pești și un șarpe de apă, cu aspect destul de anemic. Așezându-le toate acestea în jurul meu, am început să hrănesc chiţcanul.

După ce i-am ciocănit de câteva ori în ușa dormitorului, se hotărî să iasă în partea descoperită a cuștii și, întrucât apăruse soarele, am putut abia acum să arunc o privire cum trebuie asupra lui. Era lung aproape de două picioare, din care mai mult de jumătate reprezenta coada sa. Acest membru musculos nu era aplatizat de sus în jos cum este la vidră, ci bilateral, la fel ca la un mormoloc. Părul de pe coada era atât de scurt și de lucios, încât părea că aceasta este făcută dintr-o bucată de piele neagră strălucitoare. Toată partea de sus a animalului avea o culoare neagra, dar labele, burta, gâtul și pieptul erau de un alb imaculat. Trupul era mic și îndesat, iar capul turtit într-un mod curios. Botul și părţile de obraz din apropierea nasului erau mărite și umflate și de acolo răsărea o pădure, de ţepi albi ce formau mustaţa stufoasă a animalului. Privit de sus, capul chiţcanului se asemăna destul de mult cu capul unui ciocan. Picioarele erau mici și elegante, iar ochii păreau că sunt mărgele microscopice sclipitoare îngropaté în blană.

Am deschis ușa cuștii și am aruncat înăuntru șarpele de apă. Chiţcanul se apropie de el, cu mustăţile răsfirate în faţă.

Șarpele făcu o ușoară mișcare, chiţcanul mirosi, apoi se retrase repede înapoi, șuierând furios, așa cum îl auzisem mai înainte în cursul nopţii. Am scos șarpele și am încercat cu o broască, dar rezultatul a fost același. Apoi am încercat un pește, care, conform cu toate articolele scrise până acum despre acest animal, reprezintă singura lui hrană, dar chiţcanul refuză și de data aceasta. Începuse să se plictisească de această ceremonie și arunca priviri pline de dor spre dormitorul său, când am aruncat înăuntru un crab mare. Se apropie, îl mirosi și, înainte ca crabul

să aibă timpul să-și desfacă perechea sa de clești, chiţcanul îl răsturnă și-l rupse aproape în două, mușcându-l de partea ventrală. După aceea se așeză și îşi termină masa în câteva clipe, scrâșnind zgomotos din dinţi și mișcând din mustăţi. În decurs de o jumătate de oră reuși să termine patru crabi, și astfel problema hranei sale fu rezolvată, cel puţin pentru moment.

A doua zi hamalii se întoarseră de la Mamfe, încovoiaţi sub greutatea unui imens butoi gol de păcură. Acesta fu tăiat pe jumătate în lungime, toată rugina a fost îndepărtată și orice urmă de grăsime a fost înlăturată fierbând apă în el timp de 24 de ore. Apoi chiţcanul a fost mutat din cușca lui, pentru ca să se monteze un capac alunecător pe partea inferioară a cuștii. După aceea întreaga cușcă a fost așezată deasupra jumătăţii de butoi. Astfel, deschizând și închizând acest capac, puteam să las animalul să intre și să iasă din bazinul său personal. Chiţcanului i-a făcut o deosebită bucurie și în fiecare noapte șuiera și mormăia de plăcere în bazin, urmărind câte un crab. Am observat că apa se murdărea foarte repede, așa că trebuia schimbată de trei ori pe zi, fapt care nu-i plăcea de loc băiatului însărcinat cu această treabă. Chiţcanul, care era acum aranjat destul de bine și avea posibilitatea sa se scalde, s-a acomodat repede cu situaţia și consuma zilnic 20 — 25 de crabi, spre bucuria puștilor care mă aprovizionau cu ei.

Chiţcanul de apa uriaș este poate unul dintre animalele cele mai interesante din Africa de vest. Este într-adevăr o vietate preistorică în viaţă, o fosilă cu sânge cald, care respiră și mușcă. *Potamogale velox,* așa cum este denumit de lumea științifică, a fost descoperit de Du Chaillu, omul care s-a dis creditat atât de mult în secolul al XVIII-lea prin povestirile despre vânătorile lui de gorile. Având o înclinaţie să înfrumuseţeze realitatea cu ajutorul unei imaginaţii bogate, orice declaraţie sau descoperire făcută de Du Chaillu a devenit suspectă în ochii zoologilor. Se pare că în cazul lui *Potamogale* s-a mulţumit numai să repete ceea ce ă-au spus indigenii și din această cauză descrierea lui conţine informaţii cu totul eronate în legătură cu obiceiurile și hrana animalului.

Animalul nu are alte rude în lume, cu excepţia unei vietăţi asemănătoare cu șoarecele, numită *Geogale,* care trăiește în Madagascar. Deoarece *Potamogale* n-a fost descoperit până acum sub formă de fosilă, este imposibil de stabilit epoca în care a apărut pe pământ, dar se știe că este descendentul unei lungi linii de strămoși, deoarece cu milenii în urmă, în epoca numită de geologi perioada Cretacică, a trăit un animal cu un nume greu de pronunţat — *Palaeoryctes.* Este primul animal insectivor cunoscut de știinţă și trebuie să fie considerat drept strămoșul actualei familii Potamogale din care face parte *Potamogale,* deoarece dentiţia lor este aproape identică, doar că dinţii de la *Potamogale* sunt ceva mai mari. Astfel, chiţcanul de apă uriaș poate să refacă arborele genealogic până la o perioadă din istoria pământului în care omul nici nu apăruse.

El posedă de asemenea o altă caracteristică, care-l deosebește de toate celelalte insectivore și subliniază originea lui „aristocratică". Nu are claviculă!

O altă problemă foarte importantă începu să mă frământe.

Cu ce am să-l hrănesc în decursul drumului lung de întoarcere în ţară? Este

adevărat că puteam să iau o rezervă de crabi vii cu mine, dar și aceasta putea să se termine într-o zi, iar în Anglia, pe câte știu, nu există posibilitatea să-ţi procuri cantităţi mari de crabi de apa dulce. Singurul lucru care-mi rămânea de făcut era să găsesc un înlocuitor de hrană și la acest gând inima mi s-a făcut ca un purice. Dar miram amintit că indigenii din Camerun au obiceiul să prindă crevete de apă dulce, să le usuce la soare și să le vândă ca un condiment delicios pentru mâncarea din ulei de palmier, nuci sau alte alimente. Am considerat că aceasta este calea pe care trebuie să merg ca să obţin înlocuirea de hrană, așa că am trimis un om până la târgul cel mai apropiat ca să-mi procure o cantitate serioasă din aceste crevete uscate. Folosind aceste micuţe animale uscate ca niște biscuiţi drept aliment de bază, l-am amestecat cu puţin ou crud și cu carne tocată mărunt. După aceea am luat doi crabi mari, i-am omorât, le-am golit măruntaiele și i-am umplut cu acest amestec ce avea un miros îngrozitor. După ce am terminat cu pregătirea lor m-am dus la cușca chiţcanului și i-am aruncat un crab mic, viu, fără umplutură, pe care l-a înfulecat cu repeziciune, iar apoi începu să se uite în jur după alţi crabi. Apoi i-am trimis un crab umplut și el se aruncă asupra lui ca să-l rupă, așa cum făcea de obicei. După primele mușcături se opri, mirosi bănuitor (în timp ce eu îmi ţineam respiraţia), și se uită lung la el. Dar, spre bucuria mea, se apucă din nou să-l mănânce și îl termină.

Treptat l-am obișnuit cu această dietă nouă, până când a ajuns hrana lui de bază, servindu-i și patru sau cinci crabi ca desert. Eram pregătit să-l arăt lui John la Bakebe, și chiar repetam discursul în care îmi aduceam laude pentru felul ușor în care știusem să păstrez acest șobolan uriaș de apă, când subiectul îngrijirilor mele muri pe neașteptate. Într-o seară era bine dispus, arata foarte grăsuţ, iar a doua zi dimineaţa l-am găsit mort. Introducând corpul animalului într-un recipient cu formalină, am făcut reflecţia că a fost probabil singura șansă din viaţa mea să pot păstra în viaţă una din acești minunate creaturi.

O altă lege nescrisă a vânătorului spune că oricât de grei este să prinzi primul exemplar dintr-o specie rară de animata exemplarele următoare încep să apără mai des și se pot gas și mai ușor. Astfel, câtva timp mai târziu m-am bucurat fără să fiu surprins când am văzut sosind în tabără un tânăr, ducând într-un coș pentru prins pește împletit din nuiele un chiţcan de apă uriaș, un exemplar tânăr și foarte drăgălaș. Era o femela și nu putea să aibă mai mult decât câteva luni, deoarece nu era mai lungă de 12 inci, inclusiv coada, în comparaţie cu chiţcanul adult pe care-l capturasem mai înainte, care avea peste 2 picioare. Sosirea ei m-a însufleţit, considerând că un specimen tânăr se va obișnui mai ușor cu captivitatea și cu o nouă alimentaţie decât un animal matur. Speranţele mele s-au realizat chiar mai repede decât credeam, deoarece chiar a doua zi acest tânăr exemplar de chiţcan a și început să mănânce hrana pregătită de mine, să se zbenguie ca un copil în bazinul său, permiţându-mi să-l scarpin după ureche, un gest pe care nu mi l-ar fi admis niciodată exemplarul de mai înainte. Timp de o lună a trăit fericit în cușca sa, hrănindu-se bine și crescând repede. Eram, sigur că va fi primul chiţcan de apă uriaș care va ajunge viu în Anglia. Dar, ca și cum ar fi vrut să mă pedepsească

pentru optimismul meu prea mare și ca să-mi arate că prinderea animalelor sălbatice nu este un lucru prea simplu, soarta îmi juca o festă și într-o dimineaţă, mergând să văd ce îi mai. Face puiul meu de chiţcan, îl găsii mort în cușca. Moartea îi fusese provocată, probabil, din aceleași motive misterioase ca și în cazul precedent, pentru că în seara din ajun părea la fel de vioi ca de obicei și îşi luase masa cu-multă pofta.

Chiţcanul de apă uriaș a reprezentat apogeul vânătorilor noastre nocturne. Pierzând orice nădejde să prind o maimuţă angwantibo (un animal despre care ajunsesem să cred că este doar o legendă), m-am gândit să-mi mai încerc o dată norocul.

Timp de săptămâni orice râu și pârâu din împrejurimi a fost înţesat de vânători, care, stimulaţi de preţul ridicat ce îl ofeream, erau ferm decișI să prindă un alt chiţcan de apă uriaș.

Din nefericire toate sforţările lor n-au fost încununate de succes, așa că după două săptămâni de cercetări nocturne intense, căutând și eu personal să prind un alt exemplar, a trebuit să renunţ la vânătorile mele de noapte și să mă consacru numai muncii din tabără, unde colecţia mea ce se mărea în fiecare, zi îmi dădea destulă bătaie de cap.

Animale și vânători

Pentru instalarea taberei se curaţase o suprafaţă dreptunghiulară de la marginea pădurii, îndepărtându-se tufișurile și iarba de acolo. La o depărtare de circa cinci zeci de picioare, un fir de apă îşi săpase albia în argila roșie, iar tabăra o situasem la marginea văii în care curgea acest mic pârâu. Cortul meu era acoperit cu un strat de frunze uscate de palmier, pentru o protecţie mai bună împotriva razelor soarelui. Alături se găsea șopronul pentru animale, o construcţie mare executată dintr-un schelet lemnos acoperit cu frunze de bananier, legate cu ajutorul lianelor. În faţa cortului se afla o construcţie asemănătoare, dar mult mai mică, ce servea pentru bucătărie, iar ceva mai încolo, după un pâlc de copaci, era coliba în care, dormeau servitorii.

A fost nevoie de timp și eforturi destul de mari pentru ca întreaga tabără să arate așa cum o doream. La un moment dat erau chiar trei echipe care lucrau la construcţia celor trei clădiri, așa că peste tot domnea un zgomot și o încurcătură de nedescris. Întreaga suprafaţă era acoperită cu tot felul de lucruri, colaci de liane, trunchiuri de palmieri, lăzi cu cutii de conserve, plase, curse din sârmă, cuști și alte diverse cutii, lăzi și saci, tot ce este necesar pentru a forma un echipament corespunzător. Indigenii se strecurau prin tot locul, tăind hăţișul cu cuţitele lor mari, dând lovituri puternice și fără să manifeste nici cea mai mică grijă pentru cei din apropierea.

lor. Prin acest haos se perindau neîntrerupt o mulţime de femei, unele bătrâne cu sânii uscaţi şi cu părul lor cenușiu tuns scurt, fumând din pipe înnegrite din pământ. Altele erau tinere și plinuţe, cu trupurile lucioase și voci stridente. Unele

aduceau de mâncare la soţii sau rudele lor, iar altele soseau eu coșuri pline de broaște, gândaci, crabi sau pești, animale pe care le prinseseră >în vreun râu și pe care considerau că trebuie *să* le cumpăr.

— Masa… Masa… – mă strigau, fluturând coșurile lor pline cu crabi clămpănitori — Masa cumpără acest lucru? Masa vrea acest fel de animal?

La început, când nu aveam cuștile încă pregătite, eram obligat să refuz toate lucrurile pe care mi le aduceau. Mi-era încă teamă că procedând astfel n-are să-i mai intereseze tabăra și vor renunţa să-mi mai aducă alte animale. Dar nu era cazul să-mi fac griji. Unele femei reveneau de trei sau de patru ori pe zi, aducând aceleași animale, ca să vadă dacă nu. Cumva — nu m-am răzgândit între timp.

Înainte de a începe să cumpăr diverse vietăţi doream sărai organizez tabăra, într-o măsură mai mare sau mai mică, iar apoi să trec la construcţia cuștilor pentru animale. În acest scop am angajat un om care fusese cândva dulgher și el sosi în mijlocul poienii cu o grămadă de scânduri de la tot felul de lăzi vechi și *se* apucă de treabă, muncind repede și cu spor, fără să-i pese de gălăgia și furnicarul de oameni din jurul lui. Curând am avut la dispoziţie un stoc de cele mai diverse cuști, așa că am considerat că sosise momentul să mă ocup cu umplerea lor. De îndată s-a pornit un zvon care a trecut cu repeziciune prin întregul sat că masa cumpără acum animale, iar șirul de oameni care aduceau diferite specimene se transformă într-un șuvoi ce amenința să ne dea peste cap pe dulgher și pe mine. Câteodată eram obligaţi să lucrăm până la orele două sau trei noaptea, la lumina unor felinare, grăbindu-ne să terminăm o cușca, în timp ce alături de noi era întins pe pământ un șir de saci și coșuri, fiecare foșnind și mişcând din cauza vietăţilor dinăuntru.

Cei care-mi aduceau animale puteau fi. Împărţie în trei categorii distincte: copii, femei și vânători. De la copii căpătăm păianjeni de palmier, gărgăriţe de palmier mari și cafenii, diferite tipuri de cameleon și frumoase șopârle din familia scincide, cafenii și argintii, ce trăiau în pădure. Femeile îmi aduceau crabi, de apă dulce sau de uscat, broaște, șerpi de apă, din când în când câte o broască ţestoasă, câteodată puii diferitelor păsări sau pești cu mustăţi mari înrudiţi cu somnul, prinși în apele tulburi ale unui râu. Însă exemplarele într-adevăr senzaţionale erau aduse de vânători: manguste, porci spinoși cu pămătuf în coadă sau alţi locuitori ascunși în adâncurile pădurii. Copiii preferau să fie plătiţi cu monezi lucitoare din Africa de vest, care erau găurite la mijloc. Femeile doreau drept plată sare și shilingi, iar vânătorii voiau numai bani gheaţă. Acceptau cu mare greutate moneda din hârtie. Preferau să-și umple punga cu bănuţi de un penny, în loc să ia o bancnotă de două lire. Și astfel veneau în șir neîntrerupt; de la copilași care abia începeau să pășească până la cel mai bătrân, ce sosea în tabără sprijinit de un băţ, şi hârșâindu-și picioarele, fiecare aducând o fiinţă vie, într-un coș, într-un sac, legată de vreun băţ sau înfășurată într-o împletitură de ierburi. Unii soseau complet goi și fără să simtă niciun pic de rușine, prada lor fiind învelită în pânza care, în mod normal, le acoperea coapsele. Orice cutie sau lădiţă era utilizată drept cușca, orice bidon de petrol lampant era spălat și curăţat și în scurt timp se umplea cu o îngrămădire de broaște sau un ghem de șerpi încolăciţi. În toate părţile erau

agăţate cuști din bambus pline cu păsări, iar de orice stâlp sau rădăcină mai veche erau legate manguste ori maimuţe. Colecţia se completa în fiecare zi.

Într-o dimineaţă, destul de devreme, când mă rădeam lângă cort, se ivi un om sumbru, purtând în spinare un sac din frunze de bananier. Se apropie de mine, aruncă sacul la picioarele mele și mă privi în tăcere. L-am chemat pe Pious, care era la bucătărie, unde supraveghea pregătirea micului dejun.

— Pious, ce a adus acest om?

— Ce animal adus tu aici? – îl întrebă Pious pe — om.

— Animal de apă.

— El spune că animal de apă — spuse Pious.

— Ce fel de animal de apă? Pious, aruncă o privire până termin eu să mă rad.

Pious se apropie de sac, îi tăie cu grijă sfoara cu care era legat. Se uită atent înăuntru.

— Crocodil, sah. Foarte mare — îmi spuse — dar cred că este mort!

— Se mișcă? – l-am întrebat.

— Nu, sah, nu mișcă de loc — îmi răspunse Pious și începu să scuture sacul, de unde căzu pe pământ un crocodil lung de patru picioare și jumătate. Aruncat jos, crocodilul rămase complet nemișcat, cu ochii închiși.

— Este mort, sah — zise Pious, apoi continuă întorcându-se spre vânător: De ce adus animal mort, eh? De ce nu grijă ca să nu omori el, eh? Crezi că masa este prost câteodată plătește bani pentru animal mort, eh?

— Animal de apă nu mort — îi răspunse vânătorul.

— Nu mort, eh? – îl întrebă furios Pious. Privește!

Apucă sacul în care fusese adus crocodilul și începu să-l pocnească pe animal. Acesta deschise amândoi ochii și reveni la viaţă cu o viteză de necrezut. Ţâșni printre picioarele lui Pious, obligându-l să execute un salt în sus și să scoată un strigăt de spaimă, se strecură pe lângă vânător, care făcu o inutilă tentativă să-l prindă, și începu să alerge în direcţia unde se afla bucătăria. Pious, vânătorul și cu mine am pornit în goană după el. Crocodilul, simţindu-se urmărit de aproape, consideră că ocolirea bucătăriei poate să-i aducă ghinion, așa ca pătrunse direct prin peretele de frunze uscate. Este uşor de închipuit uimirea de pe faţa bucătarului și a ajutoarelor sale. Când am pătruns în bucătărie, crocodilul era pe jumătate dispărut în peretele opus, lăsând în urma sa uh întreg dezastru. Ajutorul de bucătar lăsase să-i scape din mâini tigaia de prăjit ouă cu tot ce era în ea. Bucătarul, care ședea pe un bidon gol de petrol, se răsturnă pe spate, căzând într-un coș plin cu ouă și cu fructe proaspete. Încercând să se ridice și să dispară din bucătărie, răsturnă o oală în care era un pudding rece. Între timp, crocodilul se apropia cu pași repezi de marginea pădurii, lăsând în urma sa resturi de pudding, cenușă și ouă, lipite de spinarea lui. Scoţându-mi din mers halatul, m-am aruncat asupra lui, înfășurându-i capul în halat, apoi strângându-l tare și înnodându-l în jurul fălcilor, astfel ca să nu mai poată muşca. Era tocmai la timp, deoarece peste câţiva pași ar fi dispărut în tufișurile ce creșteau la marginea ta berii. Șezând în praf și strângând crocodilul la piept, m-am tocmit cu vânătorul. Până la urmă am ajuns la o înţelegere,

și crocodilul fu dus într-un mic bazin, pe care-l săpasem pregătindu-l pentru diferite reptile. Cu toate acestea refuza încăpăţânat să dea drumul la halatul meu, cu care îşi umpluse zdravăn gura, așa că am fost obligat să-l las să-l ia cu dânsul în bazin până când s-o plictisi. După ce l-am scos afară, halatul niciodată nu a mai avut aceeași plăcută înfăţișare ca mai înainte. Câteva săptămâni mai târziu a scăpat din nou un crocodil în aceleași circumstanţe și, respectând exact același traseu, a înspăimântat din nou pe toţi bucătarii, distrugând și micul meu dejun. După aceea toţi crocodilii aduși erau scoși din saci chiar la marginea bazinului și cel puţin trei oameni se aflau în apropiere ca să împiedice orice tentativă de evadare.

Altă data s-a produs un eveniment oarecum mai deosebit.

Lucrasem seara târziu la construcţia unei cuști și m-am dus să mă culc puţin după miezul nopţii. După circa o oră de somn am fost trezit de niște ţipete puternice ce se auzeau dinspre sat. La urechile mele ajungeau distinct plesnituri din palme, strigăte și urlete stridente, exclamaţii de „Eh…aehh… !” Considerând că este pregătirea pentru vreun dans, m-am întors pe partea cealaltă și am încercat să-mi continui somnul întrerupt. Dar zgomotul persistă și deveni și mai tare. Lumini începură să sclipească printre copaci și am putut să văd o mulţime de oameni apropiindu-se din direcţia satului. M-am sculat și m-am îmbrăcat, întrebându-mă ce s-o fi întâmplat că mulţimea aceasta vine spre mine tocmai la o astfel de oră. Mulţimea, care părea că este formată din toţi locuitorii satului, pătrunse în tabără. În mijlocul acestei adunături gălăgioase se aflau patru oameni, purtând cu greutate un sac împletit, având forma unei banane uriașe. Lăsară sacul să cadă la picioarele mele și, ca printr-o vrajă, nu se mai auzi niciun cuvânt. Din mulţime făcu câţiva pași spre mine un bărbat înalt, urât, îmbrăcat în zdrenţele unei tunici ce fusese cândva kaki, purtând pe cap o pălărie mare și mur dară. Se înclină adânc în faţa mea.

— Masa — începu el făcând gesturi de grandoare — am adus la tine splendid animal. Masa, am adus cel mai bun animal din această ţară la masă. Sunt bun vânător, eu nu frica, merg pădure și vede animal cu vizuina. Acest animal foarte tare mult putere, masa, dar nu putere mai mult ca eu…Eu om foarte tare… Am mult putere eu, eu…

Toate acestea nu erau în avantajul său. Nu-mi plăcea nici costumul lui de om pe jumătate civilizat, nici discursul pe care-l ţinea lăudându-se mereu. De asemenea eram și obosit și voiam să văd și ce animal mi se adusese, să termin mai repede cu tocmeala și să mă duc să mă culc înapoi în patul meu.

— Ascultă-mă, prietene — l-am întrerupt — vad că tu ești un vânător foarte bun și că ai foarte mare putere. Dar mai întâi doresc să știu ce fel de animal ai adus, mă înţelegi?

— Da, sah — spuse omul rușinat. Trase sacul spre lumina lămpii, ca să pot vedea mai bine.

— Este șarpe mare, mare, sah — îmi explică – șarpe boa.

În interiorul coșului, umplându-l complet, era unul din cei mai mari pitoni pe care îi văzusem vreodată… Era atât de mare, încât nu încăpuse pe de-a întregul înăuntru, așa că îi rămăsese afară o bucată de coadă, lungă de circa trei picioare,

legata strâns de marginea coșului. Pitonul ma privea cu ochii săi negri prin împletitura din care era făcut sacul și sâsâia supărat. Am admirat lungimea sa impresionantă, răsucită în acest coș, cu pielea lui pestriţă, ce lucea la lumina lămpii.

— Ascultă-mă, prietene — mă adresai proprietarului – noaptea nu pot vedea bine acest animal. Lasă animalul aici, du-te și vino înapoi când este dimineaţă. Atunci vedem animalul și vorbim despre preţ. Auzi?

— Da, sah — spuse vânătorul.

Cu ajutorul a mai mul ţi prieteni, transportă coșul greu în șopronul pentru animale și îl lăsă jos. Am golit două găleţi de apă peste șarpe, deoarece eram sigur că trebuie să-i fie sete. Apoi am tăiat lianele ce legau coada de coș. Aceasta fusese strânsă atât de tare, că în unele locuri legăturile strivi seră pielea sa splendidă. Am frecat coada câtva timp ca să revină circulaţia sângelui, care probabil că fusese blocată, datorită nodurilor atât de strânse. Apoi le-am spus sătenilor să plece și m-am dus din nou să mă culc.

Dimineaţa am examinat pe îndelete pitonul și, după toate aparenţele, părea să nu fie rănit, deși stătuse strâns încolăcit în coșul, care părea că fusese făcut după prinderea lui. După o îndelungată discuţie, în care ne-am tocmit destul, am reușit să cumpăr, șarpele la preţul stabilit de mine și atunci se puse problema unei cuști corespunzătoare. Am ales cea mai mare ladă pe care am putut s-o găsesc și Dulgherul fu trimis s-o prefacă într-o cușcă încăpătoare pentru piton. La prânz cușca fu terminată și am acoperit podeaua ei cu un strat gros de frunze uscate de bananier, pentru ca pitonul să aibă un culcuș moale. În sfârșit, se puse problema scoaterii șarpelui din coș și băgării lui în cușca. În condiţii obișnuite, dacă ai la dispoziţie câţiva oameni buni în care poţi avea încredere, mutatul unui piton de mărimea aceasta nu prezintă niciun fel de greutăţi. Unul îl apucă de cap, altul îl ţine de coada, iar ceilalţi strâng fiecare o bucată din trupul lung al șarpelui. Dacă pitonul este ţinut întins și nu are posibilitatea să se încolăcească, este un animal cu totul inofensiv. Mie îmi lipsea doar un singur lucru: câţiva oameni buni în care poţi avea în credere. Africanii consideră că pitonul este un șarpe veninos și te poate otrăvi nu numai cu limba lui bifurcată, ci și cu vârful ascuţit al cozii sale. Era inutil pentru mine să protestez și să încerc să demonstrez că dacă eu voi ţine capul nu mai este niciun pericol pentru cei care îl vor ţine de corp. Dar fiecare dintre ei căuta să-mi explice cât de ușor poate fi omorât de coada pitonului. Nu aveam niciun chef să încep să scot șarpele din coș și să văd cum toate ajutoarele mele o iau la goană, lăsându-mă să mă descurc singur cu întreaga lungime a pitonului. După o discuţie îndelungată, m-am supărat.

— Ascultaţi — le-am spus eu — dacă într-o jumătate de oră acest piton nu ajunge în cușca lui, nimeni nu primește niciun ban.

Spunând asta, am tăiat legăturile de la gura coșului, am apucat strâns pitonul de ceafă și am început să-l trag încet afară. Pe măsură ce apărea din coș o bucată ceva mai lungă de șarpe, o pereche de mâini negre o înhăţau zdravăn. Ţinând puternic capul șarpelui într-o mână, am stat lângă coș așteptând să apară coada animalului, pe care am apucat-o cu cealaltă mână. Astfel ne găseam acuma cu

pitonul desfășurat într-un cerc. Într-un punct ţineam capul și coada șarpelui, iar un grup de indigeni înspăimântaţi strângeau trupul lui lung, ce se zvârcolea neîntrerupt. I-am introdus coada în cușcă, după care treptat a fost împins și restul corpului lui.

Când aproape întreg șarpele se afla în cușcă, am împins brusc capul lui înăuntru, i-am dat repede drumul, am trântit la iuţeală ușa cuștii și am scos un oftat de ușurare. Oamenii erau încântaţi de propria lor vitejie și fiecare arăta celorlalţi felul în care ţinuse șarpele, ce a simţit în clipa aceea, ce greutate a trebuit să suporte și așa mai departe. Am trimis pe unul din ei până în sat ea să cumpere o găină, deoarece aveam impresia că uriașa reptilă trebuie să fie flămândă.

După ce mi-a fost adusă găina, am băgat-o în cușca șarpelui.

În Cursul nopţii, pitonul înghiţi pasărea, și am început să fiu convins că toate sunt în perfectă ordine. Dar apăru acum una din acele lovituri ale sorţii care ridică atâtea dificultăţi în calea vânătorilor de animale vii. Coada pitonului, ce fusese legată timp îndelungat și prea strâns, începu să cangreneze.

Acesta este pericolul care pândește pe orice animal care este legat prea puternic, chiar dacă este într-o regiune cu climă (mai rece, dar la tropice cangrena apare și se împrăștie cu o repeziciune feroce. În decurs de 10 zile n-am putut face nimic pentru salvarea șarpelui. Se hrănea bine, dar coada sa devenea din ce în ce mai îngrozitoare, cu tot tratamentul antiseptic ce îl aplicam. Cu regretul în suflet, am fost obligat să-l omor, pentru ca să-i scurtez suferinţele. Lungimea lui era de peste optsprezece picioare și jumătate, când era complet întins. Făcându-i disecţia am constatat că este vorba de o femelă, care avea în interior ouă pe jumătate formate.

După aceea n-am mai văzut niciodată un piton viu atât de mare.

Părerea generală pe care şi-o fac oamenii despre munca de colectori de animale vii este cam următoarea. Trebuie numai să faci rost de un animal, să-l bagi în cușcă, și treaba-i gata. În realitate munca adevărată începe tocmai de aici în colo. Descoperirea și capturarea unui exemplar poate să fie un lucru greu de făcut, dar aceasta nu înseamnă nimic pe lângă sarcina de a găsi o hrană care să înlocuiască pe cea cu care este obișnuit animalul, să-l faci să mănânce în captivtate, să-l supraveghez! ca să nu se îmbolnăvească din cauza (spaţiului limitat în care se află sau să nu se rănească cu vreo ţeapă de lemn din scândurile cuștii. La toate acestea se adaugă munca de fiecare zi de curăţire a cuștilor și de pregătire a hranei animalelor, având grijă ca unele să nu stea prea mult la soare, iar altele prea puţin, și multe altele. Unele animale, după ce sunt prinse, refuză cu strășnicie să mănânce și trebuie să recurgi la tot felul de trucuri, să inventezi cine știe ce mâncare delicioasă, care să-l tenteze. Câteodată ai noroc în astfel de cazuri și, făcând diverse experienţe, reușești să descoperi ce este pe gustul lor și le place. Dar sunt cazuri când îţi refuză orice fel de mâncare și atunci nu-ţi mai rămâne alt lucru de făcut decât să iei animalul și să-i dai drumul înapoi în pădure. Dar se mai întâmplă, din fericire foarte rar, să nu poţi găsi nici alimentaţia potrivită, dar nici să nu-l poţi pune în libertate. Este cazul puilor de animale de vârstă mai fragedă.

Experienţele cele mai chinuitoare de acest gen le-am avut cu puii de antilopă duiker.

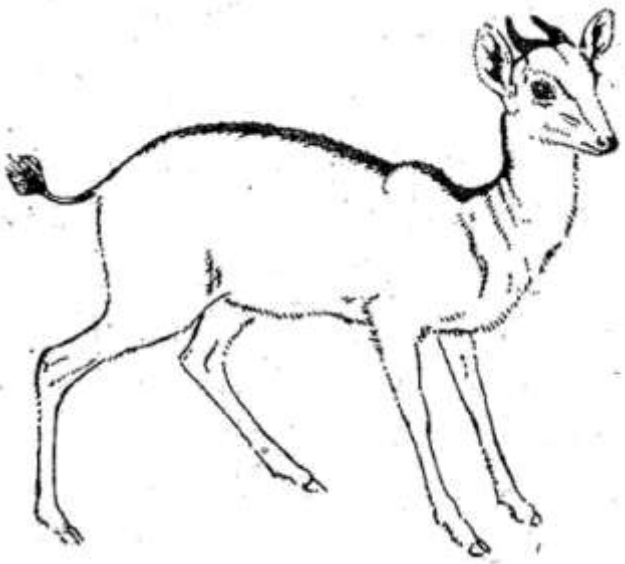

Antilopă duiker (adult)

Duikerii reprezintă o familie de antilope ce se găsește nu mai în Africa. Mărimea lor variază de la cea a unui câine foxterier până la cea a unui câine mare. St. Bernard, iar culoarea blănii oscilează între limitele unui albastru-cenușiu și ale unui portocaliu-roșu-deschis. În împrejurimile lui Eshobi întâlneam mai ales exemplare cu blana mai mult roșcată. Am ajuns la Eshobi în perioada fătatului la antilope și în multe cazuri, după ce vânătorul împușca o femelă adultă, găsea lângă trupul ei sau rătăcind prin pădurea din apropiere câte un pui gingaș. Urma după aceea prinderea puiului și aducerea lui la mine în tabără. În legătură cu acest lucru aș dori să precizez că legile de protecţie a vânatului din Camerun nu iau în consideraţie epoca fătatului la niciun fel de animale, așa că vânătorul nu încalcă nicio lege atunci când omoară o femelă care are un pui alături de ea. Pentru dânsul aceasta înseamnă doar un noroc, pentru ca odată cu mama ei capătă și puiul, fără să mai consume vreun cartuș. Socotind după numărul de pui ce erau aduși la mine, distrugerea anuala de antilope în această perioadă trebuia să fie considerabilă și, deși la ora actuală se consideră că specia de antilope duiker este foarte comună, nu poţi totuși să nu te întrebi cât vor mai rezista până la exterminare.

Antilopă duiker (pui)

Când mi-a fost adus primul duiker, l-am cumpărat, i-am făcut repede o cușcă corespunzătoare și m-am simţit mulţumit că am reușit să adaug un astfel de exemplar la colecţia mea.

Dar foarte curând mi-am dat seama că aceste antilope duiker îmi vor crea dificultăţi cu mult mai mari decât le-am avut vreodată cu orice altă specie de antilope. În prima zi puiul nu voi să mănânce nimic și era extrem de nervos. A doua *zi* animalul îşi dădu seama că nu îi vreau răul și începu să mă urmeze că un câine, privindu-mă cu ochii lui mari, umezi și negri. Dar continua să refuze biberonul. Am încercat orice truc pe care-l cunoșteam ca să-l fac să bea. Am cumpărat o piele de duiker și am aranjat-o frumos pe un scaun, iar când puiul s-a apropiat de ea ca s-o miroase, i-am întins pe dedesubt biberonul sticlei cu lapte. Puiul a subt de două, trei ori, fără nicio poftă, apoi s-a întors și a plecat. Am încercat cu lapte cald, lapte fierbinte, lapte rece, lapte dulce, lapte acru, lapte amar, dar toate tentativele mele au eșuat. Am legat o curelușă de gâtul lui și l-am luat cu mine într-o plimbare prin pădure, pentru că era tocmai la vârsta la care putea fi înţărcat și speram că vom putea da peste o iarbă sau o plantă pe care ar fi dornic s-o mănânce. Mergeam de colo până colo, dar singurul lucru care-l făcea era să zgârie o mică gaură în stratul de frunze și să lingă puţin pământul. Zi după zi îl vedeam cum se face din ce în ce mai slab și am recurs la cele mai desperate mijloace. Am încercat să-l ţin și să-i torn cu forţa pe gât câte.va picături de lapte. Dar se părea că acest procedeu îi face mai mult rău decât bine. Nemaiavând alte mijloace, am trimis pe bucătar până în sat ca să cumpere o capră. În satele din pădure caprele se găsesc destul de rar, așa că au trecut trei zile până s-a întors bucătarul. Dar era prea târziu, puiul murise. Bucătarul adusese cu dânsul cea mai urâtă și cea mai stupidă capră pe care am văzut-o vreodată, un animal care s-a dovedit complet nefolositor. În decurs de două luni, cât a stat cu noi, am obţinut cu mare greutate de la ea cel mult două cești cu lapte. La vederea unui pui de antilopă duiker, îşi lăsa capul jos și era gata să-l ia în coarne.

Era nevoie de trei oameni s-o ţină în timp ce încercam să-l forţam pe pui să sugă. Până la urmă a fost condamnată pentru bucătărie, unde a fost materialul de bază pentru pregătirea unei serii de pilafuri foarte gustoase.

Erau aduși mereu pui de antilopă duiker care continuau să refuze să mănânce, slăbeau și mureau. La un moment dat la mine în tabără se aflau șase astfel de

exemplare gingașe, rătăcind pierdute prin porţiunea rezervată pentru ei, scoţând din când în când câte un behăit patetic „barrrrr”, la fel ca un miel. De fiecare dată, de câte ori vedeam că mi se aduce un nou pui, juram că n-am să-l mai cumpăr, dar când îşi freca botișorul lui umed de mâna mea și îşi îndrepta ochii săi mari și negri înspre mine, eram pierdut. Poate, mă gândeam, că de data aceasta va fi altfel, poate va bea și îl cumpăram și pe el, doar ca să văd peste câteva zile că are aceeași soartă necruţătoare ca și predecesorii săi. Să ai șase pui de antilopă duiker, care să-ţi rătăcească prin tabără behăind flămânzi, dar să refuze cu încăpăţânate orice fel de hrană nu era un lucru care să producă bună dispoziţie, așa că până la urmă am refuzat să-i mai cumpăr. Mi-am dat seama că erau condamnaţi să ajungă în oala de mâncare a vânătorului respectiv, dar consideram că este totuși o moarte mai rapidă și mai puţin chinuitoare decât stingerea aceasta încetul cu încetul. N-am să uit niciodată lupta îndelungată și deprimantă pe care am dus-o cu aceste micuţe antilope. Ore întregi de plimbări prin pădure, ducându-i în diferite locuri, încercând să-i tentez cu cele mai felurite ierburi și plante, lupta fără sfârşit cu sticla cu lapte, care se termina cu vărsarea conţinutului pe pui și pe mine, și doar cu câteva picături care ajungeau în gâtul lui, scularea din pat la trei dimineaţa pentru repetarea acelorași procedee lipsite de succes, pe jumătate adormit, cu puii împotrivindu-se și luptând ca să scape, rupându-mi pijamaua cu copitele lor micuţe” și ascuţite. Apoi picioarele care slăbeau în continuare, coastele care ieșeau din ce în ce mai mult în evidenţă, ochii lor mari ce se înfundau în orbite și se acopereau cu ceaţă. Aceasta a fost experienţa care raa învăţat mai mult decât toate celelalte că meseria de colector de animale nu este atât de ușoară pe cât se pare.

În perioada în care mă chinuiam cu alăptarea micuţilor pui de duiker am angajat ceea ce se numește în Camerun un paznic de noapte. Era prima mea luare de contact cu aceasta tagmă și în tot decursul șederii mele în Camerun am avut mult de suferit de pe urma lor. Aveam două motive pentru care trebuia să angajez un paznic. În primul rând aveam nevoie de cineva care să pună ceainicul și să încălzească apa pentru încercarea nocturnă de alăptare a puilor de antilopa și apoi să mă trezească. În al doilea rând, și acesta era motivul mai important, avea obligaţia ca la fiecare două ore să facă un ocol în jurul taberei și să vadă dacă nu apare cumva vreo coloană de furnici, care se mișcă în tăcere și cu repeziciune.

Nimeni, în afară de cei care au văzut o coloană de furnici nomade în mers, nu poate să-și imagineze numărul lor, viteza și ferocitatea acestor insecte.

Coloanele pe care le formează pot să aibă circa doi inci lăţime, iar lungimea lor ajunge până la două sau trei mile.

Pe margini merg soldaţii, niște furnici mari de o jumătate de inci, cu mandibule mari și îndoite. În mijloc se mișcă muncitorii, mult mai mici decât soldaţii, dar capabili și ei să muște neplăcut. Aceste coloane merg prin pădure, devorând tot ce iese în calea lor. Dacă ajung într-o zonă în care găsesc hrana care le place, în câteva minute pământul devine negru, fiind acoperit de un covor mișcător de furnici. Ar fi fost de ajuns ca o astfel de coloană sa pătrundă în tabără, pentru ca în câteva

minute toate cuștile să fie pline cu animale urlând îngrozitor, fiind devorate de vii.

Paznicul de noapte era un tânăr înalt, subţire, purtând o pânză înfășurată în jurul șoldurilor și înarmat cu o suliță de o lungime uriașă. Sosea la apusul soarelui și pleca la apariţia lui, dimineaţa. Își începu serviciul având convingerea ferma că îl plăteam ca să poată dormi cât mai bine în apropierea focului de la bucătărie. I-am destrămat repede această convingere, când l-am găsit dormind în prima lui noapte de veghe, trăgând un foc de pușcă în apropiere de urechile sale, lucru care a dat rezultate excelente. Nu se mai ducea niciodată să se culce, decât după ce se convingea că eram prea obosit ca să mă trezesc și să-l descopăr. La început nu și-a luat în serios îndatoririle. În cursul zilei se ocupa în sat cu vânzarea vinului și, ca orice bun negustor, gusta din vinul pe care îl vindea, ca să fie sigur că este pe placul clienţilor. Apoi sosea seara în tabără, obosit în urma acestei obligaţii cetăţenești, și se prăbușea lângă focul de la bucătărie. Metoda de trezire cu pușca, pe care am folosit-o în prima noapte, dădea totdeauna același rezultat excelent. Dar, oricât m-am chinuit, n-am reușit să-l fac să înţeleagă pericolul pe care îl reprezintă o coloana de furnici nomade. Ocolul pe care îl dădea în jurul taberei reprezenta pentru dânsul o plimbare în stare somnolentă și numai un atac masiv al unei coloane uriașe de furnici ar fi putut atrage atenţia sa. Dar într-o noapte căpătă o învăţătură de minte, care-l lecui pe toată viaţa de neglijenţa manifestată faţă de primejdia unei invazii de furnici.

La fiecare două săptămâni, în mijlocul străzii principale din satul învecinat, se organiza o serbare cu dansuri. Era un eveniment social de mare importanţă. Locuitorii satului se împodobeau cu cele mai bune haine pe care le aveau, pentru ca să petreacă o noapte întreagă, tropăind și învârtindu-se în cerc, la lumina umbrită a unui felinar, în sunetele tremurătoare ale unui fluier acompaniat de tunetul solemn al tobelor. Am fost invitat odată la unul din aceste dansuri și m-am dus îmbrăcat în pijamaua mea, peste care am pus halatul de casă, înarmat cu o masă și un scaun, cu mijloacele necesare pentru stimularea bunei dispoziţii și cu cel mai mare felinar pe care îl aveam. Sosirea acestui felinar monstruos a fost întâmpinată cu strigăte de bucurie din partea dansatorilor, întrucât această iluminaţie puternică le permitea să vadă mai bine locul unde dansau și să prezinte figuri de dans mai complicate. Recunoștinţa lor s-a manifestat prin sforţările pe care le-au depus ca să-mi placă dansurile lor, așa că după vreo două ore, când m-am dus să mă culc, am lăsat uriașul felinar în mijlocul cercului lor, spunându-le să-l aducă înapoi a doua zi dimineaţa. Acest gest de bunăvoinţă a avut un rezultat foarte bun și după aceea, chiar dacă eram reţinut în tabără și nu mă puteam duce la serbare, tot deauna trimiteam felinarul, care era întâmpinat de fiecare dată cu aplauze, ţipete de bucurie și strigăte de: „Mulţumesc, masa, mulţumesc…”, pe care le puteam auzi chiar din tabără.

Într-o seară am primit un mesaj, în care mi se aducea la cunoștinţă că, în cinstea mea, locuitorii satului au pregătit o serbare și mă rugau să iau parte la ea, bineînţeles, și cu felinarul meu cel mai mare. Am răspuns că sunt onorat de acest lucru și chiar dacă eu personal n-am să pot veni, voi fi reprezentat de felinar. S-a

întâmplat însă că am reușit să-mi termin treaba mai repede decât credeam, așa că mi-am dat seama că pot să iau parte și eu la serbare. Înainte de a pleca spre sat i-am dat paznicului de noapte instrucţiuni ca în caz de se întâmplă ceva să mă cheme imediat. După aceasta, urmând felinarul expediat mai înainte și fiind în soţit de masă și de scaun, am pornit spre sat. Dansul a fost frumos și a durat mai mult decât de obicei. Până la urmă, mi-am dat seama că dacă vreau să mă scol devreme dimineaţa, era cazul să mă duc să mă culc. Lăsând iluminaţia mai departe la dispoziţia dansatorilor, am pornit spre casă, luând cu mine un felinar mic, masa și scaunul. Ajungând în apropiere de tabără, am văzut la lumina unui felinar pe paznicul de noapte că era ocupat să facă niște contorsiuni neobișnuite. Făcea tot felul de salturi, de piruete, din când în când se plesnea zgomotos și înjura în banyangi. Câteodată pocnea puternic de pământ cu un mănunchi de crengi.

— Paznice, ce ai? – i-am strigat.

— Furnici, sah, mult furnici.

Am pornit alergând prin tabără și am ajuns lângă paznicul acoperit cu furnici nomade, iar pe pământ se vedea tresăltând un covor negru. Din pădure curgea neîntrerupt un șuvoi de furnici proaspete. Insectele se răspândiseră de pe acum pe o zonă apreciabilă, iar primele lor rânduri se aflau la numai câţiva pași de șopronul unde erau adăpostite animalele. Nu aveam de pierdut nicio clipă dacă voiam să împiedic pătrunderea furnicilor la cuștile cu animale.

— Pious — am strigat eu din toate puterile — Augusţine, George, Daniel, veniţi repede.

Ei sosiră alergând şi mă găsiră complet acoperit de fur nici. Ca să scap de ele nu-mi rămăsese nicio altă soluţie decât să mă dezbrac complet. Stând în pielea goală, am organizat apărarea, dând dispoziţii trupelor mele, care erau dezbrăcate la fel ca și mine.

— George, adu băţ uscat și frunze… repede… adu mult.

Pious, adu bidoanele cu petrol. Daniel și tu paznice, fuga la bucătărie faceţi un foc mare și aduceţi focul aici… repede…

Dispărură fugind să îndeplinească ordinele pe care le primiseră, iar eu apucând o ramură cu un mănunchi de frunze am pornit la atac împotriva rândurilor de furnici care se găseau mai aproape de peretele șopronului, măturând cu o mână, iar cu cealaltă încercând să desprind de pe trupul meu insectele care mă mușcau până la strige. George se întoarse repede, aducând un braţ de vreascuri și frunze uscate, pe care le-am împrăștiat peste coloana principală ce curgea neîntrerupt din pădure. Am stropit vreascurile cu petrol și le-am dat foc. Apucând un bidon plin de petrol, ani început să fug în jurul clădirii în care se aflau adăpostite cuștile cu animale, turnând o dâră groasă în urma mea, peste care Daniel arunca vreascuri și le dădea foc. După ce am înconjurat animalele cu acest inel de foc, m-am simţit o clipă mai liniștit, dar focul trebuia supravegheat îndeaproape, pentru ca nu cumva vreo scânteie să ajungă pe acoperișul de frunze uscate de palmier și să aprindă întreaga casă. Operaţia de salvare reușise în ultimul moment. „O întârziere de numai câteva minute și avangarda furnicilor ar fi pătruns prin peretele vegetal în mijlocul cuștilor

îngrămădite înăuntru. Lăsând pe Pious și pe George să menţină permanent aprins inelul de foc, mi-am îndreptat atenţia spre cort. Ca să spun că era plin de furnici nu înseamnă nimic. Furnicile se vedeau prin tot locul, iar pereţii de pânză verde ai cortului păreau o perdea neagră care se mișca neîntrerupt. Trei lăzi, pe care erau prinse în cuie mai multe piei întinse la uscat, erau înţesate cu furnici, iar pieile erau bune numai de aruncat. Patul meu era explorat cu o grijă minuţioasă de o grupă de câteva mii de soldaţi, în timp ce alte trupe invadaseră cartușierele, garderoba, cursele și plasele, precum și farmacia portativă. Numai curăţitul cortului mi-a luat mai mult de trei ore. Tocmai spre dimineaţa, primejdia unei invazii totale era înlăturată. Goi și murdari, ne-am adunat cu toţii. Într-un loc unde am început să ne curăţim reciproc trupurile de furnicile care mai erau acolo.

După ce m-am spălat, m-am îmbrăcat și mi-am revenit mai mult sau mai puţin, am avut o discuţie cu paznicul de noapte, ce a durat destul, de mult și a fost extrem de furtunoasă. Până la urmă am dat dispoziţie să fie legat și, așezându-l între doi din Oamenii mei, l-am informat că aceștia îl vor duce la Departamentul de poliţie locala, fiind acuzat de neglijenţă în timpul serviciului, tentativă de asasinat la adresa mea și a colecţiei mele, crima de a dormi în post, nedarea alarmei și încă o serie de delicte. I-am explicat că judecătorul va acorda multă seriozitate acestui caz și lucrul cel mai fericit pentru dânsul ar fi să scape numai cu doi ani închisoare. După ce asculta toate aceste acuzaţii, deveni cenușiu din cauza spaimei și mă rugă să-i dau drumul. Dând dovadă de o largă mărinimie, i-am spus că îi mai acord o șansă. Dar l-am avertizat imediat ca dacă o coloană de furnici se apropie la o sută de iarzi de tabără și el uită să dea alarma, în acest caz nu mai există nicio scăpare pentru dânsul… Ba chiar i-am pomenit ceva în legătură și cu munca silnică pe viaţă. Amenințarea și-a făcut efectul și, începând din noaptea următoare, patrulările sale în căutarea coloane lor de furnici puteau fi considerate drept model de perfecţiune, orice coloană fiind zărită din timp și înaintarea ei oprită.

Un alt lucru pe care a trebuit să-l fac să înţeleagă era și faptul că răspundea personal de dispariţia în cursul nopţii a oricărui animal din cușca sa. De două ori se întâmplase ca animalele să găsească o bară prost prinsă sau un colţ des prins din plasa de sârmă și să dispară în pădure, în timp ce paznicul de noapte sforăia așezat pe un bidon de petrol și cu capul sprijinit de suliţa lui uriașă. În afară de moral?

respectivă nu am luat nici. O altă măsură, deoarece erau animale obișnuite și puteau fi procurate din nou fără prea multă greutate. Dar voiam să-i dau o lecţie la prima ocazie care ș-ar ivi. S-a întâmplat ca într-o seară, după lăsarea nopţii, un vânător să aducă un pangolin tânăr. L-am cumpărata și l-am așezat într-o ladă, pe capacul căreia am în grămădit tot felul de lucruri. Știind ce putere au aceste animale în labele lor din faţă, i-am atrăs atenţia paznicului să aibă grijă de ladă, ca să nu scape cumva. În fiecare seară, înainte de a mă duce la culcare, făceam un tur pe la toate cuștile, ca să văd dacă totul este în ordine și dacă fiecare ușa este bine zăvorâtă. Privind în lada unde lăsasem pangolinul, constatai că acesta dispăruse. Cum reușise să scape reprezenta pentru mine un mister, deoarece toate lucrurile rămăseseră îngrămădite pe capacul lăzii. Dar mă obișnui sem cu astfel de

manifestări de fachiri și nu mi-am bătut capul ca să încerc să dezleg această taină. L-am chemat pe paznic și i-am arătat lada goală:

— Paznic, acest animal catar a fugit.

— Nu văd animal, sah — mormăi paznicul, privind în ladă.

— Nu, nu vezi animalul pentru că nu-ţi faci treaba cum trebuie. Ascultă, acest animal nu fuge repede, repede. Poate acolo aproape în pădure. Ia lumina și du-te după el. Dacă tu nu găsești, iau cinci șilingi din leafa ta, auzi?

— Aud, sah — murmură sumbru paznicul.

Îşi luă suliţa și un felinar și dispăru în marginea pădurii, printre tufișuri. Îl puteam auzi cum se mișcă printre ele, respirând cu greutate și vorbind cu el însuși, ca să-și dea mai mult curaj:

— Acest animal catar… eh… aehh 1 în ce parte a fugit acest animal? Eh… aehh 1 Multă grija a dat la mine acest animal… unde fugit acest animal rău?… Nu vede… Animal catar prea mult grijă făcut la mine…

Până la urmă, tocmai când începusem să aţipesc, l-am auzit scoţând un strigăt de triumf:

— Am găsit, sah, am găsit animal sub tufiș.

— Foarte bine, adu-l repede aici.

— Peste câteva clipe apăru ducând un pangolin și zâmbind plin de fericire. L-am pus înapoi în ladă, observând că la lu' mina felinarului pangolinul arăta mult mai mare. Dând la o parte greutăţile de pe capac, am băgat mâna înăuntru ca să aranjez culcușul din frunze uscate de palmier, și degetele mele atinseră ceva rotund, tare și cald. Acolo, îngropat sub stratul de frunze, se găsea pangolinul adevărat. Paznicul prinsese un alt exemplar! Am băgat suplimentul înăuntru și m-am în tors să mă culc. Era un caz de conștiinţă pentru mine, deoarece conform regulilor pe care eu însumi le introdusesem, paznicul urma să fie plătit pentru că prinsese un animal. Dar ca să-i spun că făcusem o greşeală și că pangolinul nu evadase, am considerat că ar distruge complet lecţia care voiesem să i-o dau. Așa că am ajuns la concluzia sa nu-i spun nimic, iar conștiinţa mi-am împăcat-o plătindu-i de nu știu câte ori mai mult preţul pentru niște broaște pe care mi le-a adus câteva zile mai târziu. Se pare că era un flăcău extrem de norocos, deoarece peste câteva. Săptămâni reuși să repete performanţa cu un păianjen uriaș care fugise din cutia lui. De data aceasta păianjenul dispăruse cu adevărat, iar paznicul, căutându-l în jurul taberei, descoperi unul care avea aceeași mărime cu primul, dar era o specie cu totul diferită și mult mai rară. Ducând păianjenul înapoi în cutia lui, ţinându-l cu grijă la capătul unui băţ, era cât pe-aci să calce primul păianjen, care se târa prin mijlocul taberei.

Acești păianjeni uriași de palmier erau una din puţinele specii de animale pe care n-am reușit niciodată să le privesc fără dezgust. Trupul lor avea mărimea unui ou, iar picioarele lor mari și desfăcute puteau cuprinde cu ușurinţă o farfurie. Culoarea lor obișnuită era de un cafeniu-închis, iar pe deasupra erau acoperiţi cu o blană din fire roșietice. Ochii lor mici și sclipitori păreau că au mereu o expresie de răutate. Cei mai mulţi dintre ei, când sunt zgândăriţi cu ajutorul unui băţ, încep

să fugă, dar unii dintre ei trec la atac. Un salt făcut de acești păianjeni poate ajunge până la două picioare, având o înălţime de peste șase inci de la nivelul solului. Se înclină puţin pe spate, astfel că puternicele lor chelicere curbate pot intra în acţiune, iar prima pereche de picioare să fie larg desfăcută, gata să te cuprindă în îmbrăţișarea ei. Știam că mușcătura lor este veninoasă, dar mă îndoiesc că poate fi mortală, în afară de cazul când cineva este. Predispus la otrăvirea sângelui.

Într-o zi sosi în tabără un om, ducând două coșuleţe în pletite. Unul conţinea o splendidă, durdulie și mortal de primejdioasă viperă de Gabon, iar celălalt unul din acești păianjeni uriași și dezgustători. După ce i-am cumpărat, omul mă întrebă dacă nu cumva pot să-l ajut și-mi întinse mâna care era înfășurată într-o cârpă murdară. Avea o rană mare la degetul mare, care era puţin decolorată și umflată. Am exa minat rana, am. Spălat-o și i-am bandajat degetul. După ce am terminat l-am întrebat cine l-a rănit.

— Animal mușcat mine — îmi răspunse laconic, arătând cu mina spre coșuleţe.

— Dumnezeule — am spus speriat — care animal, șarpe sau celălalt?

— Oh, nu, sah, nu șarpe… celălalt animal… doare mult la mine, masa. Poţi să-mi dai o doctorie pentru acest muşcătură?

I-am dat două aspirine și un pahar cu suc galben de lămâie și l-am asigurat ca asta îl va vindeca. A fost foarte mulţumit și s-a întors a doua zi ca să-mi ceară să-i mai dau din doctoria care-i făcuse bine. I-am mai oferit două aspirine, dar m-a refuzat. Nu, nu voia doctoria asta, voia doctoria cealaltă, cea galbenă, aceea era singura care îl ajutase.

Un alt aspect al mentalităţii din Camerun mi-a fost demonstrat într-o zi, când un copil a venit să-mi vândă o broască ţestoasă. Când am examinat-o am constatat că are o gaură mare în carapace, așa că i-am dat-o înapoi copilului, spunându-i că n-o pot cumpăra și explicându-i și cauza. După o jumătate de oră se ivi un alt copil, aducând aceeași broască ţestoasă. Am crezut că vârsta frageda a primului copil nu i-a permis să înţeleagă ce i-am spus, am explicat toate de la început. Puţin mai târziu, sosi un copil mai mare, aducând aceeași reptilă. În cursul zilei, diverși oameni, de la puștani până la bătrâni, s-au perindat prin faţa mea, oferindu-mi rând pe rând să cumpăr broasca ţestoasă cu carapacea găurită.

— De ce — am întrebat pe ultimul aducător — de ce voi toţi veniţi aici și aduceţi același animal? Am spus la fiecare om că nu cumpăr acest animal… privește, are gaură pe spate, vezi? De ce aţi adus acest animal de așa multe ori?

— Eh, poate masa nu cumpăra de la mine, cumpăra de la alt om — îmi răspunse proprietarul temporar al broaștei ţestoase.

— Ascultă-mă, prietene, du-te și spune la familia ta că nu vreau acest animal, auzi? Și dacă alt om aduce iar acest animal, bat la el ca să aibă gaură cum are animal, înţelegi?

— Da, sah — îmi zise zâmbind. Masa nu vrea.

După aceea n-am mai văzut broasca ţestoasă cu carapacea găurită.

O altă trăsătura caracteristică la toţi cei care îmi aduceau animale consta în convingerea lor fermă că, oricât de schilodit și de rănit ar fi exemplarul ce mi se

oferă, până la urmă am să pot fi convins că este perfect sănătos și am să-l cumpăr.

Credeau că era suficient să-mi spună că nu este rănit și că probabil, va trăi mulţi ani, ca eu să mă las convins. Acest lucru se aplică mai ales la păsări. La început întreaga echipă de puștani care rătăcea prin pădure și cresta lianele pentru ca să capete substanţa cleioasă albă ca laptele de cauciuc avea impresia că singurul lucru care mă interesa era să mi se aducă o pasăre. Atâta timp cât mai respira nu avea nicio importanţă dacă era pe jumătate jumulită sau avea unul ori două picioare rupte. A fost nevoie de o anumită perioadă de timp și de tot felul de discuţii ca să-i fac să-și schimbe părerea.

Evenimentul care i-a convins în sfârșit a fost întâmplarea cu cristeiul pitic.

Într-o dimineaţă, când examinam colecţia de păsărele cu aripi rupte, pene smulse, ochi scoși sau schilodite și în alt chip, pe care mi le aduseseră băieţii din sat, le-am ţinut o lecţie de felul în care trebuie să fie îngrijite animalele. În timp ce îmi descărcăm nervii pe capul acestei adunături de păsărari tineri și al zburătoarelor pe jumătate moarte ce mi le aduseseră, o fetiţă drăgălașă, care să tot fi avut vreo șase ani, intră în tabăra ţinând în mână un coș împletit îndemânatic din iarbă și frunze.

Se opri în faţa mea și, după ce mă privi câteva clipe în tăcere, îmi întinse coșuleţul ei.

— Ce este? m-am interesat eu.

— Pasăre, masa — răspunse fetiţa cu un glas subţirel.

Am luat coșuleţul din mâna ei și m-am uitat înăuntru, re semnat la gândul că voi vedea din nou câteva creaturi schilodite.

În interior se ghemuiau trei păsărele minunate, întregi, fără ca măcar o pană să fie clintită din penajul lor atrăgător.

Aveau piciorușe subţirele cu degete lungi și delicate, care în mâinile unor pasărari obișnuiţi ar fi fost de mult rupte. Nicio pană nu era smulsă din aripioarele lor, o metodă aplicată pe scară largă ca să împiedice păsările să-și ia zborul. Erau într-o condiţie perfectă. Mi-am dat seama că era o ocazie prea bună ca să nu mă folosesc de ea. Luând cu grijă una din păsărele, am arătat-o grupului de băieţi care se uitau cu gura căscată.

— Priviţi — le-am spus — iată aici o fetiţă care știe să prindă păsări mai bine decât știţi voi băieţii. Priviţi la această pasăre, Nu are rană, nu are frânghie la picioare. Acest fel de pasăre cumpăr eu, ea nu moare. Dacă această fetiţă prinde bine păsări, de ce voi băieţi nu prindeţi, eh? Acum vedeţi cât de mult dau pentru această pasăre.

Întorcându-mă spre copiliţă am întrebat-o cât vrea pe toate trei păsărele.

— Doi doi șilingi, masa — îmi răspunse, înţelegând doi șilingi fiecare — din acești cârstei pitici.

— Aţi auzit? – am întrebat pe băieţi. Această fetiţă spune că vrea doi doi șilingi pentru pasăre. Acesta este un preţ bun. A prins o pasăre bună.

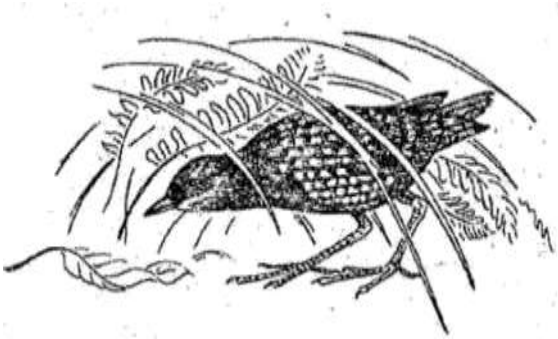

Cârstei pitic

A prins cu multă, multă grijă. Pasăre nu are rană și nu are frânghie la picioare. Pentru că știe să prindă bine, mai bine decât voi, acest animal, am să plătesc la ea cinci șilingi pentru acest animal bun.

„Eh… aehh !” exclamară băieţii plini de uimire și de i vidie. Fetiţa, care nu prea înţelesese mare lucru din această discuţie, era uluită că am să-i plătesc mai mult decât dublu faţă de ce ceruse ea, așa că apucă banii, îi strânse la piept și o luă la goană, cât îi permiteau piciorușele ei micuţe, ca nu cumva să mă răzgândesc și să-i cer banii înapoi. Băieţii o urmară, gesticulând și discutând zgomotos între ei. Începând din ziua aceea, cu una sau cu două excepţii, toate păsările care erau aduse se aflau în stare perfectă, iar puștanii începură să se îngrașe cu banii ce îi câştigau, în timp ce în cuștile mele apărură o serie de exemplare excepţionale.

Băieţii utilizau două metode pentru prinderea păsărilor și, deși ambele dădeau rezultate la fel de bune, totuși cea pe care o consideram mai reușită era metoda cunoscută sub denumirea de „încleiere”. În pădure crește o anumită liană, care atunci când este tăiată lasă să se scurgă o cantitate apreciabilă de suc alb lăptos. Băieţii adună acest latex pe măsură gee se scurge, la fel ca și sângele dintr-o rană, iar după ce au umplut câteva cești le așază pe un foc mic, amestecând mai întâi și sucul unui curios fruct roșu, care are gustul la fel ca lămâia. După ce se lasă să fiarbă timp de două ore, acest amestec este pus să se răcească o noapte întreagă. Dimineaţa au o pastă extrem de cleioasă, groasă și lipicioasă. După aceea, vânătorii taie fâșii lungi din frunzele de palmier și le acoperă cu acest amestec. Terminând cu această operaţie de pregătire, ei se îndreaptă spre anumite bălţi, unde știu că păsările au obiceiul să se adune, și întind fâșiile, formând cu ele un evantai deschis și răsfirat pe pământ. Dintr-un motiv necunoscut, pasările care vin să bea preferă să se așeze pe aceste fâșii, în loc să se oprească pe nisipul din marginea apei. Aterizând pe o astfel de fâșie picioarele păsării se lipesc puternic de ea. Vrând să se elibereze, pasărea începe să dea puternic din aripi, se zbate, cade înainte sau pe spate și se încurcă în celelalte fâșii, care aderă imediat de penele ei, imobilizând-o complet. După câteva ore această pastă de clei se usucă

pe penele păsărilor, iar ele se curăţă singure cu ajutorul ciocului.

Este cea mai bună metodă de prins păsări pe care am văzut-o, în afară de cea în care se folosesc plase. Cea de-a doua metodă întrebuinţată se baza pe folosirea unei curse ciudate, dar ingenioase. O crenguţă elastică este îndoită ca un arc și legată în poziţia aceasta. La baza crenguţei se așază un băţ, perfect echilibrat, care menţine arcul întins. La unul din capetele băţului era așezată o momeală, iar lângă ea se întinde un laţ, care este legat de coarda ce întinde arcul.

Când pasărea se așază pe beţișor ca să ciugulească din momeală, greutatea ei deplasează băţul, care lasă să-i scape arcul, iar acesta, la rândul său, strânge puternic laţul în jurul picioare lor păsării. După cum am mai spus, aceasta este și ea o metodă ce dă rezultate foarte bune, singurul lucru neplăcut fiind faptul că, dacă arcul este prea mult întins, va trage prea brusc laţul în jurul picioarelor păsării și poate să i le rupă. De asemenea, pasărea rămâne acolo agăţată de picioare și dacă nu este scoasă din laţ destul de repede poate să-și rupă singură picioarele, căutând să se smulgă din laţ. Din aceste metode o preferam pe cea de meleiere și, după un timp oarecare, am început să refuz să mai cumpăr păsări care au fost prinse folosind metoda cealaltă. Cu ajutorul acestui clei se părea ca puteau prinde orice: malimbusul roșu și cel negru, cu ciocurile lor ca de cinteză, albastre ca oţelul, măcăleandrul-cuumeri albaștri cu dungi albe deasupra ochilor și aripile pătate cu un albastru azur ca la gaiţe, măcaleandrul-de-pădure, care seamănă aproape perfect cu măcăleandrul englez ca mărime și culoare, doar că spatele este de un cafeniu mai închis, pieptul este de un portocaliu mai viu și are mici pete albe pe cap, chiar la baza ciocului. În cuştile mele au început să apară porumbei cu pete albastre, păsări plăcute la vedere, cenușii și de un galben cafeniu, aripile lor fiind împestriţate cu pene lucitoare de un verde-deschis, alte tipuri de porumbei și turturele, de asemenea strălucitorul pescăruș pitic și pescărușul albastru și un nesfârșit șir de pasări ţesătoare.

Maimuţe mandril, dansuri și tobe

Asigurarea alimentaţiei tuturor păsărilor insectivore era o problemă importantă, pe care am reușit s-o rezolvăm în felul următor. Am adunat o bandă de vreo 20 de copii, i-am înarmat cu sticle și i-am trimis la vânătoare de lăcuste. Erau plătiţi după rezultatele obţinute, și nu după timpul pierdut. Preţul obișnuit era de un penny pentru 30 de insecte. O altă grupă de copii avea sarcina să meargă în pădure și să adune acele curioase cuiburi de termite, ce aveau forma unor ciuperci uriașe și care puteau fi găsite în colţurile mai întunecate din desiș. Aceste cuiburi, executate dintr-un noroi cafeniu și tare, erau sparte deasupra unei foi de carton și din labirintul de tunele şi coridoare apăreau mii de termite cu puii lor albi și grași. Acești pui de termite erau hrana cea mai preferată a păsărilor. Cuiburile de termite puteau fi păstrate circa 24 de ore înainte ca termitele să înceapă să le părăsească la adăpostul întunericului (deoarece termitele nu pot suporta lumina), așa că în colţul șopronului cu animale se afla totdeauna o grămadă de cuiburi proaspete de termite,

gata să fie servite. În tot cursul zilei se perindau prin tabără tot felul de copii, cu burţile lor mari, du când pe capul lor aceste obiecte în formă de ciupercă. Un șir de astfel de copii, făcându-și drum prin pădure spre tabără, cu ciupercile cocoţate pe capul lor lânos, râzând și ţipând cu vocile lor subţiri și gălăgioase, îmi făceau impresia că reprezintă o mulţime de pitici din basmele copilăriei.

În timp ce rătăceau prin pădure, acești vânători de termite găseau tot felul de vietăţi, care erau apoi aduse în triumf odată cu cuiburile de termite. Lucrul cel mai obișnuit pe care-l întâlneau erau cameleonii, despre care aveau ferma convin gere că au o mușcătura otrăvitoare. „De aceea îi aduceau cu grijă, purtându-i la capătul unui băţ și scoţând ţipete despre rate în clipa în care micuţa reptilă făcea vreo mișcare în direcţia lor. Tipul cel mai întâlnit era cameleonul cu creastă, un animal lung de circa opt inci, având în general o culoare de un verde-deschis, asemănătoare cu cea a frunzelor din jur.

Această specie era bătăioasă, și când animalele erau prinse îşi schimbau brusc culoarea lor de un verde strălucitor într-un cenușiu murdar, cu pete urâte cafenii. Cu gurile lor larg deschise se legănau dintr-o parte în alta, șuierând zgomotos. Dacă erau apucaţi în astfel de momente, se răsuceau brusc și te mușcau puternic, deși nu atât ca să-ţi dea sângele. Legănându-se și șuierând cu ochii rotindu-se înnebuniţi în toate direcţiile, încercând să vadă deodată tot ce se petrece în jurul lor, acești monștri preistorici în miniatură erau aduși în tabără temându-se cu desperare de capătul băţului pe care erau purtaţi, cu degetele lor lungi ca de papagal.

Căutătorii de termite-au fost aceia care mi-au adus primul exemplar de cameleon cu corn, — o vietate atât de fantastică, încât la început am crezut că nu văd bine. El este ceva mai mic decât cameleonul cu creastă, dar mai zvelt. Îi lipseşte coiful mare din piele de pe cap, împodobit cu fâșii de piele albastră, pe care îl posedă cameleonul cu creastă, iar cu lorile sunt mai pastelate și mai uniforme. Dar faţa sa este de nedescris. Din nas porneau în sus două coarne ascuţite, ușor încovoiate, lungi de un inci și jumătate. Arătau exact ca colţii de fildeș ai unui elefant în miniatură. Pe vârful botului său, puţin mai înapoi și între cele două coarne, apărea încă unul. Acesta era mai lung decât primele două, perfect drept, exact de tipul pe care l-ar avea un inorog. Din spatele acestei baricade de cornuri, ochii proeminenţi se roteau cu o expresie șireată și extrem de inteligenta. Culoarea trupului acestei creaturi era de un sidefiu plăcut, cu pete mari cafenii. Când era supărat sau enervat, culoarea se închidea ajungând până aproape de negru, pătat cu umbre de ruginiu-închis, care se asemănau cu niște mari amprente digitale. Am considerat că aceste coarne reprezintă mijloace de apărare, fiind probabil utilizate și în bătăliile din epoca de împerechere, așa că atunci când aveam puţin timp de pierdut am făcut o serie de experienţe cu acest animal. Când l-am apucat a încercat să mă muște, dar nu a folosit coarnele ca să împungă mâna ce voia să-l prindă. Crezând că nu este suficient de furios, l-am așezat pe pământ și l-am zgândărit cu o craca. Deși și-a schimbat culoarea, a șuierat, ba chiar a încercat să apuce băţul cu fălcile, nu a utilizat de loc coarnele de pe bot. Câteva zile mai târziu, când am

primit încă un cameleon cu corn, am vrut să descopăr dacă aceste coarne servesc exclusiv pentru luptele dintre cameleonii din această specie. Am așezat amândoi ca meleonii pe o cracă, faţă în faţă, la o distanţă de aproape trei picioare unul de altul. La început am stat locului, așteptând să revină la culoarea lor naturală și să se liniștească. Când au revenit mai mult sau mai puţin la normal, au început să înainteze unul spre altul și am așteptat nerăbdător să înceapă lupta dintre ei. Când au ajuns faţă în faţă nu exista nicio posibilitate ca unul să-l poată ocoli pe celălalt pe această cren guţă îngustă, așa că unul din cameleoni pur și simplu îşi continuă drumul, călcând pe spinarea celuilalt, într-o atitudine impersonală caracteristică acestor reptile. Plictisit de cele văzute, i-am așezat în poziţie iniţială, dar din nou a început să se târască unul spre celălalt, fiecare din ei ignorând prezenţa celuilalt. Așa că mă găseam în aceeași situaţie ca și mai înainte, nereușind în niciun fel să descopăr la ce pot folosi aceste coarne, în întreaga perioadă, cât am păstrat aceste reptile n-am reușit să observ nici cea mai mică mișcare din partea lor care să poată fi interpretată ca o tentativă de utilizare a coarnelor pentru atac sau pentru apărare.

Totdeauna am considerat că aceste animale sunt ușor de păstrat, dar în scurt timp am avut ocazia să constat că pot să manifeste tot atâta temperament ca o maimuţă sau o antilopă atunci când li se năzărește ceva. Așezaţi într-o cușcă, se pare că le lipsește aerul sau lumina. Odată am lăsat trei cameleoni într-un ioc puţin mai descoperit, și toţi trei au murit din cauza insolaţiei. Până la urmă, după numeroase experienţe, am găsit metoda cea mai bună ca să-i îngrijesc. Într-un Colţ al taberei am construit între patru copaci tineri un acoperiș de frunze, sub care am păstrat cameleonii mei legaţi de câte o craca cu ajutorul unor funii subţiri împletite din iarbă. Erau legaţi la o distanţă de circa trei picioare unul de altul, în așa fel ca să nu se suie unul peste altul și să nu încurce sforile cu care erau legaţi. În faţa fiecărui cameleon se afla o bucată de carne ce începuse să miroasă și atrăgea astfel șute de muște. Came leonii ședeau ghemuiţi, aruncau brusc limba lor lungă de șase iaci și de fiecare dată prindeau câte o muscă. De trei ori pe zi trebuiau să fie stropiţi cu apă, lucru care de altfel nu le făcea niciun fel de plăcere, dar lipsa acestui tratament atrăgea după sine îmbolnăvirea lor, urmată deseori de moarte.

În Camerun mai exista și o a treia specie de cameleoni și prima mea întâlnire cu această reptila a fost destul de neobişnuita, ca să nu zic altfel. Într-o după-amiază m-am hotărât să atac câteva cuiburi mari de termite ce se găseau prin tufișurile și câmpurile din apropierea satului, nefiind prea departe nici de tabără. Am luat cu mine vreo 20 de oameni care să mă ajute, deoarece împrejurul acestor cuiburi trebuia închisa o suprafaţă mare cu ajutorul plaselor și este nevoie de un nu măr considerabil de oameni care să stea în jurul lor și să scoată orice vietate ce se încurca în ele. Ajungând la primul cuib, o fortăreaţă masivă înaltă de vreo 12 picioare și având circumferinţa bazei mai mare de 30 de picioare, am început să îndepărtăm tot tufărișul din jur, ca să avem o suprafaţă curăţită. Când am terminat cu această operaţie, pe sol apăru colecţia obișnuită de tot felul de găuri misterioase, în jurul locului curăţat am întins plasele ce le-am adus, așezând în spatele lor, la anumite intervale, ajutoarele ce mă însoţiseră. Am trecut apoi la

astuparea majorităţii intrărilor în acest gigan tic furnicar, am aprins un mănunchi de iarbă uscată, l-am introdus într-una din intrările lăsate libere și m-am retras.

Încet, încet fumul se întinse prin labirintul de canale și coridoare și apăru la gura altor intrări sau ieșiri, apărând mai întâi, mici spirale de fum care se transformară repede în nori negri, pe măsură ce adăugam combustibil. Așteptam încordaţi cu toţii, cu privirile aţintite spre fum. Trecu un sfert de oră și nu se văzu niciun semn de viaţă din partea celor ce ar fi trebuit să se găsească în cuiburi. Tocmai ajunsesem la convingerea că trebuie să fie lipsit de viaţă, când deodată am auzit strigate puternice de partea cealaltă a movilei. Am în conjurat în fugă cercul de plase și am ajuns în partea opusă, unde Elias și Dulgherul se prăpădeau de râs. Înecându-se de râs îmi arătară cu degetul spre norul de fum și, încordându-mi privirea, reușii să disting cum din gura celei mai mari găuri iese târându-se un mic cameleon, lung cel mult de trei inci, clătinându-se în acrul proaspăt de afară.

— Masa, am prins animal mare azi — strigă Elias, pocnindu-se peste pulpele grase.

Am ridicat cameleonul și l-am așezat în palmă. După cum am mai spus, nu era mai lung de trei inci, având o codiţă de un inci și jumătate, care era înfășurată ca un resort de ceasornic. La capătul nasului său cârn se afla un mic corn, care îi dădea o expresie dispreţuitoare, asemănătoare cu cea a unei cămile. Trupul său era de un cafeniu-deschis, pe care se puteau vedea dungi și pete roșii și ruginii. Era primul meu ca meleon pitic și eram fascinat de mărimea lui, de mișcările șale lipsite de orice grabă și de expresia sa plină de dispreţ.

În urma căror împrejurări această reptilă care trăiește numai în copaci a ajuns în tunetele unui cuib de termite nimeni nu era capabil să explice, dar totuși realitatea era asta. Mai târziu, când am început să-l cunosc și mai bine, am descoperit și alte obiceiuri curioase la acest animal. De exemplu, niciodată nu l-am văzut mâncând, deși trebuia să facă acest lucru, de oarece rămânea permanent durduliu și se bucura de o sănătate perfecta. Nu reușeam să-l fac să-și schimbe culoarea, oricât încercam să-l înfurii sau să-l așez în locuri având cele mai diverse culori. Singurul moment când se petrecea acest fenomen era la lăsarea nopţii, când îşi închidea ochii și devenea de un cenușiu delicat, semănând uimitor cu o frunză uscată.

Treptat am obţinut patru din aceste micuţe creaturi amuzante, dar niciodată n-am avut norocul să văd un astfel de cameleon în libertate, cu excepţia primului exemplar descoperit în cuibul de termite, dar pe care greu l-aș putea pune la socoteală. De fiecare dată când îmi era adus un astfel de cameleon, îl între bam pe aducător unde îl prinsese și totdeauna primeam același răspuns. Animalul fusese prins pe pământ, mergând solemn pe o cărăruie bătătorită de indigeni. Despre ceilalţi cameleoni totdeauna îmi spuneau că i-au prins în copaci, dar cameleoni pigmei fuseseră găsiţi numai pe pământ. Toate șiretlicurile mele ca să-i conving că nu spun adevărul au dat greș. Dorind să aflu dacă într-adevăr aceste mici reptile trăiesc numai în arbori, așa cum o presupuneam, am făcut o experienţă cu cele patru exemplare care erau în posesia mea. Spre deosebire de cușca precedentă, cea în care i-am așezat avea, în afară de ramurile obișnuite, și un strat

gros de pământ acoperit cu frunze moarte și bucăţele de crengi. Până acum ei erau obligaţi să rămână cocoţaţi pe ramuri, deoarece podeaua cuștii era complet goală. De îndată însă ce constatară că sub ei se găsește solul cu care sunt obișnuiţi, părăsiră imediat crăcile și coborâră bucuroși pe pământ, ascunzându-se fericiţi printre frunze.

Singurul obicei care era identic cu cel al rudelor mai mari era dansul. Acest spectacol extrem de curios, cu care rar cameleonii îi bucură pe spectatori, trebuie să fie văzut cu propriii ochi pentru ca să poată fi apreciat la adevărata lui valoare.

Așezaţi pe pământ sau pe o cracă, ei rămân nemișcaţi un minut sau ceva mai mult, rotind numai ochii. Apoi, extrem de lent, ridică unul din picioarele din faţă și piciorul opus din spate.

Ţinând aceste membre ridicate în aer, cameleonii oscilează înainte și înapoi ritmic, timp de câteva secunde. Apoi fac un pas și rămân din nou nemișcaţi, pentru ca după aceea să repete performanţa cu cealaltă pereche de picioare. În tot acest timp ochii lor mari nu se opresc o clipă, ros Togo lin du-se în toate direcţiile, în sus și în jos, în faţă și în spate.

Nici indigenii, nici maimuţele din colecţia mea nu apreciau prezenţa cameleonilor. Africanii n-au ce face cu ei, în diferenţ dacă sunt vii sau imorţi, iar atunci când mă vedeau cum îi iau în mână şi cum mă mușcă începeau să geamă și să pocnească din degete. Ei consideră că orice cameleon este veninos și niciun argument din lume nu-i poate convinge că nu-i adevărat. Maimuţele demonstrau clar că nu suporta prezenţa cameleonilor și că le este frică de ei, dar spaima lor nu era așa de mare ca în faţa unui șarpe. Pe de o parte, maimuţele erau atrase de cameleoni, iar pe de altă parte se temeau de ei.

Maimuţele priponite de stâlpii din apropierea cuștii în care se aflau cameleonii nu oboseau de loc să privească reptilele care înaintau încetișor pe crăcile lor. De fiecare dată când unul din cameleoni îşi arunca limba ca să prindă o muscă, toate mai muţele făceau o mișcare bruscă, ca și cum s-ar fi ferit să nu fie mușcate, și scoteau ţipete de uimire și admiraţie.

În acest timp, colecţia mea de maimuţe era formată dintr-un cercopitec cu urechi roșii, patru cercopiteci cu nas alb și șase mandrili. Într-o zi m-am gândit să fac o experienţă.

Unul din cameleoni murise, așa că i-am luat trupul și m-am dus cu el la maimuţe. M-am așezat între ele și le-am arătat lo. R cameleonul mort. Au format un cerc la distanţă respectabilă în jurul meu și au examinat cu interes animalul mort. După ce îşi făcu destul curaj, cel mai bătrân dintre mandrili îl atinse repede, apoi îşi retrase mâna și o șterse cu grabă de pământ.

N-am reușit să-i conving pe cercopiteci să se apropie mai mult. Treptat, mandrilii au devenit mai curajoși și au început să se joace cu cadavrul, începând să sperie pe cercopiteci. A trebuit să opresc jocul acesta, întrucât mandrilii începuseră să se poarte complet lipsiţi de maniere, iar cercopitecii protestau prin ţipete ascuţite și păreau într-adevăr înspăimântaţi.

Mandril

După aceea am încercat altceva. Am luat un cameleon mare și viu și l-am lăsat să circule printre maimuţe. Deși nu se apropiau de el, ţipau la dânsul și se strâmbau, arătând totuși că mai există în ele o urmă de teamă. Puţin, mai târziu am aruncat în mijlocul lor un șarpe de apa destul de mare. De data aceasta nu mai era nicio îndoială în ceea ce privește spaima care pusese stăpânire pe ele. Se căţărară într-o clipită până în vârful stâlpilor de care erau legate, ţipând indignate până când am luat șarpele de acolo.

Maimuţele mândrii reprezentau haimanalele din colecţia mea. Orice obiect sau aproape orice obiect care ajungea în mâinile lor era imediat încercat dacă este sau nu bun de mâncare. Dacă nu era se jucau puţin cu el, apoi îl aruncau. În schimb, dacă se putea mânca (și puţine erau obiectele ce nu intrau în această categorie), atunci existau două posibilităţi. Dacă era o delicatesă, de exemplu o lăcusta, aceasta dispărea în gură cu cea mai mare viteză, ca nu cumva altcineva să i-o ia înainte. Dacă însă nu era ceva chiar prea bun, atunci se jucau cu el, mușcând din când în când o bucăţică, până când nu mai rămânea nimic. Mandrilii, deși sunt mai urâţi în comparaţie cu celelalte maimuţe, posedă un farmec al lor propriu. Îmi plăcea mersul lor rostogolit, așa cum merg uneori câinii, obiceiul de a-și stamba nasul descoperind două rânduri de dinţi mărunţi într-o grimasă hidoasă care trebuia să însemne un zâmbet fermecător, felul de a înainta cu spatele arătându-ţi partea lor posterioară roșie, ca un semn de afecţiune. Toate acestea m-au făcut să îndrăgesc mandrilii, dar lucrul care mă cucerea pe de-a-ntregul era modul cum aceste maimuţe mici se aruncau spre mine în clipa în care mă vedeau, agăţându-se cu toate cele patru labe de picioarele mele, scoţând strigăte scurte de bucurie și privind cu încredere în ochii mei.

Cei șase mandrili pe care îl aveam au domnit un timp destul de lung peste toate

celelalte maimuţe din colecţia mea.

Cercopitecii fragili și nervoși erau repede convinși să lase din mână vreo lăcustă suculentă, dacă un mândrii se arunca asupra lor, scoţând sunete guturale. Dar într-o zi un nou sosit puse capăt domniei lor. Un om sosi în tabără ducând legat de o frânghie un babuin aproape matur. Deși era atât de tânăr, totuși era cel puţin de trei ori mai mare ca cel mai dezvoltat dintre mandrili și astfel, din momentul din care l-am cumpărat, el preluă conducerea din mijlocul maimuţelor. Era acoperit cu o blană lăţoasă galbenă, avea o coadă lunga ce semăna cu o coadă de leu și dinţi albi și mari. Se părea ca coada babuinului era cea care producea în rândul mandrililor un complex, de inferioritate. Minute în șir stăteau și o examinau — cu un interes deosebit, apoi începeau să se rotească încercând să privească la propriul lor posterior, ornat doar de un ciot de codiţă scurtă. I-am dat acestui babuin numele de George, pentru că semăna cu cineva din sat pe care-l chema astfel. El se purta liniștit și drăguţ cu celelalte maimuţe, fără să le permită însă niciun fel de libertăţi. Câteodată mergea chiar până acolo încât le permitea cercopitecilor să caute cris tale de sare prin blana lui în timp ce zăcea întins pe pământ, faţa sa purtând o expresie ca și cum ar fi căzut în transă.

În ziua sosirii sale, mandrilii se adunară la un loc și încercară să-i tragă o bătaie ca să-i demonstreze superioritatea lor, dar George se dovedi la înălţime cu această ocazie și ieși învingător. După aceasta mandrilii aveau un respect deosebit pentru dânsul și totdeauna aruncau o privire în jur ca să vadă unde se află George, înainte de a începe să gonească după un cercopitec, pentru că George avea o soluţie cu totul personală ca să pună capăt unui scandal: se arunca între cei doi bă tăuși și îi mușca pe amândoi.

Datorită faptului că George se îmblânzise atât de repede, el a devenit curând favoritul tuturor din tabără și petrecea o mulţime de timp prin bucătărie. Dar a trebuit să intervin eu ca să pun capăt acestui obicei. Dacă masa întârzia să vină eră George care răsturnase tigaia, dacă ceva lipsea se găseau totdeauna cel puţin trei martori să declare că George dispăruse cu obiectul respectiv. Din această cauză George a fost priponit până la urmă alături de celelalte maimuţe, și acceptă postul de conducător fără să se înfumureze prea mult. Din acest punct de vedere, comportarea lui era cu totul neobișnuită, pentru că În majoritatea cazurilor orice maimuţă când observă că celelalte o respectă și se tem de ea se transformă într-un tiran dezgustător. Un alt fapt neașteptat a uimit nu numai maimuţele, ci și pe noi, oamenii. Considerând că va manifesta același respect faţă de cameleoni ca și celelalte mai muţe, l-am legat cu o funie destul de lungă. Primul lucru care l-a făcut a fost să se îndrepte spre cameleoni, oprindu-se nu mai când frânghia cu care era legat se întinsese complet. După aceea întinse o labă neagră, apucă un cameleon și îl ronţăi manifestând o plăcere deosebită. A trebuit imediat să-i scurtez frânghia cu care era legat.

Dintre maimuţele pe care le aveam, cercopitecul cu urechi roșii reprezenta animalul care-mi plăcea cel mai mult. Era mare cât o pisicuţă, trupul fiind acoperit cu o blană verde-gălbuie, cu pete galbene pe obraji, un mănunchi de ciucuri

roșcovani, acoperindu-i urechile, iar pe bot apărea o pată în formă de inimă colorată în roșu. Membrele șale erau gingașe, avea degete lungi și subţiri, ca ale unui om bătrân.

Zilnic fiecare maimuţă îşi primea porţia sa de lăcuste și cercopitecul cu urechile roșii, din clipa în care mă vedea apărând, se scula pe labele dinapoi scoţând sunete lungi, ascuţite, ce se asemănau cu ciripitul păsărilor, și întindea rugător mâinile înainte, cu degetele tremurânde, îşi umplea gura și ambele mâini cu lăcuste, și după ce le înghiţea pe toate începea să cerceteze cu atenţie fiecare mână ca să vadă dacă nu cumva a mai rămas vreo insectă, după care se apuca să caute pe pământul din jur, având o expresie de adâncă preocupare. Era maimuţa cea mai drăgălașă pe care am văzut-o vreodată. Până și strigătele sale se apropiau de ciripitul delicat al păsărilor, iar gânguritul ei prelungit de „uiiip" pe care îl scotea când voia să atragă atenţia cuiva se deosebea mult de ţipetele zgomotoase și mormăitul butucănos al mandrililor sau de vocile scârţâitoare ale cercopitecilor cu nas alb. Se părea că George împărtășea dragostea mea faţă de acest cercopitec, iar la rândul său acesta se simţea foarte bine în apropiere de trupul lui masiv. Ivindu-se brusc de după umerii lui largi, prindea destul curaj ca să se strâmbe chiar și la urâcioșii maudrili.

La amiază, arșiţa soarelui cobora nemiloasă asupra pă durii și taberei, iar în zăpușeala ce domnea peste tot nu se mai auzea niciun glas de pasăre. Singurul sunet ce mai pătrundea era ţârâitul îndepărtat al cicadelor din adâhcurile răcoroase ale pădurii. Păsările moţăiau cu ochii închiși în cuștile lor, șobolanii zăceau dormind adânc cu burta în sus, scuturându-și în somn lăbuţele lor. Sub acoperișul de frunze uscate „maimuţele erau întinse cât erau de lungi pe pământul cald, dormind într-o stare de beatitudine, cu o expresie îngerească pe feţele lor. Singurul care câteodată veghea după-amiaza era tot cercopitecul cu urechile roșii. Se aciua lângă trupul culcat al lui George, care răsufla greu, curăţindu-i cu atenţie blana, încurajându-se singur cu mici strigăte, la fel de absorbit de ocupaţia sa ca o bătrânică ce croșetează. Cu degetele sale lungi despărţea firele de păr, privind pătrunzător spre pielea roză de dedesubt, într-o căutare neîntreruptă. Nu căuta purici, s-a spus de prea multe ori că o maimuţă o curăţă pe alta de puricii Bine înţeles că dacă în cursul cercetărilor se descoperea și un purice, fapt cu totul neobișnuit, acesta era mâncat pe loc.

Adevăratul motiv pentru care o maimuţă curăţă blana altei maimuţe este găsirea cristalelor subţiri de sare care se vor mează după evaporarea transpiraţiei de pe piele. În lumea maimuţelor aceste cristale de sare reprezintă una din, cele mai mari delicatese. Căutătorul este răsplătit cu aceste bucăţi rafinate, în timp ce cel care este curăţit are o senzaţie plăcută de mângâiere și gâdilare prin faptul că blana sa este curăţită și aranjată de degetele celuilalt. Câteodată se întâmpla că lucrurile se inversau și cercopitecul era acela care zăcea cu ochii închiși de extaz, în timp ce George îi căuta în blană cu degetele sale mari, negre și stângace. Singurul protest care se auzea din când în când era ciripitul său dulce, și îndată George îşi dădea seama că fusese prea brutal și îşi cerea scuze printr-un mormăit profund.

Seara maimuţele erau dezlegate de la stâlpii lor, primeau o porţie de lapte cu untură de pește, după care erau în robise într-o colibă construită pentru ele, în imediata apropiere a cortului meu. Nu puteam ști niciodată când vreun leopard de prin partea locului, dorind ca la masa de seară să capete o porţie de maimuţă, ar fi ajuns cu cea mai mare uşurinţa la ele dacă erau lăsate în adăpostul lor din cursul zilei. Așa că în fiecare seară maimuţele erau duse în căsuţa lor, laptele picurându-le din gura și făcând o gălăgie infernală, deoarece nu aveau nicio poftă să meargă la culcare.

În această procesiune, George era ultimul și, în timp ce restul maimuţelor era priponit în colibă, făcea o inspecţie rapidă a oalelor, având mereu speranţa că Vreuna din tovarășele sale uitase să bea ultima picătură de lapte. După aceea, la rândul său, protesta energic când era dus la cul mare. Într-o seară George se revoltă. După ce toate maimuţele fuseseră duse la culcare, iar eu îmi luasem masa de seară, am plecat în sat să mă uit la un dans. George, probabil, urmărise plecarea mea printr-o crăpătură din peretele colibei și a ajuns la concluzia că și el are dreptul să petreacă o noapte la fel ca și mine, îşi desfăcu cu grija frânghia cu care era legat și părăsi coliba cu cea mai mare uşurinţă, ieșind prin acoperișul de frunze. Se strecură prin tabără și ieși la potecă, chiar în clipa în care îl văzu paznicul de noapte.

Paznicul scoase un strigăt sălbatic, apucă o banană și fugi spre el, cu intenţia să-l momească să se întoarcă; George se opri și urmări, cu atenţie pe paznic. Îl lăsă să se apropie până la câţiva paşi, se aruncă deodată asupra lui, îl mușcă pe sărmanul om de picior și dispăru pe cărare gonind în direcţia satului, lăsând pe paznic sărind pe un picior și ţipând de durere. Ajungând în sat, George rămase surprins văzând atâta lume adunată în jurul uriașului felinar. În momentul sosirii sale, „orchestra” începu să cânte, iar mulţimea se porni să danseze un dans oscilant, în care tot trupul se legăna, la modă atunci în Eshobi. George îi urmări câteva clipe uimit de cele ce vedea, apoi ajunse la concluzia că trebuie să fie un joc de un nivel foarte ridicat, care a fost pregătit special pentru sosirea lui. Scoţând un ţipăt puternic se aruncă în mijlocul cercului format de dansatori, plesnind peste picioare și răsturnând mai multe perechi cu funia care-i rămăsese agăţată de gât, după care se apucă să sară și să strige în centrul cercului, repezindu-se din când în când la unul din dansatorii din apropiere.

După aceea se apucă și răsturnă felinarul care se stinse imediat. Speriat de întunericul care se lăsase brusc și de tu multul produs de apariţia lui, se repezi la persoana cea mai apropiată de el, se apucă de picioarele acestuia și începu să urle din toate puterile.

Puţin, mai târziu, după ce felinarul a fost iar aprins, George îşi primi pedeapsa meritată și fu așezat pe genunchiul meu, unde se purtă foarte cuminte, luând câte o sorbitură din paharul meu atunci când nu mă uitam la el și urmărind pe dansatori cu o expresie de atenţie încordată.

Aceștia, privindu-l cu coada ochiului, formară la loc cercul.

După puţin timp, am rugat să mi se aducă o toba mica și, punându-l pe George

pe pământ, i-am dat lui instrumentul.

El urmărise orchestra cu atenţie și știa ce avea de făcut.

Se ghemui jos, îşi arătă colţii într-un rânjet plin de încântare și începu să pocnească toba cât putea de tare. Din păcate, simţul ritmului la el se deosebea de cel al celorlalţi tobosari și muzica sa neobișnuită îi încurcă pe dansatori, așa că am fost obligat să-i iau toba și să-l trimit înapoi la culcare, fapt care îl făcu să protesteze zgomotos pe tot drumul de înapoiere.

George a mai luat parte la încă un dans, pentru care a primit chiar o invitaţie specială. Cu două zile înainte de a părăsi Eshobi, pentru ca să merg să mă întâlnesc cu John la Bakebe, șeful satului sosi într-o vizită și mă anunţă că toţi locuitorii pregăteau un dans special; ca un fel de rămas bun. Ei ar fi foarte fericiţi dacă voi putea lua parte și ar fi bucuroși să vin și cu maimuţa care bate la tobă, deoarece un prieten al șefului va participa și el la petrecere și este extrem de curios să vadă performanţa executată de o mai mută. Am promis că atât eu, cât și George vom fi prezenţi.

Lampa uriașă a fost lustruită, aprinsă și dusă în sat cu o jumătate de oră înaintea sosirii mele. Când am ajuns acolo, îmbrăcat în pijama și în halatul meu de casă, cu George păşind mândru alături de mine, am fost primiţi cu aplauze și strigăte de „bine aţi venit. Am fost surprins să văd o mulţime atât de mare, fiecare fiind îmbrăcat în hainele sale cele mai bune, începând de la un băieţaș care purta un costum făcut din doi saci de făină croiţi astfel încât nu mele firmei tipărit în litere mari albastre apărea tocmai pe posteriorul lui și terminând cu șeful și. Sfetnicii săi, care erau în strălucitoarele lor costume de ceremonii. Pe Elias aproape că nu l-am recunoscut. El era maestrul de ceremonii. Purta o pereche uriașa de pantofi de pânză, o cămașă de un verde ţipător și o pereche de pantaloni prinși cu ace cu gămălie. De Capătul unui enorm lanţ pentru ceas era atârnat un fluier, în care Elias sufla de zor ca să re stabilească ordinea. Orchestra era mai numeroasă ca de obicei, fiind formată din trei tobe, două fluiere și o tamburină.

De îndată ce masa și scaunul meu fură așezate la locul lor și după ce am terminat de strâns mâinile șefului și sfetnicilor acestuia, schimbând câteva complimente cu ei, Elias ieși în mijlocul străzii, se opri lângă marele felinar și fluieră puternic ca să se facă liniște. După aceea se adresă mulţimii:

— Voi toţi oamenii ştiţi asta ultim dans unde este masa. Așa că voi toţi oamenii dansaţi frumos, arătaţi lui masa ce frumos dansatori este noi la Eshobi, auziţi?

Discursul său fu urmat de o explozie de entuziasm și se forma de îndată un cerc de dansatori. Elias rămase la centrul cercului, făcu un semn către orchestră, și apoi începu dansul.

Elias dănţuia în mijlocul cercului, răsucindu-se din tot corpul și dând comenzile de dans:

— Înainte… întâlnire și rotire… la dreapta… ghemuit…toată lumea mișcă… din nou ghemuit… la dreapta… întâlnire și rotire… mergeţi singur… ghemuit înapoi… înainte… și așa mai departe.

Dansatorii săreau și se învârteau după comenzile pe care le dădea, braţele,

picioarele, ochii, trupurile, toate participând frenetic la dans, cu umbrele lor uriașe și caraghioase aruncate de luminile lanternelor alunecând și împletindu-se pe pământul roșu. Tobele băteau și bubuiau într-un ritm complicat, iar fluierele legau răpăitul tobelor într-un întreg cu sunetele lor subţiri. Ritmul dansului creștea vertiginos, din ce în ce mai repede, feţele dansatorilor lucind la lumina feli narelor, ochii le străluceau, corpurile se răsuceau, iar picioarele pocneau de se cutremura pământul. Cei de pe margine băteau din palme și se legănau, scoţând din când în când o exclamaţie de apreciere „eh… aehh !" când vreun tânăr reuşea să execute o. Figura mai complicată. Până la urmă, înfrânţi de oboseală, muzicanţii se opriră și dansul luă sfârșit.

Fiecare se așeză jos și murmurul conversaţiilor se întinse peste tot.

După alte trei sau patru dansuri, Elias se apropie de mine şi îmi prezentă pe un tânăr, care îmi făcu de îndată o impresie proastă, spunându-mi ca îl cheamă Samuel. Era un tânăr din cei care-ţi produc repulsie, un produs al educaţiei primite de la o școală de misionari, ce îi dădea dreptul să vorbească o engleză literară pe care n-o puteam suferi. Totuşi, era singurul din sat care vorbea mai bine englezește și Elias îmi explica în continuare că dânsul urmează să fie inter preţ, deoarece unul dintre sfetnici se pregătea să ţină un discurs. Sfetnicul se scula în picioare, pe partea cealaltă a străzii, îşi strânse în jurul corpului sarongul său de un roz plăcut și începu să vorbească în banyangi, tare, volubil și repede. Samuel stătea alături de dânsul și îl asculta cu atenţie. La terminarea fiecărei propoziţii se repezea să treacă strada, ajungea la mine, îmi traducea în engleză, apoi fugea înapoi să prindă fraza următoare. La început sfetnicul aştepta până când Samuel era înapoi, înainte de a continua discursul, dar pe măsură ce vorbea fu luat de avântul propriului său glas, așa că sărmanul Samuel abia îşi mai trăgea sufletul alergând de colo până colo. Noaptea era caldă, iar Samuel nu mai era obișnuit cu astfel de exerciţii fizice.

În câteva minute cămașa să aibă deveni cenușie din cauza transpiraţiei. Discursul, care-mi fusese tradus, ar fi fost cam așa:

— Popor din Eshobi! Știţi cu toţii de ce suntem adunaţi aici în noaptea aceasta… ca să ne luăm rămas bun de la masa, care a fost cu noi atâta timp. Niciodată în toată istoria lui Eshobi n-am avut un astfel de masa… banii au curs de la el ca și apa dintr-un râu. (întrucât ne găseam în anotimpul secetos și majoritatea râurilor deveniseră doar o șuviţă de apă, mi-a fost cam greu să iau această comparaţie drept un compliment.) Cei care au avut putere s-au dus în pădure și au prins animale, pentru care au fost bine plătiţi. Cei care au fost slabi, copiii și femeile, au. Putut să capete bani și sare aducând lăcuste și furnici albe. Noi, bătrânii satului, am dori ca masă să rămână mereu aici; îi vom da pământ și îi vom clădi o casă frumoasă. Dar trebuie să meargă înapoi în ţara lui cu animalele pe care noi, cei din Eshobi, am prins pentru dânsul. Nu putem decât să sperăm că va spune oamenilor din ţara sa cum noi cei din Eshobi am încercat să-l ajutăm și să sperăm, că în curând se va întoarce înapoi și va rămâne mai mult.

Acest discurs a fost urmat de urale prelungite, în timpul cărora Samuel fu ajutat de un prieten să se retragă. După aceea m-am sculat și le-am mulţumit pentru

amabilitatea și bunătatea lor și le-am promis că, dacă voi putea, mă voi întoarce tot aici, pentru că m-am legat foarte mult de Eshobi și de toţi locuitorii din el. Acest lucru, de altfel, era perfect adevărat. Am vorbit căutând să folosesc cât mai bine limbajul pidgin și le-am cerut iertare că nu mă pot adresa chiar în limba lor. Au urmat alte tiraje și strigăte, la care s-au adăugat și urletele aprobative ale lui George.

Apoi, orchestra a început din nou să cânte, George primi *o* toba și se porni să bată în ea cu o ardoare sălbatică, spre bucuria și mirarea vizitatorilor din alte triburi. Târziu de tot am pornit spre casă, ducându-l pe George lângă mine, care nu se mai oprea din căscat. Dansul a continuat până când aurora a înflăcărat cerul.

În ultima noapte am muncit fără întrerupere, împachetând animalele, legând astfel cuștile ca să poată fi purtate pe cap. La cinci dimineaţa întregul sat sosi. Jumătate din locuitorii lui urmau să mă întovărășească drept hamali, iar cealaltă Jumătate a venit să asiste la plecarea mea. Bucătarul plecase mai înainte ca să pregătească masa la Mamfe, unde trebuia să ne îmbarcăm într-un camion. Încetul cu încetul întreaga tabără se risipi. Bagajele fură cântărite și aşezate cu grijă, toate animalele mai preţioase fiind încredintate unor oameni mai serioși. Femeile ajutau și ele, cărând stâlpii din lemn de palmier, echipamentul pentru prinderea diferitelor animale, ustensilele de bucătărie și tot felul de fleacuri. Încărcate cu toate acestea, ele au fost trimise înainte. Apoi porniră hamalii, ducând cuștile cu animale. Am împărţit o grămadă de cutii din tablă și diverse sticle printre locuitorii care veniseră să mă conducă și să-și ia rămas bun de la mine, deoarece știam că în ochii lor aceste lucruri erau de mare preţ. La urmă, însoţit de mulţimea de locuitori din satul apropiat, fiecare căutând să-mi strângă mâna și să-mi ureze drum bun, am pornit spre malurile unui pârâu ce curgea în apropierea satului și unde începea o potecă ce dispărea în pădure. Noi strângeri de mână, zâmbete dezvăluind șiruri strălucitoare de dinţi albi, strigăte de rămas bun și am trecut pârâul, pornind în urma hamalilor, ale căror voci le auzeam răsunând înaintea mea în desișul pădurii.

Când se făcu ziuă, șirul lung de hamali părăsise pădurea și pătrunsese în luminișurile bogate în iarbă. Cerul era de un albastru azur, iar soarele care răsărea făcea să licărească vârfurile copacilor din pădure. În faţa noastră, dincolo de câmpul verde și de linia hamalilor, trecură în zbor trei păsări-rinocer, scoţând ţipete triste și puternice, așa cum fac de obicei. Elias se întoarse spre mine, cu faţa lucind de sudoare, balansând cu grija pe cap o cușcă cu lilieci de fructe.

— Pasări aceste, sah, mult trist că plecaţi de la Eshobi — îmi spuse el.

Iar eu, la rândul meu, regretam sincer că părăseam Eshobi.

PARTEA A DOUA

BAKEBE ȘI MAI DEPARTE

Șerpi și păsări-nectariniide

La Bakebe ani aflat că John reușise să obţină autorizaţia de a locui într-o casă în care mai înainte fusese o magazie de materiale pentru diverse lucrări de între ţinere a orașului. Era o construcţie mare, formată din trei pereţi, luminoasă și bine aerisită, așezată pe un deal în apropierea orașului. Din acest punct mai ridicat aveam o perspectivă splendidă îndreptată spre pădurea. Fără de sfârșit, care se întindea până la graniţele Camerunului răsăritean și dincolo de-acestea. Se părea ca orice nuanţă de verde pe care și-ar fi putut-o imagina cineva a servit pentru colo rarea acestui peisaj. Din loc în loc se vedeau răsărind coroanele înflăcărate ale unor arbori-de-lână *(Bombax)* cu ramuri acoperite de flori stacojii și de păsările-nectariniide.

Erau acolo copaci subţiri, gingași, de un verde-pal, alţii puternici ca stejarul, cu frunzele colorate în verde-măsliniu, alături de care se iveau arbori înalţi, ţepeni ca niște aristocraţi, ce se ridicau la înălţimi de sute de picioare deasupra pământului, pe ale căror ramuri subţiri erau împrăștiate ne glijent o masă de frunze strălucitoare colorate în galben-verde, iar de scoarţa acestor copaci se agăţaseră mănunchiuri bogate de orhidee și ferigi. Dealurile ce răsăreau în pădure îi dădeau o formă curioasă. Erau unele având forma unui triunghi isoscel perfect, dreptunghiulare ca o cărămidă, iar altele se asemănau cu spinarea plină de creste a unui crocodil. Fiecare dintre ele era acoperit de covorul des al pă durii. Dis-de-dimineaţă, privind din vârful dealului, pădurea rămânea invizibilă, ascunsă în pătura de ceaţă albă. Pe măsură ce soarele se înălţa, ea se răsucea în spirale și dispărea în albastrul cerului, lăsând impresia unui incendiu care a cu prins întreaga pădure. La un moment dat ceaţa rămânea agă tată numai în jurul dealurilor, care păreau că sunt niște insule verzi în mijlocul unei mări de spumă albă.

Am aflat destul de repede., că Bakebe este un loc unde se găsesc destul de multe repetile. La o jumătate de milă se găsea un râu cu ape mai adânci și deseori vedeam apărând câte un băieţandru aducând pui de crocodil, ducându-i agăţaţi într-un laţ făcut din iarbă. De la sosire am aranjat să mi se construiască un bazin de apa pentru crocodili, dar după scurt timp a fost nevoie ca bazinul să fie mărit. În fiecare săptămână făceam un recensământ al locuitorilor din bazin, deoarece aveam o bănuială că dacă nu luam aceste măsuri de precauţie riscam să cumpăr mereu și mereu aceleași exemplare de reptilă. Aceste inventare decurgeau de obicei într-o atmosferă furtunoasă, la capătul cărora mulţi dintre participanţi aveau degetele bandajate. Este uimitor cât de adânc reușește să muște un pui de crocodil, lung numai de șase inci, când îşi pune mintea să facă un astfel de lucru. Nu mai este nevoie să spun că ajutoarele mele nu priveau aceasta operaţie cu un

entuziasm deosebit. Totdeauna considerau că este o preocupare legată de primejdii mari şi-încercau să dispară sub cele mai diferite pretexte.

Într-o zi, observând că oamenii nu-și prea văd de treabă și au devenit cam leneși, ca o pedeapsă i-am trimis să numere crocodilii din bazin. Deodată am auzit un ţipăt puternic, urmat de o plesnitură și o pleoscăitura. Am alergat într-acolo și am găsit haosul domnind la bazin. Daniel, căţărându-se peste gardul ce înconjura bazinul, alunecase și se lovise de gard. Acesta nu fusese construit ca să reziste la astfel de șocuri, așa că se prăbuși. Daniel completă distrugerea, rostogolindu-se în bazin, umplând de spaimă circa 40 de pui de crocodili, care ţâșniră afară din apă, se suiră pe mal și o porniră spre gardul răsturnat. Când am ajuns la faţa locului, solul era acoperit cu crocodili în miniatură. Se în prăștiau în toate direcţiile cu o viteză și agilitate de ne crezut, deschizând amenințător gurile lor împodobite cu dinţi albi. Indigenii, care erau desculţi, o luară la goană, cu aceeași viteză și agilitate. Am ţipat după ajutor și din toate părţile, din bucătărie, din partea unde se aflau cuștile de păsări, din casă, sosiră servitori să mă ajute la prinderea evadaţilor. În astfel de momente de criză, oricine era în tabără, indiferent unde lucra sau ce sarcini avea, era chemat să dea o mina de ajutor. În ariergardă, confirmând. Încă b dată reputaţia tradiţională a calmului englez, apăru John, cu pasul său liniștit, fără să se grăbească. Până când ajunse lângă noi, cea mai mare parte din reptile reuși să se ascundă în tufișurile din jur. Văzând numai unul sau doi crocodili, se interesă bineînţeles ce provocase toată această gălăgie.

— Am crezut că au scăpat toţi crocodilii — îmi spuse el supărat. De aceea am venit.

Drept răspuns apărură cinci crocodili din iarbă și porniră ţintă spre perechea de picioare a lui John. El îi privi gânditor câteva clipe, fără să fie influenţat de strigătele de alarmă ale servitorilor, se înclină și, apucând cu grijă de coadă. Un exemplar, mi-l întinse.

— Uite unul, bătrâne — îmi strigă.

— Nu-l ţine așa, John — i-am strigat — se va întoarce…

Ca și cum ar fi acţionat conform instrucţiunilor mele, reptila se răsuci în jurul ei și îşi închise fălcile, prinzând între ele degetul lui John. Spre cinstea lui trebuie să recunosc că niciun sunet nu se auzi din gura sa. Scutură de câteva ori mina ca să scape de crocodil și, după un oarecare efort, reuși să-și libereze degetul, apoi se întoarse și părăsi câmpul de bătaie.

— Nu cred că am să particip la această operaţie, dacă n-ai nimic împotrivă — îmi spuse sugând degetul rănit; după câte știi specialitatea mea sunt păsările.

Se retrase în casă și înfășură un bandaj enorm în jurul degetului, în timp ce noi ceilalţi am petrecut o oră chinuitoare prinzând crocodilii scăpaţi și reparând apoi gardul.

Acest incident fu începutul unei întregi serii de episoade neplăcute pentru John, toate fiind legate de diverse reptile.

El a insistat să-mi demonstreze că toate acestea s-au petrecut numai din cauza mea. Înainte de întoarcerea mea de la Eshobi a dus o existenţă fericită și lipsită de

prezenţa oricărei reptile. De îndată ce am apărut, întreaga lume a reptilelor s-a năpustit, ca să spunem așa, asupra persoanei sale. Lui John nu îi era frică de șerpi, dar se ocupa de ei cu atenţie și respect. Puţind să aprecieze frumuseţea lor de la distanţă, prefera să nu aibă un contact prea apropiat cu aceste reptile.

Și tocmai de aceea — pentru ca într-o perioadă scurtă de timp reptilele în general, iar șerpii în special au început să manifeste un interes deosebit pentru persoana sa — John a trebuit să treacă prin momente destul de neplăcute. Curând după evadarea crocodililor, când degetul lui John începu să se vindece foarte frumos, se produse cel de-al doilea episod.

Tocmai părăseam într-o zi casa ca să mă duc să inspectez o serie de curse, când sosi un om ducând într-o plasă de prins pești un ghem de șerpi de apă. Acești șerpi eram încredinţat că nu pot fi veninoși. Chiar dacă ar fi fost veninoși, erau slăbiţi de drum. Întrucât eram grăbit, am cumpărat aceste vietăţi și le-am așezat într-un bidon de petrol gol, punând deasupra o scândura, fiind decis să mă ocup de ei după întoarcerea mea. Seara, când m-am întors înapoi am descoperit că dulgherul luase. Scândura ca să repare o cușcă, iar toţi șerpii de apă dispăruseră. Deoarece acest lucru se petrecuse într-un loc deschis, am crezut că reptilele dispăruseră în pădure și, în afară de observaţia făcută dulgherului pentru neglijenţa lui, nu m-am mai gândit la treaba asta. O jumătate de oră mai târziu John s-a apucat să mute niște cuști în casa păsărilor și, ridicând o cușcă mai mare, avu surpriza să găsească sub ea cinci șerpi de apă stând încolăciţi. Din nenorocire, datorită surprizei, lăsă să-i scape lada din mână, care căzu și îl lovi zdravăn peste picior. După asta urmă o vânătoare frenetică, în decursul căreia a trebuit să mute din loc toate cuștile lui cu păsări, întrucât șerpii alunecau repede de sub o ladă sub următoarea. Pe John nu l-a amuzat de loc această întâmplare și scurtul lui discurs plin de blesteme adresat lumii reptilelor (în care m-a inclus și pe mine) era o plăcere să-l asculţi.

Câteva zile după aceea sosi gâfâind un băiat din oraș și mă informă că a văzut un șarpe într-un bananier și mă întrebă dacă vreau să-l prind. S-a întâmplat ca toată lumea să fie plecată, așa că a trebuit să-l rog pe John să-mi dea o mână de ajutor. Fără niciun fel de bucurie a renunţat la hrănirea păsărilor și m-a întovărășit pe drumul ce cobora pe panta dealului. În oraș am găsit o mulţime de circa 50 de oameni adunaţi în jurul unui bananier ce creștea în spatele unei colibe, care mi-au arătat unde se afla șarpele. Era în colăcit în jurul unui ciorchine mare de banane aproape de vârful copacului și ne privea cu ochii săi strălucitori. John mă întrebă dacă este veninos și i-am răspuns că, după câte îmi dau seama, trebuie să fie o viperă de copac și probabil destul de veninoasă ca să provoace lucruri interesante dacă va mușca pe cineva. John se retrase atât cât îi permise mulţimea adunată în spatele său şi mă întrebă cum am de gând s-o prind. După părerea mea, cea mai bună cale era sa tai ciorchinele de banane împreună cu șarpele din el, așa că am împrejmuit cu grija zona în care urmau să cadă fructele, folosind plasa cu ochiurile cele mai mici pe care o posedam, iar eu și cu John urma să stăm în afara acestei zone, înarmaţi cu beţe care să împiedice șarpele să fugă dacă va încerca să facă

acest lucru. După aceea am împrumutat un cuţit lung de la unul din spectatori și am întrebat mulţimea dacă proprietarul pomului ar avea ceva împotrivă să tai fructele acelea necoapte. Mai multe voci mă asigurară că nu va avea nimic împotrivă, și numai mult mai târziu, când proprietarul se întoarse acasă, am aflat că nu era de loc de acord și am trebuit să plătesc mai mulţi șilingi pentru aceste fructe. În sfârșit, m-am apropiat de copac, ţinând cuţitul ca și cum toată viaţa am fost obișnuit să umblu cu el. Între timp mulţimea crescuse considerabil și eram înconjuraţi de un zid de oameni dornici cu toţii să vadă metodele de prindere a șerpilor folosite de omul alb. Când au constatat că nu reușesc să ajung să tai coada ciorchinelui de banane, s-au amuzat copios cu toţii.

— Va trebui să tai tot copacul — i-am spus lui John.

— În ordine — îmi răspunse — numai că aș dori să scap cumva de toată mulţimea asta. Dacă blestematul ăla se repede, precis că cineva va fi mușcat.

— N-avea nicio grijă — l-am liniștit — când vor vedea că vrea să se repeadă vor dispărea destul de — repede.

Am început să tai copacul cu lovituri puternice date în trunchiul său. Lemnul de bananier la prima vedere pare rezistent, dar în realitate este moale, fibros și mustos, fiind foarte ușor de tăiat. Dar lucrul acesta nu-l cunoșteam, așa că am rămas cu totul surprins când am văzut că lama de cuţit a trecut prin trunchi după a doua lovitură, iar copacul s-a prăbușit la pământ. Faptul că a căzut chiar pe locul unde stătea John n-a fost decât un ghinion. Cu o agilitate de care nu l-aș fi crezut niciodată capabil făcu un salt într-o parte și copacul nu-l mai nimeri. În timpul căderii, ciorchinele de banane se desprinsese de pom, căzuse pe pământ și se rostogolise la picioarele sale. Din el ieși șarpele, șuierând furios. Așa cum prevăzusem, mulţimea dispăruse în câteva clipe și John rămase singur în faţă cu șarpele înfuriat, fiind despărţit de el doar de o bucată de plasa subţire. Probabil că reușisem să calculez greșit dimensiunile șarpelui, deoarece acesta se strecură cu cea mai mare ușurinţă prin ochiurile plasei și, înainte ca John să poată face ceva, alunecă printre picioarele lui și dispăru în desiș. Era inutil să încerci să-l cauţi în încurcătura aceea de tufișuri și ierburi, așa că am început să desprind plasa de sub pomul prăbușit. John mă urmărea cu o privire posomorâtă.

— Am ajuns la concluzia — spuse el în sfârșit — că nu sunt făcut din stofa dresorilor de șerpi. În viitor te rog să-ţi prinzi toţi șerpii fără mine.

— Dar se pare că tu le placi lor — îi precizai eu — îi fascinezi. Dacă ai agăţa în jurul picioarelor tale câteva plase, toţi șerpii dornici să se apropie de tine se vor încurca în ele și vor fi prinși cu cea mai mare ușurinţă. Ar trebui să fii mândru, nu oricine se poate lăuda că posedă o astfel de atracţie magnetică pentru reptile.

— Îţi mulţumesc — răspunse John palid la faţă – sugestia ta în legătură cu plasele, deși nu mă îndoiesc că este foarte bună, mă va împiedica oarecum să circul. Mă mulţumesc să am o atracţie magnetică pentru păsări, fără să am ambiţia să-mi lărgesc repertoriul ca să cuprind și reptilele.

După care se întoarse și porni în direcţia dealului, lăsându-mă să stau de vorbă cu proprietarul copacului, care tocmai sosise.

Ultima întâmplare a avut loc trei zile mai târziu. Un vânător vorbăreţ veni în tabără, aducând într-un mic coşuleţ o minunată viperă de Gabon. Pielea acestui șarpe greoi, cu aspect îndesat, este acoperită cu un desen complicat și viu colorat și, după ce l-am cumpărat, m-am dus să-i arăt lui John acest șarpe veninos. Reptila năpârlise de curând, așa ca culorile erau puternice; chiar stridente, formând un amestec strălucitor de roșu, trandafiriu, cafeniu-deschis. Argintiu și cafeniu-închis. John admiră de la distanţă vipera, dar mă rugă s-o închid cât mai bine.

— Mușcătura ei este mortală, nu-i așa, bătrâne? mă întrebă el.

— Da, este mortală.

— Atunci, pentru numele lui Dumnezeu, păstreaz-o bine într-o cușcă… Aminteşte-ţi de șerpii de apă. N-aș dori să se mai repete povestea de atunci.

— N-avea nicio grijă. Pentru frumuseţea asta voi construi o cușcă specială.

Așa că am construit cușca promisă, iar șarpele apatic și veninos fu așezat în interiorul ei cu un ceremonial deosebit.

Vipera de Gabon

Toate ar fi fost bune, dacă n-ar fi survenit o furtună. Aceasta s-a pornit cu o furie neobișnuită, tocmai în timpul în care îmi făceam baia și, amintindu-mi că cuștile cu reptile sunt îngrămădite afară, sub cerul liber, am strigat servitorilor care trebuiau să aibă grija de ele să le bage în casă. Dacă cuștile sunt ude, lemnul se umflă și apoi crapă, și este uimitor să vezi prin ce crăpătura mică se poate strecura un șarpe când îşi bagă în cap să facă lucrul acesta. Cuștile fură transportate în interior și așezate în apropierea maimuţelor. Aceasta s-a dovedit mai târziu că a fost o neglijenţă din partea mea.

John ședea la masă îmbrăcat în pijamaua lui. Era pre ocupat să taie niște cutii vechi de conserve din care să fabrice vase de băut pentru păsări, fiind complet absorbit de munca lui. Tocmai îmi terminam toaleta de după baie, când am

observat că ceva se mișcă în umbra scaunului pe care ședea el. Îmbrăcându-mi halatul de casă, m-am apropiat ca să văd bine ce este. Jos pe podea, la o distanţă de circa șase inci de picioarele desculţe ale lui John, era întinsă vipera de Gabon. Totdeauna am crezut, din cele auzite și citite din cărţi, că în Astfel de momente trebuie să vorbești cât mai liniștit când te adresezi către eventuala victimă, evitând în acest fel vreo mișcare bruscă sau o panică nesăbuită. Așa că, dregându-mi vocea, am vorbit calm și liniștit:

— Nu te mișca, bătrâne, vipera veninoasă este sub scaunul pe care stai.

Analizând mai târziu această propoziţie, am ajuns la con cluzia că nu era cazul să pomenesc nimic despre viperă. Dar felul în care a fost pronunţată fraza a avut un efect neașteptat și extraordinar asupra prietenului meu. Dispăru de pe scaun cu o viteză de necrezut, care ar fi putut sluji drept exemplu în experienţele de iluzionism. Cutia de conserve, ciocanul și cleștele de tăiat tablă zburară în diferite direcţii prin coliba, iar masa fu imediat răsturnată. Vipera, înspăimântată de această activitate declanșată atât de brusc, ţâșni de sub scaun și începu să se târască cu repeziciune spre cuștile maimuţelor.

Am alergat după ea și după câteva minute reușii s-o descopăr încurcată în mijlocul unui ghem de plase pentru prins fluturi, de unde o luai și o așezai înapoi în cușca sa. Acolo am avut ocazia să constat cum a reușit să scape dinăuntru. Cuștile cu reptile fuseseră așezate prea aproape de maimuţe, iar maimuţa mândrii s-a amuzat întinzându-și laba printre gratii și deschizând toate cuștile vecine până la care putea ajunge. Cum se întâmplă de obicei în astfel de cazuri, cușca cea mai apropiată de ea era a viperei de Gabon. John spuse doar câteva cuvinte, dar destul de aspre și avea deplină dreptate să se exprime astfel la adresa mea. Am fost de acord cu dânsul, pentru că dacă vipera l-ar fi mușcat șansele lui de supravieţuire ar fi fost minime. După câte știam eu, în Camerun nu se găsește niciun fel de ser contra mușcăturilor șerpilor veninoși, iar medicul cel mai apropiat se găsea la o distanţă de 25 de mile și noi nu posedam niciun fel de mijloc de transport.

— De ce nu pleci iar undeva? – mă întrebă John cu o voce plină de speranţe. Sunt trei săptămâni de când te-ai întors de la Eshobi și ar fi timpul s-o pornești din nou prin pădurea aceasta bătrână şi să capturezi alte animale.

— Bine — i-am răspuns gânditor — m-am gândit și eu la asta, dacă n-ai avea nimic împotrivă să ai grijă și de animalele mele pe care le voi lăsa aici.

— Unde ai de gând să pleci?

— La N'da Ali — i-am spus.

— Dumnezeule, dar asta e o idee grozavă. Dacă ai un pic de noroc poţi chiar să-ţi frângi gâtul pe unul din povârnișurile abrupte de acolo — îmi ură John.

N'da Ah era muntele cel mai înalt în apropiere de Bakebe. Se ridica impunător în spatele nostru, întunecând împrejurimile, satul și micul nostru deal. Aproape în orice loc din jurul său se puteau vedea vârf urile sale învăluite în ceaţă și acoperite de nori, înălţimile lui păzite de stânci și prăpăstii abrupte, crestături într-un granit sterp pe care nu se putea descoperi nicio urmă de vegetaţie. În fiecare zi privirile mele erau atrase de piscul acestui munte și în fie care zi descopeream un aspect

nou în N'da Ali. Dimineaţa era ca un monstru ascuns în ceaţă. La amiază apărea strălucind de verdele pădurilor, stâncile sale reflectând roșietic razele soarelui, iar seara devenea sumbru și închis, fără să mai aibă o formă precisa, dispărând în negura apusului de soare. Câteodată se ascundea de noi, învelindu-se în nori albi și dispărând în spatele lor câte două sau trei zile. Zilnic priveam stâncile înalte care păzeau calea spre pădurile pline de arbori seculari de pe crestele sale înalte și pe fiecare zi care trecea se întărea în mine convingerea că trebuie să mă urc acolo sus pentru ca să văd ce-mi oferă acest munte.

Întrucât John părea grăbit să scape de mine, n-am pierdut prea mult timp ca să încep să adun diverse informaţii în legătură cu noua expediţie. Am aflat că N'da Ali aparţine populaţiei dintr-un sat apropiat numit Fineschang și că, bineînţeles, muntele posedă și el o anumită vraja: ju-ju.

Niciun munte care se respecta cât de cât nu poate exista fără să aibă ju-ju-ul său. În schimb, cercetând mai mult, am aflat că în timp ce oamenii din Fineschang aveau voie, conform, aprobării date de acest ju-ju (dacă pot să mă exprim astfel), ca să vâneze și să pescuiască pe pantele de la poalele muntelui, numai un singur om avea voie să se urce până în vârful lui. Dar a transpirat până la mine că, oricum, nu exista decât un singur drum până acolo, iar cel care avea voie să se suie până în vârf era de fapt unicul locuitor care cunoștea acest drum, l-am trimis o scrisoare în care îi spuneam că aș dori să mă sui o zi împreună cu dânsul pe N'da Ali, ca să găsesc un loc potrivit unde aș putea să-mi instalez tabăra. Apoi, după terminarea acestei plimbări, îl întrebam dacă este de acord să însoţească întreaga mea trupă de vânători, păsărari și servitori și să conducă întreaga aceasta expediţie. Așteptând cu o nerăbdare vădită răspunsul lui, priveam din ce în ce mai mult spre desișul ce acoperea muntele.

Colecţia de păsări a lui John ajunsese între timp la dimensiuni respectabile și îi ocupa întreaga zi. În afară de pregătirea hranei (ouă fierte tari, carne gătită și tocata mărunt, fructe uscate și altele) trecea prin dreptul fiecărei cuști încărcat cu cutii pline cu lăcuste sau cu larve de albine și cu o pereche de pensete, hrănind solemn pe fiecare pasăre în parte. În felul acesta avea convingerea fermă că fiecare exemplar era alimentat în mod corespunzător și căpăta cantitatea necesară de hrană care să-l menţină sănătos. Răbdarea și zelul lui John erau demne de admirat și, datorită grijii lui, păsările arătau foarte bine și ciripeau vesele în cuștile lor de lemn. Cel mai mult îl supăra, dar și îi întrista totodată, faptul că unele păsări îi erau aduse schilodite sau pe moarte.

Venea la mine ducând în braţe o făptură din acestea, acoperită de pene de o frumuseţe rară, și îmi spunea:

— Privește, bătrâne, la asta. Un lucru minunat, dar cu care nu se mai poate face nimic doar pentru ca oamenii aceștia nu știu cum să se poarte cu ele. Nu pot să-i ajut în niciun fel, are o aripă ruptă. Când vezi astfel de lucruri, îţi vine să plângi.

După aceea se întorceţi la păsararul respectiv și avea loc o discuţie cam în felul următor:

— Această pasăre nu bună — spunea John — are rană.

Va muri repede.

— Nu, sah — îi răspundea vânătorul — nu are rană, sah.

— Are o aripă rupta. Ai ţinut prea strâns — continua John să-i explice.

— Nu, sah, asta pasăre nu moare. Asta bună pasăre, sah.

— Ce poţi, face cu ei? – exclama John, întorcându-se spre mine — susţin totdeauna că n-are să moară, chiar dacă nu i-a mai rămas un os întreg.

— Înţeleg, fac tot ce pot să te convingă s-o cumperi.

— Dar lucrul acesta mă obosește. I-aș fi dat pentru pasărea asta chiar și cinci șilingi dacă era complet sănătoasă.

Dar oricât încerci să le explici nu reușești să-i convingi de realitate.

Într-o zi sosi un vânător aducând o bibilică moţată de Guineea, o pasăre mare cât o găină, cu un penaj albastru cenușiu acoperit cu pete albe, având capul împodobit cu o creastă de pene negre frumos ondulate. Părea că era într-o condiţie foarte proastă și John îmi spuse că nu mai are mult de trăit.

Bibilică-cu-creastă

— Nu cumpăr pasăre. Moare repede — spuse John.

Vânătorul se indignă în faţa acestei observaţii, jignitoare.

— Nu, sah — șușoti el — pasărea nu moare. Este pasăre puternică. Am să arăt la masă.

Și puse pasărea pe pământ. Chiar în clipa în care începea să repete toate

protestele sale, bibilica se prăbuși, dădu de câteva ori din picioare și apoi îşi dădu și sufletul. Vânătorul părăsi rușinat tabăra, urmărit de râsul și de glumele oameni lor ce îngrijeau animalele.

Cu puţin timp înainte de această întâmplare, John reușise să-și procure o altă bibilică de Guineea, împreună cu un cuib în care se aflau opt ouă, pe care le clocea când a fost prinsă. După câteva căutări, descoperirăm în oraș o cloșcă, pe care am cumpărat-o de îndată. Ea începu să clocească ouăle de bibilica și în curând din acestea apărură puii. Puii de bibilică erau foarte drăgălași, cu puful lor cafeniu-deschis, și începură să se agite în jurul mamei lor adoptive ca niște adevăraţi pui de găină. Din nefericire, cloșca era o pasăre zdravănă și mereu călca neatentă peste unul din pui.

Era foarte mândră de progenitura ei, dar putea să-i calce în picioare cu o indiferenţă totală, având o expresie din cele mai amabile. Desperat de toate acestea, John încercă să descopere alţi părinţi adoptivi, care să nu fie clădiţi atât de masiv, cu mișcări mai agile, dar totul fu în zadar. Găina aceasta mare și stupida, încet dar sigur, strivi pe rând toţi puii de bibilică, nemailăsând în viaţă niciunul. Mai târziu John reuși să-și procure un alt cuibar cu ouă de bibilică, pentru care aduse o cloșca de dimensiuni mai reduse, care să le clocească, dar ele fuseseră probabil prea mult timp în mâinile vânătorului, ori nu le purtase cu suficientă grijă, pentru că din ele n-au mai ieșit niciodată pui. John era foarte deprimat din această cauză, deoarece, deși avea șase bibilici de Guineea, voia să obţină și un cocoș cel puţin, ca să poată să ducă în Anglia un grup de bibilici pentru reproducere.

Acolo, în condiţiile ideale, din voliere, folosind pentru clocit și crescut micuţele găinușe Bantam sau cele cu pene mătăsoase, bibilicile de Guineea s-ar fi putut înmulţi.

Am trecut printr-o perioadă grea când o epidemie de micoză a străbătut ca un foc rândurile de cuști cu păsări, omorând unele dintre exemplarele cele mai preţioase. Această boală care este mortală se datorează unei ciuperci care se dezvoltă în plămânii păsării și se răspândește cu o iuţeala de necrezut printre toate organele ci, cuprinzându-le într-o plasă de mucegai, și astfel pasărea moare foarte repede.

Simptomele bolii apar atunci când nu mai există niciun mijloc de prevenire, și se manifesta prin respiraţia greoaie a păsării, ca și cum ar fi răcit. Dar în acest moment nu mai poţi face nimic. Când molima aceasta s-a abătut asupra colecţiei de păsări, John a luptat împotriva ei cu toate mijloacele posibile, dar totuși pierderile au fost foarte mari.

Sub ochii lui mureau exemplare pentru care pierduse luni ca să le obţină și care nu mai puteau fi înlocuite. Îmi spuse că singurul lucru care l-ar putea ajuta să lupte în contra epidemiei ar fi doar iodura de potasiu. Nici nu îndrăzneam să mă gândesc de unde am putea obţine acest medicament în mijlocul pădurilor din Camerun. La Mamfe exista un mic spital și m-am dus până acolo, fa. Când o încercare să-l găsesc, dar ei nu posedau așa ceva… Se părea că nu mai este nimic de făcut și speranţele lui John și ale mele ca să salvăm măcar o parte din colecţie începură

să dispară complet. S-a întâmplat însă că am trecut pe la magazinul United Africa Company să fac diverse cumpărături și acolo am văzut în grămădite într-un colţ întunecat mai multe sticle prăfuite.

Examinându-le cu atenţie am observat că pe etichetă scria „Iodură de potasiu". Am chemat pe stăpânul magazinului.

— Sticlele acelea din colţ conţin într-adevăr iodură de potasiu? – l-am întrebat eu agitat.

— Blestemată marfă. Mi-au trimis-o de la Calabar cu ultima barcă. Nu știu de ce, deoarece nu reușesc să vând măcar o sticlă — îmi răspunse.

— Ei bine, află că le-ai vândut pe toate și chiar acum – l-am zis plin de bucurie.

— Pentru numele lui Dumnezeu, ce vrei să faci cu o duzină de sticle? – mă întreba stăpânul magazinului uimit de această neașteptată ofertă.

I-am explicat pe scurt despre ce era vorba.

— Dar ești sigur că-ţi trebuie o duzină întreagă? Ai aici o cantitate imensa de iodură de potasiu.

— Dacă nu ne apucăm imediat de treabă nu ne mai rămâne nicio pasăre în viaţă — i-am răspuns — și n-am de gând să iau prea puţin ca să constat după aceea că trebuie să mă întorc din nou aici și să aflu că ai vândut restul sau cine știe ce altceva s-a mai întâmplat. Nu, domnule, iau toată duzina. Cât costă?

Preţul care mi i-a spus era destul de mare ca să-ţi cumperi niște plămâni de oţel și nu o simplă doctorie, dar trebuia să intru în posesia acestor sticle. Le-am împachetat cu grijă și le-am pus în camion, după care m-am întors la John având o dispoziţie mult mai bună.

— Ţi-am adus niște iodură de potasiu, bătrâne — i-am spus de cum l-am văzut — așa că de acum încolo nu mai ai nicio scuza să-ţi omori păsările.

— Ai făcut o treabă bună — îmi mulţumi John, apoi rămase cu gura căscată când văzu lada ce voiam să i-o pun în braţe. Tot ce-i aici este iodură de potasiu?

— Da, am luat tot ce am găsit. Nu eram sigur cât de mult trebuie să iau. Nu este de ajuns?

— De ajuns? – spuse John cu o voce slabă. Ce se vede aici ajunge pentru cincizeci de colecţionari pe timp de două sute de ani, pe puţin.

Și a avut dreptate. Luni de zile de acum încolo în bagajul nostru se vedeau aceste sticle de iodură de potasiu. Nu știam cum să mai scăpăm de ele. Mirosul ne urmărea peste tot locul, iar sticlele aveau o dexteritate uimitoare să se destupe singure și să-și verse conţinutul peste cămășile curate sau să se amestece cu bicarbonatul de sodiu. Dar iodură de potasiu înmormântă epidemia de micoză, și ăsta-i lucrul cel mai important.

Între timp am uitat aproape în întregime de vânătorul căruia i-am trimis scrisoarea în legătură cu N'da Ali, așa că am fost destul de mirat când într-o dimineaţă apăru un mesager foarte bucuros să mă ducă o zi să fac recunoaşterea muntelui oricând aș dori acest lucru. Am stabilit în ce zi vom face această plimbare și am trimis înapoi mesagerul, spunând că în dimineaţa zilei respective voi sosi la Fineschang.

Odată cu răspunsul am trimis și un pachet de ţigări și o sticlă de bere, pentru ca nu cumva ju-ju să creadă că am uitat de el.

— Ah! – exclama John când auzi vestea cea bună.

Deci pleci joi. Crezi că ai să poţi ajunge până la vârf și să cobori într-o singură zi?

Ne-am întors amândoi și am privit stâncile ascuţite din piscul muntelui, luminate stacojiu de razele soarelui în amurg.

— Cred că da — i-am zis. În orice caz voi face tot posibilul ca să reușesc acest lucru.

Arctocebus este prins

În ziua stabilită pentru ascensiune, dimineaţa se arăta splendidă și cu un cer limpede. Din spatele unui zid de ceaţă se putea vedea muntele N'da Ali. Deasupra pădurii ondulau valurile și spiralele de ceaţă, iar din această mare părea că ies din când în când la suprafaţă dealurile mai mici, ca niște corăbii rătăcite în negură. Soarele pal de dimineaţă îşi trimitea razele sale asupra petecelor de pădure ce se puteau vedea, dându-le un atrăgător colorit de verde-auriu.

Promisesem cu ușurinţă că am să ajung la Fineschang pe la ora 11. Numai în ajunul plecării, seara, mi-am dat seama că nu am alte mijloace să ajung acolo decât cu propriile mele picioare. Ideea aceasta nu mi se părea de loc interesantă, întrucât satul se afla la o distanţă de 10 mile, pe un drum bătut de razele soarelui și acoperit de nori de praf. Din fericire, în cadrul unor conferinţe de ultim moment ţinute cu oamenii mei, am aflat că un poștaș din acest district se află acum aici în sat împreună cu bicicleta lui cea nouă și sclipitoare. Poștașul a arătat multă bunăvoinţă și a fost de acord să-mi împrumute acest vehicul. A doua zi dimineaţă, bicicleta grea și mare a fost rostogolită în mod solemn până în faţa intrării în cortul meu și m-am pregătit de plecare. Mă hotărâsem să-l iau pe Daniel cu mine, deoarece era cel mai mic și cel mai ușor din membrii echipei mele, așa că puteam să-l așez pe cadru. În afară de pasager mai aveam de transportat un coș mare cu tot felul de ustensile vânătorești și încă unul plin cu mâncare și bere, care să mă susţină în cursul zilei. În momentul când le legam de bicicleta, John intră în scenă.

— De ce iei cu tine atâta bere? – se interesă el.

— Ei bine, pentru că, în primul rând, o să mi se facă sete în timpul urcușului pe munte și, în al doilea rând, am descoperit că berea are un efect liniștitor asupra lui ju-ju…

Daniel se apropie de mine și îmi aruncă o privire neliniştită. Am avut impresia că nu prea are încredere în posibilităţile mele de ciclist.

— Unde stau eu, sah? – mă întrebă.

— Aici, pe cadru — i-am zis.

M-am aplecat. Înainte și l-am așezat pe cadru, în faţa mea. Daniel se înclește cu putere de ghidon, îl răsuci și ne rostogolirăm amândoi la pământ, întovărășiţi de clinchetul sticlelor de bere.

— Îmi face impresia că asist mai curând la o răpire, decât la plecarea unei expediţii ştiinţifice — spuse John pe un ton grav.

Ani îndreptat ghidonul, l-am suit pe Daniel din nou pe cadru, de data asta fără să se mai producă vreun accident.

Am început să coborâm încet pe potecă.

— La revederee bătrâne — îmi strigă John din urmă.

— La revedere… – i-am strigat, ocolind cu atenţie diversele gropi ce apăreau în calea mea.

Am coborât dealul în mare viteză, ţâșnind pe drum ca un curcan beat. Aici mi se părea că pot să merg mai ușor, dar greutatea cea mare consta în lupta ce o dădeam cu Daniel ca să-l conving să-și desfacă degetele strânse ca fălcile unei menghine în jurul braţelor ghidonului, ca să pot conduce mai bine. Să mergi pe bicicletă pe unul din drumurile din Camerun reprezintă o experienţă pe care n-o uiţi toată viaţa. Praful roșietic și fin se ridică în sus, înfășurându-te în nori groși și pe tine, și vehiculul pe care te afli.

Gropi și găuri apar pe neașteptate chiar în faţa roţii, obligându-te să înaintezi în niște zigzaguri savante. Cam la fiecare o sută de iarzi sau ceva mai mult dai. Peste porţiuni de drum acoperite cu bucăţi de piatră de cele mai felurite mărimi și, trecând peste ele, ajungi la concluzia că fractura bazinului este încă cel mai ușor lucru ce te poate aștepta.

După fiecare jumătate de milă ești obligat să traversezi un podeţ. Acesta este format din două trunchiuri de copac, trântite de pe un mai pe altul, cu scânduri bătute transversal, câteodată și longitudinal. Am făcut prostia să încerc să traversez unul din aceste podeţe fără să mă dau jos de pe bicicletă. Roata din faţă se înţepeni în crăpătura dintre două scânduri, iar Daniel, berea și cu mine furăm zvârliţi cu brutalitate pe jos. Soarele ieșise din ceaţa de dimineaţă și căldura din mijlocul drumului era îngrozitoare. Când am ajuns la jumătatea distanţei ce o aveam de parcurs eram acoperit de sudoare, iar ochii și gura mi se umplusera de praf. Coborând într-o vale, în fundul căreia se vedea tradiţionalul podeţ, ce trecea peste un pârâu lat, dar nu prea adânc, cu maluri de nisip sidefiu și cu copaci ce aruncau o umbră răcoroasă, n-am mai putut să rezist ispitei.

— Ne oprim aici timp mic, Daniel — am spus cu o voce răgușită — poate animal frumos în Apa mică aici.

Știam perfect de bine că într-un pârâiaș fără importanţă ca acesta nu putea să existe ceva care să prezinte interes, dar voiam să mă cufund în apele acestea limpezi și să dau jos o parte din praful depus pe trupul meu. Am lăsat bici cleta lângă un șanţ și am coborât spre apă, unde ne-am dezbrăcat și ne-am aruncat în ea. Praful roșu spălat de pe trupurile noastre lăsa dâre ca de sânge. O jumătate de oră mai târziu tot mai… ședeam cufundaţi în apă, liniștiţi și răcoriţi, când am observat deodată un lucru ciudat, care m-a trezit brusc din visare. O fâșie lungă cafenie de iarbă care era agăţată de o piatră în apropierea mea se desprinse zvâcnind și începu să înoate. O clipă am urmărit-o buimac cu privirea, apoi am sărit în picioare scoţând un strigăt și am pornit în urmărirea fiinţei necunoscute. Iarba

înota repede în contra curentului și se ascunse sub o piatră nu prea mare.

Cu ajutorul lui Daniel am răsturnat piatra și am prins acest reprezentant al vieţuitoarelor acvatice. Ţinând mâinile ca o cupă, priveam cum se afla în mijlocul lor unul din peștii cei mai extraordinari. Era lung, subţire, îngust și cafeniu, exact ca un fir de iarbă de baltă. Capul său se prelungea cu un bot, iar ochii săi erau rotunzi și pătrunzători, părând că sunt mult mai inteligenţi decât ai vreunui alt pește pe care l-am văzut cândva. L-am recunoscut de îndată, pentru că petrecusem multe ore fericite căutând să prind pe semenii lui printre algele din sudul Mediteranei. Era un ac-de-mare.

Am rămas uimit, pentru că nu puteam să-mi închipui că voi putea să întâlnesc într-un râu din Africa un ac-de-mare, căutând să imite un vrej de vegetaţie de apă dulce. Am făcut o mică groapă, pe care am umplut-o cu apă, și l-am așezat înăuntru. Se lipi de îndată de o mică piatră și deveni din nou un fir de iarba, rotind și oscilând, ca și cum ar fi fost tras de un curent. L-am privit cu amărăciune în suflet.

Ardeam să-i cunosc obiceiurile, unde îşi depune ouăle, cum se înmulţește și. Alte o sută de lucruri în legătură cu acest animal, dar mi-am dat seama cu regret, și asta nu era pentru prima oară, că atunci când aduni animale ca să-ţi asiguri existenţa nu ai posibilitatea să-ţi pierzi timpul încercând să dezlegi misterele vieţii unui pește fără importanţă prea mare. Trist, amărât de acest aspect dur al vieţii, i-am dat drumul acului-de-mare și l-am urmărit cum înoată și dispare în apa mai adâncă. Dar captura acestui pește mă trezise din transa somnolenta în care mă aflam mai înainte.

Am părăsit râul și ne-am întors pe drum, unde ne-am urcat iar pe bicicletă, pe care acum am început să n-o mai pot suferi. Prost dispus, am pedalat în continuare, simţind cum praful se depune din nou pe trupul și hainele mele.

O jumătate de oră mai târziu coboram fără să pedalez pe o panta lină, când văzui la distanţă e siluetă ce se în dreapta spre noi. Când ne-am apropiat am văzut că era un om ce purta un coș mic, împletit din frunze verzi de bana nici, semn, sigur că se ducea sa vândă un animal.

— Acest om are animal. Daniel? – am întrebat, apăsând pe frână.

— Cred da, sah.

Omul se apropie pășind încet prin drumul prăfuit și când ajunse în dreptul nostru îşi scoase pălăria și ne zâmbi.

Am recunoscut pe unul dintre vânătorii din Eshobi.

— Bună ziua — i-am spus — vii la mine?

— Dimineaţa, sah! – îmi răspunse întinzân du-mi coșuleţul lui verde. Am adus animal la masă.

— Bine. Sper animal bun — spusei eu luând coșul —, alt fel făcut drum lung pentru nimic.

Daniel și vânătorul îşi strânseră mâinile și începură o discuţie amicală în banyangi, în timp ce eu am desfăcut gura coșului și m-am uitat înăuntru.

Nu știam la ce să mă aștept, poate la un șobolan cu punga sau poate p veveriţă, în orice caz nimic neobișnuit.

Dar acolo, clipind cu ochii săi mari de aur, mă privea din fundul coșului un angwantibo!

Din păcate în viaţă se întâlnesc prea rar clipe din acestea, în care simţi că ai atins culmea fericirii. Nu știam ce am făcut sau cum arătam, dar în orice caz Daniel și vânătorul au crezut că mi-am pierdut minţile. Am început să imit un dans războinic în mijlocul drumului, speriind cu strigăte puternice toate păsările pe rază de mai multe mile. L-am pocnit pe vânător pe spinare, l-am pocnit și pe Daniel pe spinare și, dacă aș fi putut, m-aș fi pocnit și pe mine pe spinare. După toate aceste luni de căutări intense și zadarnice, ţineam în braţele mele un adevărat angwantibo și acest lucru mă îmbăta ca un vin delicios.

— În ce zi ai prins animal acesta? – l-am întrebat pe vânător de îndată ce am reușit să mă potolesc puţin.

— Ieri, sah, noapte.

Aceasta însemna că acest animal de nepreţuit se afla fără hrană și fără apă de peste 24 de ore. Trebuie de îndată să mă întorc la Bakebe și să-i dau ceva de mâncare și să-l adăp.

— Daniel, eu merg repede, repede la Bakebe să dau mâncare la acest animal. Tu și vânător vii după mine, auzi?

— Da, sah.

L-am lăsat acolo împreună cu coșurile cu ustensilele mele de vânătoare și cu sticlele de bere, am agăţat în jurul gâtului coșuleţul cu angwantibo și am început să pedalez înapoi spre

Bakebe. Am zburat ca o rândunică, trecând prin praf, peste podeţe și gropi, fără să le observ măcar. Singura mea dorinţă era să ajung cât mai repede, ca să pot să aranjez o cușcă cât mai bună pentru animalul nepreţuit ce era agăţat de gâtul meu, să-l hrănesc cum trebuie cu fructe și lapte. În sfârșit, am ajuns la Bakebe și, lăsând bicicleta undeva în sat, am început să sui gâfâind dealul, îndreptându-mă spre casa noastră. La jumătatea drumului, un gând îngrozitor ma făcu să mă opresc. Poate l-am identificat prea repede, poate nu era de loc. Un angwantibo, ci doar un Potto tânăr, un animal cu care se aseamănă destul de mult. Cu inima bătând cu furie, am desfăcut din nou coșul și m-am uitat iar înăuntru. Am verificat punctele de identificare din anatomia animalului: forma și numărul de degete de pe labele sale, mărimea urechilor, lipsa cozii. Nu, nu era nicio greșeală. Era într-adevăr un angwantibo. Scoţând un oftat de ușurare, mi-am continuat drumul.

Când m-am apropiat, l-am putut vedea pe John cum trece de la o cușcă la alta, ocupat cu împărţirea hranei păsărilor. Plin de bucurie și de fericire am izbucnit și i-am anunţat vestea cea mare, făcându-i semn cu pălăria și începând să fug spre el.

— John, am unul… un angwantibo… viu și nevătămat… un ANGWANTIBO, auzi?

La aceste cuvinte toţi oamenii, și vânătorii, și servitorii, îşi lăsară orice treabă și ieșiră în întâmpinarea mea să vadă acel animal despre care le vorbisem de atâtea ori și pentru care oferisem sume fantastice. Îmi surâdeau cu toţii și împărtășeau

sincer bucuria mea. Pe de altă parte, John manifestă o lipsă totală de interes în faţă acestui eveniment cu tremurător. A aruncat doar o privire peste umăr și mi-a spus:

— Foarte bine, bătrâne.

Și continuă să-și hrănească păsărelele. Dacă nu m-aș fi aflat în culmea fericirii, cred că-i trăgeam una cu plăcere.

Niciodată sosirea vreunui alt animal nu a creat o învălmășeală mai mare ca aceea produsă de angwantibo. O familie de șobolani-cu-pungi care dormea liniștită în cușca să-l a fost evacuată fără prea multe ceremonii, iar cușca curăţată și pregătită drept adăpost temporar pentru o vietate atât de importantă. Dulgherul căpătă o ladă uriașă și primi dispoziţie ca, în timpul cel mai scurt, să execute cea mai frumoasă și mai bună cușcă pe care ar putea s-o facă, că dacă nu, soarta lui va fi cea mai cruntă. Diferiţi oameni fură expediaţi de urgenţă în toate direcţiile să procure ouă, pau-pau, — banane și câteva păsări moarte. În sfârșit, când cușca a fost împodobită cu câteva crengi înfrunzite, iar pe podeaua acoperită cu rumeguș au fost așezate vase cu mâncare și băutură, sosi clipa cea mare. Înconjurat de o mulţime deasă, aproape fără să îndrăznească să respire, ca nu cumva să sperie animalul, iar după aceea să primească blestemele mele, am scuturat cu grijă coșul și angwantibo se muta în noua lui locuinţă. Se opri pentru o clipă privind în jurul lui, după care se îndreptă spre una din tăvi, băgă o bucăţica de banană în gură, se sui repede pe o craca și, așezându-se comod pe ea, începu să mănânce. Era o surpriză plăcută. După experienţele mele cu atâtea creaturi nervoase nu mă așteptam că va mânca chiar din primul moment. În clipa aceasta, privindu-l cum stă cocoţat pe craca lui și ciugulește din banană, m-am simţit plin de o mândrie cu totul nejustificată, ca și cum eu singur l-aș fi prins.

— John — am strigat răgușit — vino să-l vezi.

— Oh, desigur, este un animal drăguţ — îmi spuse el.

Asta este cea mai înaltă apreciere pe care o poţi căpăta de la John pentru o vietate care nu este acoperită cu pene.

Dar avea dreptate. Era un animal drăguţ. Din cauza blănii sale cafenii-aurii, a spatelui său îndoit și a ochilor aurii semăna foarte mult cu unul din acei ursuleţi delicioși din catifea. Avea mărimea unui pisoi de vreo patru săptămâni și, deși era destul de dolofan și acoperit cu o blană deasă, picioarele sale, respectând proporţiile, păreau că sunt lungi și gingașe. Labele de la mâini și de la picioare semănau extrem de mult cu cele omenești, în afara faptului că primele două degete — erau mult scurtate. Din această cauză avea o putere mai mare, deoarece, lipsit de aceste două degete, putea să strângă cu mânuţele sale mici o ramură destul de groasă, iar după ce o apuca putea să rămână agăţat de ea, ca și cum ar fi fost lipit. După ce am rămas într-o contemplaţie tăcută timp de peste o jumătate de oră, în decursul căreia el mâncă o banană și jumătate, se ghemui cum trebuie pe o cracă puţin înclinată, o apuca zdravăn cu mâinile și, cu picioarele, se sprijini cu fruntea de o altă cracă, și adormi.

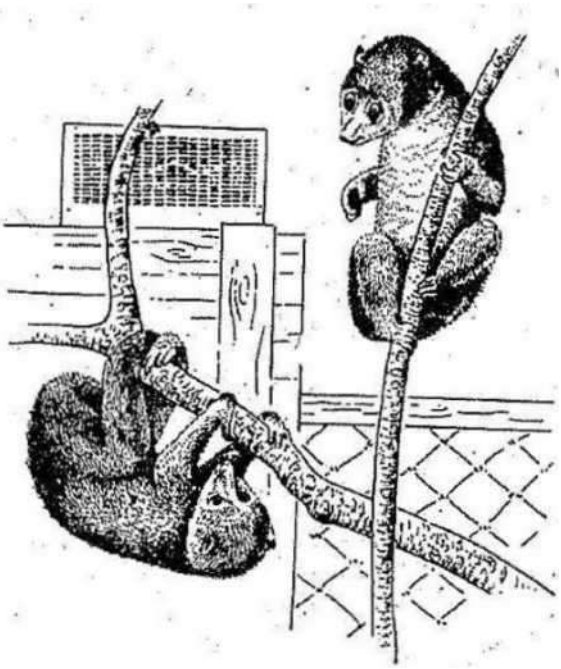

Angwantibo

Cu o grijă deosebită am acoperit cușca cu o bucată de pânză, pentru ca lumina soarelui să nu-l deranjeze, și am plecat de acolo în vârful picioarelor.

— Aproape la fiecare jumătate de oră mă apropiam tiptil de cușcă, să mă conving că n-a murit sau n-a fost răpit de vreun duh rău ju-ju. În următoarele două-trei zile, primul lucru pe care-l făceam dimineaţa la sculare era să mă re ped să văd ce face acest animal, chiar înainte de a bea tradiţionala mea ceașcă de ceai, lucru care-i făcu pe servitori să scoată murmure de uimire ca în faţa unui eveniment fără precedent. John se contamina și el de această nervozitate.

Scoţând capul de sub plasa contra ţânţarilor ca o ciocănitoare din cuibul său, mă urmărea cu privirea când ridicam pânza de pe cușcă-şi mă uitam înăuntrul ei.

— Totul e în ordine? – mă întreba. A mâncat?

— Da, o jumătate de banană și o întreagă pasăre moartă.

Zăpăceala aceasta produsă de apariţia în tabără a unui angwantibo sau, după denumirea sa științifică, *Ardocebus calabarensis,* avea mai multe motive pe deplin justificate. În primul rând, acest animal este foarte rar, fiind găsit numai în pădurile din Camerun, dar chiar și în aceste locuri era într-un număr destul de redus. Cel de-al doilea motiv consta în dorinţa îndelungată a Grădinii Zoologice din Londra de a intra în posesiunea unui exemplar. Cei de acolo mă rugaseră în mod special să

încerc să le satisfac dorinţa.

Deși angwantibo este cunoscut în știință încă din anul 1859, British Museum posedă numai circa o duzină de exemplare împăiate. Numeroșii cercetători și naturaliști care au căutat să captureze angwantibo în pădurile unde se găsește au ajuns la concluzia că este un animal extrem de rar și foarte greu de prins. Angwantibo este un lemuroid, un grup de animale îndeaproape înrudit cu maimuţele. Se cunoaşte doar un singur caz în care acel animal drăgălaș a trăit în captivitate. şi a fost studiat mai bine, dar era pentru prima oară când cineva încerca să-l aducă viu în Anglia. Dacă această încercare urma să fie încununată de succes, zoologi și anatomiști vor putea să urmărească și să studieze obiceiurile unui angwantibo. Tocmai din aceste motive nu voiam să se întâmple ceva acestui animal, pentru că nu mai puteam spera să mai găsim încă unul.

Trebuie să recunosc că drăgălașul nostru prieten nu ne fă cea niciun fel de griji. De la început și-a arătat preferinţa sa pentru banane și piept de pasăre. După o astfel de masă, îi plăcea să dea pe gât o gură de lapte. Înainte de culcare lua o mică gustare, formată din circa o duzină de lăcuste. Întreaga zi şi-o petrecea dormind, stând strâns agăţat de o cracă, cu capul îngropat între labele din faţă. Puţin înainte de lăsarea serii se trezea, se scutura, căsca o dată sau de două ori, arătând o limbă roșie, apoi începea să se plimbe prin cușca, ca și cum voia să-și facă poftă de mâncare. Cobora pe unul din pereţii cuștii, traversa toată podeaua până în partea opusă, se apuca de o cracă și se sălta sus până ajungea la locul de unde plecase, ca după aceea să repete din nou întregul circuit. Plimbarea aceasta în cerc dura cam o oră, până când — sosea momentul ca să fie hrănit. De îndată ce apărea în faţa sa farfuria cu mâncare, începea să-și umple gura fără să manifeste nicio frică faţă de cei din jurul lui. Câteodată cobora pe po dea, îşi înclina adânc capul și îşi încovoia spinarea, arătând întocmai ca un ursuleţ. Se întâmpla ca uneori farfuria cu mâncare să fie aşezată direct sub o cracă, și atunci se atârna cu capul în jos, ţinându-se cu labele din spate de vreo ramură, iar cu cele din faţă apuca bucăţi de banană pe care și le îndesa în gură, mestecând din buze și lingându-și zeama ce se scurgea pe nas. În tot timpul cât l-am avut în tabără nu l-am auzit niciodată să scoată vreun sunet, în afară de un fel de tors de pisică sau de un sâsâit stins pe care-l scotea de fie care dată când încercam să-l mângâi. Cu mare greutate reuşeam să-l desprind de pe vreo ramură» deoarece labele sale o strângeau cu o putere de necrezut pentru membrele lui atât de mici. Ca să-l smulgi de acolo erai obligat să-l apuci de mijloc și să-l tragi din toate puterile, în timp ce el se opunea și trecea câteodată la contraatac, băgându-și capul printre la bele din faţă și încercând să te muște de degete cu dinţișorii lui ascuţiţi ca niște ace.

După trecerea unei săptămâni, în care m-am convins că Arcto, așa îl numisem, s-a adaptat binișor la noul său fel de viaţă, am repetat încercarea de a face cunoștinţă cu N’da Ali.

Din nou Daniel și cu mine am călătorit prin praf și gropi, dar de data aceasta n-a mai existat niciun motiv care să ne facă să ne întoarcem din drum, așa că am ajuns la Fineschang pe la ora 11 dimineaţa, plini de sudoare amestecată cu

pulberea drumului. Acolo ne aștepta vânătorul care urma să-mi fie că lăuză. N-am întâlnit în viaţa mea un om mai sumbru și mai neplăcut. În afară de faţa sa, care și că lăsa mult de dorit, picioarele îi erau îngroșate probabil din cauza bolii elefantiazis și erau acoperite cu pete mari, în care lipsea pigmentul natural cafeniu, lăsând să se vadă o piele de un trandafiriu oribil. Am pornit de îndată, fără să mai întârziem, lăsându-l pe Daniel în sat, întrucât consideram că un astfel de urcuș reprezenta prea mult pentru un organism atât de tânăr și de firav. Dar la jumătatea drumului mi-am dat seama că nici condiţia mea fizică nu era mai bună.

Vânătorul suia panta puternic, înclinată a muntelui cu un pas rapid, iar ei i căutam să mă ţin după dânsul, transpiraţia acoperindu-mi întreaga faţă. Numai o singură dată vânătorul și-a încetinit pasul, și aceasta s-a întâmplat când un șarpe verde — mamba, probabil unul din șerpii cei mai iuţi-şi mai veninoși din Africa de vest — (traversă poteca pe care mergeam, cu viteza unui fulger verde. Apăru pe trunchiul unui copac, coborî brusc și ţâșni prin faţa vânătorului, la o distanţa de numai trei picioare, apoi dispăru printre tufișuri. Vânătorul se opri și faţa sa căpătă paloarea morţii. Privi furios spre locul unde dispăruse șarpele, apoi se întoarse spre mine.

— Ugh! – exprimă dânsul clar și precis. Era singura observaţie pe care o făcuse de când pornisem, așa că am crezut de cuviinţă că este cazul să-i răspund.

— Ugh! I-am aprobat.

Am continuat să suim mai departe în tăcere.

După ce am străbătut circa o jumătate din urcuș, vânătorul mă duse la un lac întins, dar nu prea adânc, ce se afla la piciorul unei cascade, îşi scoase sarongul şi începu să se scalde.

I-am urmat exemplul, căutând să aleg un loc în amonte faţă de el, deoarece nu doream de loc să iau una din nenumăratele boli pe care părea că le are. După ce se spălă bău o cantitate uriașă de apă, râgâind între înghiţituri, o performanţă care nu este la îndemâna oricui. M-am așezat pe o stâncă ca să destup o sticlă de bere și constatai că din bagaj lipsea toc mai cheia pentru deschis sticla. Adresând o scurta rugăciune la adresa celui care îmi pregătise bagajul, ara spart gâtul sticlei și.am băut pe nerăsuflate, sperând că în interior nu sunt prea multe bucăţi de sticlă. Vânătorul dispăruse în spatele unei stânci, dând. Dovadă de o neașteptată modestie. Între timp, m-am amuzat să caut broaște rătăcind printre pietrele de la baza căderii de apă.

Curând, ghidul meu reapăru și ne-am continuat drumul. După un timp am avut impresia că merg ca în transă, transpiraţia acoperindu-mi mereu ochii. De fapt nu reușesc să-mi reamintesc nimic din acea porţiune de drum. Mi-am revenit când am ieșit din pădure, pătrunzând într-o poieniţă acoperită cu o iarbă verde, pe care străluceau jucăușe razele de soare.

Un grup de maimuţe — cercopiteci mona — o zbughiră din iarba înalta și se suiră vertiginos în copaci, lăsând în urma lor câteva frunze rupte. Le puteam auzi cum se mișcă, strigând „oinc… oinc” una la alta, cum fac de obicei astfel de animale. Vânătorul mă conduse până la capătul poieniţei unde se afla o stâncă

mare cât o casă, cocoţată pe marginea povârnișului pe care urcasem puţin mai înainte. De pe vârful stâncii, în faţa ochilor mei se deschidea o priveliște minunată.

De jur-împrejur, pe multe mile, se întindeau sub noi pădurile tropicale unduind graţios, ridicându-se pe ici pe colo ca niște coame de deal de forma ciudată, cu copaci crescuţi des unul lângă altul și acoperiţi cu un frunziș ce împrăștia toate nuanţele existente de verde. Cu mult sub noi, ca şi cum ei ne va desenase cu o cretă albă pe tablă verde, se strecura printre copaci drumul prăfuit și, urmărindu-l cu privirea, am putut vedea Bakebe, iar pe delușorul de pe marginea lui se putea zări cocoţată coliba ce ne adăpostea colecţiile. În faţa noastră, pădurea se rostogolea înainte până la graniţa cu la merunul răsăritean și dincolo de ea, iar spre dreapta, licărind în arșiţa dogoritoare, semanind mai curând cu o amprentă ștearsă aplicată pe albastrul cerului, se putea întrezări muntele Camerun, la o distanţă de aproape 80 de mile de la locul unde ne aflam. Era o imagine splendidă, care-ţi tăia răsuflarea, și pentru prima oară mi-am putut da seama de întinderea de necrezut a acestei păduri uriașe. Pornind din câmpiile deasupra cărora ne aflam, pădurea pășea aproape fără întrerupere, traversând întreaga Africa, până când ajungea în regiunile să vanelor din răsărit. Întinderea aceasta reprezenta o măreţie care mă făcu să gândesc câte animale trăiesc aici pe o milă pă tră, dar după câteva minute de intense calcule mintale am început să mă simt somnoros în faţa unor cifre atât de mari și a trebuit să renunţ să duc această socoteală la bun sfârșit.

Vânătorul se culcă pe o stâncă și adormi. M-am așezat și am început să studiez o vastă suprafaţă acoperită de pădure, cu ajutorul binoclului meu, și am constatat că această preocupare mă fascina. Am urmărit zborul păsărilor-rinoceri pe deasupra crestelor copacilor care de la distanţa unde mă aflam semănau cu o conopida. M-am uitat la un grup de maimuţe, ghicindu-le prezenţa numai datorită mișcării frunzișului în momentul când săreau dintr-un copac în altul.

Pe drumul de sub noi se ivi o pată care semăna cu un că răbuș roșu și care era în realitate camionul ce circula de la Mamfe la Kumba, târându-se printr-un nor de praf. Un timp m-am distrat privindu-l, apoi mi-am îndreptat binoclul spre o altă direcţie, regretând mai târziu acest gest. După circa o jumătate de milă camionul trecu peste o punte și căzu de pe ea, de la o înălţime de vreo 20 de picioare, direct în apa râului. Lucrul acesta l-am aflat tocmai când m-am întors acasă și l-am găsit pe John acordând ajutor medical pasagerilor răniţi.

În timp ce vânătorul continua să doarmă pașnic, am coborât de pe stâncă și am început să explorez poiana acoperită cu iarbă. Pe partea opusă, în pădure, la o distanţă de aproximativ 20 de picioare de la lizieră, se vedea printre copaci un mic luminiș unde un pârâu se strecura printre câteva pietre acoperite cu mușchi. Era locul ideal pentru viitoarea mea tabără. Cercetând împrejurimile, răsturnând câţiva bolovani să văd ce se poate găsi sub ei și făcând un mic ocol, am trecut de pădure și am ajuns într-un alt luminiș, mai mare decât primul. Așa că locul ales de mine pentru tabără se afla într-o limbă de pădure, cuprinsă între două mici luminișuri acoperite de iarbă. Lucrul acesta îmi făcu o plăcere deosebită, pentru că am simţit ca în ambele poiene am șanse să descopăr câteva animale interesante.

Când m-am întors, vânătorul se trezise, așa că i-am propus să ne întoarcem, deoarece văzusem tot ce mă interesa și, de altfel, era și așa destul de târziu. Am pornit și pe tot drumul n-a scos, niciun cuvânt. Era de departe cel mai tăcut locuitor din Camerun pe care-l văzusem. Coborâșul era mai lesnicios, așa că și timpul fu mai scurt. Când am ajuns la Ultima parte din munte se porni o pală de vânt, aducând o ploaie puternică.

Frunze și ramuri mici erau smulse de pe copaci și cădeau în apropierea noastră, iar undeva în pădure am auzit o căzătură înfundată, un sunet ce ne comunica faptul că un arbore ajuns la sfârșitul vieţii se prăbușise, nemaiputând rezista rafalelor de vânt puternic.

Am ajuns la Fineschang uzi până la piele și m-am adăpostit în coliba rău mirositoare a vânătorului, unde se aciui în curând și. Daniel. După ce fumarăm un timp în tăcere și, pentru că vânătorul nu dădea semn că vrea să înceapă o conversaţie, l-am întrebat direct dacă este dispus să conducă trupa mea sus pe munte, să ne ajute să instalăm tabăra și cât vrea pentru treaba asta.

— Masa plătește mie 20 livre pentru eu face acest lucru

— Mă anunţă el calm.

Am fost atât de surprins, încât am început să râd, ceea ce mi se păru că îl supără, întrucât începu să-mi ţină un lung discurs despre acel ju-ju ce locuia în munte și că el este sân gurul om căruia acest duh rău îi dă ascultare, și că era o treabă periculoasă să nu respecţi un ju-ju și așa mai departe.

Apoi mă lăsă înmărmurit, anunţându-mă că fără dânsul nu pot să mă urc pe munte, așa că trebuie să accept preţul cerut de el. Ploaia stătuse, așa că m-am sculat în picioare și l-am privit drept în faţă, spunându-i:

— Ascultă, prietene, dacă tu mă duci acolo, îţi voi plăti câte doi șilingi pe zi și ai să primești un dar frumos când coborâm de acolo, dacă vom reuși să prindem animale. Dacă nu eşti de acord, mă duc singur acolo. Voi găsi alţi vânători care mă-vor ajuta, mă auzi? Dacă ești de acord, spune-mi.

Vânătorul se uita cu dispreţ l-a mine și spuse ceva provoca tor pe limba lui, la care Daniel începu să-i răspundă cu înflăcărare.

— Daniel, este de acord?

— Nu, sah, el nu este de acord.

— Să mergem atunci, să lăsăm aici acest om stupid – i-am spus. Am așezat trei șilingi pe pragul colibei, părăsind supărat satul, am încălecat pe bicicletă și am pornit spre casă.

N’da Ali

Am început escaladarea lui N’da Ali în lumina cenușie a unei dimineţi, iar când soarele sparse pătura de ceaţă ne aflam pe primele pante ale muntelui. Era un suiș greu și hamalii gemeau, se opinteau și șuierau făcându-și drum în sus, sărind de pe o stâncă pe alta, împreună cu bagajul ce-l purtau, ocolind rădăcinile mari și noduroase ce apăreau în calea lor. Într-o astfel de regiune, mai mult ca în oricare

alta, simţeam un respect și o simpatie deosebită pentru acești oameni. Eu mergeam fără să duc nimic, în afară de bi noclu și o pușcă de vânătoare, respirând cu greutate și simţind cum îmi bate inima gata să se spargă în bucăţi, fiind obligat să mă așez la fiecare jumătate de milă ca să mă odihnesc. În schimb, lanţul de hamali înainta sigur, purtând pa chetele lor grele echilibrate pe capetele cu păr încreţit, cu feţele lor lucind de sudoare și cu mușchii cefei încordaţi ca să menţină în echilibru lăzile și baloturile ce le purtau. Croitorul și cu mine mergeam înainte și deasupra lor, căutând să alegem drumul cel mai ușor pentru ascensiune, iar Croitorul marca acest traseu prin lovituri de cuţit în coaja verde a copacilor. Când ajungeam într-un loc unde stâncile erau mai periculoase sau unde vreun trunchi putred zăcea prăbușit de-a curmezișul cărării, împletit într-o ţesătură de liane, Croitorul și cu mine ne opream, așteptând pe hamali ca să-i ajutăm să treacă peste obstacol. Cu fiecare hamal ce trecea încercam să schimb câteva cuvinte în engleza pidgin, lucru care-i amuza copios.

— Vede la tine, băiat.

— Mulţumesc, masa…

— Ai putere mare, prietene.

— Adevărat, sah.

— Mergi tare, băiat.

— Încerc, masa.

Și așa, fiecare ora, transpirând și zâmbind, depășea porţiunea mai grea. Trecând de partea cealaltă a obstacolului și ajungând în siguranţă, fiecare scotea un șuierat ascuţit printre dinţi, o respiraţie profundă ce străbătea ca un ecou pă durea.

După un suiș neîntrerupt de o oră am considerat că ne aflăm cam la jumătatea distanţei de obiectivul nostru, locul pe care îl alesesem pentru tabără, așa că am ordonat o oprire într-o porţiune puţin mai netedă. Hamalii îşi lăsară jos sarcinile lor cu un oftat de ușurare și se așezară în jur respirând cu greutate, în timp ce Croitorul începu să le distribuie ţigările pe care le adusesem cu mine. O jumătate de oră mai târziu oamenii îşi puseră la loc pe cap micile lor legături de cârpă sau din frunze, bagajele fură ridicate și pornirăm să străbatem ultima etapă din călătoria noastră.

Începuserăm să suim primele pante ale muntelui N'da Ali dimineaţa la șapte și jumătate, iar la 11 am ajuns la porţiunea plană de pădure care reprezenta „pragul" uriaș ce se găsește pe unul din versanţii acestui munte. Peste puţin timp traversarăm un mic luminiș plin de iarbă, ca după aceea să pătrundem într-o pădurice cu pomi rari, ce creșteau pe malurile unui pârâu. Aici sarcinile fură coborâte definitiv și începu o activitate laborioasă: fu ridicat repede cortul, bucătăria a fost construită din copaci tineri și iarbă, iar hamalii îşi clădiră la iuţeală câteva colibe, ca niște porumbare, printre rădăcinile uriașe, ce se ridicau deasupra pământului, ale unui copac din apropiere. În sfârșit, când a început să domnească un fel de ordine, Croitorul, eu și tânărul cu care urma să prindem păsările am plecat în pădurea învecinată, unde am ales și am marcat circa 30 de locuri care păreau că sunt bune ca să se așeze acolo mai multe curse. După aceea tânărul a fost

trimis să taie ramuri și crăci pentru cursele ce trebuiau făcute. Terminând cu această treabă am pornit de unul singur urmând cursul pârâiașului subţire care lucea și îşi croia calea printre bolovani acoperiţi cu mușchi, strecurându-se cam la vreo 20 de picioare de cortul meu, sperând că voi găsi undeva un loc mai adânc unde să mă pot spăla. Curând am văzut cum apa pătrunde într-un desiș încurcat de tufișuri mărunte, de unde apărea făcând un salt de pe o stâncă și înșirându-se apoi într-o verigă de ochiuri de apă mai adânci. Cel mai mare dintre ele avea o lungime de circa 15 picioare și era adânc de două picioare. Pe fundul său se zărea un covor de nisip alb, pătat cu mici pietricele galbene. Drept cadă naturală pentru scăldat nu-i lipsea nimic așa că fără să stau prea mult pe gânduri m-am dezbrăcat și am intrat în apa răcoroasă. Șocul care l-am simţit a fost destul de puternic, spre deosebire de răceala apei râurilor din șes, care nu era neplăcută. Dar de data aceasta pătrunsesem într-o baie de gheaţă, iar frigul, ei mă făcu să simt dureri în tot corpul. M-am îndârjit și am reuşit să mă zbat în ea timp de câteva minute, apoi am ieșit afară, clănţănind din dinţi. Am apucat repede hainele și ghetele și am alergat până în poiana acoperită cu iarbă. Asigurându-mă că nu este nimic primejdios prin apropiere decât câteva lăcuste, m-am întins la soare ca să mă usuc.

Am moţăit un timp, după care m-am așezat și m-am uitat în jurul meu. La circa treizeci de picioare de mine, printre mănunchi. Urile aurii de iarbă, am văzut stând o pisică frumoasă, cu blana pătată, care se uita la mine cu o privire gânditoare. O clipă m-am speriat, crezând că este un leopard, dar uitându-mă mai atent am recunoscut că este un serval, un animal mult mai mic, cu o blană de un cafeniu mai închis, cu pete mici și rotunde. Eram înmărmurit de uimire, pentru că orice vânător fie el alb, fie negru — și în orice carte ce se ocupă cu descrierea vieţii din pădure te asigură că poţi vedea un serval în cursul zilei, cel mult o dată la 50 de Ani. De aceea mă simţeam oarecum mândru că deșteptându-mă am avut plăcuta surpriză să văd un serval în apropierea mea.

Stătea fără să se miște, privindu-mă gânditor, iar vârful cozii sale tresălta ușor printre firele de iarbă. Am văzut de câteva ori pisici de casă aţintind astfel de priviri asupra vreunei vrăbii, mișcându-și coada în același fel, și nu m-am simţit de loc fericit. Pe de altă parte, eram și gol pușca și am putut să-mi dau seama că în momente de criză faptul că ești complet dezbrăcat îţi creează un puternic complex de inferioritate.

Mă uitam fix la serval, frământându-mi creierul cum să-mi îmbrac pantalonii mei și să găsesc un mod în care să reușesc să capturez acest animal, fără să risc să fiu mutilat pe viaţă.

Servalul clipi din ochi, ca și cum s-ar fi gândit să se întindă în iarba caldă și să tragă un pui de somn alături de mine.

Tocmai în acest moment se auziră niște strigăte puternice venind dinspre tabără și felinul, după ce aruncă o privire peste umăr în direcţia de unde venea zgomotul, dispăru printre desișuri, făcând un salt elegant. Am tras la iuţeală panta lonii pe mine și m-am încălţat și, deși am ajuns numai după câteva clipe la tufișul pe unde fugise servalul, n-am mai reușit să văd nimic.

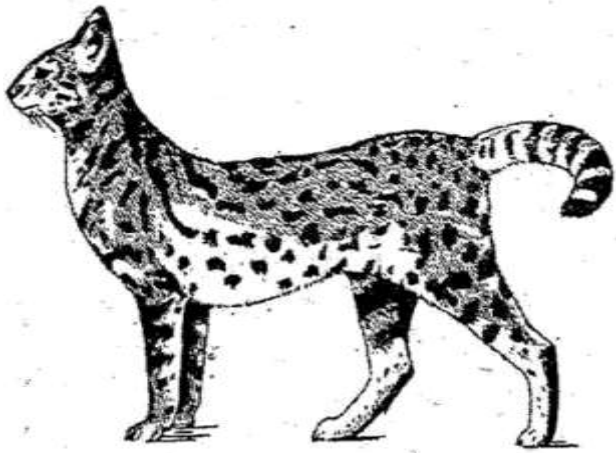

Serval

În aerul cald și nemișcat mai plutea un miros pătrunzător și iute, iar pe pământul moale se putea vedea urma lăsată de o labă cu gheare. Blestemându-mă pe mine, pe hamali și pe serval cu o ardoare egală, m-am întors spre tabără, ca să descopăr aici motivul ce provocase ţipetele care speriaseră animalul. Unul din pereţii bucătăriei se prăbușise și toţi stăteau în jurul ruinelor strigând și certându-se, în timp ce bucătarul cu parul plin de iarbă și frunze uscate era furios la culme. L-am luat la o parte pe Croitor, să nu fiu auzit de cei mai puţin curajoși dintre oameni și i-am povestit ce mi se întâlmplase.

— A fost un tigru, sir? – m-a întrebat.

În engleza pidgin, tigru înseamnă leopard, un exemplu tipic de numire greșită a unor animale.

— Nu, nu era un tigru; semăna cu el, dar era mult mai mic și cu multe pete mai mici pe blana lui…

— Ah, da, știu asta animal — spuse Croitorul.

— Bine, cum putem să-l prindem? Dacă există unul aici, înseamnă că mai există și alţii, nu-i așa?

— Da, sir, fu de acord el — dar ne trebuie câini. Știu vânător la Bakebe care poate aduce buni câini. Trimit vorba lui ca el vine aici?

— Da, spune-i să vină chiar mâine aici, dacă poate.

Croitorul plecă să aranjeze această chestiune, iar eu m-am dus să văd ce mâncare mai rămăsese după catastrofala prăbușire de la bucătărie.

După amiază am plecat să rătăcesc din nou prin pădure, ţinând creasta lui N'da Ali mereu în stânga mea, așa că nu mă puteam pierde. În plimbarea mea nu aveam niciun scop precis, așa că am mers încet, oprindu-mă destul de des ca să examinez în liniște arborii și tufișurile în speranţa descoperirii unor semne de viaţă. Urmăream cu privirea o singuratică furnică uriașă ce traversa frunzarul putred, când am auzit

un zgomot în copacul apropiat, urmat de un strigăt puternic de „tehac!… tehac!… Una din ramuri se înclină puţin şi pe ea trecură în fugă o pereche de veveriţe, cu cozile stufoase fâlfâind în spatele lor. Mi-am. Dat seama cu o plăcere deosebită că este vorba de veveriţa-cu-urechi-negre, un animal destul de rar, pe care nu-l mai văzusem niciodată mai înainte. Cu ajutorul binoclului am putut să văd că este un mascul şi o femelă, care se amuzau făcând o plimbare presă rată cu giumbuşlucuri. Femelă se desprinse de pe o crenguţă subţire şi ajunse pe alta, care era mai jos cu vreo 10 picioare, iar masculul o urmă, scoţând strigătul său strident „tehac!…tehac!…" M-am apropiat mai mult de copac, ca să-i pot vedea mai bine şi am descoperit că se jucau un fel de v-aţi ascunselea în jurul trunchiului. Erau animale mici, pline de gingăşie şi drăgălăşenie. Capetele lor erau colorate în portocaliu închis, cu o margine îngustă neagră în jurul urechiuşelor, partea de sus a corpului avea o lucire verzuie, pe margini se vedea un şir de puncte albe. Pieptul şi burta lor erau acoperite cu o blană portocalie-galbenă. Dar ceea ce m-a captivat cel mai mult au fost cozile. Partea de deasupra era un model de dungi jalbe şi negre, iar cea de deşubt avea o nuanţă de portocaliu cu luciri de roşu strident. În timp ce alergau pe crăci, cozile lor erau ridicate în sus, dar în clipa în care se opreau cozile coborau pe spatele lor, în aşa fel încât vârful ajungea aproape de nas. Oprindu-se, veveriţele stăteau liniştite un timp, jucându-şi numai cozile într-o mişcare ondulatorie, astfel că partea de jos licărea aprins, dându-ţi impresia că te uiţi la flacăra unei luminări prinse de un curent de aer. Am urmărit perechea aceasta de veveriţe timp de o jumătate de oră, uitându-mă la săriturile şi goana lor în jurul trunchiului de copac, ciocnindu-se şi evitându-se, şi rar mi s-a întâmplat să pot urmări un joc atât de încântător între două animale. Treceau încetişor de pe un arbore pe altul, iar eu îi urmam, fără să-mi desprind binoclul de la ochi. Spre regretul meu, am călcat peste o cracă uscată. Veveriţele înlemniră, masculul scoase din nou ţipătul său, dar în loc să fie un sunet plăcut şi jucăuş era un semnal de alarmă. În clipa următoare perechea dispăru, şi numai o uşoară ondulare a frunzelor mai arăta locul unde stătuseră puţin mai înainte.

Mi-am continuat drumul şi m-am considerat un om norocos. În decurs numai de câteva ore reuşisem să văd un serval şi o pereche de veveriţe, fapt care reprezenta un record pentru o zi întreagă. Am ajuns la concluzia că, datorită faptului că muntele era foarte rar vizitat de oameni, animalele erau mai puţin bănuitoare decât cele din vale. Pe de altă parte, trebuie ţinut seama că aici pădurea era mai rară, întretăiată de luminişuri şi poieni, ceea ce permitea să vezi mai de departe animalele şi să te apropii tiptil de ele. În timp ce mintea mea era ocupată de aceste gânduri, tăcerea din pădure fu deodată spartă de un ţipăt îngrozitor, ce îţi îngheţa sângele în vine, urmat de hohote de râs oribil, de râsul unei fiinţe înnebunite, care, străbătând şi rostogolindu-se printre copaci, se stinse prin gemete prelungite. Am rămas înlemnit locului, iar părul mi se făcuse măciucă. În viaţa mea am avut ocazia să aud câteodată sunete groaznice, dar ce-mi auziseră acum urechile nu se putea compara cu nimic din trecut. Păreau că sunt ţipetele amplificate ale unor jertfe torturate fără milă în cine ştie ce închisoare din evul mediu. După câteva minute de

liniște mi-am adunat restul de curaj ce îl mai aveam-şi am pornit să mă strecor în direcţia de unde veniseră aceste ţipete oribile. Deodată începură din nou. Erau aceleași hohote de maniac, întretăiate de urlete stridente, dar de dacă aceasta se părea că erau mult mai îndepărtate și mi-am dat seama că nu voi reuși să prind fiinţa care le emitea. Brusc am înţeles cine este autorul acestor strigăte: era serenada de seară, a unui grup de cimpanzei. De multe ori avusesem ocazia sad aud pe cimpanzei în captivitate cum râd și cum ţipă, dar până în clipa de faţă nu auzisem niciodată un grup întreg dând un concert în mijlocul pădurii, care le amplifica puterea și le dădea rezonanţa acelui ecou înfiorător. Sunt dispus să fac prinsoare cu oricine, chiar cu cineva care cunoaşte destul de bine pe cimpanzei, că nu va putea să stea în mijlocul pădurii din N'da Ali și să asculte cântecul de seară al acestor maimuţe fără să simtă cum un fior îi străbate șira spinării.

După ce am petrecut câteva zile în pădurile din N'da Ali, am învăţat să cunosc obiceiurile, acestui cârd de maimuţe. În cursul dimineţii se îndreptau în părţile superioare ale munte lui, ţipând și râzând printre stâncile abrupte. La amiază coborau până în locurile unde pădurea era mai deasa și unde puteau găsi adăpost împotriva soarelui torid, iar în această pe noadă de timp erau extrem de tăcute. Seara ajungeau, pe platoul ce înconjura versantul acesta al muntelui și ne ofereau un concert care ne măcina nervii. În sfârșit, la lăsarea întunericului tăcerea cobora în mijlocul lor, auzindu-se doar din când în când un ţipăt mai ușor. Plimbările lor erau foarte regulate și puteai să spui cu o precizie destul de mare ce oră este din zi ascultând în ce parte a pădurii au ajuns.

Când ne-am întors în tabără am aflat că păsărarul reușise să captureze primele sale două exemplare. Cel dintâi era un măcăleandru-de-pădure, căruia nu i-am acordat un interes prea mare, întrucât văzusem în colecţia lui John numeroase păsări de același fel. Celălalt captiv era o păsărică cu un colorit monoton cafeniu-deschis, cu pieptul pătat cu puncte mărunte, semănânH aproape perfect cu sturzul din Anglia.

De fapt, mi s-a părut atât de lipsită de importanţă, încât la un moment dat m-am gândit chiar să-i dau drumul să zboare, dar am preferat totuși s-o trimit lui John să arunce o privire asupra ei, astfel că am ambalat cușca în care se găseau ambele păsări și am trimis un curier cu ele la Bakebe, dându-i instrucţiuni să fie înapoi a doua zi de dimineaţă.

În dimineaţa următoare, curierul apăru odată cu ceaiul meu, aducându-mi o scrisoare de la John. Din ea am aflat ca păsărică aceea banală era de fapt, un sturz-de-pământ, o pa săre foarte rară, reprezentând un adaos important pentru colecţia sa. John mă rugă să-i aduc cât mai multe din aceste exemplare. Când mi-am amintit cât de aproape. Am fost de momentul în care voiam să dau drumul păsării care acum o cunoșteam sub denumirea sa sonoră de *Geokichla. Camerunensis,* sângele îmi îngheţă în vine. Am chemat repede pe păsărar și i-am anunţat că va primi un premiu special pentru fiecare sturz-de-pământ adus.

— Masa spune pasărea cu pene roșii în faţă? – mă întrebă el.

— Nu, nu. Cea cu pete pe piept.

— Dar — îmi atrase atenţia vânătorul de păsări — masa spus ieri că nu vrea mai mult așa pasăre.

— Da, știu. Dar acum vreau multe, multe… mă auzi?

— Aud, sah — îmi răspunse respectuos tânărul și se retrase, gândind probabil că unii oameni au un fel foarte ciu dat de a lua hotărâri.

În timp ce îmi luam micul dejun se ivi Croitorul, iar alături de el se afla un tânăr îndesat, cu o faţă subţire. În ochii săi de un galben curios se vedea o privire inteligentă. Pe urmele sale călcau patru câini, corcituri de cele mai felurite rase, păroși și lăbărţaţi, adulmecând și aruncând priviri ciudate.

— Acesta este vânătorul, şir — spuse Croitorul — el adus câini.

După ce i-am urat bun-venit, l-am întrebat cum obișnuiește să vâneze cu clinii. Drept răspuns începu să răscolească în tașca ce îi atârna pe umăr și scoase de acolo patru tălăngi de lemn, pe care le legă în jurul gâtului clinilor, iar când aceştia se mișcară se auzi un sunet plăcut de „clong”.

— Acest câine — zise vânătorul — merge pădure și miroase drum animal și fuge repede-repede. În pădure nu poate vedea el, dar poate auzi, acest lucru face zgomot și mergi după el. Așa prindem animal.

Am ajuns la concluzia că o asemenea vânătoare necesită un timp îndelungat și trebuie să fie și foarte obositoare, dar, oricum, cel puţin o dată merita să încerc.

— Foarte bine — i-am răspuns — mergem în pădure și încercăm…

Am pornit prin pădure, Croitorul, Ochi-Galbeni și cu mine, împreună cu încă trei oameni ce purtau plasele și sacii, câinii alergând înaintea noastră printre copaci, mirosind în toate direcţiile. Am mers timp de o oră fără să se întâmple nimic.

Din când în când unul dintre câini găsea ceva bun de mâncat și de îndată întreaga haită se încăiera pentru a căpăta câte o bucăţica, Până la urmă fiecare reușea să-și ia partea ce considera că i se cuvine și porneam respectând aceeași ordine. Începusem să cred că vânătoarea cu câini este doar o invenţie a Croitorului, când cel mai mic dintre câini îşi puse botul în pământ, scoase o serie de lătrături scurte și se aruncă în tufișul cel mai încurcat pe care-l avea la dispoziţie în apropiere.

Restul haitei, lătrând puternic, porni pe urmele primului, și, după câteva clipe, se făcură nevăzuţi cu toţii. Scoţând un strigat puternic, care probabil însemna o încurajare la adresa câinilor, Ochi-Galbeni porni și el în desișul de spini și liane, iar

Croitorul și restul grupului îl urmară de îndată. Dacă nu voiam să rămân singur în urmă, mi-am dat seama că nu aveam alta cale de ales decât să fac același lucru. Așa că, blestemând pe câini că găsiseră o urmă tocmai în locul unde pădurea era mai deasă, mi-am făcut drum prin desiș, alunecând și împiedicându-mă, zgâriat de spini și plesnit de crengi. Până la urmă i-am ajuns pe ceilalţi, care alergau cu ușurinţă, strecurându-se printre copaci și tufișuri. Undeva în faţa noastră gonea haita tăcută, auzindu-se doar din când în când un la trai scurt, dar cloncănitul tălăngilor de lemn ne indica drumul pe care trebuia să mergem.

Am alergat timp de nu știu câte ore, cel puţin așa mi s-a părut atunci, și, în sfârșit, am ajuns la o oprire, transpiraţi și abia răsuflând. Am ascultat cu atenţie,

dar nu se mai auzea nimic, nici lătratul câinilor, nici zgomotul tălăngilor. Ochi-Galbeni scoase câteva strigăte stridente, dar nu primi niciun răspuns. Pierdusem urma câinilor. M-am întins pe pământ, fericit de această întrerupere, umplându-mi plămânii cu aer și întrebându-mă cum de nu-mi sărise inima afară din cușca formată de coaste. Ochi-Galbeni și cu Croitorul dispărură în pădure și, puţin mai târziu, strigătele lor de chemare ne puseră din nou în mișcare. Când i-am ajuns din urmă puteam auzi în depărtare din nou zgomotul produs de cunoscutele tălăngi.

Am alergat în direcţia de unde se auzea zgomotul, care devenea din ce în ce mai tare. Ne aflam acum pe o pantă pe care trebuia s-o coborâm. Pământul era acoperit cu stânci și copaci doborâţi, ceea ce făcea ca drumul să fie greu și primejdios.

Deodată am răzbit într-un mic luminiș și un spectacol uluitor apăru în faţa ochilor mei. Câinii se aflau la poalele unei stânci înalte de circa 30 de picioare, având suprafaţa acoperita cu mușchi și begonii. Lătrând și scheunind, săreau sălbatic în sus, căutând să ajungă la un prag situat la o înălţime de vreo 10 picioare deasupra lor, unde se afla un varan uriaș, șuierând ca o locomotivă și mișcându-și coada într-o parte și în alta.

La toate m-aș fi putut aștepta să pot întâlni aici, în afară de varan. Totdeauna crezusem că aceste șopârle uriașe trăiesc nu mai în preajma râurilor mari. Dar nu exista niciun dubiu, pentru că exemplarul din faţa mea era un adevărat varan, măsurând circa cinci picioare, din cap până în vârful cozii. Animalul se sprijinea pe picioarele sale scurte, ţinând coada pregătită pentru a da o lovitură puternică. Răsuflarea ţâșnea șuierând din gâtlejul lui, în timp ce limba sa bifurcată ieșea și intra mereu în gură.

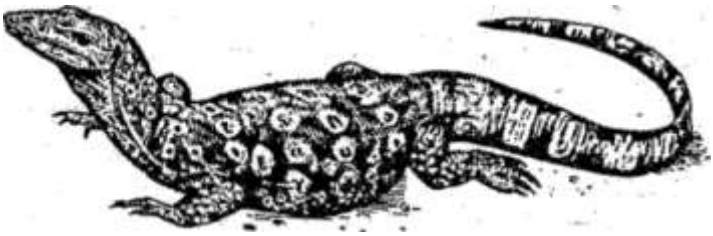

Varan nilotic

Se vede că varanul se refugiase pe stâncă, ca să scape de urmăritorii lui, utilizând ghearele sale lungi pentru suișul pe faţa abruptă a peretelui stâncos. Ajungând până la acest prag îngust, descoperise că platforma de deasupra ieșea în afară, așa că nu putea să înainteze mai departe. Clinii erau înnebuniţi de furie, făcând salturi mari în aer, încercând să ajungă până la platforma unde se afla șopârla uriașă, făcând spume la gură și lătrând fără întrerupere. Ochi-Galbeni îi chemă la o parte și îi legă de un copăcel subţire care se îndoia din cauza eforturilor

ce le făceau ca să se repeadă în direcţia varanului.

După aceea am desfăcut plasa cea mai rezistentă pe care o adusesem cu noi, am prins-o de două prăjini și, făcându-ne un avânt zdravăn, am aruncat-o, încercând să acoperim animalul cu ea. În clipa în care plasa se afla deasupra sa, varanul îi sări în întâmpinare, izbind în toate direcţiile cu coada lui, ţinând gura deschisă, și se încurcă în ochiurile, plasei, așa că până la urmă și plasa și varanul căzură pe pământ într-o bufnitură înfundată. Ne-am repezit spre ea, dar reptila nu era încă învinsă, deoarece plasa acoperea animalul în creţuri mari, lăsându-i loc suficient să pocnească cu coada șa. Lungă și să încerce să muște. Cu oarecare greutate am reușit să-l scoatem din plasă, să-l învelim în saci și să-l legăm cu funii, după care l-am agăţat între două prăjini pentru a-l putea transporta mai ușor. Pe pielea sa aspră și neagră erau în prăștiate în dezordine mai multe pete aurii, ici și colo, de mărimea unei gămălii de ac. Ochii săi reprezentau un filigran furios de auriu și negru. Ghearele sale puternice și în covorate puteau să stârnească invidia oricărei păsări mari de pradă. L-am dus înapoi în tabără, unde am intrat triumfători.

Croitorul și cu mine am lucrat până târziu noaptea să înjghebăm o cușcă de lemn cu care să-l trimitem de îndată jos la Bakebe.

A doua zi dimineaţă, bine dispuși și încurajaţi de succesul obţinut în ajun, am pornit din nou la vânătoare, iar clinii găsiră de îndată o urmă proaspătă. Am alergat cu ei și după ei mai mult de o milă, ca apoi să se întâmple la fel ca și cu o zi mai înainte: să fie înghiţiţi de imensitatea pădurii, obligându-ne să ne oprim, nemaiștiind încotro s-o luăm. Am rătăcit timp îndelungat, făcând ocoluri din ce în ce mai mari, până când, deodată, Ochi-Galbeni încremeni și începu să asculte.

Mi-am oprit respiraţia și am auzit și eu zgomotul surd al unei căderi de apă.

— Eh, câteodată merg la apă — gâfâi vânătorul și atunci noi nu aude.

Am pornit într-acolo, zgomotul cascadei auzindu-se din ce în ce mai tare, și curând am ajuns la malurile stâncoase ale unui torent tumultuos. În faţa noastră se vedea cascada, un perete strălucitor de apă, ce se prăbușea de la înălţimea unei stânci de aproximativ cincizeci de picioare, peste o grămadă de bolovani acoperiţi cu mușchi verde și o vegetaţie bogată.

Totul se vedea ca printr-o ceaţă din cauza stropilor minus culi de apă, iar deasupra crestei cascadei se înălţa un curcubeu subţire, care clipea și dispărea odată cu pulsaţiile apei. Peste zgomotul produs de căderea de apă acum se puteau auzi și tălăngile de lemn, iar ceva mai departe, printre două stânci, am zărit o clipă pe unul dintre câini latrând cu furie.

Sărind din stâncă în stâncă, am traversat torentul și am ajuns la baza cascadei, ne-am căţărat peste bolovanii, din faţa noastră, pentru a vedea ce reușiseră să prindă clinti. Într-o mică crăpătură dintre două stânci se afla un alt varan, dar acesta părea un pigmeu în comparaţie cu cel pe care-l prinse seră cu o zi mai înainte. Încovoiat ca un arc uriaș, zăcea acolo fără să facă nicio mișcare, doar coastele ridicându-se și coborând ritmic. Gura sa era deschisă și, cu tot zgomotul puternic al apei, șuieratul scos de el ajungea până la urechile noastre. Își alesese cel mai bun loc pentru apărare; din trei părţi era apărat de stânci, iar în a patra parte

ghearele, fălcile și coada sa formau o puternică linie de apărare, peste care nu se putea trece cu ușurinţă. Toţi câinii înţeleseră acest lucru, cu excepţia unuia mai tânăr, o căţea fără minte, care lătra și se repezea în sus într-o bravadă isterică. Se părea că prezenţa noastră încuraja căţeaua și mai mult. Înainte ca cineva s-o poată opri, reuși să ajungă până la un refugiu, mai mult datorită norocului decât agilităţii, și îşi înfipsese colţii în pielea ce atârna de gâtul varanului. Reptila răsturnă câinele cu o lovitură de coadă și îi strânse una dintre urechi între fălcile sale puternice. Câinele se afla acum într-o poziţie destul de periculoasă, întrucât nu putea să se ridice și să fugă, datorită fălcilor ce îl ţineau ca o menghină. Încet și cu grijă, varanul se sculă pe picioarele sale scurte și începu să se rotească treptat, până când unul din picioarele sale din spate și pe urmă amândouă se aflară pe spinarea nefericitului câine.

Apoi se încovoie, după care destinse brusc labele din spate, crestând și smulgând pielea de pe spinarea câinelui cu ghearele sale încârligate. Căţeaua scoase un urlet de durere și lăsă pielea gâtului pe care o strângea între dinţi. Spre mirarea mea și reptila îşi desfăcu strânsoarea. În clipa în care animalul rănit se târa să se îndepărteze de șopârla uriașă, aceasta îi trase o lovitură puternică cu coada sa, astfel că sărmanul animal se rostogoli peste cap, sângele curgându-i șiroaie din rănile de pe spinare. Câinele se târî printre stânci, scheunând și chelălăind, ajunse la marginea apei și începu să-şi lingă rănile. Varanul nu păţise nimic, în afară de o mică zgârietură pe gât, și arăta pregătit să reînceapă bătălia.

Lăsând pe Croitor să păzească reptila, Ochi-Galbeni și cu mine am luat câinii și i-am legat de o parte, după care am spălat rănile animalului însângerat. De-a lungul spinării câine lui erau șapte tăieturi adânci, parcă făcute cu lama unui cuţit tocit. Tocmai terminasem de îngrijit animalul, când un strigăt scos de Croitor ne anunţă că varanul încearcă să coboare de pe stâncă, așa că fără să stăm pe gânduri ne-am repezit în direcţia lui. Șopârla făcuse câţiva pași, dar de îndată ce ne văzu se retrase imediat înapoi în colţul pe care-l ocupa mai înainte.

Am încercat de câteva ori să aruncăm o plasă cu care s-o acoperim, dar nu exista un spaţiu suficient să putem executa cum trebuie această manevră și de fiecare dată unul din ochiurile plasei rămânea agăţat de vreun colţ de stâncă. Nu puteam să facem decât un singur lucru, și anume să ne suim deasupra lui și să încercăm să-i trecem un laţ în jurul gâtului.

După ce le-am spus celorlalţi să se repeadă asupra animalului cu plasele de îndată ce vor vedea că am reușit să-l prind în laţ, am început să mă caţăr încet pe stânci ca să ajung deasupra locului unde se refugiase varanul. Înaintam foarte încet, deoarece trebuia să fiu atent din cauza stâncilor lunecoase acoperite cu umezeală, iar mușchiul aluneca de sub picioare ca o clisă argiloasă. Până la urmă am reușit să ajung pe o mică platformă situata mai sus de colţul unde se afla reptila și am făcut un laţ cu ajutorul funiei lungi și subţiri pe care o luasem cu mine. Apoi, am coborât laţul spre capul reptilei, care se afla la aproximativ șase picioare sub mine. Datorită grabei ce mă cuprinsese, nu legasem capătul liber al frânghiei de nimic și, ca să fac lucrurile și mai simple, m-am așezat cu genunchii pe colacul de

funie încolăcită, fapt care reduse stabilitatea mea aproape la zero.

Coborând laţul până la o distanţă de un picior de la ea pătul reptilei, am reușit să-l trec peste capul ei, după care am tras o dată puternic. Am simţit mândria pe care ţi-o dă orice lucru făcut cum trebuie. În clipa în care a simţit laţul strângându-se în jurul gâtului, varanul făcu un salt desperat, care smulse funia din mâinile mele și trase colacul de sub mine, așa că m-am dat peste cap și am început să lunec în jos pe stânci, într-o poziţie lipsită total de demnitate și luând o viteză din ce în ce mai mare. În scurta clipa dinainte de a ajunge jos, în canionul miniatură de sub mine, am adresat cerului o rugă fierbinte ca această coborâre să fie destul de zgomotoasă pentru a speria reptila și a o goni înainte spre locul unde o așteptau plasele de prins. Nu ardeam de loc de dorinţa de a mă lua la trântă cu această șopârla, după ce văzusem ce putuse să facă cu ghearele sale pe spinarea câinelui. Din fericire varanul era înspăimântat de moarte și încercă să scape aruncându-se în direcţia plasei, în care îşi încurcă toate cele patru picioare. Croitorul și Ochi-Galbeni se repeziră asupra cozii sale care se zbătea, acoperind-o cu plasa, reușind astfel s-o imobilizeze complet. Când reptila fu legată cum trebuie, am examinat mușcătura de pe gât, dar am constatat cu ușurare că dinţii câinelui nu făcuseră altceva decât îi străpunseseră într-un loc pielea.

Aceste două șopârle uriașe reprezentau un supliment bine venit la colecţia mea, mai ales datorită mărimii lor. În colecţia de la Bakebe mai aveam câteva exemplare, dar erau numai pui și de mărime neînsemnată în comparaţie cu ultimele două capturi. Când sunt încă tineri, acești varani sunt supli, cu pielea netedă, având o nuanţă lucioasă de verde-negru, cu o mulţime de puncte de un galben-auriu strălucitor. Pe măsură ce cresc, pielea devine mai închisă, petele galbene pălesc și dispar, până când nu. Rămân decât urme mici de tot. Varanii nu ridicau probleme de alimentaţie, mâncând orice mortăciune. Lucrurile care le plăceau mai mult ca orice erau ouăle și, folosindu-mă de aceste delicatese, am reușit destul de repede să-i îmblânzesc. Mi-au permis să le mângâi cu mâna spinările lor aspre și să-i curăţ de bucăţile de piele uscată.

Când ne-am întors în tabără am aflat că am reușit să prindem un număr destul de mare de păsări în cursele împrăștiate în pădure. Spre fericirea mea, printre noii captivi se aflau și doi sturzi-de-pământ. Deși era destul de târziu, am considerat că, cu cât mai repede vor ajunge păsările în mâinile lui John, va fi cu atât mai bine, mai ales pentru ele, de aceea le-am așezat într-o cușcă și le-am expediat la Bakebe împreună cu varanul. Hamalii începură să murmure și să protesteze că sunt obligaţi să plece la o oră atât de înaintată, susţinând că în curând se va lăsa întunericul, ei nevoind să umble noaptea pe pantele periculoase ale muntelui, unde se puteau întâlni cu leoparzi cunoscuţi prin ferocitatea lor, ba chiar și cu vreun ju-ju plin de răutate. I-am convins destul de ușor, dându-le o lanternă mare în plus faţă de celelalte, care să reprezinte un mijloc de protecţie împotriva tuturor relelor, și i-am urmărit cum dispar în zare.

Puţin mai târziu după plecarea lor, când mai era lumina destulă, am plecat să fac o plimbare de vreo jumătate de milă în jurul taberei și, la un moment dat, am

constatat că mă aflu la marginea unui perete abrupt, înalt de circa 100 de picioare.

Vârfurile copacilor ce creșteau dedesubt se aflau la același nivel cu stânca pe care mă aflam, iar unele din crengile lor se înlănţuiau cu tufișurile de pe marginea peretelui pe care stăteam eu. Târându-mă pe marginea acestei prăpăstii, strecurându-mă printre rădăcinile întortocheate și tufișurile răsu câte, am ajuns într-o poziţie foarte bună, la același nivel cu vârfurile arborilor uriași ce creșteau sub mine. Era ca și cum cineva mă transportase deasupra pădurii. M-am ascuns în spatele unui tufiș mai mare, mi-am desfăcut binoclul și am început să cercetez frunzișul ca să descopăr vreun semn de viaţă.

Am rămas întins acolo un timp îndelungat, dar nu se întâmplă nimic. Undeva în depărtare se auzeau ţipetele unor păsări-rinocer. Deodată am auzit un fâșâit de frunze ce părea că vine de undeva din spatele meu. M-am întors pe jumătate ca să văd ce produsese acest zgomot, când ceva greu se lăsă pe ramurile tufișului sub care mă ascundeam. Am rămas nemișcat și am început să aștept din nou. După câteva clipe de tăcere se auziră câteva strigăte prelungi „Oinc!… Oinc!…” și mi-am dat seamă că era un cârd de cercopiteci mona. În jumătatea de oră următoare am avut rara ocazie să asist de aproape la scene din viaţa în libertate a maimuţelor, un spectacol pe care mulţi ar fi vrut să-l vizioneze.

Maimuţa ce ședea pe tufișul sub care mă ascunsesem era, probabil, conducătorul grupului, pentru că era un mascul de talie mare. Observând cu atenţie pădurea de pe marginea prăpăstiei și văzând că nu este nicio primejdie, anunţase prin strigătul său că „totul e în ordine”, după care sări de pe tufișul meu și zbură pe deasupra abisului, cu mâinile și picioarele desfăcute, ca să se oprească printre crengile din vârful unui copac ce se afla chiar în dreptul locului unde zăceam eu. Dispăru câteva secunde în frunzișul des, după care reapăru mergând tacticos pe o cracă. Când ajunse la o furcă ce i se păru mai confortabilă, se așeză, aruncă o privire în jurul lui și scoase câteva sunete guturale.

De îndată tufișul de deasupra capului meu se clătină din nou, în clipa în care o altă maimuţă ateriză pe el și, în același moment, execută o săritură de continuare peste prăpastia din faţă, ca să ajungă pe vârful arborelui unde ședea masculul bătrân. Sosirea lor se făcea într-o ordine deplină: în clipa în care o maimuţă ajungea pe copacul de sub mine, alta sărea pe ramurile tufișului sub care eram ascuns. Am numărat 30 de maimuţe adulte care au efectuat acest salt, iar printre ele se aflau numeroase femele purtându-și puii agăţaţi de corp.

Am putut auzi pe acești pui scoţând ţipete ascuţite, de frică sau de plăcere, atunci când părinţii lor zburau pe deasupra abisului. Când întregul grup ajunse pe coama copacilor, animalele se împrăștiară și începură să se hrănească cu fructele mici și negre ce creșteau acolo. Se deplasau cu ușurinţă pe crengi, smulgând fructele și înfundându-și gura cu ele, privind tot timpul în jurul lor, în felul acela nervos caracteristic tuturor maimuţelor. Unii dintre puii mai mari se desprinseră acum de pieptul mamelor şi le urmau printre copacii uriași, scoţând gemete de „Uiiic!… Uiiic!…” pe ton plângăreţ.

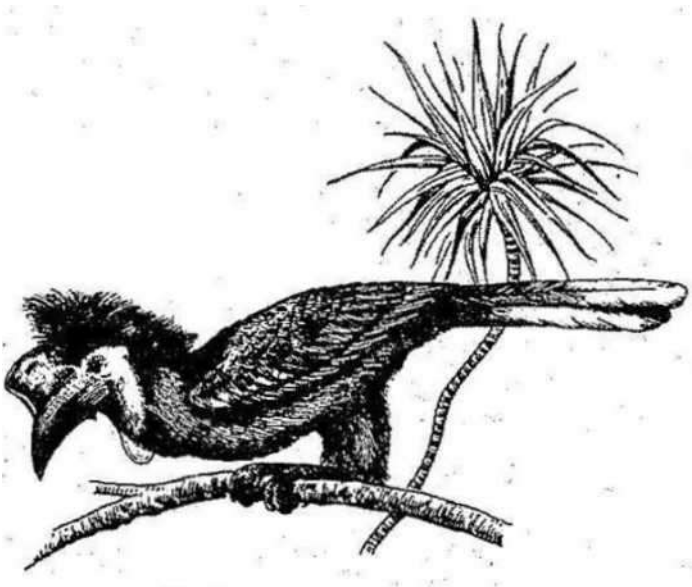

Pasăre-rinocer-cu-coif-galben

Cei mari discutau între ei prin mormăituri profunde. N-am văzut nicăieri vreo încăierare, doar câteodată vreun fruct mai zemos era smuls din labele unei maimuţe mai mici, dar în afară de un mârâit de protest și indignare din partea victimei nu se mai producea nimic care să le tulbure pașnica lor masă.

Deodată am auzit bătăi puternice de aripi și o serie de strigăte guturale sălbatice, în clipa în care două păsări-rinocer apărură din pădurea din vale. Având o expresie de beţiv imbecil, expresie obișnuită la acest gen de păsări, se lăsară zgomotos pe ramuri, într-un mod cu totul dezechilibrat, ceea ce reprezintă în mintea păsării-rinocer demonstraţia celei mai perfecte aterizări. După ce se agăţară de crengi, începură să privească cu o admiraţie nemărginită maimuţele mona de sub coifurile lor umflate, care le împodobeau capetele semănând cu niște baloane lungi cu care se joacă copiii. După aceea o porniră şchiopătând caraghios, așa cum calcă crabii, smulgând fructele negre cu vârful ciocului în cel mai delicat mod. Apoi îşi dădeau capul pe spate și îşi aruncau fructul negru direct în gâtlej. După fiecare înghiţitură, păsările rămâneau puţin nemișcate, privind poznaș spre maimuţe, cu ochii lor mari și negri, clipind des cu genele lor bogate. Maimuţele mona îşi continuau masa lor liniștite, fără să acorde nicio atenţie acestor clovni zdrenţăroși cu profil de Cyrano de Bergerac.

Erau obișnuite cu pasărea-rinocer, pentru că ceea ce vulturul reprezintă pentru leu, același lucru este și pasărea-rinocer pentru maimuţele din Camerun. Oriunde se hrănește un grup de maimuţe, mai devreme sau mai târziu, trebuie să apară

totdeauna câteva păsări-rinocer, trădând prezenţa acestora prin ţipete puternice și bătăi de aripi, care pot fi auzite la distanţe de cel puţin o milă. Oricât de mult urau maimuţele tovărăşia acestor păsări mari și zgomotoase, nu puteau face nimic și nu le rămânea altceva decât să le suporte.

Puţin mai târziu păsările-rinocer, dând gălăgios din aripi, îşi luară zborul, după care și maimuţele ajunseră la concluzia că a sosit momentul s-o pornească și ele. Conducătorul grupului scoase câteva mormăituri, mamele îşi prinseră puii peste burţile lor, pentru ca după aceea, una în urma celeilalte, să sară în frunzișul de sub ele; după câteva clipe erau cu toate înghiţite de marea aceea verde. Am mai putut auzi câteva minute zgomotul produs de ele când coborau printre ramurile copacilor, pocnetul și fâșâitul frunzelor când săreau de pe o cracă pe alta, care-mi amintea puţin de valurile mării când se sparg de un ţărm stâncos. Când liniștea coborî din nou, m-am sculat din ascunzătoarea mea, înţepenit și plin de crampe, am scuturat frunzele și furnicile ce invadaseră persoana mea și am pornit încet spre tabără, prin pădurea peste care se lăsa întunericul.

Ju-ju la lucru

În următoarele două zile vânătoarea cu câini a dat rezultate excepţionale. În prima zi am prins un varan tânăr și o antilopă duiker, dar norocul ne-a surâs într-adevăr în ziua următoare. După câteva ore pierdute, alergând ca niște nebuni în sus și în jos, pe coastele muntelui, urmărind zgomotul făcut de câini, care găsiseră o urmă ce părea că nu duce nicăieri, în sfârșit ne-am oprit puţin să ne tragem sufletul lângă un grup de stânci masive. Ne-am întins pe pietre, respirând cu greutate și transpiraţi, în timp ce haita de câini neînfricaţi se culcă la picioarele noastre, obosită, cu limbile scoase. Dar peste puţin timp, tocmai când am prins din nou putere, unul dintre câini se scula și se îndreptă suspicios spre niște tufișuri din apropiere. Auzeam cum adulmecă aerul și zgomotul făcut de talanga ce o purta la gât. Brusc, scoase un lătrat sălbatic și o porni prin desișul de ramuri. Strigătul acesta dădu o viaţă nouă întregii haite, care se aruncă după el, lătrând din toate puterile. Ne-am adunat la iuţeală lucrurile, am stins ţigările pe jumătate fumate și am pornit pe urmele animalelor cât am putut de repede. La început urmele se îndreptau spre vale și am fost obligaţi să facem salturi sălbatice peste bolovani și rădăcini, alergând în jos pe această panta. Într-un loc, deasupra cărării, atârna o ramură a unui copac mai tânăr și în loc să mă aplec și să trec pe sub (ea, așa cum făcuseră toţi înaintea mea, am dat-o la o parte cu mâna. În același moment apăru în faţa ochilor un roi de puncte negre și o durere îngrozitoare îmi cuprinse ceafa și obrajii. Pe ramura pe care o dădusem la o parte atât de neglijent, se afla un cuib de viespi-de-pădure de mărimea unui mar, ascuns dibaci printre frunze. Proprietarii acestui cuib sunt iuţi, supărăcioși și nu ezită o clipă, să treacă la atac, lucru pe care l-am simţit pe propria mea piele. Alergând înainte, frecându-mi obrajii și ceafa, blestemând din toată inima, mi-a trecut prin minte că vânătorii văzuseră cuibul și instinctiv s-au aplecat pentru a evita să tulbure liniștea lui, crezând probabil că și

eu voi face același lucru. De atunci am început să imit toate gesturile lor. Obrajii îmi ardeau şi m-a cuprins o durere de cap.

A fost cea mai îndelungată goană de vânătoare dintre toate. Am alergat, cred, peste o oră. Până la urma eram în așa hal de obosit și mă durea atât de tare capul, încât puţin îmi păsa dacă vom reuși să prindem ceva sau nu. În sfârşit, am ajuns la locul unde se găsea haita de câini, pe care i-am găsit adunaţi în jurul unui trunchi de copac gol înăuntru, care se prăbușise peste frunzele ce acopereau pământul din pădure.

Vederea animalului ghemuit în această vizuină, rânjind cu toţi colţii la câini, mi-a redat imediat toată dragostea de viaţă.

Era mare cât o vulpe din Anglia, cu un bot asemănător cu botul unui urs și cu urechi mici și rotunde. Corpul său lung și musculos era colorat într-o nuanţă de crem, la fel ca și capul și coada. Picioarele, subţiri și nu prea mari, aveau o culoare cafeniu-închis. Era o mangustă-cu-picioare-negre, probabil cea mai rară din familia mangustelor din Africa. La sosirea noastră, această raritate ne aruncă o privire dispreţuitoare și se retrase înăuntrul trunchiului. În clipa în care nu se mai văzu, câinii îşi regăsiră întregul curaj, se aruncară la gura vizuinii, lătrând provocator, dar niciunul nu îndrăzni să intre.

De-abia acum vânătorii observară că fusesem mușcat, deoarece faţa și ceafa îmi erau umflate, iar unul din ochi era pe jumătate închis, ca și cum voiam să clipesc cuiva strengărește…

În timp ce stăteau în jurul meu compătimindu-mă și pocnind din degete, exclamând „Vai, sah Croitorul se repezi până la un pârâu apropiat și-mi aduse apă să-mi spăl înţepăturile. Aplicarea unei comprese cu apă rece mi-a micșorat considerabil durerea, astfel că am putut trece la operaţia extragerii mangustei din reduta ei. Din fericire, arborele era bătrân și putred, iar sub coaja sa lemnul era uscat și putea fi tăiat cu ușurinţă.

Am acoperit cu o plasă gura trunchiului, iar în partea opusă am făcut o mică gaură prin care am introdus un șomoiog de frunze și ramureie aprinse. După ce focul a fost aprins, Croi torul a luat câteva frunze mari din care-și înjgheba un evantai și începu să facă vânt cu ele, astfel ca fumul să pătrundă în interiorul trunchiului. Pe măsură ce adăugam noi frunze și crenguţe verzi, fumul devenea mai gros și mai înţepător și puteam auzi cum mangusta tușește supărată sub scoarţa copacului.

Dar. Curând puterile sale de rezistenţă au ajuns la limită, așa că ţâșni afară, înconjurată de un nor de fum, ca un mic obuz alb dintr-un tun cu ţeavă uriașă. Avântul care și-l luase o făcu să se încurce în plasă, mai ales că prin zvârcolirile sale plasa o prinse atât de bine, încât ne-a trebuit un timp destul de lung până să reușim s-o descurcăm și s-o băgăm într-un sac, după care am pornit spre tabără, morţi de oboseala, dar cu o dispoziţie excelentă. Chiar și durerea cauzată de înţepăturile viespilor fusese uitată în cadrul aureolei de glorie ce mă înconjura.

Mangustă-cu-picioare-negre

A doua zi dimineaţa m-am trezit complet distrus, capul mă durea gata să plesnească, iar faţa mi se umflase în așa hal, încât abia mai reușeam să disting ceva cu ochii care lăcrămau neîntrerupt.

Ca și. Cum aceasta n-ar fi fost de ajuns, se stricase timpul pe N'da Ali. Muntele se înfășurase într-o mantie de ceaţă și nori atât de deasă, ca până și bucătăria, care era doar la câţiva pași de cortul meu, dispăruse după o pânză albicioasă. În timp ce amărât și mahmur mestecam cu greutate micul meu dejun, din șuviţele de ceaţă apăru Pious, însoţit de un om nu prea înalt, diform, sinistru, care purta pe cap un coș mare.

— Acest om adus animal, sah — îmi spuse Pious aruncând o privire dezaprobatoare obrazului meu umflat.

Omul se înclină în faţa mea și îmi zâmbi, descoperind un șir de resturi de dinţi galbeni în rânjetul lui de vulpoi. Mi-a displăcut de la prima vedere. Mi-a displăcut și mai mult când a deschis coșul, iar eu am descoperit că înăuntru nu se afla nimic interesant, așa cum speram, ci un șobolan obișnuit cu coada ruptă. Spunând omului părerea mea despre un astfel de animal, m-am întors să continui masa. Pious și cu omul șușotiră ceva timp de câteva minute, după care Pious se apropie din nou de mine.

— Iartă-mă, sah, acest om vine de la Fineschang și el zice că trebuie spună ceva la masă.

Vânătorul făcu câţiva pași înainte, înclinindu-se și zâmbind din nou, în timp ce îşi freca mâinile uscăţive.

— Masa — începu el cu o voce plângătoare — oamenii de la Fineschang ci foarte supărat că masa a venit acest loc…

— Ei bine?…

— Ieri au pus ju-ju asupra lui masa…

— Ceea! ţipă Pious, pocnindu-l pe om peste ceafa, așa că legătura din cârpa îi alunecă peste ochi. Ce ju-ju au pus asupra lui masa, hai?

— Oh, nu ju-ju foarte rău — răspunse vânătorul grăbit – numai masa acum nu mai prinde animal acest loc, nu mai este noroc, ploaie foarte mult, masa nu mai stă acest loc.

— Du-te și spune la oamenii din Fineschang că nu-mi este frică acest ju-ju — am spus pe un ton supărat — am să stau aici cât vreau, auzi? Și dacă văd un om de la Fineschang în acest loc iau pușca aceea mare, auzi?

— Am auzit, sah — răspunse vânătorul ghemuindu-se – dar de ce masa ţipă la mine, eu nu vreau rău la masă.

— Prietene, cunosc aceste vorbe despre ju-ju. Acest ju-ju nu face nimic dacă la mine nu spune cineva, așa că tu ești om care spune mesajul, nu este așa?

— Nu, sah, nu vreau rău la masă.

— Este. În ordine, acum pleacă la Fineschang imediat, altfel eu mă supăr pe tine. Auzi?

Necunoscutul dispăru grăbit în ceaţa, iar Pious se uită îngrijorat după el.

— Masa vrea ca eu bate bine la el, șah? mă întrebă dânsul plin de speranţe.

— Nu, lasă-l în pace.

— Eh, nu place această poveste cu ju-ju, sah.

— Bine. Nu spune niciun cuvânt celorlalţi, nu vreau să am panică în tabără.

Era pentru prima oară când un ju-ju era aruncat asupra persoanei mele și eram foarte interesat să văd ce urma să se mai întâmple. Nu consider de loc că ju-ju este doar o prostie sau un fel de scamatorie jumbo-mumbo, iar oricine nu privește lucrul acesta în mod serios poate fi considerat drept un nebun, pentru că ju-ju reprezintă o forţă extrem de puternică în toate regiunile din Africa și se cunosc destule cazuri în care urmările sunt foarte greu de explicat fără amestecul acestor duhuri rele.

Poate metoda cea mai eficientă pentru ju-ju și cea mai răspândită este în cazul în care victima colaborează la propria sa distrugere. Prin aceasta vreau să spun că omul trebuie să știe că asupra sa a fost aruncat un ju-ju și dacă el crede în puterile oculte este pregătit pentru distrugerea sa. Un „binevoitor" face o vizită unui astfel de nenorocit și îi comunică faptul că un ju-ju a fost plasat asupra lui, iar dacă acesta crede în vrăji atunci rămâne îngrozit în așteptarea unui eveniment care trebuie să-l distrugă. Treptat, treptat întregul complot i se aduce la cunoștinţă printr-o ţesătură de „binevoitori" (în Africa aceștia diferă prea puţin de colegii lor europeni), și așa află că în curând se va îmbolnăvi și va muri. Dacă este suficient de convins de forţa acestor duhuri rele, atunci se va îmbolnăvi și va muri. Omul care mă vizitase era tocmai unul dintre acei „binevoitori", și acum, după ce aflasem despre ju-ju, totul depindea numai de mine. Partea curioasă era că ju-ju își făcea efectul mai bine decât ar fi dorit oricine, dar cât se datora acest lucru eforturilor mele inconștiente și cât era doar o coincidenţă nu pot să-mi dau seama.

În după-amiaza următoare faţa mea s-a dezumflat aproape complet, așa că împreună cu Croitorul și cu încă patru oameni ne-am îndreptat spre baza unor culmi stâncoase care se aflau la câteva mile de tabără. Aceste culmi erau înţesate de

peșteri, și obiectul nostru era să încercăm să prindem câţiva lilieci ce locuiau acolo și totodată să vedem ce altceva mai putem găsi înăuntru. Lui N'da Ali îi trecuse proasta dispoziţie, ziua strălucea minunat sub razele soarelui și simţeam chiar o briză ușoară care ne ferea de căldura înăbușitoare ce domnea de obicei. Uitasem cu totul de ju-ju sau cel puţin credeam că am uitat.

Pentru ca să putem pătrunde în aceste peșteri, care erau legate una de alta printr-o reţea de tunele înguste, a trebuit să coborâm într-o crăpătură adâncă de 40 de picioare. Curând ne-am dat seama că frânghiile pe care le luasem cu noi nu erau destul de lungi pentru o astfel de operaţie, așa că a trebuit să tăiem bucăţi mari de „funie de pădure", acele liane subţiri, dar rezistente ce cresc peste tot în pădurile tropicale. Cu ajutorul acestor bucăţi de liane legate una de alta am ajuns pe fundul crevasei din coasta muntelui. Acolo ne-am despărţit și fiecare s-a strecurat printr-un alt tunel ca să explorăm diferitele porţiuni ale lanţului de peșteri. Locul era plin de lilieci de toate felurile, de la cei mici care se hrănesc numai cu insecte până la cei uriași mâncători de fructe, dar timp de două ore ei au zburat pe deasupra capetelor noastre fără să reușim să prin dem vreunul din ei.

Rătăcind prin acest labirint am dat de Croitor, care stătea cu privirea aţintită înspre o grămadă de pietre dintr-un colţ al peșterii. Când m-am apropiat de el mi-a șoptit nervos că zărise ceva mișcându-se în vârful movilei de pietre, în partea de sus, chiar lângă tavan. În timp ce șușoteam căutând cea mai bună soluţie pentru ca să aflăm despre ce este vorba, a dat peste noi unul dintre vânătorii ce mă însoţiseră aici, așa că am îndreptat toţi trei lanternele noastre spre grămada de bolovani și i-am privit cu atenţie. Nu se vedea nimic.

— Ești sigur că ai văzut ceva, Croitorule?

— Da, sah, sigur. Acolo sus, la vârf.

Ne-am aţintit din nou privirile într-acolo și deodată am zărit o formă neagră ce se târa pe stânci și scotea un fel de răget neobișnuit.

— Un tigru, sah — zise Croitorul.

Aveam impresia că avea dreptate, deoarece forma aceea era prea mare ca să poată fi altceva. Ce-l de-al treilea membru al micului nostru grup, auzind despre ce poate fi vorba, nu stătu mult pe gânduri și o zbughi la fugă alergând spre ieșire, aer curat și siguranţă, lăsându-mă pe mine și pe Croitor ca să facem singuri faţă acestui dușman necunoscut.

— Om prost acela — spuse Croitorul cu dispreţ, dar am observat că mâna care ţinea lanterna începuse să tremure ușor.

Nu eram prea sigur ce este mai bine să fac. Dacă leopardul încerca să se apropie de noi era extrem de periculos să trag în el, deoarece descărcarea unei puști într-o astfel de peșteră este un lucru plin de primejdie, pentru că întreaga boltă poate să ţi se prăbușească în cap. Am simţit că prefer să mă descurc cu un leopard decât să zac mort… sau viu… sub mai multe tone de stâncă…

Între timp, forma aceea întunecată, după ce săltase de câteva ori și mai scosese alte câteva răgete și mormăituri, dispăru în spatele stâncilor și nu am mai auzit decât zgomotul slab al unor pietre ce se loveau între ele. În penumbra întunecată

din peșteră nu puteam să ne dăm seama de unde ar putea să apară acum animalul, așa că tocmai mă pregăteam să propun o retragere strategică, când deasupra grămezii de stânci apăru un cap încârlionţat, ne privi fix o clipă, apoi spuse:

— Masa, am prins animal.

Era cel mai mic și cel mai inutil membru al grupului nostru de vânătoare, pe care îl chema Abo, care se suise pe grămada aceasta de pietre urmărind un șobolan. Târându-se pe burtă îl urmărise pe rozător printre stânci, forma întunecată ce o văzusem era partea lui din spate, iar răgetele ce le auzisem nu erau altceva decât strigătele pe care le scotea nefiind obişnuit cu astfel de eforturi. Această relaxare ne făcu pe Croitor și pe mine să izbucnim într-un hohot de râs, Croitorul se rostogoli pe jos, continuând să râdă cu lacrimi, pocnindu-se cu palmele peste coapse.

— Eh… aehh… Abo, masa aproape împușcat la tine.

Eh… aehh!… Abo, tu mare tigru… – striga el.

Abo coborî de pe movila de stânci și îmi întinse un mic șobolan să mă uit la el.

— Cred că făcut mică rană la animal — îmi spuse, ceea ce nu era tocmai adevărat, pentru ca animalul era mort de-a binelea.

În timp ce ne uitam împrejurul nostru ca să vedem dacă nu putem prinde cumva alţi șobolani asemănători cu acesta, am auzit o bubuitură de tunet venind din afară, al cărei ecou se prelungi prin peșteri și tunele. Când am ajuns la crevasă, am găsit-o întunecată și sumbră. Sus, deasupra noastră, în spaţiul dintre stâncile abrupte, se putea vedea cum se adună nori negri și aducători de ploaie. Ne-am tras unul pe altul afară cât am putut de repede și ne-am grăbit să strângem bagajele, înghesuind toate lucrurile în saci. Deodată se auzi din nou un tunet, chiar deasupra capetelor noastre, făcând muntele să *se* cutremure din temelii, norii coborâră și mai jos și ne învăluiră într-o pătură de ploaie rece ca gheaţa. N-am văzut niciodată o ploaie atât de puternică și de deasă. Înainte chiar de a ne da seama ce întâmplă cu noi, hainele noastre subţiri erau pline de apă, dinţii ne clănţăneau din cauza frigului. Cerul era sfâșiat fulgere, urmate de bubuiturile înfiorătoare ale tunetelor și undeva în stânga noastră, în pădure, puteam auzi strigătele cimpanzeilor care protestau cu vehementţă împotriva unui astfel de timp.

Oamenii ridicară legăturile cu bagaje și am început coborâșul, îndreptându-ne spre tabără. Nu am făcut nici 50 de pași când piciorul îmi lunecă pe o piatră udă datorită ploii și am căzut, rostogolindu-mă și dându-mă peste cap în jos. Căderea mea s-a oprit în trunchiul unui copac, unde am rămas plin de vânătăi și zgârieturi, cu piciorul drept îndoit sub mine. În prima clipă am crezut că l-am rupt, iar după ce am reușit să-l întind am răsuflat ușurat. În schimb mi-am scrântit numai glezna. Dar și atât era destul de prost, pentru că nu puteam să stau în picioare din cauza durerii. Zăceam acolo printre copăceii cu frunzele aplecate în jos, grele din cauza ploii ce cădea peste ele, cu un grup de oameni ce tremurau de frig în jurul meu, încercând să mă ajute și frecându-mi glezna. Eram la o distanţă zdravănă, de patru mile de tabără, iar glezna începuse să se umfle văzând cu ochii. Era clar că nu puteam rămâne acolo la nesfârșit, pe lângă aceasta mi-am dat seama că din cauza norilor grei ce atârnau deasupra muntelui întunericul va coborî mult mai repede decât

m-aș fi așteptat. L-am trimis pe Croitor să taie un copăcel tânăr din care mi-am înjghebat o cârjă. Cu ajutorul ei și fiind sprijinit de Croitor în cealaltă parte am reușit să înaintez şchiopătând, cu piciorul străbătut de junghiuri dureroase, și astfel am pornit să parcurgem drumul de întoarcere printre arborii din care picura apa fără întrerupere. Curând am ajuns la o porţiune de pădure unde solul nu mai era în pantă atât de mare și auzirăm și clipocitul unei ape curgătoare. Am fost surprins de lucrul acesta, întrucât singura apa peste care trecusem în drumul nostru, când ne îndreptasem spre peșteri, fusese un pârâiaș aproape secat, care abia ne ajungea la glezne, în timp ce de data aceasta părea că se aude un torent furtunos. M-am uitat la Croitor așteptând să-mi dea o explicaţie.

— Acea apa mică acum este umplută — îmi spuse.

Era prima oară când puteam să constat personal cât de repede un pârâu, mai ales un pârâu de munte, se poate „umple”.

În urma unei singure ploi mai puternice. Pârâul pe care îl traversaserăm mai înainte, adânc numai de câteva degete, se transformase acum într-un torent cu apă galbenă înspumată, care ne ajungea aproape până la brâu, iar apa furioasă purta în mijlocul ei rădăcini, crengi, pietre și flori, care erau aruncate și strivite de stânci. Singurul loc mai puţin adânc unde se putea încerca o trecere era acolo unde torentul părăsea solul aproape drept al pădurii și se prăbușea în jos din înălţimea unei stânci, de pe suprafaţa căreia fuseseră smulse orice urme de vegetaţie. Mai întâi traversară ceilalţi oameni care mă însoţeau, iar când i-am văzut ajungând cu bine pe malul opus, i-am urmat împreună cu Croitorul. Înaintam încet și cu grijă, pipăind terenul la fiecare pas. Am ajuns în mijlocul pârâului, acolo unde forţa curentului era cea mai puternică, întrucât apa trecea printre doi bolovani mari. Mi-am sprijinit băţul de o piatră, care însă s-a înclinat, cârja improvizată mi-a fost smulsă din mâna și am putut s-o mai văd o clipă prin faţa ochilor cum se răsucea dusă de vâlvoarea torentului, după care am căzut cu faţa în apă.

Numai forţa cu care mă ţinea Croitorul de mână a făcut să n-am aceeași soartă cu băţul ce-mi fusese smuls cu câteva secunde mai înainte. În clipa în care am căzut în apă am simţit cum sunt apucat de forţa curentului, dar o smucitură a Croitorului mă readuse la suprafaţă. Smucitură – îl dezechilibrase însă pe el, așa că reușeam să ne menţinem cu mare gretate în picioare. Am strigat după ajutor și ceilalţi vânători s-au repezit de îndată spre noi, fiecare apucându-mă de unde a putut și aducându-ne pe amândoi la mal. Abia respirând, tremurând, uzi până la piele, ne-am continuat drumul spre tabără.

Ultima jumătate de milă a fost cea mai îngrozitoare. Am coborât o pantă abruptă, lăsându-ne să lunecăm de la un pietroi la altul, până când am ajuns la micul platou pe care se afla instalată tabăra. Numai mirajul unor haine uscate și al unei mese calde îmi dădea puteri să merg înainte. Dar când am ajuns în tabără, în faţa privirilor noastre apăru o nouă nenorocire. Micuţul și neînsemnatul pârâu care clipocea și șoșotea atât de modest la circa 20 de picioare de cortul meu se transformase acum într-un torent furios. Ieșind din malurile sale înguste, se repezise cu o furie oarbă asupra taberei. Nu se mai vedea nicio urmă din fragilele colibe construite de hamali.

Jumătate din bucătărie se prăbușise, iar în interior apa ajungea până la genunchi. Numai cortul meu scăpase de la dezastru, deoarece era cocoţat pe o mică moviliţă, dar chiar și așa pământul de sub el și din jurul său se muiase și devenise o pastă de noroi cleios. Nu exista niciun pic de lemn uscat pentru făcut focul, iar singurul mijloc de încălzit mâncarea rămăsese o lampă cu petrol. În această situaţie nu ne mai rămânea de făcut decât un singur lucru: ne-am băgat cu toţii în cort. Eu și cu 12 africani ne-am înghesuit în micuţul cort, care era prevăzut pentru cel mult două persoane! Am încălzit pe lampă nenumărate căni cu ciocolată fierbinte și dulce, pe care am băut-o din tot felul de vase, începând cu pahare din aluminiu și terminând cu farfurii folosite pentru hrana animalelor. Am stat asediaţi acolo timp de trei ore, ascultând cum răpăie ploaia pe pânza întinsă a cortului, care treptat și-a încetinit cadenţa, dispărând complet și lăsând muntele înfășurat în pături groase de nori albi. Hamalii s-au pus imediat pe lucru, clădind la loc colibele lor și, în timp ce mă uitam la ei, pentru prima oară mi-am amintit de ju-ju. Fără nicio discuţie, acest ju-ju câștigase prima repriza. Piciorul ma durea îngrozitor, ploaia ne înrăutăţise considerabil situaţia, iar vânătoarea devenise un lucru imposibil. Noaptea am dormit prost, a doua zi a plouat de dimineaţa până scara, iar durerea de la picior nu m-a lăsat de loc. Cu toată părerea de rău am ajuns la concluzia că cel mai bun lucru de făcut este să mă recunosc învins și să las muntele în stăpânirea acelui, ju-ju. Acolo jos, în Bakebe, cel puţin puteam să-mi odihnesc piciorul în condiţiile unui confort relativ, ba chiar să mai fac și diverse treburi mărunte, în schimb încăpăţânarea de a rămâne pe N'da Ali nu era de folos nimănui. Așa că am dat ordinul să înceapă împache tarea bagajelor și am anunţat că a doua zi dimineaţa urmează să coborâm jos în vale. Toată lumea era extrem de bucuroasa, singurul care făcea excepţie la această bucurie generală eram numai eu.

În dimineaţa următoare fui întâmpinat de un cer senin și albastru. Nu se vedea niciun nor și când începurăm să coborâm, razele soarelui străluceau peste tot. Pe tot drumul am fost însoţiţi de un nor de musculiţe, care nu știu de unde au putut să apară, și care ne-au înţepat fără niciun pic de milă și, cred eu, chiar triumfător. Când am ajuns în pădurile de la poalele lui N'da Ali, au dispărut la fel de misterios cum apăruseră.

Shiopătând pe drumul spre Bakebe — mă consolam cu gândul că reușisem totuși să smulg muntelui câteva exemplare rare de animale. M-am întors să-i arunc o ultimă privire din apropiere.

În lumina limpede a dimineţii mi se părea că este chiar lângă mine şi, dacă aș întinde mâna, aș putea să mingii cu degetele vârfurile copacilor ce îl acopereau. Sub bătaia razelor de soare, stâncile sale licăreau trandafirii, pe alocuri apărând sclipirile unei cascade, singura urmă lăsată de furtuna care trecuse.

Viaţa și moartea lui Cholmondeley

Cu puţin înainte de a părăsi căsuţa de pe colina de la Bakebe și de plecarea spre ultima noastră tabără de la Rumba am avut ocazia să primim vizita unui musafir cu totul neobișnuit, care se numea Cholmondeley, iar prietenii îi spuneau Chumley.

Chumley era un cimpanzeu matur. Stăpânul său era un funcţionar superior englez, care nu se mai putea acomoda cu dimensiunile din ce în ce mai mari ale maimuţei și dorea s-o expedieze la Grădina zoologică din Londra, ca un cadou din partea sa, astfel ca să poată să vină și să vadă animalul în perioada concediului, pe care și-l petrecea în Anglia. Ne-a trimis o scrisoare în care ne ruga să luăm cimpanzeul cu noi și să-l ducem la noua sa locuinţă din Londra, la care am. Râs puns că vom face cu plăcere acest lucru. În acea epoca nici John, nici eu nu aveam nici cea mai mică idee II de mare poate fi Chumley. Mi-am amintit că văzusem odată un cim panzeu de trei ani, care avea o înălţime de trei picioare, însă sosirea lui Chumley în tabără a fost un şoc neașteptat pentru mine.

El sosi într-o cușcă așezată într-o camioneta mică, având un aer de buna dispoziţie marcantă. Când s-a deschis ușa de la cușcă, Chumley ieși afară cu siguranţa unei vedete de cinematograf. Am rămas înmărmurit când am văzut cât de mare este. Când stătea în patru labe, în poziţia ghemuită pentru cimpanzei, îmi ajungea până la brâu, iar când se ridica în picioare, capul său era în dreptul pieptului meu. Avea niște labe uriașe, iar perimetrul toracic era cel puţin de două ori mai mare ca al meu. Din cauza dinţilor uriași, ce îi creșteau pe ambele părţi ale botului, expresia feţei sale se asemăna cu cea a unui boxer bătăios. Ochii îi erau mici, adânci și cu o privire inteligentă. Partea de sus a capului era aproape complet lipsită de păr, din cauza unui obicei pe care l-am descoperit mai târziu. Îi făcea o deosebită plăcere să-și frece ţeasta cu palmele labelor, fapt care până la urmă a făcut să chelească complet în creștet. Nu era un tânăr cimpanzeu, așa cum mă așteptam, ci un veteran de opt sau nouă ani, matur și puternic, și, judecând după expresia feţei, cu o bogata experienţă a vieţii. Deși nu era tocmai o maimuţă plăcuta la vedere (am văzut unele cu mult mai frumoase), avea o personalitate impunătoare. Din primul moment simţeai că poseda un caracter independent. Ochii săi mici te priveau cu inteligenţă și se părea că observi o lucire de râs ironic ascuns în profunzimea lor, care te făcea să nu te simţi prea bine.

A stat puţin pe loc, a privit cu atenţie pe cei din jurul lui, după care s-a întors spre mine și mi-a întins una din mâinile sale, cu o palmă roză, ca să i-o strâng, cu o expresie de plictiseală profundă pe care o vezi de obicei pe feţele personalităţilor marcante obligate să facă acest gest politicos de sute de ori. În jurul gâtului purta un lanţ gros, care se prelungea până la camionetă și dispărea undeva în fundul cuștii. La un animal cu o personalitate mai puţin impunătoare ca a lui Chumley aceasta ar fi reprezentat un semn de supunere, de captivitate. Dar Chumley purta acest lanţ cu demnitatea superba a Lordului Primar. După ce mi-a strâns mâna în felul acesta protocolar, s-a întors și a început să tragă lanţul, care avea o lungime

de circa 15 picioare. L-a strâns liniștit în bucle pe care le-a trecut peste mână, iar apoi s-a îndreptat spre casă cu aerul unui proprietar. Astfel, din primele momente ale sosirii sale, Chumley ne-a făcut să ne simţim pe un plan inferior, comportându-se ca și cum toate le face numai că așa-i. Place lui. Eram gata să-i cer scuze pentru dezordinea ce domnea pe masă când a intrat în cameră.

S-a așezat pe un scaun, a lăsat lanţul să cadă jos lângă el, după care mi-a adresat o privire plină de speranţe. Era evident că așteaptă o băutură răcoritoare după o călătorie care-l obosise. Am strigat spre bucătărie să pregătească de îndată o ceașcă de ceai pentru musafirul nostru, deoarece fusesem informat că lui Chumley îi. Plac băuturile care înviorează. Lăsându-l șezând pe scaun și aruncând în jur priviri care abia ascundeau un dispreţ deghizat, m-am dus până la cușca lui, unde am găsit o farfurie de tablă și. O cană uriașa din tinichea turtită. Când m-am întors în camera aducându-i bagajele, Chumley a devenit imediat mai bine dispus și a mers până acolo încât mi-a lăudat printr-un mârâit inteligenţa de care dădusem dovada.

„Ooo, umph!” exclamă dânsul, după care se așează mai bine, picior peste picior, și continuă să se uite atent prin cameră. M-am așezat pe scaunul din faţa lui și am scos un pachet de ţigări. În timp ce-mi alegeam o ţigară, un braţ lung și negricios se întinse peste masă și Chumley mormăi de plăcere. Întrebându-mă ce vrea să facă, i-am întins o ţigară și, spre uimirea mea, a pus-o cu grijă în colţul gurii. Mi-am aprins ţigara și i-am întins lui Chumley cutia de chibrituri, crezând că nu va ști să se descurce. El deschise cutia, scoase un Băţ, îi frecă de cutie, îşi aprinse ţigara, aruncă cutia pe masă, îşi încrucișa din nou picioarele și se lăsă pe spate aranjându-se mai comod pe scaun și suflând pe nări nori de fum.

Fără discuţie, această maimuţă poseda mult mai multe vicii omenești decât aș fi putut bănui.

Tocmai în acel moment intră Pious aducând tava cu ceai.

Scena care îi apăru în faţa ochilor, eu. şi Chumley stând împreună la masă, fumând și parcă stând la o șuetă prietenească, îl impresiona profund.

— Eh… aehh ! — exclamă dânsul și se retrase precipitat.

— Uar… hooou — îi răspunse Chumley la vederea ceaiului și începu să-i facă semne desperate cu mâna ca să se întoarcă.

— Na, ce asta, sah? – întrebă Pious din pragul ușii.

— Ăsta-i Chumley — îi explicai — n-are să-ţi facă niciun rău. Pune ceaiul pe masă.

Pious se execută imediat, apoi se retrase din nou spre uşă.

În timp ce turnam ceai și lapte în cana lui Chumley, adău gând trei linguriţe de zahăr, acesta mă privea cu ochi sclipitori și mă, aprobă cu mai multe “uuing”-uri molcome. Îi întinsei cana și el o luă grijuliu cu amândouă mâinile. A fost un moment de încurcătură când a încercat să scape de ţigară, pe care n-o putea ţine în același timp cu cana, dar se des curcă punând ţigara pe masă. După aceea încercă ceaiul cu o singură buză, ca să vadă dacă nu este prea fierbinte. Întrucât i se păru că într-adevăr este prea cald, începu să sufle în cană, până când i se păru ca a ajuns

la temperatura potrivită, apoi o goli de îndată. După ce termină cu lichidul, mai rămase pe fund un sirop gros de zahăr și, probabil pentru că Chumley considera că nimic nu trebuie pierdut, răsturnă cana pe botul său și o ţinu astfel până când se scurse și ultima picătură de zahăr.

Cușca lui Chumley fu așezată într-un loc potrivit, la circa 50 de iarzi de casa noastră, în apropiere de un ciot mare și sucit, de care am legat lanţul său. De aici putea avea o imagine clară despre tot ce se petrecea în casă și în jurul lui și de unde ne încuraja în munca noastră cu mormăituri la care noi îi răspundeam. Chiar din prima zi, Chumley se porni pe scandal, deoarece de-abia îl legasem și mă întorsesem în casa să lucrez când între maimuţe se auzi o gălăgie puternică. Toate maimuţele erau legate sub un șopron de frunze de palmier, așezat de partea cealaltă a casei. După ce m-am despărţit de el, Chumley s-a simţit părăsit și, privind în jur, a observat că în apropiere se găsesc mai multe pietre de mărime potrivită. Înarmându-se cu ele se hotărî să se distreze puţin cu aruncatul lor. Am auzit deodată ţipete ascuţite și strigăte scoase de mândrii și de cercopiteci, iar în clipa în care m-am repezit afară am văzut zburând o piatră cât o varză și căzând în mijlocul lor, din fericire fără să lovească pe nimeni. Dacă vreunul din acești bolovani ar fi lovit o maimuţă, ar fi omorât-o pe loc. Apucând un băţ am alergat la Chumley, amenințându-l și ţipând la el, căutând să am o atitudine cât mai înspăimântătoarej întrebându-mă însă ce se poate întâmpla dacă aș încerca să aplic o pedeapsă unui animal aproape la fel de mare cât mine și de două ori mai puternic, când eram înarmat numai cu un băţ, care mi se părea ridicol de subţire. Spre surprinderea mea, totuși, când mă văzu venind, Chumley se întinse pe pământ, acoperindu-și faţa și capul cu labele sale lungi și începu să scoată urlete cu o voce ascuţită. I-am ars vreo două cu băţul pe spinare. Cu același succes aș fi încercat să dărâm Catedrala Sf. Paul cu ajutorul unei scobitori. Spinarea lui Chumley reprezenta o colecţie de mușchi noduroși, tari ca oţelul.

— Ești un animal foarte rău — i-am spus supărat, și Chumley, considerând că pedepsirea s-a terminat, se așeză liniștit și începu să se scuture de frunze.

— Uuu…! – se vaită el aruncându-mi o privire timidă.

— Dacă te, mai prind că mai faci încă o dată o astfel de prostie, am să-ţi trag atunci o bătaie adevărată — am continuat, gândindu-mă dacă trunchiul zdravăn al unui pom ar ajuta la ceva.

— Arrrrrr… uuu ! — zise Chumley.

Se apropie de mine, începu să-mi ridice în sus manșeta pantalonului și s-o scuture de praf, murdărie sau alte pete microscopice, în timpul acestei preocupări am chemat câţiva oameni și le-am spus să îndepărteze orice piatră din apropierea locului unde se afla. Apoi, făcând animalului o nouă morală, l-am lăsat în pace… Puţin mai târziu l-am zărit săpând cu atenţie pământul în apropierea cuștii sale, probabil cu speranţa că va descoperi alte pietre.

În seara aceea, când i-am dus lui Chumley mâncarea și ceaiul, m-a salutat cu un zgomotos „nu… huuu” plin de bucurie, sărind în sus și pocnind pământul cu labele. Cu toate acestea, înainte de a începe să mănânce, a apucat una din mâinile

mele și a dus-o la gura lui. Cu oarecare emoţie ara urmărit cum a apucat cu grijă unul din degetele mele între dinţii săi puternici și l-a mușcat foarte ușor. Atunci am înţeles. În lumea cimpanzeilor, faptul de a pune degetul între dinţii unei alte maimuţe și a face același lucru cu degetul ei reprezintă un salut și o manifestare de încredere, deoarece punerea degetului într-o poziţie atât de vulnerabilă înseamnă că ești convins de prietenia celuilalt. Astfel, Chumley mă flata, ca și cum aș fi fost un alt cimpanzeu. După aceea se apucă să mănânce și în câteva minute îşi curaţi farfuria.

Când a terminat, m-am așezat pe pământ lângă el, și l-am lăsat să-mi umble în buzunare și să examineze foarte atent tot ce se găsea în ele…

Când am hotărât că a sosit momentul să se ducă la culcare, refuză să-mi restituie batista pe care mi-o luase. O ţinea în spatele său și o trecea dintr-o mână în alta când încercam să i-o iau. Apoi, ajungând la concluzia că jocul a durat de ajuns, a îndesat-o în gura lui. Mi-am dat seama că dacă îi lăsam batista și cedam, ar putea să creadă că i se permite orice, așa că timp de o jumătate de oră am stat împreună cu dânsul, ba rugându-l, ba glumind cu el, până când, fără prea multă pofta, o scuipa afară, mototolită şi udă de salivă. După aceea n-am mai avut greutăţi cu Chumley. Era suficient să întind mâna și să cer ca el să-mi dea obiectul respectiv fără niciun fel de discuţii.

În viaţa mea am văzut numeroase animale distractive, începând cu șoareci și terminând cu elefanţi, dar niciodată nu văzusem vreunul care să aibă atâta farmec sau personalitate ca Chumley, fără să mai vorbim de inteligenţa sa. După ce l-ai cunoscut un timp, încetezi să te gândești la el ca la un animal. Mai curând îl consideri un bătrânel respectabil, glumeţ și înţelept, care dintr-un motiv cunoscut numai de el însuși s-a deghizat într-un cimpanzeu. Manierele sale erau perfecte. Niciodată nu apuca mâncarea ca ș-o înfulece cu la comie, așa cum făceau celelalte maimuţe, și totdeauna mulţumea cu o serie de „nu… huuu”. Apoi mânca încet și liniștit, împingând cu degetele spre marginea farfuriei bucăţile care nu erau pe gustul lui. Singura nerespectare a codului manierelor elegante apărea la terminarea mesei, când îşi apuca farfuria și cana goală și le arunca cât mai. Departe posibil.

Bineînţeles că avea multe obiceiuri care-l făceau să se mene cu un om, printre care era și dorinţa lui de a fuma.

Putea să-și aprindă ţigara cu un chibrit sau cu o brichetă cu aceeaşi uşurinţă, după care se întindea pe spate, cât era de lung, cu un braţ băgat sub cap, cu picioarele îndoite și trecute unul, peste altul, suflând sper cer nori mari de fum și examinând din când în când capătul ţigării cu o privire de expert, pentru ca să vadă dacă nu trebuie să scuture scrumul… Când era cazul, executa această operaţie cu minuţiozitate, folosindu-se de unghia unui deget. Primind o sticlă de limonada și un pahar știa să-și toarne singur, acordând acestei operaţii o atenţie atât de încordată, ca și cum ar fi fost un barman absorbit în prepararea unui cocteil de renume mondial. Era singurul animal pe care l-am întâlnit ce era dispus să-și în partă lucrurile cu tine. În numeroase ocazii, când îi dădeam o legătură de banane sau două trei fructe de mango, alegea cu atenţie una din ele și mi-o întindea cu o

expresie întrebătoare pe faţa sa și mârâia de satisfacţie dacă îi primeam darul și mă așezam lângă el ca să-l mănânc.

Chumley nu putea să sufere trei lucruri în viaţă: oamenii de culoare, miriapozii giganţi și șerpii. Pe indigeni îi mai tolera, deși avea obiceiul să facă și o glumă proasta. Făcea zgomot şi îi chema, iar când se apropiau de el se repezea asupra lor scoţând un urlet îngrozitor. Nu cred să fi avut vreodată intenţia să le facă vreun rău, probabil că îi făcea plăcere să se uite la dânșii cum o luau la goană înspăimântaţi de urletul lui fioros. Nenorocirea era „însă alta. De câte ori aveau ocazia, băștinașii începeau să-l întărâte și Chumley de venea din ce în ce mai nervos, părul i se ridica în sus, rânjea arătându-și dinţii puternici și se legăna dintr-o parte în alta și Dumnezeu să-l ajute pe indigenul care s-ar fi aflat atunci în apropierea lui.

Miriapozii giganţi îl fascinau, dar totdeauna îi inspirau o neîncredere profundă. Miriapozii giganţi au aspectul unui pudding lung și subţire, cu o mulţime de picioare (peste 100 de perechi) în partea sa inferioară și o pereche de an tene scurte în faţă.

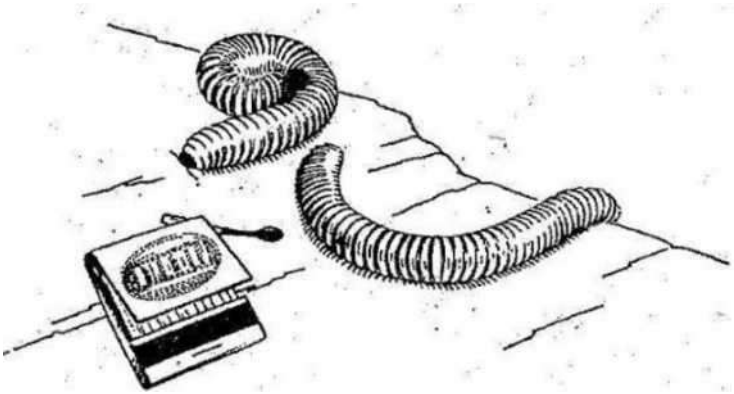

Miriapod uriaș

Erau niște creaturi complet inofensive, alunecând pe nenumăratele lor perechi de picioare, pipăind mereu terenul din faţă cu ajutorul antenelor și căutând mereu o bucată de lemn putred, care pentru ele reprezintă cea mai bună delicatesă. Cu toate acestea, mișcarea lor asemănătoare cu cea a șerpilor îi făcea suspecţi în ochii lui Chumley, deși se părea că înţelegea că nu sunt șerpi. Dacă puneam o pereche de miriapozi pe cutia lui putea să stea și să se uite la ei o eternitate, deschizând din când în când gura sau scărpinându-se. Dacă vreunul ajungea la marginea cutiei și cădea jos, ca apoi să se îndrepte spre el, începea să scoată strigăte desperate până când veneam să-l salvez de acest monstru.

După cum eră şi normal, șerpii îl înspăimântau foarte mult, și de îndată ce mă

vedea că manipulam una din aceste creaturi, scotea niște sunete plângăreţe și îşi frângea mâinile până când observa că dădeam drumul șarpelui. Când îi ară tam mâinile după ce umblasem cu un șarpe, totdeauna le examina cu atenţie, probabil ca să se convingă că nu am fost mușcat. Dacă se întâmpla ca un șarpe să se târască în direcţia lui, Chumley era îngrozit la culme, părul i se făcea măciucă și începea să-i arunce smocuri de iarbă sau crenguţe cu speranţa că îi va putea opri înaintarea. Într-o seară refuză cu încăpăţânate să intre în cușca sa, un lucru pe care nu-l făcuse niciodată până atunci. Când am încercat să-l forţez să intre înăuntru, crezând că vrea doar să se joace puţin, m-a dus până la ușa cuștii și s-a retras repede înapoi, arătându-mi cu mina spre interior, scoţând sunete puternice de „huuu… huuu" pline de spaimă. Cercetând cu atenţie păturile și patul său de frunze de palmier, am găsit un mic șarpe orb săpător, ino ofensiv, încolăcit în mijlocul frunzelor. Această creatură nu putea să-i facă niciun rău, dar Chqmley nu voia sa riște nimic.

Curând după sosirea sa Chumley îşi pierdu brusc pofta de mâncare, nu-l mai interesa nimic ce se petrece în jurul lui și îşi petrecea toată ziua încovrigat în cușcă. Refuza să mănânce sau să bea, cu excepţia unei jumătăţi de cană de apă zilnic.

Eram plecat atunci și mesajul desperat trimis de John m-a readus de îndată înapoi, întrucât John nu știa ce are maimuţa sau cât de gravă este boala sa. După ce m-am întors am încercat tot ce știam ca să-l conving pe Chumtey să mănânce ceva, deoarece îl vedeam cum slăbea pe zi ce trece. Servitorii au fost trimiși prin împrejurimi să procure fructe proaspete de mango și de pau-pau, iar delicata salată de fructe a fost pregătită cu grijă chiar de propriile mele mâini. Dar Chumley nu mânca nimic. Astfel s-a scurs aproape o săptămână, până când am ajuns să cred cu adevărat că îl vom pierde. În fiecare seară îl forţam să facă o mică plimbare alăturea de mine, dar era atât de slab că după câţiva paşi trebuia să se aşeze şi să se odihnească. Dar știam că va fi cu totul fatal să-l las să piardă și ultima urmă de interes faţă de viaţă, pentru că în clipa în care se produce acest lucru orice maimuţă este condamnata la moarte. Într-o seară, înainte de a mă duce să-l scot pe Chumley la plimbare am deschis o cutie cu biscuiţi și mi-am umplut buzunarele cu conţinutul ei. După ce am mers câţiva paşi, Chumley s-a aşezat jos, iar eualături de dânsul. În timp ce priveam amândoi în jurul nostru cu un aer indiferent am scos din buzunar un biscuit și am început să-l ronţăi. M-a privit cu atenţie. Cred că mai curând a fost sur prins că nu i-am oferit și lui, aşa cum făceam totdeauna, dar l-am mâncat tot, după care mi-am lins buzele și am scos un grohăit de mulţumire. S-a apropiat de mine și a început să mă caute prin buzunare, ceea ce era un semn bun, întrucât nu mai făcuse lucrul acesta din prima zi a bolii sale. Descoperi un biscuit, îl scoase afară, îl mirosi cu atenţie și, spre bucuria mea, îl mâncă. Din nou se apucă să mă buzunărească, găsi iar un biscuit și îl înghiţi și pe acesta. În total mâncă șase bucăţi și în următoarele patru zile trăi numai cu apă și bis cuiţi. În sfârșit sosi o dimineaţă în care acceptă prima sa ceaşcă de ceai, după care urmă și o pereche de banane. Mi-am dat seama că primejdia trecuse. Pofta sa de mâncare se întoarse înzecită și în următoarele două săptămâni se îmbuibă cu de toate, după

care reveni la normal. Eram extrem de fericit că reușisem să-l scap, pentru că eram gata să plecăm la Kumba, și el n-ar fi suportat în niciun caz călătoria în starea sa de slăbiciune în care se aflase.

Sosi și ziua plecării noastre din Bakebe și, când Chumley văzu venind autocamionul să încarce colecţia, ghici că urmează una din distracţiile care-i plăceau cel mai mult: o plimbare cu mașina. Începu să ţipe și să urle, agitându-se la capătul lanţului său, bătu un ritm sălbatic de tobă pocnind cu pumnii în pereţii, cuștii, încercând să facă un zgomot cât mai mare, ca nu cumva să-l uităm acolo. După ce toate bagajele au fost încărcate, cușca lui a fost suită sus, apoi se urcă și el, mormăind de plăcere. Am pornit și imediat după plecare toţi oamenii, ţinându-se de tăbliile autocamionului, începură să cânte, după cum obișnuiau în astfel de ocazii. De îndată li se alătură și Chumley cu un muget prelung și melodios, făcând pe negri să se prăpădească de râs. Ba chiar ajutorul de bucă tar consideră faptul că un cimpanzeu știe să cânte că este atât de caraghios, încât căzu afară din mașină, așa că a trebuit să oprim și să-l culegem, plin de praf, dar continuând să râdă cu hohote. Norocul lui era că nu mergeam cu viteza prea mare.

La sosirea la Kumba, ni s-au pus la dispoziţie trei școli mici, care aparţineau misiunii din Basel, datorită bunăvoinţei pastorului Paul Schimbler și a soţiei sale. Mutându-ne în ele, așa cum se întâmplă de obicei când se instalează o nouă ta bără, a urmat un haos complet și, printre alte numeroase probleme pe care trebuia să le rezolvăm, se ridica în primul rând alimentarea cu apă. În timp ce aranjasem cu un om să aducă apă, înarmat cu tot felul de cutii și tinichele în care să o poată transporta, Chumley începu să facă gălăgie, arătând că îi este sete. Era legat cu lanţul sau în afara casei, și de pe acum se strânsese în jurul lui o mulţime de băștinași care nu văzuseră niciodată până acum un cimpanzeu matur. În desperare de cauză, am destupat o sticlă cu bere și i-am întins-o și, spre uimirea mea, el o primi cu strigăte de bucurie și își linse buzele după fiecare înghiţitură. Cu cât rămânea mai puţin lichid în sticlă, cu atât o răsturna Chumley mai mult peste cap, mulţimea strângându-se din ce în ce mai mult în jurul său. În curând, Chumley începu să se dea peste cap, să danseze și să bată din p? Jme. Faţa sa era acoperită cu spumă de bere și se vedea că se simte minunat. Dar acest dans de beţiv mi-a dat o mulţime de bătaie de cap. Deoarece au trebuit să treacă mai multe ore până când Chumley să se trezească din beţie și să înceapă să se poarte cum trebuie, și a fost nevoie de trei poliţiști ca să împrăștie mulţimea de peste 200 de persoane care se adunase din toate părţile, făcând imposibilă orice circulaţie. După acest incident, Chumlev n-a mai băut niciodată altceva decât ceai sau limonadă, indiferent cât de mare i-a fost setea.

La scurt timp după instalarea noastră la Kumba sosi și Șue. Era cea mai tânără femelă cimpanzeu pe care am văzut-o. Nu putea încă să meargă și era posesoarea mândră a patru dinţi. A fost adusă într-un coș, din care aruncă o privire plină de interes în jurul ei, continuând să-și sugă un deget de la piciorul stâng. Cum a reușit să rămână în viaţă în timp ce vânătorul ce o prinsese o alimentase numai cu piure de nucă de cocos a rămas un mister pentru mine. Într-o oră reuși să sugă o sticlă

plină cu lapte, dres zdravăn cu zahăr și untură de pește. Când am luat-o și am dus-o s-o arăt lui Chumley, acesta nu manifestă niciun interes decât doar că a încercat să-i scoată un ochi cu ajutorul degetului arătător, așa că toate speranţele, mele romantice de strânsa prietenie între cele două maimuţe fura cu totul spulberate.

Oricărei mame care este înnebunită de ţipetele nesfârșite ale plodului său nu pot să-i spun decât atât: „Schimbă-l cu un cimpanzeu cum este Sue, vei avea o bătaie de cap redusă la jumătate, în schimb plăcerea și distracţia vor fi duble".

Noaptea şi-o petrecea într-un coș călduros, iar în cursul zilei stătea în patul meu și niciodată n-am auzit vreun murmur din partea ei; Singurele momente când începea să strige erau atunci când îi arătam sticla cu biberonul și o ţineam să se răcească. Era o crimă și Sue încerca să dovedească lucrul acesta, dând furioasă din picioruşele sale. Primul alăptat avea loc la șapte dimineaţă, iar ultimul la miezul nopţii. Dormea neîntrerupt în tot cursul nopţii, un exemplu demn de urmat pentru numeroși copilași. După cum am spus, ziua stătea în tinsă în patul meu, sugându-și uh deget de la o mână sau de la un picior, câteodată se rostogolea dintr-o parte în alta, probabil ca să-și facă poftă de mâncare. În majoritatea timpului însă, dormea liniștită.

Faţa, mâinile și picioarele aveau o piele trandafirie și po seda o blană dintr-un păr sârmos și negru. Părul de pe cap părea că era aranjat cu o cărare la mijloc, iar deasupra ochi lor îi atârna un breton bogat. Mi-am ihţea de una din acele păpuși japoneze cu o faţă solemnă. La prima noastră întâlnire, vârsta ei fragedă de câteva luni m-a îngrijorat, întrucât mă temeam că va trebui să-i acord mult timp pentru îngrijiri, lucru care nu mi-ar fi fost cu putinţă. Dar, așa cum am constatat mai târziu, mi-a dat mult mai puţină bătaie de cap decât Oricare alt animal. Hamalii, servitorii și vânătorii erau atât de captivaţi de gingășia ei, încât se luau la întrecere care din ei s-o alăpteze cu biberonul, ba chiar l-am găsit de câteva ori și pe John mângâindu-i burtica durdulie și murmurând cuvinte din limbajul necunoscut al sugacilor, atunci când credea că nu mă aflu prin apropiere.

Chumley, cred eu, era puţin gelos pe Sue, dar era prea gentleman ca să arate un astfel de lucru. Din păcate, puţin timp după sosirea ei în tabără, a venit în Camerun și colectorul oficial al Grădinii zoologice din Londra, așa că am fost obligat să-l încredinţez pe Chumley pentru ca să fie transportat în Anglia. Nu l-am văzut timp de patru luni, când i-am făcut o vizită la sanatoriul din Regent Park. El locuia într-o cameră mare, plină cu paie, și era extrem de popular printre personalul sanatoriului. Nu credeam că are să mă mai recunoască, deoarece ultima oară când mă văzuse eram îmbrăcat în pantaloni scurţi și purtam barbă și mustăţi, pe când de data aceasta eram proaspăt bărbierit și purtam hainele corespunzătoare unui oraș ca Londra. Cu toate acestea m-a recunoscut, pentru că s-a răsucit în jurul camerei ca un derviș și apoi s-a repezit la mine să mă salute în felul lui tandru, mușcându-mă încetișor de deget. Ne-am așezat pe paiele așternute pe jos și i-am dat niște zahăr adus pentru dânsul, după care am fumat împreună câte o ţigară, în timp ce mi-a scos pantofii și ciorapii ca să-mi examineze picioarele, probabil ca să

se convingă că nu s-a întâmplat nimic rău cu ele. La urmă, își luă mucul de ţigară și îl așeză grijuliu într-un colţ al camerei, ia o depărtare cât mai mare de mormanele de paie. Când a sosit momentul ca să plec, mi-a strâns puternic mâna și m-a urmărit cu privirea prin ușa ce rămăsese întredeschisă. Curând după această întrevedere a fost mutat la casa maimuţelor și n-a mai avut voie să primească musafiri în camera sa.

Nu l-am mai văzut niciodată pe Chumley, dar cunosc foarte bine povestea lui. A devenit în curând o stea a televiziunii, dând spectacole în faţa camerelor de luat vederi cu siguranţa unui artist bătrân. Apoi începură să-l doară dinţii, așa că a fost mutat din casa maimuţelor înapoi în sanatoriu, ca să fie supus unei operaţii. Într-o zi, plictisit de viaţa ce o ducea, se hotărî să evadeze și o. Întinse în Regent Park. Când ajunse în stradă observă că autobuzul era la îndemâna lui în staţie, așa că se urcă imediat în el, dar prezenţa lui produse o spaimă atât de mare printre călători, încât se enervă în așa hal, că mușcă pe cineva. Ce bine ar fi dacă oamenii ar înţelege că ţipetele și panica nu fac altceva decât să provoace atacul oricărui animal sălbatic. Părăsind autobuzul și pasagerii săi, acum însângeraţi, Chumley o luă pe jos pe stradă, se opri lângă o doamnă cu un cărucior de copil (doamna aproape leșină când îl văzu și se întrebă ce mai poate face în Londra, când tocmai sosi unul din salariaţii sanatoriului. Cred că acum Chumley a ajuns la concluzia că oamenii civilizaţi nu sunt niște tovarăși buni pentru un cimpanzeu cumsecade, așa că luă de mână pe îngrijitor și se întoarse acasă. După acest incident, a fost considerat drept periculos și expediat înapoi în casa maimuţelor. Dar n-a terminat încă cu publicitatea, deoarece câtva timp mai târziu a trebuit să meargă din nou la sanatoriu, ca să-și trateze iar dantura, și acolo luă hotărârea să repete evadarea.

Era Ajunul Crăciunului și Chumley poate că îşi amintea de astfel de sărbători petrecute în cine știe ce club din adâncurile pădurilor africane. Probabil că dânsul a considerat că dacă va face o plimbare prin Londra în Ajunul Crăciunu lui, înd toţi oamenii sunt binevoitori, se va găsi cineva care să-l invite la o cană cu bere. Așa că o întinse iar din cușca lui și o porni încă o dată prin Regent Park. La Gloucester

Gate se uită plin de speranţe după un autobuz, dar nu se vedea niciunul. În schimb, prin apropiere erau parcate mai multe automobile și Chumley se apropie de ele, începând să bată puternic în uși, cu speranţa că vreunul dintre ocupanţi va fi atât de amabil ca să-l ia la plimbare. Lui Chumley îi plăceau plimbările cu orice fel de mijloc de transport — dar prostia oamenilor n-a înţeles intenţiile sale; era plin de o bună dispoziţie sărbătorească, cerând să-l ia cineva la plimbare, iar oamenii nu găsiră altceva mai bun de făcut decât să deschidă geamurile și să ţipe după ajutor. Un astfel de gest, consideră

Chumley, era un mod cu totul nepotrivit de a demonstra os pitalitatea britanică. Dar înainte ca să aibă timp să-și explice intenţiile celor din mașină, sosi gâfâind un întreg grup de supra veghetori, care l-au readus imediat înapoi la Grădina zoologică. Chumley reușise să evadeze; de două ori și nimeni nu mai voia să riște o nouă evadare. Dintr-un animal bun, inteligent, apt ca să dea reprezentaţii la televiziune, devenise brusc (în urma escapadelor sale) o brută și un monstru în

care nu se putea avea încredere. De frica unei noi evadări și ca nu cumva să muște pe vreun prea-onorabil cetăţean, Chumley a fost condamnat la moarte și executat.

Orașul de pe lac

Kumba era o localitate mare și, pentru Camerun, era considerat ca un centru civilizat. Aceasta însemna că se putea lăuda cu un magazin al lui United Africa Company și cu un mic spital, reprezentând un punct de oprire pentru toate autocamioanele ce veneau dinspre litoral și se îndreptau spre interiorul continentului. În această situaţie am considerat că vom obţine prea puţine exemplare rare de animale și am ajuns la concluzia că este mai curând o bază bună pentru plecarea din Camerun, fiind în apropierea unui port, decât o tabără pentru colectarea animalelor. Spre surprinderea noastră, Kumba și locuitorii de acolo ne-au adus câteva exemplare extrem de căutate.

Primul dintre acestea sosi curând după ce reușirăm să ne aranjam în trei școli micuţe care se aflau la marginea orașului. Într-o zi se prezentă un individ cu un aspect sălbatic, purtând pe cap o cușcă lungă, făcuta ingenios din bambus și înfășurată grijuliu în frunze mari de palmieri. Am aflat că omul este din Camerunul răsăritean, dintr-un loc la o distanţă de circa 30 de mile și nu știa să vorbească decât în dialectul său şi un fel de franceză pidgin. Întrucât și franceza mea era la același nivel, am reușit să ne înţelegem destul de bine. Mi-a spus că a auzit că mă ocup cu cumpăratul maimuţelor, așa că s-a dus prin livada lui și a prins câteva bucăţi pentru mine.

După aceea smulse frunzele de palmier și în faţa ochilor mei apărură trei maimuţe dintr-o specie pe care n-o mai văzusem niciodată, șezând cuminţi în coșul lor. Privind cu atenţie, am — descoperit că de fapt erau patru exemplare, pentru că una din femele ţinea strâns la piept un pui, care era atât de mic, încât părea complet îngropat în blana mamei. Erau animale mari și frumoase, având o culoare cenușiu-ardezie foarte închis, cu excepţia a doua pete ceva mai mari. Sub bărbie le creștea un păr moale și umflat, ca un puf de pudrieră, de un alb imaculat, iar în partea de jos a spatelui, părul avea nuanţe ruginii. Fără prea multă vorbă i-am plătit suma modestă pe care mi-o ceruse, după care am încercat să-l întreb câte ceva în cea mai bună franceză pe care o cunoșteam. După părerea mea, un astfel de om, care era capabil să prindă maimuţe atât de rare, în cantităţi atât de mari, merita să i se acorde o atenţie deosebită.

— Allons, mon ami, avec quelles choses avez-vous *entrapė* ces animaux[9]? l-am întrebat plin de speranţe.

---

[9] Hai, prietene, cu ce lucruri ați prins aceste animale (l. franceză cu greșeli).

— Pardon, monsieur?[10]

Am repetat întrebarea, înlocuind pe *animaux* cu un alt cuvânt, care speram că înseamnă maimuţe.

Omul rămase mult timp pe gânduri, scărpinându-se în cap.

— Je ne comprandș pas, monsieur[11] — răspunse în cele din urmă pe un ton de scuză.

Desperat am aruncat o privire în jurul meu, căutând pe cineva să-mi vină în ajutor, și în clipa aceea se ivi John. Știam că prietenul meu petrecuse o perioadă de timp în Belgia și știa să vorbească în limba franceză, sau cel puţin așa susţinea.

L-am chemat lângă noi și luă și el parte la conversaţie. Vorbind cu un splendid accent de Oxford, traduse sălbaticului meu prieten și, spre mirarea mea, omul înţelese. Răspunse cu un întreg potop de vorbe și de data aceasta cel care n-a înţeles nimic a fost John. După o chinuită jumătate de oră, în care timp am utilizat franceza pidgin și engleza, amestecându-le bine împreună, și ara folosit orice propoziţie franţuzească cu excepţia „he pen of my aunt"[12], am reușit să smulgem de la om povestea prinderii maimuţelor. A construit o mică cușcă de lemn în livada lui, în apropierea locului unde știa că maimuţele au obiceiul să se adune, și le lăsă drept momeală banane coapte. Când trupa de maimuţe pătrunse în interior ca să ia parte la acest banchet de fructe, anumite mici beţe ce ţineau loc de pârghii, bine echilibrate, au fost deplasate și ușa se închise brusc. L-am rugat să meargă să mai prindă și altele pentru mine și am subliniat rugămintea făcându-i cadou două pachete de ţigări. Mi-a promis că va încerca și plecă. De atunci nu l-am mai văzut niciodată. Am ajuns la concluzia că banii obţinuţi pentru maimuţe au fost suficient de mulţi ca să-i ajungă pe mai multe luni și n-a mai făcut nimic, în conformitate cu părerea răspândită în Camerun că ce rost mai are să lucrezi când ai bani să-ţi cumperi ce vrei? O să fie timp destul să-ţi găsești de lucru când s-o termina cu banii. Fără îndoială că este un punct de vedere încântător și reprezintă o filosofie foarte atrăgătoare, dar un colecţionar de animale nu dorește de loc ca o astfel de filozofie să fie împărtășită de vânătorii care îl aprovizionează cu animale.

Maimuţele s-au dovedit că sunt cercopitecii lui Preuss sau maimuţele cu spatele roșietic, o specie care nu a fost văzută vie în Anglia de peste 40 de ani. De îndată ce am reușit să le plasez în cuști ca lumea, am separat pe mama cu puiul ei de celelalte, astfel ca să nu fie deranjată. Ele reprezentau mândria colecţiei mele de maimuţe și timp de câteva zile am fost un om fericit. Apoi, într-o dimineaţă îngrozitoare, un copil dintre aceia răi (care sper că n-are s-o termine bine) s-a strecurat în adăpostul pentru maimuţe și a început să deschidă cuștile ca să hrănească maimuţele.

---

[10] Poftim, domnule ? (1. franceză).

[11] Eu nu înțeleg, domnule (l. franceză cu greșeli).

[12] Peniţa mătușii mele (Frază clasică din manualele de franceză din Anglia)

Cercopitecul lui Preuss

Acest lucru nu avea prea mare importanţă pentru majoritatea dintre ele, întrucât se domesticiseră și acceptau să primească hrană din mâna cuiva.

Dar preţioșii mei cercopiteci ai lui Preuss nu se obișnuiseră încă cu acest fel de viaţă și desigur era pentru prima oară când cineva le deschidea cușca și le flutura niște fructe în faţă. Unul dintre masculi se repezi și mușcă zdravăn mâna care încerca să-l hrănească. Bineînţeles că băiatul făcu un salt înapoi, așa că ușa cuștii rămase deschisă câteva minute. A fost timp suficient pentru maimuţe ca să iasă afară din cușcă, iar apoi să se caţere urgent pe acoperișul clădirii. Chiar în clipa aceea sosiră oamenii ce îngrijeau de maimuţe și puseră mâna pe vinovat; apoi au zărit maimuţele dănsând sus pe acoperiș și alergară într-un suflet până la mine, să-mi spună ce s-a întâmplat. Dar până am ajuns înapoi la cușca de maimuţe, aducând plasele necesare cu noi, a fost prea târziu și minunata mea pereche de maimuţe gonea prin iarbă în direcţia arbori lor celor mai apropiaţi. Oamenii din tabără au alergat după ele, dar distanţa era prea mare. Singura mea speranţă era ca aceste animale să caute să pătrundă cât mai adânc în pădure, deoarece dacă rămâneau ascunse prin copacii din jurul orașului în mod sigur ajungeau până la urmă în oala de mâncare a cuiva. Așa că acum am rămas numai cu femela și cu puiul ei.

M-am apropiat de cel care cauzase această pierdere pentru mine și am observat, spre marea mea satisfacţie, că era zdravăn mușcat. Dânsul a aruncat o privire spre mine care fu suficientă ca să înţeleagă că intenţia mea nu era să-i îngrijesc degetul mușcat, așa că o luă la goană cât puteau să-l ducă picioarele sale

negre și durdulii. Oamenii se întoarseră între timp, gâfâind și respirând cu greutate, dar o zbughiră imediat în urmărirea băiatului, însă acesta, la fel ca și maimuţele, avea un avans prea mare, reușind să dispară printre străduţele de la marginea orașului.

Două zile mai târziu continuam să mă aflu în aceeași dispoziţie proastă, regretând pierderea celor două maimuţe, sperând că omul din Camerunul răsăritean îmi va aduce alţi cerco piteci, când am căpătat un exemplar care a compensat cu vârf și îndesat pierderea maimuţelor mele. Un tânăr se prezentă în faţa mea, strângând în braţe o cutie care a conţinut cândva, conform cu indicaţiile date de un rest de etichetă, bucăţi de săpun parfumat. Un miros puternic sublinia faptul că cutia fusese golită curând de conţinutul său originar. Am ridicat capul și am aruncat o privire în interiorul întunecat și par fumat. Înăuntru se afla un angwantibo.

Odată mai mult se porni alergătura în tabără. Era necesar să se găsească imediat o locuinţă provizorie pentru micuţul animal, până când cușca lui va fi gata. Locuinţa provizorie nu se ridica la nivelul rarităţii exemplarului, dar oricum era mai bună decât cutia aceea sufocantă. Băiatul a fost plătit împărătește, felicitat și lăudat, rugat să încerce să mai prindă încă un exemplar, la care el promise că va depune toate străduinţele. A doua zi, tocmai când mutasem micuţul animal într-o cușcă corespunzătoare, pe care am așezat-o în apropierea cuștii unde se afla exemplarul meu prins mai de mult, apăru același băiat, ducând în Braţe aceeași cutie.

— Ah… aaa! – i-am urat bun-venit cu bucurie – na, acum ce animal adus tu aici? Alt animal la fel ca acesta?

și am arătat cu mina spre angwantibo.

— Da, sah — îmi răspunse fără un pic de emoţie în glas.

— Ce? – am strigat. Ai adus același animal și azi, eh?

Drept răspuns ridică în sus capacul de la cutie și am văzut înăuntrul ei încă un angwantibo. Nu puteam să-mi cred ochilor. Să capeţi două maimuţe angwantibo în decurs de două zile mi se părea un vis care nu se poate realiza niciodată. L-am răsplătit din nou, cu mâinile tremurânde, spunându-i să mai încerce, și m-am dus la John să-i arăt noul exemplar.

— Ghici ce am primit chiar acum?

— Vreun specimen interesant?

— Un alt angwantibo…

— E un lucru foarte bun — îmi răspunse John, cu un ton plăcut. Acum avem trei exemplare.

— Da. Dar ce mă îngrijorează. Mai mult este faptul că l-am rugat pe băiat să încerce să mai aducă unul și a doua zi a venit cu el ca și cum ar fi lucrul cel mai normal din lume. I-am spus și acum să încerce să-l aducă și pe următorul. Ce-o să ne facem dacă apare mâine cu vreo șase din aceste animale, nu știu. În fond nu pot să plătesc mereu niște preţuri fantastice.

— Nu-ţi face griji — îmi zise liniștit John — nu cred că ai să mai capeţi vreunul.

Se dovedi ca a avut dreptate, dar gândul de a putea fi confruntat într-o zi cu un coș plin de maimuţe angwantibo m-a urmărit timp de câteva zile. Știam că n-aș fi putut rezista să nu le cumpăr, dacă ar fi apărut în faţa ochilor mei.

Următoarea surpriză plăcută a fost o splendidă și rară pasăre din familia nectariniide, pe care un băieţaș a adus-o strângând-o în palma sa caldă și slăbuţă. Era un mascul, care are un penaj mai frumos decât femela, și era complet teafăr”.

Pescăruș pitic

Eram tocmai în pavilionul pentru păsări, când a fost adus acest exemplar atât de rar și am avut plăcerea să văd pe calmul meu John rămânând cu gura deschisă în faţa unei astfel de surprize, plin de bucurie în clipa în care văzu micuţa pasăre. Își reveni repede și deveni din nou acei englez rece și stăpân pe sine, dar ochii săi aveau o lucire de febră în timp ce se tocmea cu băiatul pentru fiecare penny. După ce a cumpărat-o, l-a întrebat pe băiat cum a reușit s-o prindă.

— Cu mâna, sah — răspunse băiatul.

— Cu mina?

— Da, sah. A zburat lângă mine și prins repede cu mână, așa… – spuse băiatul făcând un gest rapid cu mâna.

John se întoarse spre mine.

— Te consider că ești un expert în ceea ce privește men talitatea băștinașilor de aici — îmi spuse — poţi să-mi spui de ce acest băiat n-are să-mi spună niciodată adevărul în legătură cu felul în care a prins această pasare? Ca s-o prinzi din zbor trebuie să ai ochi de vultur și iuţeală de glonţ… Cum poate să-și închipuie că am să cred o astfel de minciună evidentă?

— Arăţi atât de naiv și de încrezător, bătrâne, exact ca acei oameni cărora un escroc le vinde Palatul Buckingham. În jurul tău parcă strălucește o nevinovăţie totală.

Riniid

Scurt timp după aceasta, pastorul Paul Schimbler m-a întrebat dacă n-aș fi dispus să-l însoţesc pe el și pe soţia sa într-o călătorie pe care au de gând s-o facă până la un sat de pe lacul Soden, la câteva mile de Kumba. Ca să mă tenteze și mai mult, mi-a spus că în jurul lacului se găsesc sute de specii de păsări și precis că voi reuși să găsesc câteva exemplare preţioase. I-am propus acest lucru lui John, iar dânsul a acceptat cu entuziasm, asigurându-mă că va avea grijă de colecţia mea de mamifere și reptile, care devenise destul de mare, pe întreaga perioadă cât voi lipsi. Am stabilit că voi pleca timp de o săptămână și am pregătit un număr destul de mare de mici cutiuţe și cuști pentru viitoarele mele capturi, am împachetat patul meu de campanie și într-o dimineaţă clară m-am așezat pe scaunul din spate al micuţului automobil al familiei Schimbler, împreună cu Pious. Am mers cu mașina atâta timp cât a existat un drum, iar la capătul lui ne așteptau hamalii și am pornit spre lac, care se afla la o distanţă de circa 15 mile.

Poteca pe care mergeam făcea bucle largi printre arborii pădurii, trecând prin apropierea unor mici plantaţii ale indigenilor, traversând cătune care erau formate din câteva colibe împrăștiate prin luminișurile ce răsăreau printre trunchiurile uriașe. Peste tot oamenii veneau să-l întâmpine pe Schimbler și pe soţia lui, urându-le bun-venit și strângându-le mâinile. Pe oricine întâlneam în cale, acesta se dădea respectuos la o parte ca să ne lase să trecem și murmura cuvinte de salut. Când întâlneau oameni bolnavi sau cărând sarcini grele pe cap, Schimbler-ii se opreau și se interesau de sănătatea lor sau de distanţa pe care o aveau de

străbătut, terminând tot deauna întrevederea cu un plăcut „Aisiiu”[13]. Câteodată treceam prin faţa unor arbori bombax încărcaţi cu florile lor purpurii, partea lor de jos fiind acoperită cu o draperie de volbură cu flori albe și galbene, care le înfășurau trunchiul lor argintiu. Pe câmp se vedeau tulpinile de porumb cu ştiuleţi grei, iar mătasea lor flutura în bătaia. Unei adieri uşoare, bananele atârnau în ciorchini grei din copaci, arătând ca niște candelabre diforme zdin ceară.

Am ajuns la lac când începuse să se lase seara. Cărăruia se răsucea ca un șarpe printre copaci și deodată am ieșit din umbra trunchiurilor masive, iar înaintea noastră se întindea suprafaţa lacului, perfect netedă, cu luciri cenușii, în care soarele în amurg îşi trimitea ultimele sale raze aurii. Pădurea se termina acolo unde începea împărăţia apei și de jur-împrejurul lacului malul său era păzit de copacii înalţi. În mijlocul acestei mari întinderi de apă se găsea o mică insuliţă, acoperită cu o pădurice răsfirată, prin care am recunoscut cu greutate conturul unui sat mic.

Am intrat în apele calde ale lacului, care ne ajungeau până la coapsă, iar unul dintre hamali a scos un strigăt ale cărui ecouri sumbre păreau că sunt reflectate de suprafaţa lacului și se sparg în mii de sunete, ciocnindu-se de copacii de pe malul celălalt. O pereche de vulturi-pescari, cu un pe naj, viu alb și negru, se ridicară de pe trunchiul unui. Copac mort pe care se odihneau și bătură greoi din aripi, zburând peste apele lacului și îndreptându-se spre insulă. Peste puţin timp am auzit o repetare a aceluiași strigăt sumbru venind din sat, iar un punct mic negru se desprinse de insulă și porni să străbată7 lacul în direcţia noastră. A fost urmat de un altul, apoi de încă unul, ca un stol de peștișori mititei ce părăsesc un mal verde și stâncos acoperit cu o pătură de mușchi.

În curând acostară în apropierea noastră, provele bărcilor făcând să foșnească trestiile, iar oamenii din canoe, urându-ne bun-venit și strigând: „Bine aţi sosit, masa, bine aţi sosit”.

Ne-am încărcat tot bagajul în fragilele ambarcaţiuni, care tremurau și se balansau ca niște căluţi jucăuși, după care canoele începură să alunece plăcut pe oglinda lacului. Mi-am lăsat mina în apă și am simţit căldura ei. Insula, lacul și pădurea, care le încercuia pe amândouă ca un inel, erau învelite în lumina aurie a soarelui apune. Singurul sunet ce se putea auzi era murmurul apei care aluneca pe lângă marginile bărcilor, din când în când o pocnitură a vreunei vâsle când se lovea de marginea bărcii sau de o bucată de lemn și răsuflarea adâncă a celor care vâsleau de fiecare dată când ramele se cufundau adânc în apă, făcând canoele să salte înainte ca un pește. Deasupra noastră apăru prima pereche de papagali cenușii, cu zborul lor iute ca de porumbel, gângurind și șuierând în timp ce străbăteau văzduhul cerului. Astfel am ajuns pe insulă, aproape într-o liniște deplină, o liniște atât de profundă, încât ţi se părea că o poţi atinge cu mâna. Chiar cel mai mic zgomot părea că este o profanare a acestei seri tăcute.

---

[13] Corect în engleză „I see you“ — Te văd — formă de salut în Africa (n. trad.).

Familia Schimbler avea o colibă pe un mic delușor din mijlocul insulei, iar eu m-am aranjat într-un bordei, pe jumătate ascuns de frunzele copacilor, chiar pe marginea lacului. Înainte de a mă culca în seara aceea, am stat la marginea apei ca să fumez o ultimă ţigară. Lacul era calm și argintiu la lumina lunii, apărând când ici, când colo câte un inel întunecat, marcând locul unde vreun pește făcuse un salt în aer, pocnindu-se de suprafaţa apei. Undeva în depărtările pădurii puteam să aud o cucuvae cum scoate un ţipăt prelung, iar ca un acompaniament la toate acestea se auzeau trilurile neîntrerupte ale cicadelor.

În dimineaţa următoare lumina pătrunse în bordeiul meu de cum răsări soarele, ridicându-se peste marginea pădurii, iar prin ușa deschisă puteam vedea lacul care mă invita îmbietor. M-am strecurat afară de sub pologul contra ţânţarilor, am trecut pragul ușii, am fugit și am sărit în apele tot calde, datorită soarelui din ajun, dar totuși suficient de răcoroase pentru ca să te învioreze. Am înotat câţiva iarzi când mi-am amintit de crocodili, așa că m-am oprit de îndată și am început să cercetez împrejurimile. De după un cap al insulei se ivi un canoe în miniatură, în care vâslea un puștan de circa cinci ani.

— Hei, prietene — i-am strigat făcându-i semn cu mâna — na, crocodili în apă aici?

Răspunsul la aceasta întrebare fu un hohot de râs.

— Nu, masa, noi nu este crocodili pentru apă aceasta.

— Aici nu este animal rău de loc?

— De loc, sah, de loc — îmi răspunse copilul și puteam auzi râsul lui cristalin, în timp ce vâslea trecând lacul. Așa că mi-am permis să fac o baie îndelungată și plăcută, înotând mult, după care m-am îndreptat spre sat ca să mănânc. Aici am făcut cunoștinţă cu doi vâslași care urmau să mă ducă de jur-împrejurul lacului pentru ca să pot vedea păsările. Erau doi tineri liniștiţi, care păreau că sunt foarte timizi și se îmbujorau la faţă de câte ori le adresam cuvântul. Ne-am aşezat într-un canoe mai mare, eu cocoţându-mă pe botul din faţă al bărcii, cu binoclul la îndemână și cu pușca sprijinită lângă mine. Schimbler îmi promisese că voi putea vedea o mulţime de păsări, dar nu m-am aşteptat la stolurile de necrezut pe care le-ram văzut în dimineaţa aceea…

Lângă malurile joase ale lacului zăceau trunchiurile putre ezite ale multor uriași ai pădurii, cu ramurile lor albe și răsucite ca niște șerpi. Acești copaci au fost uciși încetul cu încetul de ape și de insecte, iar pământul a fost muiat și spălat de sub rădăcinile lor de apa lacului, până când s-au prăbușit pe ultimul lor ioc de odihna, în apele puţin adânci, ca să se scufunde treptat, an după an, în noroiul moale și roșietic. Scheletul și crăcite lor de deasupra apei — reprezentau locuri de odihnă minunate pentru păsările din acea zona, așa că am vâslit încetișor pe lângă malurile lacului, pe care le-am cercetat cu ajutorul binoclului. Cele mai obișnuite dintre pasări erau cele cunoscute sub numele de anhinga sau gât de șarpe, o pasăre care se asea mână destul de mult cu cormoranul englez, cu excepţia gâtului său foarte lung, pe care îl poartă, ca pe un S. Ele ședeau în rânduri strânse pe copacii prăbușiţi, cu aripile larg desfăcute, ca să le usuce la căldura soarelui, răsucindu-și

capetele pe gâturile lor lungi ca să ne poată urmări în timp ce treceam prin faţa lor.

Aveau un penaj de un cafeniu-închis, care de la distanţă părea că Este chiar negru, și din această cauză rândurile lor semănau cu un cortegiu funerar în așteptarea catafalcului. Dacă ne apropiam prea mult de ele, îşi luau zborul, dând greoi din aripi, trecând peste apă și aterizând zgomotos mai departe pe plajă. După aceea se scufundau sub apă și apăreau în locurile cele mai neașteptate, deasupra oglinzii lacului ivindu-se doar gâturile lor lungi și capetele care priveau în toate părţile, semănând cu niște șerpi. Acesta este un obicei de-al lor, să înoate ţinând numai gâtul și capul deasupra apei, de unde li s-a tras și numele de gât de șarpe.

Alte păsări destul de obișnuite, care totdeauna erau văzute numai perechi, erau vulturii-pescari, cu penajul lor alb și negru ieșind în evidenţă pe fondul verde și cu ciocurile și picioarele de un galben-canar strălucind în razele soarelui. Ne lăsau să ne apropiem destul de mult, înainte ca să zboare leneș cu câteva lovituri lente de aripi, până la arborele următor.

Lucrul care m-a uimit cel mai mult, dar care mi-a și plăcut extraordinar, era numărul uriaș de pescăruși, de toate for mele, mărimile și culorile, și atât de blânzi încât lăsau canoele să se apropie până la o distanţă de cel mult șase picioare înainte de a-și lua zborul. Erau aici pescăruși pestriţi, de un alb și negru strident, care de la distanţă păreau că aveau un penaj din diamante albe și negre, ca și cum ar purta un domino pentru cine știe ce bal fastuos. Ciocurile lor lungi erau negre cum este cărbunele și pline de strălucire. Mai erau acolo și pescăruși uriași, cocoţaţi perechi-perechi, cu crestele lor întunecate și ascuţite, având spinarea pătată în cenușiu-alb, iar penele de pe piept aveau o culoare roșietică de vulpe. Erau la fel de mari

Ca și porumbeii de pădure, având ciocuri mari în formă de lama de cuţit. Erau de asemenea chiar și unii din favoriţii mei, pescărușii pitici, strângând între degetele de la piciorușele lor de mărgean roșu crenguţe albe, iar printre ei se întrezăreau pescăruși-albaștri, cei mai pitorești dintre toţi. Ei nu păreau că sunt o ediţie mai mare a pescărușilor pitici, dar în clipa în care îşi luau zborul nu mai exista nicio posibilitate ca să-i poţi confunda, întrucât coborau foarte aproape de faţa apei, scoţând strigătele lor printre trestii, spinările strălucindu-le într-un albastru atât de pur și de minunat, încât îţi lipsesc cuvinte ca să poţi descrie acest lucru, așa că păreau ca niște preţioasepietre de opal strălucind pe suprafaţa lacului. În timp ce mă uitam la ele, am luat hotărârea sa încerc să iau câteva din aceste fermecătoare creaturi ca să îmbogăţesc colecţia lui John. De pe acum reușise să-și procure mai mulţi pescăruși pitici, peascăruși din Senegal mult mai puţin atrăgători, așa că mi-am îndreptar atenţia asupra celor pestriţi, uriași și, mai ales, asupra pescărușilor albaștri.

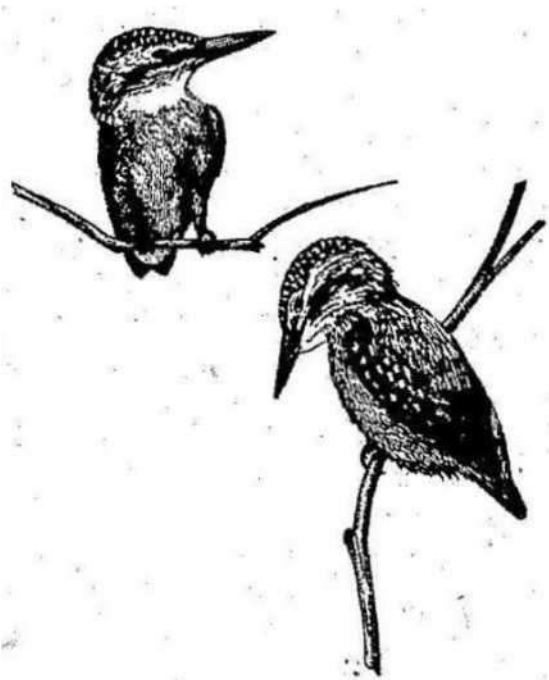

Nectarniide

Obsedat de multitudinea de pescăruși, am urmărit celelalte păsări cu totul automat. Erau acolo ploieri-cu-cap-alb pestriţi, grași, cu bărbile lor galbene atârnând în mod absurd de fiecare parte a ciocului, legănându-se într-o parte și alta în timp ce se mișcau. Se găseau și cârstei negri, cu picioarele verzi și fragile, care se puteau vedea foarte bine în clipa în care păsările părăseau zona trestiilor; delicaţii stârci-de-cireadă albi, pășind se lemn printre bălțoace; ţigănuși lucioși ca mătasea, privind de pe ramurile copacilor cu ochi reci ca de pește. La un moment dat am ajuns într-un loc unde se prăbușise de curând un arbore, iar în căderea sa trăsese după dânsul un număr mare de copăcei, liane și plante înfloritoare și parazitare. Apa liniștită era acoperită cu un covor de frunze verzi și petale mototolite de flori, iar prin petele de apă ce se mai vedeau, se jucau și se zbenguiau un stol de nectariniide, rămânând câteodată suspendate numai cu câţiva inci deasupra apei în faţa unei flori, așa că în oglinda lacului se putea vedea imaginea florii și a pă sării.

Când m-am întors în sat am luat informaţiile necesare, și peste puţin timp am descoperit trei tinerei care cunoșteau prinderea păsărilor cu ajutorul cleiului, o metodă pe care am văzut-o aplicată cu destul succes în Eshobi. Le-am spus ce fel de pecăruș doream ca să prindă-şi preţul pe care eram dispus să-l plătesc, după

care i-am lăsat să-și vadă de treabă. În dimineaţa următoare, foarte devreme, am fost trezit de zgomotul vâslelor și, uitându-mă prin ușa larg deschisă abordeiului meu, am putut vedea trei canoe micuţe conduse de tinereii mei îndreptându-se spre largul lacului. Primul s-a întors pe la amiază, aducând un coș în care se găseau doi pescărușI pestriţi și unul senegalez. I-am dat drumul acestuia din urmă, deoarece John avea destule exemplare de acest fel, dar pe cei pestriţi i-am așezat cu grijă în cea mai bună cușcă pe care o aveam și n-am mai putut de fericire. Nu erau de loc înspăimântaţi, așa cum mă temusem la început, ci, din contra, păreau extrem de plictisiţi. Dacă puneam mâna oriunde în apropierea plasei de sârmă a cuștii lor ei ciuguleau de ea cu ciocurile lor ascuţite și în curând mi-am dat seama că curăţirea cuștii lor este o operaţie destul de dureroasă. Problema alimentării a fost rezolvată foarte ușor, deoarece apele din preajmă insulei erau pline cu tot felul de peștișori, iar din două-trei aruncări de plasa puteam să procur suficient ca să hrănesc o duzină de pescărușI. Perechea mea de pescărușI pitici a mâncat bine, după care a căzut într-o somnolenţă odihnitoare.

În cursul după-amiezii se întoarse cel de-al doilea vânător, aducând doar un pescăruș pitic, dar sărmana păsărică era atât de încleiata, încât mi-a luat o jumătate de oră ca s-o curăţ, înainte de a-i da drumul. Când am deschis larg palma, s-a așezat pe un deget, strângându-l cu greutate între degetele picioruşelor sale. Și-a aranjat câteva pene, care nu mai erau la locul lor în urma băii ce i-o făcusem, după care o ţâșni peste lac, drept ca o săgeată. Cel de-al treilea vânător se întoarse tocmai seara, iar în micuţul lui coș împletit se afla un pescăruș al bastru. Acesta se acomoda la fel de repede ca și cei pestriţi, numai că mi s-a părut că este mai nervos. Eram în culmea fericirii și le-am spus vânătorilor mei ca a doua zi să încerce să prindă și pescărușul uriaș. Căutam să-mi imaginez obrazul lui John când am să sosesc cu trei specii de pescărușI pentru el.

Dar visul meu nu s-a realizat, deoarece a doua zi vânătorii mi-au spus că cleiul lor nu este destul de puternic pentru ca să ţină un pescăruș uriaș. Sub razele soarelui arzător cleiul se usca destul de încet și, deși era destul de bun ca să ţină păsă rele mici, o pasăre cu puterea pescărușului uriaș reușea cu ușurinţă ca să scape. Cu toate acestea mi-au adus încă unul pestriţ și unul albastru, așa că am avut totuși pentru ce să fiu destul de mulţumit.

După-amiaza m-am bălăcit în apele calde din apropierea bordeiului, urmărind peștișorii înotând printre picioarele mele.

La un moment dat sosi un om aducând un mesaj de la Schimbler-i, prin care eram invitat să viu în sat, deoarece venise un vânător cu un animal pentru mine. Când am ajuns acolo am găsit o mulţime stând împrejurul unui obiect care la prima vedere mi se păru că este o piatră plană. Uitându-mă cu mai multă atenţie, mi-am dat seama că am în faţa ochilor cea mai mare broască ţestoasă de apă dulce pe care o văzusem vreodată.

Era o specie cunoscută sub denumirea de broască-ţestoasă-cu-carapacea-moale *(Trionyx).* Carapacea este aproape netedă și bombată, iar de jur-împrejur are o margine moale, ca și cum ar fi fost confecţionată dintr-un carton muiat în apă.

Din această cauză, ţestoasele tinere, privite de sus, se aseamănă cu niște clătite groase. Botul acestor reptile interesante se termină cu o pereche de trompe miniaturale, pe care animalul le poate scoate la suprafaţa apei și să respire cu ajutorul lor, fără ca să descopere o parte a corpului său. Această vietate nefericită fusese harponată în ceafă și muri tocmai când am ajuns și eu la faţa locului.

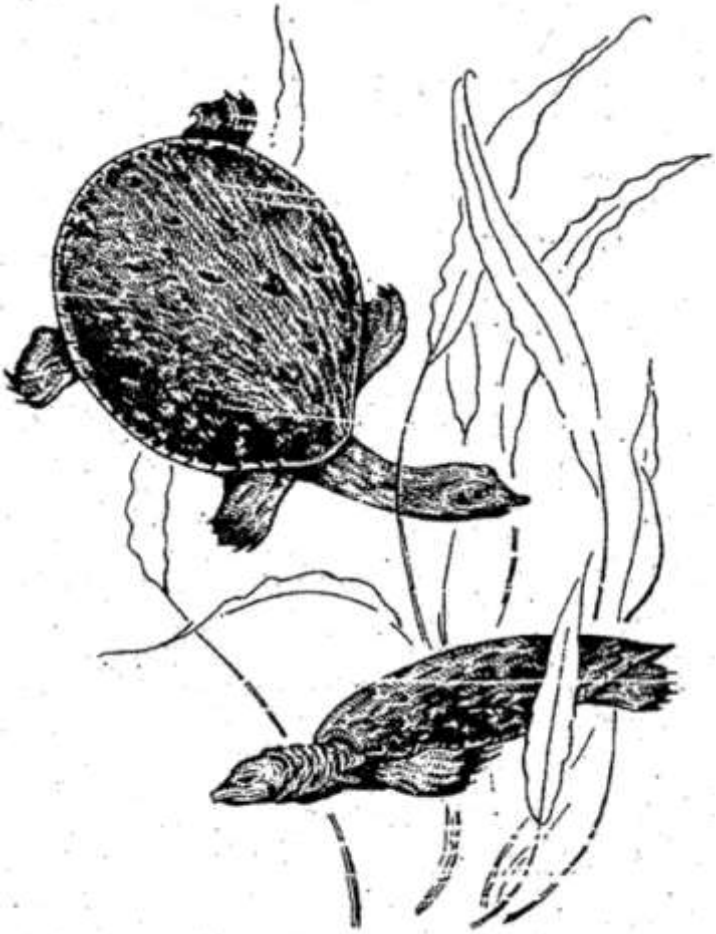

Broască-ţestoasă-cu-carapace-moale (Trionyx)

Totuși, chiar după ce capul ei a fost tăiat de corp, fălcile sale ascuţite ca niște lame apucară o bucată de lemn și o tăiară în bucăţi. Niciodată nu mi-am închipuit că aceste broaște ţestoase pot să crească atât de mari. Aceasta măsura patru

picioare în lungime și era nevoie de doi oameni ca s-o ridice. După ce am examinat-o și l-am rugat pe vânător să-mi aducă una vie, animalul a fost tăiat în bucăţi și am mâncat-o gătită într-o tocană. Carnea s-a dovedit că are un gust foarte bun și aducea într-o oarecare măsură cu carnea unui viţel gras. Dar n-am reușit să obţin vreodată vie una din aceste reptile gigantice, lucru care m-a dezamăgit profund.

Sosind și ziua plecării noastre, am strâns mâinile locuitori lor din sat, am vâslit pe apele lacului liniștit și fermecător și am ajuns pe malul celălalt, în apropierea cărării pe care veni sem. Înainte de plecare am aruncat o ultimă privire spre insula ce. Zăcea pe întinderea apelor în care se reflectau razele soare lui, înconjurată de o pădure deasă și plină de viaţă. Apoi am pornit printre copaci și a trebuit să fiu atent ca hamalii mei să nu pocnească cuștile de crăcile joase ce atârnau deasupra dru meagului sau să le lase prea mult la soare în timpul vreunui popas. Pe drum am hrănit de două ori pescărușii aceia preţioși, pentru care cumpărasem o cutie de tinichea umplută cu apa, în care se zbăteau o mulţime de peștișori. Unul dintre pescăruşii pestriţi era foarte nervos și nu dori să mănânce, dar ceilalţi nu se lăsară de loc impresionaţi de călătoria aceasta.

Am ajuns la drumul de întoarcere când se lăsa seara, am plătit hamalii și ne-am suit mulţumiţi în mașină. Am ajuns la școală pe întuneric și l-am găsit pe John așezându-se la cină.

Chiar și bucuria lui John la vederea pescărușilor n-a reușit să împrăștie indispoziţia, pentru că de-abia acum îmi dădusem seama că fusese ultima etapă din călătoria mea. În decurs de 10 zile urma să părăsim Africa. M-am suit în pat şi când m-am pregătit să adorm mi-am amintit de apele calde ale lacului, de micuţa și curioasa insulă, de satul și locuitorii săi drăguţi și fericiţi. Într-o zi, mi-am promis mie însumi, mă voi întoarce în acel sătuc de pe insulă, doar ca să petrec acolo o vacanţă. Voi înota împreună cu peștii și mă voi întinde într-un canoe, ce va aluneca pe lângă trunchiurile pe jumătate acoperite de apă, și voi urmări netulburat tot felul de pescăruși.

Arca pleacă la drum

Nu este un lucru ușor să-ţi aranjezi o călătorie pe un vapor când ești obligat să explici ca cea mai mare parte din bagajul tău este formată din peste 100 de cuști de tot felul, pline cil mamifere, reptile și păsări vii. Am întâmpinat destule greutăţi până când prin bunăvoinţa companiei „Elders and Fyffes” am aranjat călătoria pe unul din vasele lor. În clipa în care am aflat când este ziua plecării, am constatat spre spaima noastră că ne rara îne mult mai puţin timp să ne pregătim de călătorie decât crezusem l-a început.

Nu poţi doar să te urci pe puntea unui vas împreună cu toate animalele pe care le ai și să aștepţi să vină bucătarul vaporului ca să le hrănească. Există o mulţime de lucruri de cumpărat, alimente de comandat, reparaţii de ultima clipă la numeroase cuști, că să fii sigur ca nimeni nu va evada pe bord, și alte o sută și unu

de lucruri mari și mici. Am fost obligaţi să trimitem o serie de oameni la distanţe destul de mari, de aproape 200 de mile, pentru ca să ne procure diverse lucruri ce nu se găseau în apropiere, cum a fost cazul chiar cu cartofii. La Kumba poţi să găsești cât vrei cartofi dulci, dar de loc din cei obișnuiţi. După aceea urma porumbul; când cumperi alimentele în cantităţi mari îţi dai seama că este mai ieftin să le cumperi din regiunea unde cresc astfel de lucruri, iar zonele de agricultură din Camerun se află în porţiunile deluroase ale ţării. A trebuit să cumpărăm 10 duzini de ouă, 40 de legături de Banane, unele mai verzi, altele mai coapte, 50 de pau-pau, 100 de portocale, 20 de ananași, 4 saci de porumb, 4 de cartofi dulci și 4 cu cei obișnuiţi, 2 saci de fasole și carnea de la un bou întreg. Toate acestea, așa cum am mai spus, trebuiau adunate din diferite regiuni ale Camerunului și aduse aici, și totul trebuia făcut în Cea mai mare grabă, altfel exista riscul că vom pleca fără să luăm cu noi unele din aceste alimente atât de necesare.

În aceste momente grele s-a întâmplat să mă îmbolnăvesc de malarie. La început nu mi-am dat seama că este malarie, crezând că este vorba de un simplu surmenaj, așa că am continuat să mă zbat aproape o săptămână, mai mult mort decât viu, până când am ajuns la concluzia că ceva nu este în regulă cu mine, după care am făcut o vizită la spitalul din localitate. Doctorul m-a examinat, mi-a făcut o injecţie zdravănă în partea cea mai dureroasă a corpului meu și m-a trimis în pat. Am zăcut fără niciun fel de poftă două zile, în timp ce în casa animalelor domnea haosul și încurcăturile veneau una după alta, iar John se căznea să-și hrănească pasările, să examineze sacii cu cartofi și să aibă grijă ca maimuţele să mănânce la timp. Ne hotărâsem să călătorim noaptea până la malul mării, sosind la ivirea zorilor în ziua pentru care era hotărâtă plecarea, să încărcăm tot bagajul și apoi s-o pornim. În ajunul plecării, doctorul veni să mă vadă din nou.

Coliba noastră semăna acum cu un bazar: erau acolo saci cu alimente, cutii cu ouă, coșuri cu fructe, toate așezate pe jos.

Doctorul s-a strecurat cu grija printre toate acestea și s-a pregătit să-mi facă o nouă injecţie, după ce mi-a luat temperatura. Privind seringa la lumină în timp ce o încărca cu chinină (un obicei oribil pe care îl au doctorii), iar eu zăceam tremurând, m-a întrebat ce înseamnă toată această învălmășeală.

— Oh, plecăm de aici mâine seară — i-am spus cu ochii îndreptaţi după seringă.

— Ce vreţi să spuneţi prin plecăm?

— Plecăm ca să prindem vaporul. Trebuie să ne îmbarcăm până marţi la ora zece treizeci.

— Dumneata vrei să spui că ai intenţia să călătorești până la Tiko și să prinzi vaporul de mâine, în starea în care te afli? m-a repezit dânsul.

După tonul pe care-l folosea, aveam impresia că se adresa unui copil neascultător.

— Dar nu sunt chiar așa de bolnav — am protestat – mâine dimineaţă mă voi simţi splendid.

— Ascultă-mă — mă întrerupse doctorul — ai febră, temperatura s-a urcat aproape de 38,4°, și în medie n-a scăzut de loc în tot cursul săptămânii trecute.

Trebuie să mai stai în pat încă cel puţin două săptămâni. Nu poţi călători pe un vapor.

— Dar trebuie să plec, doctore. Ne-am uscat pentru a putea pleca acum. Dacă renunţăm la această ocazie, nu se știe dacă vom mai găsi alta. N-avem altă cale de ales. Trebuie să mă îmbarc.

— N-ai șanse nici măcar să ajungi pe bordul vasului. În starea în care te afli plecarea într-o astfel de călătorie este pur și simplu o nebunie. Dacă se repetă criza când ajungi la coastă, vei fi obligat să te internezi de îndată într-un spital sau…

— Sau ce? l-am întrebat.

— Sau să mori — îmi răspunse furios. Apoi cu dexteritatea sa profesională îmi înfipse acul seringii în corpul meu.

De îndată ce mi-a revenit darul vorbirii, i-am spus:

— Dar nu mai putem anula nimic acum. Trebuie să plecăm.

— Foarte bine — îmi răspunse doctorul — dar din acest moment îmi declin orice răspundere pentru sănătatea dumitale.

Și, trecând peste lăzi și saci, dispăru în întunericul nopţii.

În seara următoare sosiră autocamioanele, colecţia de animale a fost încărcată, după care urmară toate alimentele, sacii de cartofi, porumb, fasole, lăzile cu ouă și apoi întregul bou învelit în cârpe umede pentru a fi păstrat la răcoare. În momentul când eram gata de plecare, am avut senzaţia că m-a cuprins o beţie neplăcută, iar capul îmi bubuia ca o tobă. M-am suit în cabina camionului meu împreună cu Sue, puiul de cimpanzeu, învelit într-o pătură și așezat pe genunchii mei, și caravana noastră o luă din loc. A fost o călătorie infernală.

Primele ploi din acest anotimp tocmai căzuseră și transformaseră pământul roșu al drumului într-o pastă cleioasă, pe care camionul patina nebunește, pocnindu-se și săltând peste bolovanii ascunși sub noroi. Puteam auzi cum maimuţele din partea din spate a mașinii protestau prin ţipete stridente și mă întrebam care din aceste exemplare rare ce nu mai puteau fi înlocuite acum în niciun fel se va îmbolnăvi, poate va muri, în urma acestui drum. Am dormit puţin, dar somnul nu m-a odihnit de loc și m-am trezit rece ca gheaţa și cut dinţii clănţănind, așa că a trebuit să opresc mașina și să caut prin bagajele din spate câteva pături în care să mă învelesc. Peste 10 minute transpiram în așa hal, încât am fost obligat să le arunc pe toate de pe mine. Într-un loc ne-am oprit, deoarece camionul în care mergea John a avut o pană de cauciuc și prietenul meu a venit imediat să se intereseze de starea sănătăţii mele și am băut împreună câte o ceaşcă de ceai binevenită, menţinută caldă cu ajutorul unui termos.

— Cum rezistă păsările la drumul ăsta? l-am întrebat.

— Nu știu — mi-a răspuns John mohorât — mașina s-a scuturat de câteva ori într-un mod îngrozitor. N-am curajul să mă uit ca să văd ce s-a întâmplat decât după ce vom ajunge la Tiko.

— Te înţeleg, aceeași teamă o am și pentru animalele mele.

Totuși nu putem face nimic înainte de a începe descărcarea, așa că nu ne rămâne decât să ne rugăm ca totul să fie bine.

Când am ajuns în regiunea unde se află colinele joase ale muntelui Camerun, iar drumul s-a îndreptat spre ţărmul mării, a început să cadă o ploaie rece și măruntă, întunecând și mai mult priveliștea, care și așa era pe jumătate ascunsă de ceaţă.

Am ajuns la prima plantaţie de palmieri când soarele începea să răsară pe cer, razele încercând să străpungă pavăza de hori ce atârnau deasupra muntelui. Curând, sub noi apăru câmpia largă, care se întinde în jurul portului Tiko. Era un colţ din Africa și m-am cutremurat când am privit în jurul meu. Milă după milă nu se vedeau decât șirurile de bananieri cu frunzele lor uriașe, aranjaţi în pătrate ca o tablă de șah. Acţionând ca la comanda unui mecanism hidos, stăteau mii și milioane de bananieri în rânduri perfect aliniate, întinzând supuși fructele lor, care erau culese încă verzi, pentru a fi duse pe bordul vapoarelor ce le așteptau. Nu se vedea nimic în afară de frunzele acestor copaci fluturând în bătaia vântului, pline de apă, ca niște cearșafuri verzi, într-o linie al cărei sfârșit nu se măi zărea. Din când în când, monotonia acestui peisaj era între ruptă de vreun mic luminiș, în care se vedea o vilă albă, unde locuia vreun supraveghetor alb, sau vreun rând de șoproane metalice oribile, ruginite, în care se adăposteau culegătorii de banane. Camioanele noastre se târau prin ploaia măruntă și, în sfârșit, se opriră lângă o cale ferată cu ecartament îngust.

În sus și în jos se strecurau locomotive micuţe, pufăind neîntrerupt, târând după ele vagoane încărcate cu legături de banane verzi. Aceste garnituri trebuiau să traverseze o porţiune mlăștinoasă de lângă chei, unde fructele erau încărcate cu macarale în vapoarele ce le așteptau.

Spre dezamăgirea noastră am aflat că am sosit cu câteva ceasuri mai devreme și nu putem să urcam colecţia pe bord decât mai târziu. Din această cauză am lăsat animalele mai departe în camioane, acestea reprezentând totuși un adăpost împotriva ploii, mai ales că nu se vedea nicio urmă de soare care ar fi putut usca cuștile. De-abia luasem această hotărâre, că ploaia a încetat să mai cadă, iar razele de soare sparseră pătura de nori și întreaga atmosferă se încălzi imediat. Așa că ne-am apucat să descărcăm toate cuștile și să le așezăm în ordine la umbră, lângă linia ferată, uitându-ne cu teamă în fiecare ca să ne convingem ca posesorul ei mai era în stare bună. După ce totul a fost descărcat, John și cu mine am comparat observaţiile pe care le făcusem.

— Am pierdut două nectariniide, din fericire nu erau dintre cele mai bune. Cred că s-au speriat din cauza scuturăturilor din timpul drumului și au început să se zbată în cușca. În rest se pare că totul este într-o stare suficient de buna, dar aș fi fericit să le văd suite pe bord, ca să le dau apă și mâncare. Cum stau lucrurile la tine?

— Una din maimuţele mândril s-a rănit serios la o mână ca o proastă. Cred că a strecurat-o printre gratii, tocmai când treceam peste vreo groapă și o altă cușcă a căzut și i-a strivit-o. Dar asta se vindecă repede și, mulţumesc lui Dumnezeu, n-am alte pierderi. Maimuţele angwantibo sunt în ordine, deși mi se par puţin cam speriate.

După o amânare care mi s-a părut că nu se mai termină, deoarece nu puteam

curaţi și hrăni animalele noastre, se opri lângă noi un tren cu un șir de vagoane goale și ni se spuse să încărcăm cuștile în ele. În clipa în care am urcat și ultima cușcă în vagon a început să plouă din nou, dar de data aceasta nu mai era ploaia măruntă și liniștită de mai înainte. Deoarece ne aflam sub cerul liber și nu exista nicio posibilitate să ne adăpostim, Camerunul s-a decis să ne facă o demonstraţie a posibilităţilor sale în domeniul ploilor. În decurs de câteva secunde toate cuștile noastre erau pline de apă, iar oamenii noștri, John și cu mine arătam ca și cum am fi fost aruncaţi într-un bazin cu apă. Încetișor, trenuleţul se târî prin reţeaua de linii, aducându-ne din ce în ce mai aproape de vapor. În sfârșit, ne-am oprit lângă acesta și am trecut toate cuștile în cea mai mare viteză pe vas. Începusem să tremur din nou și simţeam că am să-mi pierd cunoștinţa. Amintindu-mi de avertismentul doctorului că pot avea o nouă criză, m-am grăbit să cobor în cabina noastră și mi-am pus haine uscate, după care am pornit în căutarea barmanului șef. Acest om înţelegător s-a dus în cabina lui, mi-a turnat acolo un pahar de whisky ce putea să dea peste cap până și un cal de curse și am simţit cum o căldură, mi se împrăștie prin tot corpul. Am luat câteva din tabletele pe care mi le dăduse doctorul și m-am suit din nou pe punte, împiedicându-mă la fiecare pas. Toate cuștile și animalele din ele erau complet ude. Trebuia imediat să mă apuc și să curăţ fiecare cușcă, să arunc rumegușul ud și să-l înlocuiesc cu rumeguș uscat, după care am început să arunc tot cu rumeguș uscat și asupra maimuţelor, încercând în acest fel să scot o parte de umezeală din blănile lor. După aceea le-am pregătit lapte fiert și le-am hrănit cu fructe și cu pâine, întrucât sărmanele tremurau de frig, și îmi dădeam seama că dacă nu reușesc să le usuc și să le încălzesc înainte de căderea nopţii unele din ele se vor îmbolnăvi de pneumonie. După maimuţe, am curăţat și am hrănit pe angwantibo, care din fericire scăpaseră oarecum de furia ploii, fiind protejaţi de cuștile cu alte animale.

În acest timp, efectele minunate ale whisky-ului începură să dispară și mă simţeam din ce în ce mai rău. Puntea se bălăbăneexși încerca să dispară de sub picioarele mele, capul mi se umflase ca un dovleac și ameninţa să se spargă dintr-o clipă în alta datorită durerii ascuţite din interiorul lui. Pentru prima oară m-am simţit într-adevăr speriat. Ajuns pe bordul vasului nu aveam niciun chef să-mi pierd cunoștinţa și să fiu transportat la spital, lăsându-l pe John singur să execute o muncă pentru care câteodată nu ajungeau nici măcar doi oameni. M-am târât până la cabina noastră și m-am trântit pe pat. Curând sosi și John și-mi spuse că reușise într-o măsură oarecare să aranjeze păsările și într-o jumătate de oră va fi complet liber să-mi dea o mână de ajutor pentru animalele mele, iar eu m-am cufundat într-un somn adânc și odihnitor. Când m-a trezit, m-am simţit un om cu totul diferit, m-am suit pe punte încă un pic ameţit, dar de data aceasta eram sigur că n-am să mor. Am terminat cu masa de seară a animalelor, am atârnat paturi în faţa cuștilor cu maimuţe și cu angwantibo, după care am pregătit sticla cu lapte pentru Sue. Când a văzut-o în mâna mea, Sue a început să ţipe de bucurie, așa că se pare că această călătorie nu lăsase niciun fel de urme neplăcute pentru ea.

Până la urmă am terminat cu toate pregătirile pentru noapte și am putut să mă

odihnesc, cu mintea liniștită, prima oară în decursul ultimelor două zile. M-am sprijinit de balustradă și am privit spre peisajul plin de umezeală reprezentat de șirurile de bananieri și mlaștinile cu mangrove, iar ploaia continua să răpăie pe pânza întinsă deasupra mea. Terminându-și treburile sale, John veni lângă mine și am fumat în tăcere, uitându-ne în ploaie.

— Nu cred că oamenii pot să-și dea seama ce înseamnă să aduni animale — spuse John gânditor, privind spre grămada de cuști. Ei nu cunosc toate greutăţile pe care le întâmpinăm.

Uită-te de exemplu la noi pe ziua de azi. Am fi putut foarte ușor să pierdem întreaga colecţie cu ocazia acelei ploi torenţiale. Dar ei niciodată nu se gândesc la astfel de lucruri când se uită la animalele din Grădina zoologică.

— Bine, dar nu poţi să te aștepţi la altceva din partea lor.

Ei consideră că acest lucru este la fel de ușor ca și pe vremea arcii lui Noe.

— Noe! exclamă John cu dezgust. Dacă Noe ar fi avut numai o cincime din animalele care se spune că le-a încărcat, întreaga arcă s-ar fi scufundat.

— Toate acele specii de mamifere și de păsări pe care le-am văzut și le-am adunat! Dacă Noe s-ar fi mulţumit numai cu animalele care se afla pe bordul acestui vas arca ar fi fost supraîncărcată.

— Mi se pare mie — spuse John căscând — că și noi avem aici o arcă supraîncărcată cu tot felul de animale pe care le-am prins.

Apoi făcu un gest arătând spre acele peste o sută de cuști adunate de noi.

— Mda, mă duc să mă culc. La ce oră plecăm?

— Cred că pe la miezul nopţii. Am să te urmez în cabină peste câteva momente.

John a plecat, iar eu am rămas să privesc prin întuneric spre ţărmul acoperit de ploaie. Deodată, printre copaci, am văzut apărând un foc, pulsând ca o inimă roșie în mijlocul întunericului. Apoi, foarte încet, cineva a început să bată o tobă și putui să aud vocile răgușite ale hamalilor de la plantaţia de bananieri reluând melodia ritmată. Focul clipea, toba răpăia, iar în jur era noapte și ploaie. Vocile cântau domol un cântec care era tot atât de bătrân ca și pădurea aceea fără de sfârșit. Era un cântec simplu și aspru și totuși plângăreţ și dulce, un cântec din acelea pe care le cânta zeul Pan. În timp ce priveam focul ce lucea în bezna dintre copaci și ascultam bătăile tobei, care se amestecau cu tremurul vocilor formând un acord complicat, mi-am dat seama că într-o zi va trebui să mă în torc sau voi fi urmărit toată viaţa de viziunea frumuseţii și misterului din Africa.

Epilog

Drumul de întoarcere acasă nu reprezintă partea cea mai simplă a unei călătorii efectuate pentru prinderea animalelor, deși unii ar putea să creadă așa. Au urmat 14 zile de munca extenuantă pentru noi, dar drept recompensă nu am pierdut decât două exemplare: unul era o pasare care nu se simţea bine încă din momentul în care am ajuns pe bordul vasului, așa că moartea ei n-a fost o surpriză pentru noi; cealaltă pierdere a fost o mangustă care nu știm prin ce mijloace a reușit să scape

din cușca ei și, fără niciun fel de motiv plauzibil, a trecut prin grilajul balustradei și a sărit în mare, înainte ca s-o pot prinde…

Am auzit spunându-se că n-ai altceva de făcut decât să strecori o bancnotă unui membru din echipaj și după aceea să uiţi, într-o măsură mai mare sau mai mică, de toate animalele, până când vaporul se apropie de acostare. Dar chiar considerând că s-ar putea găsi un membru al echipajului care să aibă atâta timp la dispoziţia sa (ceea ce este foarte puţin probabil), nu-ţi va mai rămâne în viaţă la sosire niciunul dintre anima lele cele mai rare și mai delicate, pentru că omul respectiv, cu toată bunăvoinţa lui, nu va ști cum trebuie să le îngrijească.

Nu, îmi pare rău, dar nu este chiar atât de ușor. Trebuie să te dai jos din pat la cine știe ce oră matinală ca să începi cu masa de dimineaţă și din clipa aceea nu mai ai un moment liber în decursul întregii zile.

În timpul călătoriei, Sue a fost problema cea mai importantă pentru mine. Cât am stat în tabără îşi petrecea toată ziua întinsă în — patul meu, în aer curat și bătuta de razele soarelui. Nu voiam s-o ţin tot timpul închisa în mica ei cușca din scânduri, însă totuși mi-era teamă să o las să stea întinsă pe punte, întrucât începuse să se târască. Şi nu voiam s-o văd cum calcă pe urmele mangustei și cade în Atlantic… Așa că am stat de vorbă cu barmanul șef și i-am explicat care este situaţia. După o clipă de gândire acesta dispăru și se întoarse câteva minute mai târziu aducând cu el un ţarc pentru copii mici. Se pare că o doamnă ce călătorise cu copilul ei pe acest vapor îl lăsase acolo, și am binecuvântat-o pentru acest gest care îl făcuse, chiar dacă nu avusese intenţia să mă ajute. Ţarcui a fost pus în mare viteză într-un Loc ferit de razele puternice ale soarelui, pe jos s-au întins pături, și Sue a fost așezată în interiorul lui. Ea a considerat că este ceva amuzant și după câteva zile putea chiar să stea și în picioare, ţinându-se de marginile de sus ale ţarcului. Este adevărat că de fiecare dată când vaporul se înclina cădea pe fundul ei masiv, dar putea să stea câteva secunde în șir şi îşi dădea seama că este o realizare importantă. Într-unul din pereţii. Ţarcului se găsea un joc splendid pentru ea: mai multe șiruri de bile colorate care lunecau pe sârme. Sue a considerat că acesta este un lucru minunat și petrecea ore întregi mutându-le dintr-o parte în Alta sau le lingea cu poftă.

Bineînţeles că întregul echipaj a fost captivat de drăgălășenia ei și îşi petrecea tot timpul său liber stând înghesuit în jurul ţarcului, vorbind cu ea sau mângâindu-i burtica plină.

Era destul de caraghios să te uiţi la bărbaţii aceia zdraveni (pe feţele cărora nu se putea citi nici, urmă de sentimentalism) aplecându-se peste marginea ţarcului și adresându-se în limbajul peltic al copiilor mici către un cimpanzeu micuţ ce îşi sugea degetele, culcat comod printre păturile moi. În ziua în care Sue a făcut trei pași, apucându-se sălbatic de marginea ţarcului ca să nu cadă, patru sau cinci membri ai echipajului care se aflau. În momentul acela în apropierea ţarcului şi-asistaseră la acest eveniment atât de important au venit în goana să-mi povestească cele întâmplate, ca și cum Sue ar fi fost propriul lor copil. Sunt perfect sigur că dacă-aș. – fi dorit, întregul echipaj s-ar fi apucat să-i coasă hăinuţe, atât

de mult ţineau cu toţi la ea.

Și celelalte animale și-au primit partea lor de admiraţie. De îndată ce vreuna din maimuţe prezenta, urme de răceală sau începea să tușească, știri în legătură cu această catastrofă se răspândeau pe bordul vasului într-un timp record și imediat după aceea diferiţi membri ai echipajului veneau la mine cu pungi de zahăr sau cine știe ce bucăţele bune, pentru „amicul acela bolnav". Bucătarul și toate ajutoarele sale totdeauna puneau la o parte bucăţelele cele mai bune pentru favoriţii lor personali, iar în capul acestei liste se afla, desigur, George. El primi toate atenţiile ca un lucru care i se cuvenea și ședea în cușca lui cu o expresie de rege pe faţă, acceptând orice i se împingea printre gratii cu un aer de condescendenţa. Numai o singură dată în decursul întregii călătorii George încalcă regulile bunei cuviinţe. Radiotelegrafistul Sparks era totdeauna unul dintre aceia cărora le plăcea să-i spună câteva cuvinte lui George și, pentru a vedea mai bine pe babuin în interiorul întunecat al cuștii acestuia, îşi punea o pereche masivă de oche lari cu ramă de corn. George era captivat de acești ochelari și aștepta să se ivească ocazia ca să-i poată cerceta mai îndeaproape. Într-o zi, Sparks s-a aplecat prea mult spre cușcă și George s-a repezit și a smuls ochelarii atât de mult doriţi, luându-i cu el înăuntru. Mi-a trebuit un timp destul de îndelungat ca să-l oblig să-i înapoieze, dar i-a ţinut cu atâta grijă că atunci când i-a restituit, din fericire, nu erau nici sparţi, nici rupţi.

În timpul acestei călătorii de întoarcere acasă, spre norocul nostru am avut timp frumos și liniștit, până când am ajuns în apropiere de Golful Biscaia. Aici ne-au întâmpinat valuri plumburii, iar o ploaie rece și măruntă ne-a prevenit că ne apropiem de coastele Angliei. Din punctul nostru de vedere, aceste ultime zile au fost cele mai rele, deoarece temperatura a scăzut și s-a pornit un vânt rece care șuiera și răbufnea printre cuști, făcând animalele să tremure de frig. Dacă vreuna din maimuţe răcea acum, existau prea puţine șanse pentru salvarea ei. Deasupra cuștilor au fost așezate prelate și pături, maimuţele primiră în fiecare dimineaţă lapte cald, iar apoi și în cursul nopţii. Vaporul ocoli Capul-sud al Angliei, farul clipindu-ne încurajator în timp ce hrăneam pe captivii noștri tocmai la miezul nopţii, iar după aceea am pătruns în Marea Irlandei. Apoi, într-o dimineaţă cenușie, am putut vedea păsările aurite de pe acoperișul clădirii Unilever și am știut că am ajuns la Liverpool. Călătoria noastră, cu toate grijile și bucuriile sale, se terminase. În curând urma sa apară momentul cel mai fericit… vom vedea animalele noastre, scoase din cuștile în care stăteau înghesuite și lăsate să trăiască într-un spaţiu larg, după luni de captivitate.

Descărcarea animalelor pe care le-ai adus de pe un vapor aduce totdeauna anumite complicaţii, însă până la urmă toate cuștile au fost aranjate pe chei și am început să le încărcăm în mașinile trimise de Grădina zoologică. Angwantibo, toţi trei, plimbându-se preocupaţi printre crengile din cuștile lor, erau destinaţi cu toţii pentru Grădina zoologică din Londra; George, rânjind printre gratiile cuștii sale, și Sue, care continua să facă gimnastică cu toată gălăgia și hărmălaia din jurul ei, împreună cu maimuţele mândrii, mangusta cu picioarele negre și numeroase păsări

din colecţia lui John urmau să-și conti nu e viaţa în Grădina zoologică Paington, din Devon. Cerco pitecii trebuiau să se mute în locuinţa lor nouă de la Grădina zoologică din Chester, iar restul animalelor a fost împărţit între grădinile zoologice din Manchester și Bristol.

Dar iată că și ultima cușcă a plecat, iar autocamioanele și-au croit drumul lor pe chei, prin ploaia măruntă ce cădea fără întrerupere, ducând animalele mai departe, spre o nouă viaţă, iar pe noi ducându-ne spre pregătirile pentru o nouă călătorie.

Din partea autorului

Atât John Yealland, cât și eu am dori să mulţumim persoanelor de mai jos care ne-au ajutat și ne-au sfătuit în numeroase ocazii, în timpul cât ne-am găsit în Camerun.

De la United Africa Company: Dl. Baker și Dl. Milsome din Mamfe, și Dl. Coon din Victoria, care au rezolvat numeroasele probleme în legătură cu alimentarea și transportul.

Reprezentanţii de la Elders și Fyffes din Victoria și Tiko, care ne-au ajutat să ne organizăm drumul de întoarcere pentru noi și pentru animale, și căpitanul împreună cu marinarii vasului cu care ne-am înapoiat, care au depus toate sforţările ca să ne ușureze călătoria.

Diverșilor funcţionari ai administraţiei locale din Camerun care ne-au ajutat în numeroase feluri, și mai ales domnului Robins, funcţionar al administraţiei din Mamfe Division, carea. Făcut foarte mult ca să ne netezească greutăţile întâmplate.

Suntem profund îndatoraţi pastorului Paul Schimbler și soţiei sale, de la Misiunea Basle din Kumba, care, poate au făcut mai mult ca oricine, ajutându-ne în munca noastră în perioada cât am stat împreună cu ei la Kumba.

Am dori de asemenea să mulţumim tuturor acelor africani — oamenilor de serviciu, vânătorilor, ghizilor și hamalilor – fără a căror muncă și ajutor am fi realizat foarte puţin.

În sfârșit, aș dori să mulţumesc Drei Sabine Baur pentru grija și atenţia acordată ilustraţiilor pentru această carte, și soţiei mele, care m-a ajutat la pregătirea manuscrisului și care, curajoasă, a preluat sarcina periculoasă de critic al operei mele.

DIN PARTEA PICTORULUI

În primul rând doresc să-i mulţumesc Domnului Durrell ale cărui schiţe și fotografii mi-au fost de real folos.

Dr. L. Forcart și Dr. E. Sutter, din conducerea Muzeului de istorie naturală din Basic, care cu deosebită grijă au căutat mult material folositor pentru mine. Mă simt în special înda torată faţă de Dr. A. Portmann pentru critica și sugestiile sale, și pentru nepreţuitul său ajutor în obţinerea documentelor necesare pentru desenele mele.

Desenul de pe copertă este adaptat după un tablou al pictorului american E. Cheverlange.

Index

Denumirea animalului în limba română	Denumirea animalului în limba engleză	*Denumirea ştiinţifică*
Angwantibo	Angwantibo	*Arctocebus calabarensis*
Antilopă Duiker	Duiker Ogilby's	*Cephalophus o. Ogilbyi*
Ploier-cu-cap-alb	Pulover, Whitehea deci wattled	*Xiphidiopţerus albiceps*
Bibilica-cu-creastă	Guincafowl Sclater's crested	*Guttera edouardi sclateri*
Broască-ţestoasă-cu carapace-moale	Turele, softshelled	*Trionyx triunguis*
Bulbul de Gabon	Bulbul, Gaboon	*Pycnonotus barbatus gabonensis*
Cameleon-cu-lobi	Chamaeleon, Flap necked	*Chamaeleon cristatus*
Camelcon-cu-coarne	Chamacleon horned	*Chamaeleon oweni*
Cameleon pitic	Chamaeleon pigmy	*Rhampholeon spectrum*
Chiţcan-de-iarbă	Shrew grass	*Crocidura occidentali; nigeriae*
Chiţcan-de-apă uriaș	Shrew, giant water	*Potamogale velox*
Cicadă	Cicada	*Cicadidae sp.*
Cimpanzeu	Chimpanzec	*Anthropoithecus troglodytes satyrus*
Viverid	Civet	*Civeuictis c. Civeta*
Cristei-negru	Crake, black	*Limnocorax flavirostra*
Cristei-pitic-pătat cu alb	Rail, white spotted pigmy	*Sarothrura pulchra zenketi*

Denumirea animalului în limba română	Denumirea animalului în limba engleză	*Denumirea ştiinţifică*
Crocodil	Crocodil broad fronted	*Osteolaemus tetraspis*
Hyrax-de-copac	Hyrax tree	*Dendrohyrax dorsalii*
Cuc-pintenat, Cucal	Coucal, black throated	*Centropus l. Leucogaster*
Mandril	Drill	*Mandrillus leucopbaeus*
Duiker (vezi antlopă)		
Furnică nomadă	Ane, driver	*Dorylbtis sp.*
Cercopitec Mona	Guénon Mona	*Cercophitecus mona*
Cercopitec-cu-nas alb	Guénon, putty nose	*Cercophitecus nictitans martini*
Cercopitecul-lui Preuss	Guénon Preuss's	*Cercophitecus pretași*
Cercopitec-cu urechi-roșii	Guénon red-eared	*Cercophitecus erythrotis camerunensis*
Calago	Galago, Demidoff's	*Galago demidovii pusillus*
Gât-de-șarpe	Darter, African	*Anhinga rufa*
Liliac-de-fructe	Bat, fruit	*Rousettuș angolensis*
Ţigănuș	Ibis, glossy	*Plegadis falcinellus*
Malimbus-cu-cioc albastru	Malimbus, blue billed	*Malimbus nitens*
Mamba verde	Mamba, green	*Dendraspis angusticeps*
Mangustă-cu picioare-negre	Mongoose, black legged	*Galeriscus n., nigripes*
Măcăleandru-de-pădure	Robin, forest	*Stiphronis erythrotorax gabonensis*
Măcăleandru-cu umeri-albaștri	Chat, Blue Shoulder Robin	*Cossyphored cyanoeampta*
Melc uriaș	Snail, giant	*Acbatina veriegata*
Miriapod uriaș	Millipede, giant	*Helmithomorpha sp.*
Mistreţ-potamoccr	Hog, Red River	*Potamocherus porcin*
Mâncător de banane-uriaș	Plantain Eater giant	*Corythoeola cristata*
Nectariniid superb	Sunbird, superb	*Cinnyris's. Superbus*

Denumirea animalului în limba română	Denumirea animalului în limba engleză	*Denumirea ştiinţifică*
Pangolin	Pangolin, tri-cusped	*Manis tricuspis*
Papagal cenușiu	Parrot, grey	*Psittacus erithacus*
Pasăre-rinocer cu coif-galben	Hombill, yellow casque	*Ceratogymna elata*
Păianjen-uriaș de palmier	Spider, giant palm	Hysterocrates gigas
Piton-de-pământ	Pytlion, ground	*Calabaria reibardti*
Piton-de-stâncă	Python African rock	*Python sebae*
Porumbel-pestriţ albastru	Dove, Senegal blue-sported Kingfisher	*Ţurţur afer*
Pescăruș-senegalez cu-piept-albastru	Senegal, blue-breasted	*Halcyon malimbicus torquatus*
Pescăruș-albastru de Gabon	Kingfisher Gaboon shining blue	*Alcedo quadribrachys guentheri*
Pescăruș pestriţ	Kingfisher pied	*Ceryle rudis*
Pescăruș pitic	Kingfisher pigmy	*Ispidina p. Picta*
Pescăruș uriaș	Kingfisher giant	*Megaceryle maxima sharpi*
Stârc-de-cireadă	Egret, cattle	*Bubulcus ibis*
Sturz-de-pământ de Camerun	Thrush, Cameroon ground	*Geokichla camerunensts*
Șarpe-de-apă	Snake water	*Natrix anoxopus*
Șobolan-cu-pungă din Gambia	Rat, Gambia pouched	*Cricetomys gambianus*
Șobolan-cu-nas roșu	Rat, rusty red nosed	*Oenomys hypoxanthus*
Șobolan-cu-pete galbene	Rat, yellow spotted	*Lemniscomys striatus*
Termită	Termite, mushroom	*Termes atrox…*
Varan-nilptic	Monitor, Nile	*Varanus niloticus*
Veveriţă-cu urechi-negre	Squirrel black — eared	*Funisciurus lencostigma talboti*
Viperă-de-Gabon	Viper, Gaboon	*Bitis Gabonica*
Vultur pescar	Eagle, Vulturine fisher	*Gypohierax angolensis*

CUPRINS

Cuvânt înainte	3
Preludiu	4
PARTEA ÎNTÂIA – Eshobi	
Ziua în pădure	12
Fum și animale mici	21
Animale mai mari	30
Noaptea în pădure	42
Fosila care mușcă	57
Animale și vânători	66
Maimuţe mandril, dansuri și tobe	82
PARTEA A DOUA: Bakebe fi mai departe	
Șerpi și păsări-nectariniide	94
Arctocebus este prins!	104
N'da Ali	113
Ju-ju la lucru	126
Viaţa și moartea lui Cholmondeley	134
Orașul de pe lac	143
Arca pleacă la drum	155
Epilog	160
Din partea autorului	163
Index	164